65
19-c
16
6
6 C
51
Ex Bibliotheca
[M]ajori Coll. Rom.
Societ. Jesu
2
e
48

BENEDICTI MILANI
SVBLAQVENSIS
ACADEMICI HVMORISTÆ
In Academia Complutenſi Iuris Pontificij Bacchalaurei,
Et in Romana Sapientia Logicæ Profeſſoris
VARIORVM CARMINVM LIBER.
Ad Eminentiſſ. & Reuerendiſſ.
HIERONYMVM
S.R.E. CARDINALEM COLVMNAM
Sacroſ. Lateranen. Eccl. Archipresb.

ROMÆ, Typis Franciſci Corbelletti. MDCXXXII.
SVPERIORVM PERMISSV.

Eminentiſs.mo & Reuerendiſs.mo D.

D. HIERONYMO
S. R. E. DIACONO
CARD. COLVMNAE

BENEDICTVS MILANVS F.

LIBER hic verna, iure optimo tuus eſt, EMINENTISSIME PRINCEPS, quippe domi tuæ natus, tuæ facilitatis lacte feliciter enutritus, tua nunc demum munificentia typis excuſus, atq; adeo (ſi hoc illi augurari licet) immortalitate donatus. Par igitur erat illum, cum ex Auguſtiſsimis iſtis ædibus prodiret in publicum, eminentiſsimum quoq; nomen

tuum in frontegerere. At, quia
more Maiorum ſua poemata af-
figentibus

mediocribus eſſe poetis
Non homines, non Di, non conceſ-
ſere columnæ.

Sine, pro tua innata humanitate, in triumphali iſta COLVMNA illum affigi, vt mea carmina tam edito expoſita loco ſub aſpectum hominum litteratorum, non ſecus atq; in Apollineis illis collocata, perlegantur.

IN-

INDEX CARMINVM.

VRBANO VIII. Pontifici Maximo Panegyricus. pag. 1
Vrbano VIII. Chori Protreptici lacuum. Albani, Nemorenſis, Fucini, & Maris Tyrrheni ad ruſticandum. 11
Franciſco Card. Barberino Vrbani VIII. Fratris filio & Legato in Hiſpanias. 26
De Bibliotheca Card. Federici Boromæi ſilua. 38
Ad P. Tarquinium Gallutium è Societate Ieſu Epiſtola. 42
Hieronymo Card. Columnæ Singramma. 47
Sancti Caroli Boromæi Apotheoſis. 57
De Inuentione corporis Sancti Gaudentij Carmen. 66
Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. Thadæo Barberino, & Annæ Columnæ Epithalamium. 74
De Nuptijs Margaritæ Auſtriacæ Principiſſæ Buteri, & Federici Columnæ Principis Paleani Epithalamium. 85
In obitum Proſperi Columnæ Abbatis Sublaquenſis. 89

† 3 Ad

Ad Cardinalem Aſcanium Columnam Soteria. 108
De Nuptijs Annæ Auſtriacæ Infantis Regis Hiſpaniarum ſororis, & Ludouici XIII. Gallorum Regis. 125
De Iulij Sacchetti Nuncij Vrbani VIII. Pont. Max. in Hiſpaniam Cardinalatu. 127
Sacroſanctæ Euchariſtiæ Hymnus. 135
De Sacroſanctis Euchariſtiæ formis, quæ multis annis intactæ in Complutenſi Societatis Ieſu templo ſeruantur. 137
Clementis VIII. Tuſculanum Egloga. 140
Ad Vrbanum VIII. Pont. Max. dum in Pontificatus poſſeſſionem ad ædem Lateranenſem proficiſceretur. 144
Ad Franciſcum Card. Barberinum ex Fratre Nepotem, & Legatum Vrbani VIII. Pont. Max. in Hiſpaniam, cum Regiam filiam è ſacro fonte ſuſciperet. 148
De duodecim Cardinalibus à Paulo V. creatis. 153
In mortem Margaritæ Sirochiæ. 157
In obitum Sauini Firmenſis Principis Academiæ Vagantium. 160
De Inuentione S. Crucis. 163
De S. Catherina. 167
De equitib. Deiparæ Virginis conceptæ. 170

De S. Ioanne Euangeliſta. 175
De Catella Hieronymi Aleandri. 178
Mauritio à Sabaudia S.R.E.Cardinali. 181
In obitum N. Saluiati. 187
De Aqua montis Bodij, quam vulgo vocant Sanctam. 191
De ſcriptis editis à Io: Martinez philoſophiæ in Academia Complutenſi Magiſtro. 240
In obitum Laurentij Fliſci. 242
De Equitibus velleris aurei. 244
Laurentio Lauredano diſputationis Patrono Chorus primus. 247
Chorus ſecundus. 248
Chorus tertius. 249
In Pauli V. Nymphæum. 250
De Inuentione S.Crucis. 253
De Monarchia Regis Hiſpaniarum. 254
Ad ſacrorum tubulorum moderatorem. 259
Ad Franciſcum Barberinum S.R.E.Cardinalem & Vrbani VIII. ex Fratre Nepotem. 261
De Montis Bodij amoenitate. 262
In obitum Torquati Taſsi. 265
Hymnus in S.Gaudentium Martyrem. 267
In Zoilum. 276
De ſcriptis Gutierris de Careaga Hiſpani. 272
Ad Vrbanum Octauum Epigramma. 275

Antonius Quarengus Hieronymo Columnæ Abbati Commendatario S. Martæ. ibid.
Hieronymus Columna Abbas Commendatarius S. Martæ Antonio Quarengo. 276
De tenebris in Chriſti morte excitatis, & de nube Academiæ Humoriſtarum. ibid.
Ad Inuiſentes ſpeluncam Sublaquenſem Sancti Benedicti ibid.
De eod. 277.
De eod. ibid.
De eod. ibid.
Ad Rectorem Academiæ Compluten. pro præmijs in certamine Poetico ab Auctore receptis ibid.
De S. Antonio Abbate. 278
De eod. ibid.
De eod. ibid.
De eod. 479.
De Horario S. Mariæ Maioris ibid.
De Horario & lacunari eiuſdem ibid.
De Horario & tẽplo S. Mariæ Maioris. 280
De Lacunari aureo eiuſdem Templi ibid.
Cum detectum eſt laqueare ibid.
De eod. ibid.
Ad Hieronymum tit. Sanctæ Agnetis in Agone Cardinalem Columnam. 281
De laqueari S. Mariæ Transtyberim. ibid.
De S. Stephano. 282

De

De S. Stefano. 282
De S. Ioanne Euangeliſta. ibid.
De Circumciſione Domini. ibid.
De Luſcinia, & Muſico. ibid.
De Milite, & Muſca. 283
De Nuptijs N. N. ibid.
Tumulus. ibid.
Ad N. 284
Ad N. ibid.
De ſeditione in Germania. ibid.
De pace contracta inter Regem Hiſpaniarum & Ducem Sabaudiæ. 285
De Aue obcęcata. ibid.
De S. Nicolao Epiſcopo Myrenſi. ibid.
Ad Laurentium Lauredanum. 286
De Filio Phililippi IV. Regis Hiſpaniar. ibid.
De colle accliui ruris. ibid.
De Comete. 283
In obitum Poetæ. ibid.
Ad N. iuris vtriuſq; peritum. ibid.
De *eod.* 288
De S. Attono, cuius corpus intactum eſt repertum. ibid.
In *obitum Laurentij Fliſci.* ibid.
De *Columba, & Accipitre.* 289
In *B. Virginem* I*annazani vetuſtiſsimi Oppidi Columnenſium.* ibid.
De *Pio viro, in cuius obitu aruti cupreſſus,*

in qua tumulatus eſt. *ibid.*
De *eodem.* *ibid.*
De Elephanto græcas, & latinas litteras ſcribente. 290
De *eod. Regem adorante.* 291
De *eod. ouibus parcente.* *ibid.*
De *eodem abigente muſcas.* *ibid.*
De *Carolo Columna deducente Oratorem Hiſpanum ad ædes Oratoris Galli.* *ibid.*
Hieronymus Columna Abbas S. *Martæ* Cõ*mendatarius P. Fammiano* Stradæ è Socie*tate* Ieſu. 292
De *Vulpe, & cancro currentibus.* *ibid.*
Ad Carolum *Mantuanum poetam Hetruſcum.* 293
De Catapotijs Crucij *Medici inſignis.* *ibid.*
De *Concionatore laudante B. Tereſam.* 294
De Io: *Baptiſtæ* Columnæ Philippi *Columnæ Ducis* Paleani *filij Doctoratu.* *ibid.*
Venatoris dexteritas. *ibid.*
Ad Gaſparum Saluianum. 295
Ad Proſperum Columnam Philippi *Columnæ* Ducis Paleani *filium.* *ibid.*
Ad M. Antonium Columnam Corbarij Du*cem.* *ibid.*
Ad Philippum *Columnam Ducem* Paleani *Magnum Regni Neap.*Comeſtabilẽ. 296
Ad Petrum *Columnam Abbatem* Commen-

datarium S. *Mariæ de* P*ulſano*. *ibid.*
Ad Federicum C*olumnam* P*rincipem* P*alea-ni & Buteri*. *ibid.*
De S. I*oanne ante portam latinam.* 297
Tumulus P*hilippi Tertij Hiſpaniarum Regis*. *ibid.*
De *eod.* 298
De M*aieſtate Regis Hiſpaniarum.* *ibid.*
De Gymnaſio C*omplatenſi.*
Epitaphium Aloiſij Epiſcopi T*ortoſſenſis.* 299
De *prouidentia Vrbani Octaui* P*ont. Maximi.* *ibid.*
De P*uero nouenni, qui ſeptem artes liberales callebat.* 300
De Beatæ Virginis effigie flammis intacta. *ibid.*
De C*ampana, qua Vrinatores res naufragas recuperabant.* 301
De *Franciſco* C*ontreras* P*ræſide Caſtellæ, qui ſe ſponte magiſtratu abdicauit.* *ibid.*
De B. *Virginis effigie flammis intacta.* *ibid.*
Ad Hieronymum C*olumnam Abbatem* C*ommendatarium* S. *Martæ.* 302
De *ſtatua marmorea translata in ædem Excellentiſsimi* P*hilippi Magni Comeſtabilis.* *ibid.*
De *Grammatica Epiphanij in hac arte præſtantiſſimi.* *ibid.*

Eſſe

Eſſe opinandum. 303
Ad Pſittacum Hieronymi Columnæ Cardinalis contumacem. ibid.
De Coronatione Pauli V. Pont. *Max. quo die foediſsima fuit tempeſtas.* 304
Ad Hieronymum S.R.E. *Diaconum Cardinalem* Columnam. 305
De *Nuptijs Excellentiſsimorum Annæ Colunæ & Thadæi Barberini.* ibid.
De *ijſdem.* 306
De *imagine Beatæ Virginis Angelis ſtipatā cum* SS. *Franciſco &* Dominico. ibid.
De *ead.* ibid.
De *ead.* 307
De *ead.* ibid.
De *Sancto Simeone.*
De eodem. ibid.
De *Cuſtodia* Sanctiſsimæ *Eucharistiæ, in Sancto* Laurentio *Eſcuriali.* 308
De S. *Gregorio Magno.* ibid.
De *Octauio Leone qui* Patrui *ſui ſcripta curauit iterum excudenda cum additamento.* ibid.
De *Genua vrbe liguriæ* Principe. 309
De *ora maritima Liguriæ.* ibid.
Epitaphium Chriſtophori de Tenas Matutinā Canonum *Cathedram in Cōplutenſi Academia regentis.* ibid.

Ad

Ad Petrum Sancium Concionatorem S. Ignatium Loiolam in concione laudantem. 310
Ad Franciſcum Card. Barberinum ex Fratre nepotē, & Legatum à Latere Vrbani Octaui Pont. Max. in Hiſpanias. ibid.
De eiuſdem aduentu in Hiſpaniam. 311
De eiuſdem ingreſſu Matritum. ibid.
De eodem equitante cum Rege. ibid.
De eodem. ibid.
De Sancta Geltrude, & Luthero. 312
Ad Vrbanum Octauum Pont. Max. de eius ſapientia. ibid.
Ad Gutierrem de vino ab eo dono dato. ibid.
Ad Lopium de Vega de eius Comoedijs. 313
Ad eundem, qui verſus Authoris volebat excudi cum ſuis Comoedijs. ibid.
De N. qui in Academia Humoriſtarum diſſeruit de lacrimis Deorum. ibid.
De S. Luca Pictore, & Scriptore. 314
De eodem. ibid.
Ad Authorem artis Hebraicæ. ibid.
Bernardino Abila de Vera Abbati Complutenſi Epitaphium. 315
In ſacellum ab eodem conſtructum. ibid.
De SS. Ignatio Loiola, & Franciſco Xauerio proprijs cruciatibus duos laſciuos Iuuenes ad bonam frugem reducentibus. ibid.
De Cardinali Spinula & eius Patre. 316

De

De Tabula Coenæ Domini. *ibid.*
Aliud. *ibid.*
Aliud. *ibid.*
De *Morte* Philippi III.*Regis Hiſpaniarum &* Philippo *IV.eius ſucceſſore.* 317
De *muliere in Bacchanalibus rheda oppreſſa.*
De *cincinnis mulieris.* *ibid.*
Ad Guttierem Marquez de Carrega. 318
In *obitum* Puellæ. *ibid.*
De *ead.* *ibid.*
De *eadem.* *ibid.*
Ad Hieronymum Aleandrum *dum* Allegoriam *in iudicio* Paridis *explicare.* 419
De *Satyris admiſsis in tragoediam.* *ibid.*
De *N. qui in ceſſationibus litterarijs ſtudijs liberalibus excubabat.* *ibid.*
De *difficili partu* Catellæ, *quo obijt.* 320
De *Roſa hyemali in manibus Excellẽtiſs.Lucretiæ Tomacellæ* Principiſſæ Paleani.*ibid.*
De *Mure &* Caluaria. *ibid.*
De *Burattino pumilone, & fele.* 321
De *Horario.* *ibid.*
De Simia. *ibid.*
De *Simia, & Leone.* 322
De *quodam vendente caſtaneas.* *ibid.*
Ad *Gutierrẽ de* Careaga *de eius ſcriptis.* 323
De Oppido Auiano *in ora* Marſorum. *ibid.*
In *laudem*Pallıani. *ibid.*

De *ſideribus Clementis Octaui, quæ aquas pluunt.* 324
De *puero marmoreo in ædibus Philippi Columnæ* M.*Regni Neap.Comeſtabilis. ibid.*
De *Aula Regis Hiſpaniarum. ibid.*
De *libro, cuius inſcriptio eſt, Theſaurus* Spiri*tualis. ibid.*
De *Simia, & Anu.* 325
De Iphigenia *ante aras. ibid.*
De Logica ibid.
De *Phiſica.* 326
De *Anima. ibid.*
De Collegio *Ouedenſi. ibid.*
Ad Andream Citharoedum. 327
In *obitum Gongoræ* Poetæ. *ibid.*
De *Margarita Sirochia* Poetria. *ibid.*
De *Beata Virginis montis Serrati. ibid.*
De *Medico ludente cum* Aegroto. 328
De *P.Florentia Concionatore è Societate* Ieſu *Regis Hiſpaniæ. ibid.*

Imprimatur Si videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sacri Palatij Apoſt.

A. Epiſc. Bellicaſtr. Viceſg.

EGO Oddo de Comitibus Societatis IESV ex mandato Reuerendiſsimi Patris Nicolai Riccardij Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtri, legi accurate Carmina Perilluſtris, ac Reu. Domini Benedicti Milani: de quibus hoc eſto meum iudicium: quod ſi ea publici iuris fiant; publicum futura ſint autori teſtimonium, & laudis poëticæ, & pietatis Chriſtianæ. Ex Collegio Romano Societatis IESV. pridie Idus Auguſti Anno MDCXXX.

Oddo De Comitibus Societ. IESV.

Imprimatur

Fr. Nicolaus Riccardius Sacri Palatij Apoſtolici Magiſter Ord. Prædic.

VRBANO VIII. PONTIFICI PANEGYRICVS.

ORBITA cum radios meliori luce repexos
Memnonis è tumulis Phœbæa reduxit in orbem,
Vulgauitque diem: læti ſpes ilicet anni
Tollere ſe frugum ſoboles vberrima geſtit.
Triſtia diffugiunt, & picturata volucrum
Progenies primum feſtiua ſalutat Eoum.
Cura, laborque redit cœptis repetitus honeſtis,
Atque hilares ſurgūt opera ad pulcherrima cœtus
Luminis admonitu. Tales Oenotria ſenſus
Induit, ingenuæ dum fulget adorea pacis,
Auſoniæque vigent, VRBANO præſide, leges.
O decorum fœcunda dies. ò munera cælo
Deflua, Romuleis, in tempore, didita terris!
Hac naſcente vago ſaliunt præcordia motu,
Hæc diuina pias exercet gloria mentes,
Et noua Chriſtiadum compendia colligit orbis.
Nunc age Palladijs crines vmbrata corymbis
Roma parens centum templorum ingentia pande
Clauſtra manu, centumque aris operata latinis
Panchæas adole tædas, Lux iſta leporum

Et fieri poſcit votis, & meſſe Sabæa.
Mitia non tali te compoſuere quiete
Regna Numæ, poſtquam deſueto Martis amore
Sacraq;, placandoſque Deos, Myſtaſque Deorum
Inſtituit, belliqueque fores, Ianumque bifrontem
Clauſit, & æratos compeſcuit obice poſtes.
Ergo cum rerum moderator, & arbiter æqui
Munere delatas Superum molitur habenas,
Atque habilem fauſtis ad ſceptra vicaria dextram
Admouet auſpicys, ne publica gaudia differ,
Et plauſus exprome tuos. pia feſta ſuperbis
Exhibitura iugis; ritu potiora prophano.
Sicubi centenis duodena per aſtra volutis
Orbibus, impoſita placares Numina fibra
Ciuibus officioſa tuis, aut ſicubi longo
Ordine, captiuoſque; cathenatoſque videres
Tarpeia de rupe duces, dum mitibus aras
Muneribus cumulas, & Dÿs altaria ponis.
Hos vtinam faſces, & pacis regna beatæ
Memnonius Ganges, docili colat amne Niphates,
Seraque ad extremos venerẽtur regna Britannos,
Vltima terrarum Thule, vel ſi qua remoto
Inſula poſt Calpen perfunditur inuia Nereo.
Si quis adhuc armis, & moribus aſper Iapon
Viſitur à tergo violentibus obuius euris;
Si quis & Aethiopum cancro cinefacta flagranti
Regna tenet, Boreæque latus glaciale coercet
Romuleis olim imperÿs, hoc Rege ſacrorum,
Pareat, & ſupplex ad Petri limen adoret.
Huius ab ignotis ſcitatum oracula terris
Deproperent noſtri diuiſæ anfractibus anni
Tam variæ cultu gentes, quam moribus yſdem.
Nec iuga detrectent collo ſacrata proteruo,

Aemula

Aemula ſed ſolis cælo decreta magiſtro
Eruta, doctrinæque feracis amabile fulmen
Et tractus Arabum, & Mæotica regna perterret.
Sic reor. haud dubiam certo ſpem pignore firmo;
Namque vbi tergemino regnum diademate fulſit,
Et mundi tutela recens; ſe ſe atra malorum
Agmina præcipiti fraudeſque, dolique nocentes
Protinus abripuere fuga. Sceleratus habendi
Ceſſit amor, ſciſſo fugit diſcordia limbo
Dentibus infrendens, & turbida lumine toruo,
Et longum lacrimans aliena ad commoda liuor
Lucifugæ peſtes; quæque vbere florida prole
Oppida funeſtat tetro vitiata veneno
Bellua multorum capitum vallata colubris,
Illa per arcanos aditus, per mille meatus
Peruia furtiua conſumit viſcera tabe.
Sibilat, attollitque minas, & verbere caudæ
Terret humum, erectis ceruicibus aſtra laceſſit
Multiplici ramoſa malo. ceu fertilis olim
Damnis Hydra ſuis ad turbida flumina lernæ,
Cui dum fulmineo truncatur acinace ceruix;
Seque minor caput exciſum mutilata requirit
Extemplo furijs armata renaſcitur anguis.
Sic viroſa ſeges maiore repullulat auctu,
Atque aliam ex alio meditatur funere vitam.
Vipeream penitus ſenſit Germania peſtem
(Heu dolor) & ſtygijs premitur confuſa tenebris.
Pannones, & pubes effræna binominis Iſtri.
Hinc iacet indigno polluta Britannia tactu;
Hinc Rhodanus tabeſcit, & illætabile virus
Vangiones, Belgæque gemunt, & læta Lemano
Ora lacu, Italico nimium contermina tractu.
Sed venit, qui tanta dies cæleſtibus armis

Vindicet excidia, & laudum feralis Erymnis
Certius Herculeo iaceat deperdita telo.
Cernis vt omnigenum ſpectabile vulgus honorum
Contra atras ſcelerum turmas, contraque nigrãtes
Cocyti furias iurato fœdere ſurgant?
Et pudor, & pietas placidum motura Tonantem
Et ſyncera fides, & amans prudentia veri,
Almaque temperies animi frugalis, & æqui
Laudatus ſine labe tenor, candorque, bonumque,
Sanctaque Religio templis gauiſa receptis.
Eminet ante omnes patrio Sapientia cultu
Inceſſu, geſtuque ducem ſe faſſa, flagrantes
Spirat opes oculis, & maieſtate verenda
Incitat vnanimes ad prælia iuſta maniplos.
Qualis hyperboreo vindex aquilone fugabat
Sidereas turmas in numina magna rebelles
Spirantesque nefas, Superorum aſſertor bonorum,
Defenſi columen Michael, & gloria mundi.
Ille reluctantem fruſtra, & noua regna fremẽtem
Infima terribilem deiecit in antra draconem,
Afflictumque ſolo, reſupinũ, humeroſque parantem
Tollere deiectos, pedibuſque minaciter vncis
Bella intentantem, pede proterit, & premit haſta,
Fatalique fodit terebratum cuſpide pectus.
Aetherei talis ſapiens opulentia cæli
Bellatrix toto lerneam innixa Megaram
Robore tranſadigit, teloque tricuſpide figit.
Viribus externata ſacris introrſus adactum
Excipit actutum præcordia ad intima vulnus,
Et coniuratis nequicquam perfurit hydris.
Huc ades ò ſcelerum domitrix, diuina propago
Ingenij cultrix, animi palantis aſylum,
Veri vena boni, Sapientia, ſemen honeſti.

Vrbanumque tuas venerantem impenſiùs artes,
Addictumque tibi præſenti numine firma.
Tu Dea, tu dextram cæloque, Ereboque potentem
Grandibus aſſuetam factis, & digna patrantem
Numinis in cauſa ſucceſſibus imbue lætis.
Interea triſtes dum ſæua piacula leges
Caſtigant, dum pœna premit comes efferà ſontes,
Iuris & in noxas diſtringitur enſis iniquas:
Nos leuiore modos plectro, placidoſque canamus
Pubis Apollineæ, poſt triſtia tempora, plauſus.
Communem (ſic ò liceat felicibus auſis)
Lætitiam, vatumque choros comitemur ouantes.
Sic iuuat, ingenui redeunt ad priſtina cultus
Iam decora, extorreſq; fauor nouus aduocat artes
VRBANO regnante. tenent ſua regna Camœnæ,
Et longum amiſſo tandem potiuntur honore.
Certa fides. numeri teretes, & carmina vena
Vberiore fluunt ſublimi nixa cothurno
Docta renaſcentes, ad votum, dicere mores.
Nec iam muta ſilet, pleni ſed conſcia voti
Exaudita ſuam rumpit facundia vocem
(Tantus honor Muſis) ſed laudum accenſa cupido
Egregia faciles exercet in indole cœtus,
Speſque alit, & ſtimulis animos accendit honeſtis;
Debita nempe ardens expectat præmia virtus,
Excubiæque, graueſque virum per certa labores
Munera conſurgunt, & quos vigilantia fudit
Ingenij dociles compenſat gloria fœtus.
Talia viderunt Augusto principe ſecla
Noſtri fauſta Patres. operoſos illud alebat
Tempus, & egregia clarabat laude Poëtas.
Depoſitis Romana ſagis, ſecura iuuentus
Ocia carpebat. pro rauco pulſa metallo

Barbita. pro lituo compactis ſiſtula ceris
Proque tuba cithara fidibus ſonuere canoris.
Martia vocales turbabant claſſica verſus,
Et calami gladios, & ſcitæ prælia chartæ.
Gradiuus Phœbo ceſſit, Bellona Mineruæ,
Caſtraque clamoſis aſſurrexere theatris.
Facunda tunc voce forum, tunc roſtra diſertis
Aſſonuere notis, & blanda ſuada loquelæ
Eloquio turbas prædiuite flexit hiantes.
Nullus ab affatu detruſus, & arce potentum
Regifica, cui lingua ſagax Helicone ſonaret
Quis neget? & torno deducta poëmata molles
Tentauere aditus, & geſtiuere repertis.
Omine nunc eadem meliore renaſcitur ætas.
Quod bene vertat. auis in tẽpora priſca Nepotes
Succeſſere ſuis, iam nunc data munera cælo
Fortunaſq; ferunt, Phœbo duce, & auſpice Phœbo.
Vbere qua læto, pinguique vligine campos
Attica fœcundat fama celeberrima Phocis
Vertice Parnaſus gemino ſublimia lambit
Sidera, ſummorum ſedes certiſſima vatum,
Hic nemus incumbens horrore vireſcit amœno,
Ilicibuſque ſuper denſis telluris inumbrat
Herboſæ gremium, ſceniſque oblectat opacis.
Vndique ſeceſſum præbet locus, vndique cætus
In numerum Pæana canunt, vt quemq; voluptas
Blãda trahit, ſtimulatq; acuẽs ad maxima virtus.
Illuſtres animæ, quas vili è plebe remotas
Poſt mutos cineres, fatorum lege, ſepultos
Morte vel inuita facit inclyta fama perennes:
Nec non & ſpiſſis qua ſe ſe vmbracula denſant
Frondibus, erumpit puris criſtallina lymphis
Caſtalia, occultomque refert epota vigorem:

Nam cupidis infuſa labris ſine more per artus
Bacchatur maiore ſiti; ſubitumque canendi
Senſibus inſpirat ſtudium: bibit aurea potor
Pocula, curarum lethæo obliuia ritu,
Carminis illicium, dulcemque poëſis amorem.
Illinc & nebulæ turpes, & noxius aër
Semper abeſt, roſei ſoles, & lucida ſemper
Apparet cæli facies, & fœdere certo
Alma veris opes alieno ſidere regnant.
Tum gelidi fontes, atque antra virentia muſco,
Proſpectuſque loci, volucrumque per aëra cantus,
Gēmanteſq; thori, & vernis lita prata ſmaragdis
Neſcio qua præter ſolitum dulcedine tangunt.
Verum hæc & ſegni quondam deſerta iacebat
Ora ſitu, turpi peior cum depulit ætas
Ingenij monumenta fuga. non plectra, fideſque
Suaue laceſſitum digitis genuere ſonorem,
Tunc chelys aerijs excuſſo pectine ramis
Pendula languebat, citharaque ſub arbore mutæ.
Tibia multiforam nec buxea reddidit auram,
Nec lyra dulce melos Orphæo blandius ictu.
Omnia mœror erat, dolor omnia triſtis habebat.
Et nemorum Virgo poſtrema reſumere ſolers
Verba, graues gemitus, inconſolabile carmen
Trunca notis breuibus ſolis referebat ab antris.
Sic & ſeruitij miſera ſub mole gementem
Gentis Idumeæ prolem Babylonis ad amnem
Defleuiſſe ferunt, cum deſolata fugarunt
Barbita, flumineis & ſuſpendere ſalictis.
At poſtquam mœſtas impleuit nuncius aures
Læta ferens, alacrique locum rumore beauit;
Diffugere metus, triſtes abiere querelæ,
Et viridi rupes hilareſcere cœpit amictu.

Nec maiora nouis ſucceſſibus excita pubes
Signa daret, quam ſi rurſus Pythone perempto
Cyrrha ferax, Phœbi validis defenſa ſagittis
Dira venenati excuteret contagia monſtri,
Votaque pro populis, pro ſoſpite ſolueret ora.
Pro ſe quiſque ſuo iucundos pectore motus
Arguit, indicijs patet aucta recentibus alti
Curia Parnaſi, proles numeroſa modorum
Ad patrios remeat pacata fronde penates.
Nec minus arcano diuina poetica thyrſo
Picta genas, accenſa oculos, redimita capillos
Inſtigat, ſubigitque animos, & grandia dictat.
Parte alia viridi faciles in valle ſorores
Immortale parant, & inenarrabile textum
Præclaram variare auri ſubtegmine telam;
Arte laboratos cultus, vbi facta ſupremi
Admiranda Patris magnarum ex ordine rerum
Argumenta notent. habili non talia dextra
Mæoniæ fecere Nurus, fecere Sophenæ,
Quæque Semiramia formoſis vela figuris
Conſectantur acu; quæque inclyta pepla Mineruæ
Auratis diſtincta vijs, operumque ſuperbo
Picta magiſterio. ſtat viuax gloria iuxta,
Et memoranda monet ſeclis manſura vetuſtis.
Delius interea Patribus de more vocatis
Concilium indicit. Iacet interiore receſsu
Flexilis in gyrum curuo lunata theatro
Sylua vetus bellis, & pugnis apta diſertis,
Puluis vbi doctus, largæque ad præmia metæ.
Qualia Olympiacis victor meditatur arenis
Dædalus ad ſtadij flexus; vel qualia cæſtu
Doctior Alpheæ carpit prope flumina Piſæ.
Stant circum gradibus conſtructa ſedilia crebris

Deſi-

Deſignata locis, merito pro nomine laudum;
Primores ſuprema tenent; extrema minores
Ordine quiſque ſuo. bibulis hinc dicta capeſſunt
Auribus, auguſto ſi quando Pythius ore
Conſulit in medium. Simili ſpectanda paratu
Spectat ab orcheſtra Romana potentia pompas
In ſeriem diuiſa ſuas, vbi publica plena
Munera dat cauea gaudens popularibus auris
Cæſaris ambitio, ſi barbara prælia ceſſent.
Ducunt vmbrifero nemora ad penetralia flexu
Obliqua regione viæ, vallemque virentem
Mille per ambages diuortia grata coronant.
Aſt alij per recta trahunt compendia flexus.
Huc tendunt, vt cuique breuis dat ſemita callem
Impliciti, miſtique ruunt ad fauſta manipli.
Laudi nata ſeges, virtutis alumna togatæ;
Quos vbi compoſitos vidit, ſic incipit ipſe.
Cyrrhæis optata iugis, & Cretide gemma
Obſignanda dies tractu diluxit Eoo
Pierij, mea vota, greges. Sic promite lætas
Ex oculis, ex fronte notas. Sic parta beatis
Concelebrate animis, & ſpes agnoſcite veſtras.
Scilicet & cælo toties promiſſus, & orbi
Virtutum per mille gradus, per nomina mille
VRBANVS triplici tandem decoratus honore eſt
Et pater, & cuſtos, & magnæ gloria Romæ.
Hic Vaticani iam dudum fræna recepit
Imperij, latioſque dies, & ſacra gubernat,
Oenotriumque notat faſtis felicibus annum.
Hic vir, hic eſt, ægros, quo præſide, caſta reuiſit
Mortales, complexa pios Aſtræa Quirites,
Quique Deo terras, qui numina reddidit aſtris,
Ocia qui populis. Et nos hæc gaudia tangunt.

Illius

Illius in ſpacijs mens dudum exercita noſtris
Nota ſatis; dum preſſa graui ſe pondere rerum
Subtrahit, inque iſtas hoſpes diuertitur oras
Delectata locis, & grandia carmina ludit:
Quid quæ non ſolito diſpenſat commoda more
Pronus, & æternos quos nobis addit honores?
Quo ſplendore ſitum, quo cultu ſenta reterſit
Culmina. vos ipſi teſtes, mox fama loquetur.
Quod ſupereſt. tantis referatur debita factis
Gratia; Caſtaliæ columen, nemorumque ſacrorum
Tutelare decus memori celebrate cothurno.
Nũc opus eſt plectro, nũc carminis arte magiſtra.
Aonia ſi qui feruent incude labores
Tollite. dum maiora premunt, dum publica cauſa
Admonet. huic vni toto vacet aula Senatu.
Nunc age præſtanti ſudata volumina niſu
Annorum ſpretura fugam; nunc, pagina faſtos
Exeat in celebres doctis verſanda lyceis,
Quæ Parcarum expers, & neſcia præpetis æui
Detineat ſeros in poſteritate Nepotes.
Hoc decet. hæc tanto date vectigalia Regi.
Nulla neque in noſtris frõdeſcat montibus arbos,
Quæ ſibi non clarum præſcribat cortice nomen.
Siue iuuat rectis ſubnixum cardine regnum
Dicere, ſeu facili ſceptrum tractabile dextra:
Doctrinæ ſeu lenis opes pietate decoras.
Si quem grata mouet ſancti reuerentia vultus,
Aſpectuſque grauis, mitique affabilis aura,
Atque ſerenata maieſtas fronte renidens,
Læta patet meritis, & laudibus area iuſtis,
Dixerat. accenſi monitis ardentibus illi
Magna parant. magnis Phœbus conatibus inſtat.

VRBANO VIII.

CHORI PROTREPTICI

Lacuum Albani, Nemorenſis, Fucini, & Maris Tyrrheni ad ruſticandum.

AGE depoſito pondere mundi,
VRBANE rerum maxime,
Ardua paulum
Differ, & alma
Deuius vrbe
Quære receſſus.
Mens vbi pernix operum grauata
Mole reclinet.
Feriare, ruſticare; deſtinata carpe gaudia.
Non vnum ſeruant humana tenorem.
Alterna vice viuitur.
Dum te inuitat amœnitas
Siluarumque virentium,
Fontiumque ſonantium:
Verte triſtem rure Romam, ocijs negotia.

LACVS ALBANVS.

PERGE, Pater alme, perge
Hanc terere ſacris marginem veſtigijs,
Hæc tibi dudum famulata tellus
Oſcula mille cupit beatis
Figere plantis.
Tibi per certas ſtudioſa vices
Se comunt varijs prata coloribus,

Pomona tumet,
Et Flora viget;
Et Zephyri genitabilis aura
Prole cùm viridi
Ad tuos properat
Redire nutus.
Suo roſeta pupurant in murice,
Violæque pallent, candicantque lilia!
Curueſcit arbor prægrauata fœtibus.
Defenſa amico turget vua pampino:
Cuncta pubent, cuncta gemmant
Sole, te, radios
Vibrante mites.

LACVS NEMORENSIS.

HVC ab vrbe Romulaa, rector orbis adueni,
Mentemque deſeſſam relaxa
Delicijs Nemorenſis ora.
Hic quoque vultus iubar auguſtum
Elargire Tuis. hunc quoque reſpice
Præſenti lumine tractum.
Hic accliuia collium,
Hic decliuia vallium
Laxamenta parant nobilis ocij.
Et latex, curuo ſinuatus arcu
Reddit immenſi ſpeciem theatri.
Crederis celebranda tuarum
Acturum ſpectacula laudum.

LACVS FVCINVS.

NE noſtra temnas Hoſpitum mitiſsime
Amœna diuerſoria.

Neve

Neve Marſorum Marte valentium
Hanc plagam mundi fuge purioris.
Sol vbi latos meliore veſtit
Lumine campos.
Vbi lenis axe puro
Semper auream,
Semper vtilem
Temperiem meditatur aër,
Et ſecuras ducere noctes,
Et tranquillos agitare dies
Studioſa vota gentium,
Reſerata ſenſa cordium
Pulſa nube, monent, ſollicitudinum.

MARE TYRRHENVM.

QVID me, præ laticum blanda precantium
Vectigalibus vndis,
Regem tibi vni ſubditum,
Pater ſupreme, deſeris?
Me ſatorem, me liquentum
Amniumque, fontiumque
Lymphæa temperantem,
Omnigenumque voragines aquarum:
Neptunum ſpacioſa profundi
Sceptro regentem regna tricuſpide.
Noſtris è penetralibus
Pubes humida proſilit,
Ex me nata, relabitur
In me, tramite deuio.
Ipſe fratrum deuoluta
Vuidorum munera
Et tributa reſorbeo
Quia nam parenti præferantur liberi?

CHORVS.

QVOS receſſus, quæ frequentas alme re-
ctor vrbis auia?
Sunt amœna, ſunt decora, ſunt aprica ruris otia.
Plaga te latij iucunda ſoli
Fulta feraci
Vbere gleba
Diuitijs agreſtibus ambit.
Te conterminus humidis
Commodis flagrat retinere tractus.
Cui licebit expetiti Patris ore perfrui?

LACVS ALBANVS.

ILLE ego Albanæ dominator vndæ
Te merito veneratus honore
Non vſitatis laudibus effero.
Te colendum, te verendum;
Te Tonantis euocatum munus ad vicarium
Iura cælo, iura terris, iura dantem tartaro
Vt te ſiderea maieſtate nitentem
Accipio, venerabilis oris
Impertientem dona benignius!
Vt te ſub imo gurgite ſentiunt
Humentis penetralia regni
Confeſſa Patris optimi præſentiam!
VRBANVS vndis,
VRBANVS antris,
VRBANVS iacto circumſonat vndique plauſu.

LACVS NEMORENSIS.

NON longe nemorum ſcena virentium
Horrore paſcit lumen amabili.
Pertentat aures gutture muſico
Canora pubes pennipotentium:
Audin' vt patulis frondibus inſidens
Itin flebilis abditum
Voce quærit Aëdon!
Iucundoque replens aëra cantico
Inuij nemoris domos
Læta mulcet Acanthis!
Mox cœtus omnis, carmine immiſto, ſonans
Dulce te vocat ad ſua
Acroamata, tinnulo
Te canore ſalutat;
Suadet & arcanis mutare palatia ſyluis.

LACVS FVCINVS.

EGO ille fama ſuper æthera notus
Vitrea Fucinus vnda
Cana frigidior niue,
Suaui nectare dulcior,
Tornato referens æquore cælum,
Cælo gratiſſimus humor:
Ego ille moto gurgite feruidus
Vaſtus aſſurgens maris inquieti
Inſtar, actutum tibi ſternar vni
Pacatus, & quietus, & tractabilis,
Geramque dorſo pondus amabile.
Licet & faſces noſtra Columnios,

Iu-

Iugumque gratum, iuraque mollia
Imperij patiatur vnda:
Tu titulo pariter lætaris herili.
Iucunda poſtquam mella gentiles apes,
Nectareoſque rores
Cognata ſtruxere Columna;
Nidorumque latebris
Compoſitis, dulci circumſtrepuere ſuſurro.

MARE TYRRHENVM.

QVIN *hæc cærula, quæ remotiore*
Proſpectu procul intueris arua
Aſpectu propior reuiſis almo?
Te præſente tumentia
Splendent cachinnis æquora mitibus.
Te, pellacia fluctibus
Ridet æquatis, placidaque Thetis
Murmurat aura.
Ades? videbis ſquameum ponti gregem
Denſo per altum ludere exultim choro:
Ac teretem Delphinas in orbem
Hinc curſus alacres, atque hinc agitare recurſus.

CHORVS.

TV *commune decus, te, Pater, expetunt*
Deſiderio cuncta fideli
Propinquiora, diſsita.
Illa maieſtas, decus illud oris,
Et ſanctæ reuerentia vultus
Blandos amores vndique commouent.
Publica cura ſonas.

Quo-

Quocunque pergis greſſibus auijs.
Cunctorum te vota ſequuntur
Bonum ſemper amabile,
Sola neſcit ociari Principis benignitas.

LACVS ALBANVS.

PRAE te nil veteres moror Quirites
Arbitros quondam, dominoſque rerum,
Qua ſecures, quiue faſces
Soſpitalibus infulis
Compararier audeant?
Vidi culmina, vidi
Exenterari dura, ſubterraneum
Currere iuſſus iter.
Nunc humor iſte puriore gurgite
Sub tua iura fluit:
Dum pede prapete lambit
Loca ſupplicio ſacra letali
Dilecta cælo, Cælitumque Principi,
Qua caput emerito recisum
Corpore, ter ſaliens rigauit
Ternis gramina fontibus.
Qua ſtagnat hæreſcentibus
Aquis lacuna ſaluijs.
Martialibus olim excitus fragoribus
Immane vidi funeris ſpectaculum,
Mœnia vidi
Strata repente:
Funditus Albam
Romæ cadentem vulnere noxio,
In miſeranda ſua bacchantem viſcera matris.
Excitata de ruinis

Potiora nunc vetuſtis,
Cerno ſurgere mœnia.
Hic poſt excidium triſte renaſcitur
Alba, te felix duce, tripliciſque
Præſide iuris.
Ab valeant ſacra nota Quiritum
Sacrilego celebrata ritu:
Qua ſtructa ſpectat templa Dieſpiter
Latialis ad latinas
Suetus citare ferias
Remi nepotes, denſaque gentium
Conterminarum examina.
Me iuuet ſanctos coluiſſe ritus,
Veros honores numini litatos
Auſpice cælo,
Principe Chriſto,
Roma probante, veritatis aſſecla;
Mitibus auſpicijs, VRBANO rege ſacrorum
Properent ab vrbe cœtus
Superis amica pubes,
Meliore nata ſeclo:
Placidum ſecuta Patrem
Solitis frequentet vndis.
Hos penates, hanc benigno
Veris nitentem munere regiam:
Non huic priſca frequentiæ
Solemnis ſpectacula palmæ
Contulerim, celebreſque pompas:
Cum Victor oris denſa Sicanijs
Captiua ſecum duceret agmina
Deuincta poſt tergum catena
Ante rotas, volucreſque currus:
Cum triumphato remeans ab orbe

Fer-

Perculis centum comitatus, aras
Gaudet aggeſtis cumulaſſe donis,
Templique tholis figere ſigna.
Hac quadrigas egit eburnas,
Hic victrix ſtrepitus vngula reddidit:
Lateque iactatis Ouantum
Plauſibus intonuere fluctus.
Tu poſterorum gloria temporum
Huc ades priſcis potior triumphis.
Huc ades maior ducibus vetuſtis
Cinctus tempora ſancta ſempiterna
Centum pacis adoreis,
Hic & expulſo Ioue fabuloſo
Pro Tonante ter optimus
VRBANVS reſonet ſoſpes, & expleat
Mille ſecula millies.

LACVS NEMORENSIS.

HAEC Heroibus ora glorioſis
Riſit.hæc latina tempe, veris hæc benignitas,
Huc præſtans, animum dum cupit anxium
Leuare triſti Cæſar ægrimonia,
Seceſſit in portum quietis,
Nemorum virente tractu.
Laticum liquente vitro,
Opacitate frondium,
Amœnitate collium
Delectatus agreſtium.
Inclyta teſtes monumenta villa
Dignus Auguſto labor efficaci.
Ille Iani dictus ædem obſeraſſe pacis arbiter,
Vallis abdita latebras, orbis hũc amauit angulum,

Suetus ad Egeriæ cupitum
Coniugis alloquium vocari.
Ereptus ſtygio gurgite Virbius
Arte Pæonis potenti; & Dianæ numine
Hic abſconditus, impetus
Fugit irati Ioui impotentes:
Hic ſtabant Triuiæ templa vetuſto
Condita ſaxo.
Siluis cincta comantibus.
Culta quo ritu? quibus expiata
Victimis? quales habuere Myſtas?
Graue mens horret meminiſſe nefas:
Sacra de Scythicis barbara terris,
Humanoque rubentes
Sanguine cultros,
Et execrandi verticis infulas.
O quoties mea regna ſuperbis
Preſſit turba potens Romula nauibus?
Iam nunc vna ſub imo
Seruatur gremio machina, principis
Argumenta potentiæ.
Cuius fragmina mira, ſumptuoſo
Eduxit in lucem paratu
Ille latinæ
Purpuræ Proſper columen, decuſque
Scrutator almæ Dædalus vetuſtatis.
Cui demiſſa Pado larix
Firma robora commodat.
Artifici quæ ſtructa labore
Duro perlita glutine,
Clauis fixa trabalibus.
Fuſili paſſim ſolidata ferro
Ridet ætheris ruinas, æquoriſque turbines.

Ignes

Ignes temnit, & ictus
Imperterrita ferreos.
Cedant priſca recentibus.
VRBANO ſeries inclyta Cæſarum.
Proximus ille Deo
Has hoſpes oras reddet aſpectu ſuo
Beatiores inſulis felicibus;
Campis elyſijs venuſtiores.
Huc illum decus aureum
Aſſectabitur, & triplex
Solui neſcia gratia,
Cum fauſtitate ſoſpitas.
Cœtus honorum,
Turba leporum,
Bonique quicquid prænitet vſpiam.

LACVS FVCINVS.

QVEM fugiat naualis Enyo?
Hæc plena crebris cærula claſsibus?
Medijs ab vndis bellicas argenteo
Tritone rixas excitante buccina?
Nulla ſecla poſterorum,
Nulla tacebunt pagina
Turmas, agmina gentium
Ad noſtra commeantium miracula.
Summos, minores ordines cateruatim
More torrentis ſine lege certa
Celeri ruentes impetu,
Celebritatem, feriaſque Principum.
Pubes finitimis montibus inſidens
Coronat altam ſpiſſa crepidinem;
Delicias mirata cruentas

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Fluctus horribili cæde rubeſcere?
Opus immenſum loquar? ingentis
Aleæ plenum, volucrique nuſquam
Interruptum temporis orbe?
Illud impenſa memori peractum
Improbo tandem manuum labore?
Cui perfoſſus Athos ceſſerit vbere
Manans vndique Nereo.
Cum vicini viſcera montis
Funditus duro terebrata ferro
Introitus tribuere tutos.
Vt per egeſtus ſilicum frequentes,
Perque rupes excauatas, perque planos aggeres
Prono laberer alueo.
Tunc crebra voluens agmina fluctuum
Lympharum cumulo triſte ſonantium
Obiecta ingredior ſpumeus oſtia.
Victor irrumpens aditus minores
Mole maior intumeſco.
Quicquid obſtat, quicquid iras,
Vimque turgidam moratur;
Quale fulmen axe præceps
Igne deſilit flagranti:
Eruiſſe præferoci molior potentia.
Vndarum fremitu protinus excito,
Et ſtridore rudentium,
Et machinarum diſſonis fragoribus
Curua riparum gemuere circum,
Fluctibus moles labefacta crebris
Contremuit, qua Cæſar amata
Cum conſorte thori ſpectat, & eminet.
Vtrique buxo pallor adſimillimus
Inficit ora.

Hæc

Hæc vile vulgus maxima ſuſpicit.
Inferiora tuis
Vndecunque peruagatis quis neget præconÿs?
Quæ per vrbē, quæ per orbem, fama teſtis excitat:
Dum theatro gloriarum mira das ſpectacula.
Hic te melius regnare decet
His, VRBANE, penatibus
Viue Neſtoreos dies:
Cumeæ peragas ſecla ſybillæ
Mille ſecula millies.

MARE TYRRHENVM.

NE differas auguſta cunctatus diu
Ora, quæ nigrum pelagus ſerenant,
Arua tranquillant agitata ponti.
Hic ſpectacula digna te manebunt:
Siue per altum,
Siue per oras
Litorum curuas libet euagari.
Vides ſupini tractus vt Antÿ
Ad hoſpitales te vocat vmbras?
Curuantque ramos leniter arbores?
Parat herba thoros, parit aura ſonos;
Dum frondes adſibilat inter.
Vt veterum monumenta monſtrat
Antiquitatis ſedula cuſtos
Turris patria nobilis?
Te fulta piſcoſo profundo
Optant amœni Tybridis oſtia,
Martini teſtantia molem,
Hoſticas doctam prohibere turmas.
Quis ſcit an cruentus olim cæde voluat barbara?

 Bella

Bella turbulenta, bella; auguror, te præſide,
Hiſce campis commouenda Marte ſanguinario.
Edonios domitura faſtus.
Perfidi incaſſum mea perduelles
Opplerint grauidis regna triremibus,
Claſſes & Eoæ probroſum
Excidium latio minentur:
Inſultent ratibus, ſpicula dirigant;
Horribili reſonent fragore
Imitata tonitrua cælum.
Fauente cælo conſerimus manus,
Cælo vincimus auſpice;
Mille Cælitum maniplis
Pro re latina belligerantibus.
Si Tonantis arma nobis præliantur deſuper
Nos trophæa, nos triumphi, nos manet victoria.
Nec mora. fluctiſonum per æquor
Hoſtes ſemineces, & ſine nomine
Ferri corpora cerno.
Permiſtos galeis ſpargier ebrios
Noſtræ cædis acinaces,
Et flexuoſi carbaſa turbinis.
Deſinet interea, decoræ
Fama miratrix operoſa laudis
Bellicas paulum celebrare, teſtes
Vaſtæ cladis Echinadas,
Ambraciumque ſinum:
Vbi præualida pugnata manu
Prælia vidi matribus orbis,
Nuribuſque tuis noxia, Thrace,
Authore Pio. tunc VRBANO
Ancillata duci nomen in exteras
Extendat oras, qua recurrens

Alternis

Alternis oritur Phœbus, & occidit.
Sumpta & æternum decus allaboret
Gloria lauru.
Vtriuſque comes tunc ego magno
Meditabor io voce triumphe.
Patria mecum maiore ſono
Iterabit io Roma triumphe.
Vt vox vna ſit omnium:
Qui furentes perculiſti, dante cælo Barbaros;
Traciæque curua lunæ contudiſti cornua:
Viue longum, viue felix
VRBANE, terror hoſtium
Mille ſecula millies.

CHORVS.

QVAE te cunque manet ruris amœnitas;
Quæcunque diuerſoria
Da benignas, & viciſsim
VRBANE ſume ferias,
Tibi, Patribus, Quiritibus.
Vbique felix & ter, & amplius
Viue, regna ſoſpes, expers
Curarumque tenacium,
Angorumque nocentium
Mille ſecula millies.

FRAN.

FRANCISCO
CARD. BARBERINO
VRBANI VIII.
FRATRIS FILIO,
Et Legato in Hiſpanias.

TRIPVDIVM.

AEQVORIS exhauſtum ſatis eſt. ſubducite feſſas
Per freta longa rates, & litus amate propinquum
Poſt maris, & cæli ſuperata pericula, Nautæ.
Ocia remus agat: curuam liget anchora proram.
Addenſos laxate foros, prohibete proteruis
Suppara plena notis, & notam prendite terram.
Neu proferte pedes, celſa neu puppe magiſter
Sollicitus rerum ſedeat, neu flamina captet,
Sideraq; apta notet. nihil eſt quod triſtibus vndas
Cautibus impoſitas, & ſaxa latentia vitet.
Litora amica vocant, fas eſt & marmore victo
Graminea emeritam religare crepidine funem.
Vna omnes ſpoliate latus, nudate carinam
Remigio, aſpectuque procul telluris amatæ
Nauticus ingeminet per tranſtra ſonantia clamor.
Vos quoq; magnanimi Heroes, melioribus annis
Edita progenies, in margine litoris artus

Ponite

Ponite tabentes: tuque exoptate, latina
Et columen, Princeps, & maxima gloria gentis
Heſperijs appelle plagis, & Iaſone maior
Auſonios Minyas, floremque, decuſque Quiritum
Litoreo, exortes diſcriminis, aggere ſiſte.
Excipe lætos feſtina Duces,
Barcino, vaſti regina maris.
Date Ductori, date Rectori,
Summoque Ducum noua lætitia
Signa beata repleta nouo
Pectora ſenſu. Proceri Ciues
Gaudete pio, cuius honeſtum
Plaga iam dudum Regia vultum
Heſperis optat. duce quo terris
Surgit ſeries aurea rerum.
Cuius placidis viget auſpicijs
Tenor in populis æquus Iberis.
Cuius nitidum fugit aſpectum
Scelus infauſtum, fraudeſque truces,
Mala ſeditio neſcia flecti;
Sæuuſque furor natus ab ira,
Atque ira ferox miſta tumultu.
Fugit & ſciſſo dira flagello
Stygios repetens Bellona lacus.
Comitata pijs Aſtrea choris
Gaudet miſeras viſere terras.
Tanti fontem laudate boni,
Decoris tanti celebrate caput,
Celebrate diem, qua nulla mari
Meliore coma fulſit Eoo:
Candente diem ſignate nota.
Vt non ſoliti gaudia moris
Illa nitenti ſplendore refert,

Si

Sic non ſolito plaudite more.
Audior, & plauſus, atque exultantia longe
Signa ſonant, & fauſtus ouantis
Lætitiæ toto ſe promit pectore ſenſus.
Iucundo confuſa tumultu
Mœnia gaudentes hortantur ad ocia ciues
Aduentum teſtata cupitum:
Lætior & clara ridet conſpectus in vrbe.
Paſcuntur vaga lumina paſſim.
Clamat Io, reſponſat Io diffuſus vbique
Gentis amor rumore ſecundo:
Perque vias varia diſcurrunt gaudia pompa,
Perque domos numeroſa frequentes:
Arduaque è celſis dant propugnacula pinnis
Inſolitos lætata fragores:
Ignea & cæli grauioris iras
Fulmina horrendis imitata bombis
Diſſono late ſtrepitu reſultant.
Sic & eliſi iaciuntur ignes
Nubibus fractis, & adacta tanto
Ima terrarum tonitru reclamant;
Dextra ſi ſummi minitans Tonantis
Deſuper montes iaculatur altos;
Si per obliquos reuoluta gyros
Impetu vaſtum referente murmur
Territat triſtes vaga flamma gentes.
Non metus, magnum per inane lapſus
Signa portendit, ſed amoris index
Ille iucunde fragor in bibaces
Influit aures.
Ille flammarum radiante tractu
Dulce gratatur truculentus ardor,
Dulce diffuſo ſonitu ſalutat.

Lætis

Latis plauſibus obuius
Iuſtis gratus honoribus
Vectigalia ciuica
Sumit commoda gratiæ
Roma dulcis Alumnus, &
Sacra gloria purpura;
Et quam parturit excipit
Almam lenis adoream.
Quoquo luminis, intuens
Orbes flexit amabiles
Curarum mala diſſipat,
Nubes triſtitiæ fugat,
Meſſem lætitiæ creat.
Vultu, fronte ſerenior,
Inceſſu facilis graui,
Geſtu, moribus aureis
Blandum ſuſcitat ocium;
Perque externa fidelibus
Profert ſe indicijs foras
Plenum pectus amoribus,
Affectuſque reconditi.
Et quicquid tenet abditis
Mens arcana, ſacrarijs,
Quo veſtigia protulit
Feſtino ſequitur pede
Excelſi lateris comes
Laudum turba decentium
Hoſtis nequitiæ pudor,
Virtutum, probitas, genus;
Et concordia candido
In velamine geſtiens,
Imperterrita veritas;
Ficti neſcia ſanctitas

Dextriſque datis quatit alterno
Pede tellurem, ducitque choros
Soror Euphroſine iuncta Thaliæ;
Iuncta Thaliam trahit Aglaie,
Trahit Aglaiam ſyncera fides,
Fidei vinclis nectitur arctis
Sacra religio matura Deo,
Cui ſe pietas conſcia iungit
Motura Deum, candorque bono
Iunctus honeſto. nexus, qualem
Lapis occultis viribus edit.
Cum molle potens ad blanda rapit
Oſcula ferrum, chalybemque vocans
Ad amicitiæ fœdera notæ
Nectit teretes orbibus orbes.
Ducit honoratum dubijs ambagibus agmen
Palladis, in morem crines vmbrata, corymbis,
Virgineos ſuccincta ſinus pax aurea, rerum
Optima, Cæleſtum vis præſens, mater honorum,
Vita dulce decus, tranquillæ cauſa quietis:
Naturæ communis amor, fœcunda bonorum
Altrix, & mundi tutum labentis aſylum.
Præſide qua litui ceſſant, bellique minaces
Actutum ſiluere tubæ, nec claſſica clangunt,
Armorumue canor trepidas euerberat aures.
Qua duce Gradiuo ſuccedunt arma Mineruæ,
Et prætexta ſagis, & fœdera ſancta tumultu.
Caſtris iura feris, clypeique, enſeſque nefandi
Protinus in lenes conflantur vomeris vſus:
Vbique veros fama rumores ſerit,
Felicitatis nuncia.
Iam iam propinqua, publicumque gaudium,
Et fauſtitatem præcinit.

Excita lato geſtiens Iberia
Motu ſibi vix temperat:
Voceſque gratas aure ſuſpenſa bibit
Vicina gens, ac diſſita,
Quicumque ab alto finis Herculei ſitu
Phœbum renaſcentem vident.
Flauoque potant illitum limo Tagum,
Duriumque ripis aureum,
Gades remotæ, vaſta Calpe, & auij
Extrema Tarteſſos freti,
Callaicus aſper, Martis, & pugnæ ſciens,
Sumpto nec enſe futilis:
Et Cantaber caloris, & patiens niuis,
Equis, & Aſtur inclytus:
Agerque Laletanus, atque acres ſacri
Vadaueronis incolæ:
Salmaticenſis fertilis tellus ſoli,
Vberque doctrinæ parens:
Extremus olim gentis Hiſpanæ ſinus,
Dum Maurus inculcat iugum;
Mauris & ipſis vſque formidabilis
Armis potens Vaſconia.
Quos Batis, & quos Turia amne vitreo
Roſis abundans irrigat:
Quicumque cautes, & Pyrenei iuga
Tenent niuoſa verticis.
Et quos profundis Hebrus adlabens aquis
Puris fluentis alluit,
Latiſque locuples Tarraco vindemijs,
Campania tantum minor.
Et vrbs feraci meſſe ditans horrea
Supereſtes è Numantia.
Et ora Carpentana amœna Mantua.

Auguſto

Auguſta Regum patria;
Vbi paratu diues aula nobili
Sumptus ſuperbos apparat:
Gazaque tota ſplendet, & luxu nouo
Sacri ſub aduentum Patris.
Opulenta qualis Attali, aut Crœſi domus,
Potenſue Cyri Regia.
Aulaa pendent texta; quaque Dædala
Nitens acu Semiramis
Babylone pinxit: cura dum regni ſinit,
Nuruſue Cea texuit:
Vel Phrygia comptis elaborauit vijs,
Vel qua Sophenen incolit.
Argentum & ingens Mentoris docta manu,
Et arte Praxitelis cluet,
Calataque auro facta priſcorum Patrum
Miro renident ordine.
Regalis argumenta certa dextera,
Magnique amoris pignora.
In tempore notas prodigus Princeps ſua
Benignitatis exerit:
Pubes magnanimum plurima ciuium
Virtutis celebris gloria bellica
Tendunt hoſpitium nobile pectoris,
Mentiſque excipiunt in penetralibus,
Inuictique Duces, atque Equitum manus
Et flos, & decor, & ſplendor Iberia
Exoptata manent iam nimium diu
Votis, omnibuſque ora fidelibus.
Iam certant animis viua patentibus
Veraces aditus, tecta recludere.
Nulla eſt nobilior, nulla decentior
Sedes, hoſpitijs cordis amantibus.

Exultat

Exultat ſubito turbida nuncio
Turbis vnda frequens de popularibus,
Interualla rogant temporis inuicem;
Cultus, atque habitus gentis, & ordinem
Fratrem frater, auum ſollicitus Nepos;
Et cauſas habiles, & comites viæ
Exquirit cupidus ciuis ab aduena.
Segnes increpitat verus amor moras.
Purpurei Princeps decus immortale Senatus,
Et ſpes ſuprema Dardanæ,
Floſque, vigorque togæ:
Cui Romæ Rector magnarum pondera rerum
Cedit regenda Patruus.
Dum tenet orbis onus.
I, quo Marte potens, quo te gens viuida bello,
Quo delibuta gaudio
Heſperis aula vocat.
Heſperiæ tu cura recens, menſuraque votis
Cortina præſens aduenis,
Præſidiumque tuis.
I felix. tibi religio mitiſſima feſtas
Tuo decora Numine
Gaudet obire dies.
Templa tibi ſumptu reſerantur ſtructa decoro.
Ara ſabæo gramine
Te veniente, calent.
Sedes nempe tuas templorum aſſertor, & author
Verendus, Auguſtus, Deo
Hoſpite plenus adis.
Tuque modum ſacris præſcribis rite. ſacrorum
Te ſumma nunc ſolemnium
Te penes omnis honor,
Tu modo ab VRBANO feliciter omnia primus

Sequeſter hic, & arbiter
Per ſacra iura regis.
Mens latij tu vera Patris, penetralia cordis.
Cui rector vrbis Romulæ,
Altaque ſenſa locat;
Cui triplicis regni moderandas præſtat habenas
Sui profuſus, & ſuas
Donat habere vices.
Sic rem Chriſtiadum, ſoliumque tuebere Petri,
Humana doctus omnia
Poſthabuiſſe Deo.
Degenerem neſcit virtus animoſa tenorem.
Natura vires, indicant
Et bene nata ſuas.
Aſtrea vindex venies, in vtrumque paratus;
Seu dapſilis velis bonis,
Seu grauis eſſe reis.
Fulmina cum ſæuo iaculata minaciter ore
In contumaces deijcis,
Et ſtyga adire iubes;
Multiplici ſeu verba tonant nectentia nodo,
Seu vincla ſoluunt, viuido
Imperioſa ſono.
O quot præſentem meditantur Numinis vſum,
Et experiri dexteræ
Robora lenis amant.
Aduentu ſpacioſa tuo iam ſtrata viarum
Complentur, & frequentibus
Vndique denſa globis.
Candida turba pio tibi mittitur obuia luſtro,
Canora nubes, & ſacros
Concipit ore modos.
Te Patrem, te faſſa ducem, rituque vetuſto

Tibi

Tibi profundit carmina.
Te venerata colit.
Grata nec magna monumenta mentis
Arbiter pollens vtriuſque Mundi
Deſinet certis aperire ſignis.
Cum graui geſtu venerandus, ore
Regium ſpirans, ſpecieque longe
Maior humana tibi fronte leni
Comis occurret, comitatus omni
Flore primorum, celebres videndus
Inter Heroas, placidiſque iunget
Oribus ora.
Hoſpitem admittet generoſus hoſpes
Curiæ magnæ laribus ſuperbis
Aureum affectu reſerante limen.
Hic tibi molles aditus patebunt,
Tempora hic nactus meliora fandi,
Te ſtatus ſancti quoties, & æqui
Rebus adſciſcet dubijs patronum;
Siue pacato ſuper orbe cautus
Pacis æternas meditatus artes
Commodam cures populis quietem.
O dies quanto ſpecioſa lucis
Illa fulgebit potioris auctu?
Illa, cum ſidus geminum videbit
Alterum viuax decoris togati,
Alterum laudis radians ſagatæ,
Cum duos nexu, facilis iuuentæ
Principes arcto ſociabit ore
Tractus Iberæ.
Auguſtis ſoboles edita Regibus,
Fœcunda Auſtriaci germina ceſpitis,
Magnorumque virago

Incrementa parentium:
Marentis lacrimas pectoris indices
Bino deciduas ſidere ſupprime:
Largos indue riſus
Dia ſorte beatior.
Terris nuper eras nata; renaſceris
Aſtris luce noua, dum pia Præſidis
Te ſolertia magni
Ad luſtrale piaculum
Tingendam niueo flumine deuehit;
Et Patris placido munere fungitur.
Te complexa benigne
Lenis pondera ſarcinæ.
Solo; quanta tibi copia munerum
Attactu veniet? quanta perennium
Diſpenſator bonorum,
Cæli præmia diuidet?
Iam nunc ingenuæ matris ab vbere
Terrarum ſpatijs, & maris auijs
Magnos paruula faſces
Ad cunabula prouocas.
Miratrix operum fama manentium
Scribet purpureis, auſpice gloria,
Hæc natalia, faſtis
Præponenda prioribus.
Vndis namque recens tincta ſalubribus
Immortale iubar luminis hauries;
Magni & Numinis heres
Cæli iura mereberis.
Tanto vita tibi gurgite ſuppetet
Vitalis, maculæ neſcia ſordidæ;
Quæ partem meliorem
Reddat Cælitibus parem.

Aſſta-

Afflata ætherij flaminis halitu
Nil (te maior) habes illius, illius;
Quæ ſpirabat Auernum,
Quæque extorris ab æthere.
Aſtrorum ſeries hinc genitalium,
Conſenſuſque nouus panditur orbium,
Fortunamque ſecundam
Fauſtus ſignifer innuit.
Coniectrix aliam, mens tibi Regiam
Ortu progenitæ nunciat altero.
Tellus iam tibi ſordet
Præ tanto vbere Numinis.
Tutelare tibi nomen, & obſidem
Curæ pollicitus perpetuæ fidem
Pactos ille labores
Auctoratus obiuerit.
Iam nunc cum tenero lacte puertiæ,
Sub tanto docilis myſtica Præſide
Cæli ſcita magiſtri
Hauris, pabula mentium.
Hæ lallæ faciles, hæ tibi næniæ:
Hi luſus teneri, blanda crepundia,
Et quas appetit ætas
Primo blanditias ſono.
Hæc nunc, ad volucrum mox celerem fugam
Annorum, pietas Matris, & optimi
Facta æterna Parentis
Certis legibus imbuent.

DE BIBLIOTHECA CARD. FEDERICI BOROMEI.

SYLVA.

NVNC age nobilium nutrix ſapientia laudum,
Ingenui regina boni, vis prouida mentis,
Huc celeres age Diua gradus, curſuque ſecundo
Hoſpitijs ſuccede nouis: qua diuite luxu
Struxit honoratam princeps opulentia ſedem.
Seu te Cecropius gemmantibus hortulus herbis
Inuitat, ſophiamque manu complexa magiſtra
Indiuiſa comes doctas deducis ad vmbras.
Pierijs ſeu cincta choris oracula pandis
Pectoris ex adytis bibulas vulganda per aures.
Seu tibi theſauros reſerat natura repoſtos,
Seu tenues ſupra nubes, & candida lunæ
Sidera præcipitis lapſum metiris olympi
Vndeni ſtudioſa globi, menteſque minores
Allicis, & gradibus ſubſtollis ad æthera iactis.
Qui te cumq; manent tractus, quacumq; vagaris
Hæc tibi dicta domus certos famulatur in vſus.
Vix ea, cum radijs diffunditur æthra coruſcis,
Et noua tempeſtas oculis maiore ſereno
Circumfuſa meis, iubar omnia, & omnia fulgor
Aduentante Dea manifeſta in lucis honore.

Hinc famulæ properant vndæ, quas Regia mittit
Reginæ ſtudioſa ſuæ, nutuſque loquaces
Obſeruare iubet, dominiſque aſſueſcere dictis
Tam varia cælo, quam cultu veſtis, & ore.
Ancillata ſacræ diues natura parenti
Examen famulare dedit, mundique tributa
E varijs excita plagis, vt quamque beatis
Aurea diuitijs ſapiens opulentia nutrit
Lecta cohors, tenero præſtantes ore puellæ
Italides, quas lentus Arar, quas diuitis Hebri
Humor alit, longo quas mittit Iberia tractu,
Vltima quas Thule, pictoque Britannia curru,
Indiaque & Memphis doctis animoſa figuris,
Danubijque niues, Meroeſque calentis arena.
Virgineos habitus, venatriceſque pharetras
Fert humeris, ritum pubes imitata Dianæ
Pendula cæſaries collo, ſuccincta decenter
Veſtis, & elato vincitur ſura cothurno.
Secedit venerata cohors, diſcretaque longe
Præbet vtrinque viam; magna cum mole Virago
Expectata diu curſu ſpectabilis aureo,
Euolat & flammis, & flantibus ocyor euris.
Proh quãtũ cæleſte micat? quãtũ inſtar in illa eſt?
Aurea maieſtas dulci commiſta lepore
Gratius elucet, faſtu iucunda remiſſo.
Phœnicem leuibus frænat manus vna lupatis,
Altera ſceptra gerit, viridique vmbratur oliua
Purpureum crinale comæ, ceruice reflexa
Fixa oculis, genus vnde trahit, miratur olympũ
Se maior, ſolemque ſuum: iam membra volatu
Ad cælum librare putes, curſuque ſecundo
Affectare viam patrijs perniciter aſtris.
Subiecta fortuna rota ſe faſſa minorem

Sub pedibus ſatumque iacet, manibuſque retortis
Inuidia infelix agitur miſerabile monſtrum.
Ora gemens, laniata genas, turbata capillos.
Hinc longum ſatiata polo, cæleſte reniàens
Sic effata notis mea vota ſecundat amicis
Hoſpitium prædulce mihi, carique penates,
Quos pietas Boromea parat. poſt Dædala cæli
Sidera, terrarum hic vnus mihi ridet amice
Angulus. hic noſtræ ſtabunt ſacraria mentis.
Numinis hic præſens virtus, ſemperque vigebit
Tutelaris honos. dignos vbi ſurgere fœtus,
Et ductos video mores meliore metallo:
Candida nec tantum fulgenti Cyntia Delo
Lætatur pharetrata ſoror, nec flumina tantum
Frater amat, pindi ſyluis vmbrata coruſcis;
Vt domus hæc decorum ſedes me ſuaue laceſſit,
Virtutis fatale ſolum. iuuat vſque tueri
Progeniem noſtri ſimilem, turbamque clientem,
Mane ſalutantem, plenis ſtrepere ædibus, vndam.
Quare agite ò laudum caſtris aſſueta iuuentus
Amiſſum reparate decus, molemque labantis
Doctrinæ fulcite humeris, & margine cæli
Palladijs celſam factis extendite famam.
Hic patet ingenijs campus. ſudore decoro
Hic madidis, refluas abſtergam pollice guttas.
Miretur ſua quiſque labor, ſemperque renaſcens
Immortalis honos fæcundo germine creſcat.
Neu luxus virides mentitus adulteret annos
Prodigus illecebris, cælo digniſſimus ille eſt,
Quem virtus non luxus aiit, qui lumine recti
Curriculum ſeri memorabile terminat æui.
Si cui naturæ tacitas ediſcere cauſas
Eſt amor, aut vaſti ſenium venerabile mundi

Si quem ſiderei rapiunt miracula tractus,
Huc ades, inuitant graia monumenta ſenectæ
Hoc vno collecta loco, longæua vetuſtas
Excipiet complexa ſinu, cultuque feraci
Aemula Cecropijs tua pectora finget Athenis.
Inuenies quicquid doctis induſtria chartis
Attica ſudauit, quicquid numeroſa lyceo
Agmina limarunt. hic ſe diuina Platonis
Impete maieſtas memorat maiore locutam:
Socraticos melius referunt florere lepores,
Rurſus Ariſtotelis reuireſcere iactat acumen,
Democriti ridere ioci, rediuiua Cleanthis
Scita nouis fulgere modis, annique ſilentes
Pythagoræ claris rupiſſe ſilentia libris.
Si quem facundæ delectat ſuada loquelæ,
Cordaque vocali ſenſim vincire catena:
Hic tonat auguſto vibratum pectore fulmen,
Quale timet Catilina ferox, & deflua lapſu
Vberiore fluunt Romanæ flumina linguæ.
Hic reſonat Mantous olor, dulcique ſuſurro
Cum latijs graiæ cantant alterna Camœnæ:
Grata domus Phœbo, ſacris domus hoſpita Muſis
Quo ſpreto faciles migrant Helicone ſorores,
Laurus vbi manſura viret. licet omine dextro
Pierios agitare dies, æuoque perenni
Viuida caſtalijs inſcribere nomina faſtis.
Seruant verba fidē. noſtris noua ſurgit in aruis,
Me cultrice ſeges. quot veræ laudis Alumnos
Longinquis properare plagis, & crebra penates
Ire, redire meos video? vigilare diurnas,
Nocturnas ſudare vices, & poſcere emaci
Emeritum ſudore decus venalis honoris?
Arcanas alij tentabunt doctius artes.

Cau-

Cauſarum genitale chaos, mutabile Mundi
Ingenium diſcent, & bella reciproca rerum.
Sidereos alij rapida vertigine motus
Exquirent, orbeſque poli complexa nouenos
Pectora concentu paſcent detenta ſonoro:
Hauſtaque diuinis ad plenum oracula libris
Largius in dociles effundent plurima gentes.
Digna polo, me digna ſeges, cæleſtis origo
Morte vel inuita viuet, nomenque ſuperſtes
Audiet, & late mirabitur vtraque Thetis.
Sic ait, & gratas circum, ſua gaudia, ſedes
Vecta rotis, curſus alacres, alacreſque recurſus
Ter peragit, ter Diua loco veſtigia preſſit.
Ingenitas afflauit opes, doniſque refuſis
Ad patrium rapidis ſe ſuſtulit æthera pennis.

AD P. TARQVINIVM GALLVTIVM E SOCIETATE IESV.

EPISTOLA.

OPTIMA, Galluti, rerum mensura mearum,
Præſidiumque, decuſque meum; quo me, duce, tutor;
Auſpice quo creſcit, quo deſtituente, caducum
Deficit ingenium: dic quo te crimine læſi,

Quod durus mihi verba remittere ſæpe roganti
Negligis, interpres mentis nec littera venit.
Candida iam ſextum Dictinna recreuit in orbem,
Et toties exhauſta cadit, cum grata ſileſcunt
Ora mihi, conſueta adytis è pectoris imis
Fundere vel Phœbi, vel docta oracla Mineruæ.
Concaua reſponſant ad noſtros antra vocatus,
Aſſidua ſolus tu voce citatus Amici
Reſpondere fugis, blandaſque referre loquelas.
Haud equidem credo, quia te ſublime locatum
Suſpicimus molles aditus, & amica potentum
Limina ſecuro penetrantem peruia greſſu
Spernis nos tenues, cenſu locuplete carentes,
Inferiore nota dignos, & Cerite cera.
Vir bonus, & ſapiens; cuius tu nomine gaudes
Nil admiratur ſummarum in culmine rerum,
Arbitrio nil plebis agit; quæque illa ſupremum
Eſſe decus ducit; trabeas, patrimonia, faſces,
Eſſe minora bonis cenſet veracibus. idem
Semper amãs recti, grauis, integer, & ſibi conſtãs,
Nec deflectit iter, nec clauum mutat in horas.
Ingenuas an qui penitus iurauit in artes;
Virtutum exhibuit latiæ qui digna Iuuentæ
Palladio dictata foro, morumque magiſter
In facili teneras exercuit indole mentes:
Oppida qui docuit quo florida more regantur,
Patria quo ſenſu, quo ciuis amore colendus:
Huius amabilitas, mites & pectore cultus
Exciderint, gratis nec conferat oribus ora?
Hoc quoq; percunctor. num te ſtudioſa fatigant
Pondera, nec curis requies datur vlla diſertis?
Num tota in dulces conſumis tempora Muſas,
Magnaq; cõponis, quæ mox promantur in æuum?

Nec

Nec te ideo excuſo. modus eſt in rebus, & vllos
Excubias ad mentis habes, & honeſta regreſſus
Ad ſtudia, excepti poſt laxamenta laboris.
Muſarum quantum ſatis eſt è fontibus, hauſto:
Et ceſſare ſuis, & diuerticula fas eſt
Quærere temporibus. quis Mercurialibus aptas
Ocia ad alma vices, operum quis ab orbe negauit
Reſpirare viris? neque ſemper Delius arcum
Tendit, & expulſis ſuccedunt gaudia curis:
Nũc, mihi ſeu taceas, ſeu nũcia verba remittas:
Accipe, quæ noſtri ſit ſumma nouiſſima voti.
Tu me, quos tenui, docuiſti currere calles,
Parnaſi dulces calles (neque pœnitet.) huc me
Et natura magiſtra rudis, duxque optima mentis,
Ingeniumque rapit. vel nunc in luce forenſi
Dum leges, & iura crepo mera, mens mea priſcos
Impete natiuo numeros operoſa retractat.
Multiplices tibi progreſſus, ornatus, & auctus
Acceptos refero; mihi qui normamque, modumque,
Præſcriptumque potens opera ad manſura dediſti.
Nempe nota ſcriptis ſeu vincta, ſiue ſoluta
Factus Ariſtarcus, rigidoque ſeuerior vngue
Quinctilius, lima quoque non ſemel vſus amica
Correxti peccata libens mea; doctus ad vnguem
Omnia perficere, & rudibus decus addere rebus.
Idem labentis moderatus fræna iuuentæ
Flexilis, ac docilis quoſcunque vocaris in vſus.
Et vita ratio, ſub te, traducta, tuoque
Pendet adhuc, quamuis via diuidat inuia, nutu.
Sollicitæ qualis dulci Nutricis Alumnus
Imperio, quorſum hæc? vt qui mihi nobile pulchræ
Monſtraſti virtutis iter, des tangere metas:
Quique per immenſi duxiſti aſpreta laboris,

Des

Des requiem feſſo rerum, auxiliaribus adſis
Vocibus. vnde mihi compendia certa patebunt.
Te Pater orbis amat, tua dicta illius ad aures
Pondus habent: nec pulſus amor (niſi deuius erro)
Mente tua meus. in biuio Xenophontius hæret
Alcides, ætatis vtram vernante duarum
Primo flore ducem reliquum ſectetur in æuum.
Anne voluptatem viſu ſpecioſa parantem,
Pandentemque leues aditus, & ſtrata viarum
Florea, tendenteſque in aperta pericula metas:
Virtutem an duram; crebris hæc aſpera dumis
Cõfraga, & anfractu perplexũ iter omne maligno
Monſtrat, inaceſsis & culmina pendula ſaxis:
Sed placidam ſummo promittit monte quietem.
Tandem laudis iter ſecat, & promiſſa reportat.
Cur non fas ſit idem pleno mihi carpere iure
Auſus idem qui ſum, te conſultore, nec vllum,
Aſſecla virtutis capio è virtute lucellum?
At per ſe vna poteſt facere, & ſeruare beatum.
Non ego Ariſtippi, non Crantoris auia ſector:
Scita frequens, in Ariſtotelis præcepta reuoluor.
Delphica me quamuis cortina renunciet inter
Laudis amatores, ſectatoreſque decori
Principem, & egregijs animi ſplendoribus aptum:
Si res, atque valetudo, ſi cætera deſint,
Quæ bona naturæ, quæ pleno diuitis hauſtu
Fontibus emanant fortunæ, nemo beatum
Me vocet. officio vitæ pars nulla decenti
Caſſa vacet. claros animus producat in actus
Interna quod ſede latet: ſic conſtat honeſtum.
Qui prodeſſe ſuis contendit Ciuibus, & qui
Humanæ ſeruare cupit commercia vitæ:
Si caput affectus doleat, febricula venis

Aeſtuet

Aeſtuet, Erigones nequaquam ſcita iubentis
Exercere queat. decumbat, corpora curet,
Cœtibus abſtineat, patriæ ſit inutilis. æger
Munere membrorum conſueto, cætera felix.
Nec tu ſorte ſua contentum dixeris hunc, quem
Exagitat mala paupertas extrema malorum
Conantem in dubijs medium retinere tenorem
Caſibus, & recti ſtudioſum æqualis. an Irus
Vt decorum numeris laudetur, & vbere laudum
Cõgerie, dicetur ab omni parte beatus? *(iactet.*
Cui, quod habet, ſatis eſt, ſe hoc nomine, & omine
At quid Ego, cui venatrix prudentia veri
Egregios animi paſtus parat, intima ſummæ
Munera doctrinæ, qui poſſum pabula mentis
Dulcia ſcrutari, ſi ventris quærere cogor?
Si dum altis inhio cauſis, maiora dolentem
Conuellunt animũ, quod ſit mihi curta ſupellex:
Quod vitæ nequeunt anguſta diaria triſtes
Suſtentare vices, niſi certa induſtria lege
Vnciolam de dimenſo defraudet, vt inde
Commodus in ſumptus rerum mihi ſuppetat vſus.
Adiumenta, tenes quæ conuenientia quæram.
Nempe nec extremo merces oriente repoſtas,
Dona nec Arſacidum, nec quæ ditiſſima Crœſi
Regia ſuppeditat. quantum mihi ſufficit, oro.
Ad victus, ad parca breuis compendia cultus.
Tunc me felices inter dignabere cœtus.

HIERONYMO CARD. COLVMNAE SINGRAMMA.

TEMPVS adeſt ictu reſides impellere chordas,
Languentemque lyram, deſuetaque barbita dudum
Ad numeros animare nouos; trabeatus in oſtro
Dum cumulas ſacrum numeroſa laude ſenatum
O vigor, ò latiæ decus immortale COLVMNAE,
Dum tua lætitiæ cauſas, & mille canendi
Purpura ſuppeditat doctis documenta lycæis,
Palladiaque noua gliſcunt in gymnade laudes.
O mihi ſi valido caleant præcordia thyrſo,
Et ſonet appoſito memorabile carmen hiatu,
Non ego virtutum taceam monumenta tuarum,
Non pietatis opes tanti fulgoris emaces:
Aeneadumq; alacres ſtrepitus, fremituſq; ſecũdos;
Et ſtudia, & motus, atque exultantia ſenſus
Argumenta canam, populique fauentis amores.
Suggeret ipſa pedes, & culto Roma cothurno
Carminis attollet ſolito vehementius orſa.
Hinc & lætantes accingar dicere plauſus
Te præſente datos; & te Tyberine fluentem
Mitius, & grato referentem murmure nomen.
Tum ſeptimgeminum clamoribus vndique feſtis
Reſponſare iugum, laudeſque agitare togatas
Ilicet ingenuos in publica gaudia ludos:
Romu-

Romuleoſque Patres hilari manifeſtius ore
Laudibus amplecti ſociale frequentibus oſtrum:
Iuris vt VRBANVS triplicis moderator, & aequi
Pectoris ex adytis oracula fundit in auras,
Et caelo dictante ſonat. ſtant pondera verbis,
Pronior aſſurgit ſanctis reuerentia dictis,
Obſequiumque ſagax. vitae prius ille per omnes
Interualla gradus decorum, teneramq; iuuentam
Es bene tranſactos ad grandia computat annos.
Mox iubet Auſonium numero maiore ſenatum
Ocyus impleri, teque in ſublimia rerum
Culmina, & auguſtam Romae tranſcribit in aulã.
Parte alia fauſtos mihi praebet Iberia motus
Digreſſu nunc mœſta tuo. ſubit ille decorae
Almus mentis bonos, virtutum inſigne theatrum,
Hic vbi praecipuas collecta modeſtiae partes
Egit, & ingenuo perhibenda puertia cultu;
Dum te, Maiorum ſpecimen ſublime tuorum,
Incrementa Patris magni complexa benignis
Detinet obſequijs Procerum generoſa propago.
Hinc factis ſimul, & cõſanguinitate propinquus
Cœtus Auis, Atauiſque potens, illuſtris Iberae
Gentis bonos, pleno quid ſuggerit ore canendum,
Cuius tu duplici iungis praecordia nexu
Moribus ingenij placidis, & origine gentis.
Hic te cedentem Heſperia, & Romana tenentem
Mœnia, in affinis reuocat commercia vitae,
Iucundaſque notas, gratumque reflagitat vſum.
Interea quas ora tui fidiſsima nutrix,
Ora, animos cultas praeſens formare per artes
Officij teſtes, offert, ne deſpice laudes.
Qua circumfuſo diſtenditur vbere terrae
Carpentanus ager, lato iacet aequore campi

Nobi-

Nobile complutum. blando ſe proxima cliuo
Attollit clementer humus, qua parte quadrigis
Obuia Memnonijs feruentes tendit ad Auſtros.
Cætera planities ſpatijs diffunditur æquis,
Aptaq; proſpectu longo patet, vnde cadente
Afflatur Phœbo, gelidamq; excurrit ad Arcton.
Ipſum autem denſa baccatum ſede renidet
Ciue ferax multo, ſtudioſæ prolis abundans,
Hoſpitium charitum, ſedes opulenta Mineruæ.
Hic tenera eximios exercet in indole cœtus
Ingenij cultrix ſapientia, ſeque per vſus
Diuidit innumeros, plenoque exuberat auctu.
Aduolat è tota pubes ſtudioſa laborum
Heſperia; ſeu quos altos vtriuſque loquelæ
Delibare iuuat, penituſque recludere fontes,
Scitaque Ariſtotelis, doctumque Platona ſagaci
Enucleare animo, rerumque ediſcere cauſas.
Seu quos è ſacris myſteria promere chartis,
Ambageſque iuuat, cæcoſque reſoluere nodos.
Aſt alij memoranda Patrum decreta Piorum
Acrius inquirunt, diuinaque iura volutant.
Vocibus icta ſonant conſulta lycea diſertis,
Et clari ſtrepitus, & doctæ puluis arenæ
Feruet inexpletum Graijs collatus Athenis.
Parte alia Henares, humentia collibus imis
Oſcula contribuit, fluuioque irrorat amœno
Pinguia camporum, puris criſtallinus vndis.
Hinc, atque hinc crebra ripa ex vtraque fluentes
Expandunt platani ramos, & fuſile opacant
Argentum viridante coma. placida vnda ſuſurro
Lene fluit, ſpeculoque nemus liquente retractat.
At prope flumineum penetrale, remotus opaco
Eſt in ſeceſſu locus, & per mutua denſa

Intextis ſalices vinclis, hederaque tenaces
Arboreos arcta ſtringunt indagine truncos.
Irrigat arua latex, vernos creat vnda ſmaragdos.
Ipſa prope herboſos tenui cum murmure labens
Errabunda thoros & lumina paſcit, & aures.
Igneus ex alto Titan ardebat Olympo,
Forte ſub amne cauo è Nymphis Henaribus vna
Flauentes impexa comas perarabat eburni
Pectinis obſequio, ſummo cum gurgite tollens
Molle caput, ſpecieque loci, nemorumque virenti
Delectata ſitu eſt, madidoſque excuſſa capillos
In teretes nodos crinale recolligit aurum;
Seque iterum immergens vmbroſa ſororibus antra
Prataque, gemanteſque refert depicta per herbas
Gramina, & balantes ad etheſia flamina flores.
Hic poſſe Icarij defendere ſideris iras,
Aeſtiuoſque dies, arguti hic pollicis vſum.
Hic opus, artifices hic exercere labores.
Forma relata placet. coëunt ad amœna ſorores
Tergeminæ, ſecumque trahunt operanda ſuperbo
Texta magiſterio. niueis accommoda membris
Gramina verna legunt, nebulas imitata niuales.
Vela reponuntur, calathique, coluſque Mineruæ.
Sedula pingit acus, digiti quodcumque magiſtri
Ingeniumq; animuſq; iubent, varijſque per artem
Nobile ſubtegmen diſtinguitur argumentis.
Nec mora, nec requies. hialique interlita fuco
Flumina caneſcunt, argento candicat vnda,
Auro ripa micat, flaueſcit arena metallo.
Altera conſpicuo liquidas emblemate lymphas
Pinxerat, humenteſque domos, ipſumque ſupina
Henaren vrna largos effundere rores.
Altera ſquamoſam varia ſub imagine gentem

Fecerat

Fecerat, & vitreum turmatim innare per æquor.
Tertia molle nemus diſcriminat, & ſuper alta
Implexis tribulata vijs, denſoque vagantes
Agmine pennatas circumque, ſupraque cateruas,
Omnia viua putes, viuo diſtincta colore.
Dũ blãdo indulgẽt ſtudio, nouus ecce per auras
Aſſonat, & longe confundit murmura clamor.
Tum magis, atque magis crebreſcit, & aëre sũmo
Impreſſæ reſonant voces propiore tumultu,
Articulatque notas, & cognita nomina ſignat.
Alma Columna ſonat, geminãt pleno ore Colũnam.
Pernix fama venit, magnarum nuncia rerum,
Gloria quam felix, & adorea prodiga plauſus,
Et centũ geminæ glomerãt pulchro ordine laudes.
Arrexere aures, ſonitumque bibere ſorores,
Notaque turbatam pepulerunt nomina mentem.
Gaudia perq; oculos, perq; ora venuſta leguntur.
Tum fronti manifeſta fides, & conſcia virtus.
Excuſſæ manibus tela, immuneſque laborum
Ocia agunt calathi, reuolutaque penſa per herbas.
Ad liquidas voces, comiteſque, ducemque malignos
Conuertere oculos, nubemque per aëra iactam
Puluerẽam; & clari ſpectacla hauſere triumphi.
Tarpeia veluti Romanus ab arce, reuertens
Agmen ouans, reduceſq; duces, & fercula pompæ
Oppida capta manu, montes, fluuioſque, lacuſq;
Proſpicit, obtutuque immobilis hæret in vno.
Sic ſe formoſa paſcunt in imagine Nymphæ.
Splendida nobilitas animo, ſtirpiſque recurſat
Inclytus à celebri deductus origine ſanguis.
Vt ſe iactat Auis domus alta Columnia priſcis,
Celſaque natalis referat cunabula Romæ,
Tarquinij faſces, formidataſque ſecures

Tarquinij faſces, & regna repleta timore.
Vt late dominas alta ſub origine lauros,
Et Patriæ leges ſub Dictatore receptas
Cæſare dinumeret; libertas aurea poſtquam,
Legitimumq; forum, facundaque roſtra reliquit;
Seraque cognatis arſerunt ſecula bellis:
Germen vt ex Italo, tot iam labentibus annis
Ceſpite decerptum peregrino ſurgere cælo
Aſpiciat, te Germanis Generoſe ſub oris
Gentiles decorant Proceres; ſub nomine quorum
Cæſareos primum veneratur Curia faſces.
Hiſpanis tu claris Auis, te clara propago
Auſtriadum primo præſtantem ſanguine tangit.
Maiorum titulos celeberrima facta tuorum
Exemplis peperere nouis, lauruſque per omnem
Annorum ſeriem laribus vexere vetuſtis.
Nullus in Auſonia eſt expers virtutis auitæ
Angulus, in molli remanent veſtigia laudis
Parthenope. defenſus adhuc reminiſcitur almum
Inſuber auxilium; nec corda Columnia neſcit
Debellata truci ſine more Rauenna duello.
Gens tua longinquas belli iaculatur ad oras
Fulmina, ſepteni confregit cornua Nili.
Thracius aufugit fuſo cum milite Prædo
Sæuis fracta gemens inſignia viribus. illas
Non claſſis tremefecit atrox, non mille carinæ.
Gentiles tu, Magne, tuos virtute togata
Spectatos latio potes enumerare ſenatu,
Et te luce pari clarum numeramus in illo.
Scilicet è nitidis cultus penetralibus hauſtos,
Et decus ex iſta dignum, ſpecimenque refundis
Indole, quæ placidis oculis, quæ corpore toto
Emicat, & ſegetem laudis deſpondet adultæ,

Iam

Iam redit & grauitas tecum venerāda Quiritum
Et tractabilitas mitis, blandique lepores,
Et pudor, & candor, ſoboleſque integra bonorum;
Felix mens operum, ſupero quam Numen ab axe
Edocet, & veros agitat ſub pectore ſenſus.
Illum & dicentem magna, & praeclara ſonantem
Numinis in cauſa, ſacri flos ipſe ſenatus
Audiet, & Piliae contemnet mella ſenectae;
Ille nec immenſo grauium molimine rerum
Pro re digna loqui Romana deſinet aula:
Nec rationis egens, & ſani pectoris expers
Magnanimae mentis niſum torquebit ab aequo.
Vix ea. Sic placidis Henares vocibus inſit.
Ne tibi, ne tantum plaudas Oenotria Roma,
Quod te Patricij ſuſcepta Nepotis, alumnam
Cura mouet, teneri quod nobis pignus amoris,
Deliciaſque tuas committis, cauſa decorae
Sit tua laetitiae melior; communia ſenſu
Vota quoque inſolito praecordia noſtra laceſſunt.
Ex quo ſe latijs ad Iberum contulit orbem
Per mare, per terras, per taedia longa viarum
Inſignis, tua cura, puer. ceu qui freta pinu
Impulit Argoa quondam Pagaſeus Iaſon
Longinquis quatiens anfractibus Amphitritem,
Laudis amore nouae, magnaque cupidine tactus
Aduolat impatiens Phryxei ad velleris aurum.
Sic ad theſauros animi, penituſque repoſtas
Diuitias ſtudio pernix vrgente volauit
Aſſecla praeclarae virtutis, Iaſone maior.
Tunc ego anhelantem magna, ingentiq; flagrātem
Doctrinae ſtimulo, Patruique exempla ſecutum
Laetior agnoui, teque haec placidiſſima tellus
Palladiae Iuuenis flos illibato coronae

Excepit, gremioq; fouens nutriuit, & auxit.
Atria doctrinæ tibi Complutenſe lyceum
Immenſas reſerauit opes, & laudis amantem
Te grauis illecebris ſapientia cepit honeſtis.
Hic tu (nobilium libamina prima laborum)
Pontificum decreta teris, perque ardua recti,
Culmina celſarum penetras ſacraria legum.
Sic decuit, merito quem fulta nitore manebat
Purpura, & auguſto venerabilis infula cultu,
Curia ſacratos cui portendebat honores
Romulidum mores, & fœdera pacis, & artes
Diſcere, nec iuris contemnere ſcita latini.
Quem latium Proceres inter numerare togatos
Iam dudum exultabat ouans. hic acris in actum
Protulit ingenitas animi ſolertia vires.
Hic vigor enituit, virtus hic magna reluxit.
Vidit, & ingenij dotes laudauit honeſtas
Dædala facundæ pubes addicta Mineruæ
Exemplis accenſa tuis. ſic pectoris alti
Suggeſtum pietate foues, laudumque paratu
Das nitidos animi melius floreſcere fœtus:
Diſcendi ſolers à Numine ſumere cauſas,
A quo diuitiæ, doctrinarumque lepores.
Aſtreæ dictata tenes, quæ maxima virtus
In commune vigil, ſanctoque operata tenore
Cuique ſuum, fluxæ ſeruat commercia vitæ.
Ipſa etiam liquido gaudens prudentia vero
Nutrix cordis erat, dupliciq; hoc cardine totum
Curriculum vitæ, & ſtudiorum vertitur ordo.
Vocibus ab quoties expergefacta diſertis
Porticus arrexit ſe Complutenſis, & acres
Ingenij vires, & feruida fulmina linguæ
Obſtupuit validis animi contorta lacertis,

Et

Et teneræ dictis aſſurrexere coronæ.
Ah quoties placidas ſpectauit ſedula rixas,
Quas doctrina inijt, dirimitque modeſtia prudens.
Atque hæc parta foris, & aperta luce theatri.
Quid patrata domi dicam penetralibus imis?
Hic vbi tu nuper bibulas excepta per aures
Mente diu meditata refers, totoque pererras
Pectoris intuitu relegens, & fixus inhæres,
Et tacitos longa penetras indagine ſenſus,
Vna nec attentæ geſtis dare pabula menti
Temporibus partita ſuis, horiſque paratis
Nunc legis hiſtorias, æui monumenta prioris,
Succeſſuſque tenes varios, euentaque rerum
Ad vitæ documenta notas. nec lubrica penſo
Vlla dies ſolito caruit: ſic addita crebris
Cura miniſterijs præſcripta peregit ad vnguem.
Ocia quin etiam, grandi ne mole laborum
Succumbas rerum feſſus, pro tempore, captas.
Nec, dum ceſſat iners, & diuerticula quærit
Neſcia mens operum; dum pondere preſſus iniquo.
Reſpiras, grauiumque virum ſtipante corona
Lene fluentis aquæ ſtrepitus, & pura ſecundum
Flumina digreſſus, frigus venaris opacum:
Grande ſophos verbis incumbit, & inter eundum
Non ſine laude iocos doctrinæ interſeris aureos
Lenis, & eutrapelus coniungis ſeria riſu.
O ripas tunc, voce tua, me teſte, beatas,
O fortunatum dictis felicibus alueum
Tunc ego facundam linguæ ſuſpenſus ad auram
Mitior erraui ſolito, tacituſque cucurri
Frenatis pacatus aquis, nec murmura preſſi
Noſtra ſemel, cupidas vt dulce laceſſeret aures
Gratia, & eximiæ moderatrix ſuada loquelæ.

Denique quicquid agis, quaſcumq; acceſſeris oras
Arcanum mentis manifeſta luce decorum
Exprimis. an primæ referam ſpecioſa iuuentæ
Munera? commiſſum miti grauitate ſeuerum,
Et faciles aditus, & mollia tempora fandi?
Palladis emeritos ſtadio iam laurea felix
Ornabat crines, celebres quæſita per artes:
Gloria iam primam tibi legerat inclyta palmam:
Virtutum ſpecie ſubito commota tuarum
Regia maieſtas gratos adſciſcit in vſus
Munere donatum ſublimi principis aulæ,
E noſtro abſtractum gremio. te fleuit amaris
Hæc tellus lacrimis, Henarides ore gementi
Effudere ſonos, ſolitoque ego maior ab imo
Me excuſſi fundo, & riparum vincula rupi.
Exoptanda, bonum, res eſt. vix moribus aulam
Mitibus imbueras, cum te Roma inclyta pompas
Prouocat ad meritas, & noſtris abſtrabit oris.
Diſcedis tandem, diſcordia dulcis vtrique
Heſperiæ, blandi, populis ambobus, amores.
I felix, quo fama vocat, quo cognita dudum
Per ſua vadentem ducit veſtigia virtus.
I noſtri memor, & noſtros reminiſcere ſenſus.
Credo equidem (nec fallit amor) quæcumq; ſub iſto
Prouidus hauſiſti documenta ſalubria cælo
Exhibiturum animo, nomenque, decuſq. daturum,
Quod meritæ ſpondent laudes, quod flagitat orbis.
Dixerat. vnanimi comites veracia plauſu
Dicta probant, clariſque notis in cortice cædunt,
Vt cum æuo memoranda olim præconia creſcant
Arboreo, & longum durando ſecula vincant.

SAN-

SANCTI CAROLI
BOROMEI
APOTHEOSIS.

HOSPES ades, mecumque nouæ
ſpectacula pompæ
Proſpectu metire libens, plau-
ſuſque togatæ
Pacis, & Aeneadum ſtrepitus,
vulgataque terris
Gaudia, quæ latio felix indicit Olympus:
Quæ nunc orbis apex, rerum pulcherrima Roma
Accipit, & caros iubet exercere Nepotes.
Qualis erat (ſed more nouo regina triumphat
Aſſerto deuota Deo) cum Daphnide crines
Turritos vmbrata coma, iactata procaci
Cæſariem Zephyro, nudos exerta lacertos
Tarpeia de rupe duces poſt bella maneret,
Victricemque manum ſpolijs orientis onuſtam
Memnonis aut buſtis reducẽ, aut Garamãte ſuba-
Hinc exaudiri canor, & reſonantia longe (cto.
Cornua, clangentum ſtrepitus, lituique, tubæque,
Atque breues plauſus, & ouãtum nobile murmur;
Hinc ſeriem venientum, & longæ fercula pompæ
Proſpicere, & crudo licet oppida capta duello,
Regnaq; captiuumq;, catenatumq; Britannum,
Aut ſeptimgemino moerentem gurgite Nilum
Cornua laxantem, multoque cruore rubentem.
Felix prole ſua ſalienti gaudia corde
Vix capit, aut numerat, peperit quos ipſa triũphos

Maſcula

Maſcula bellatrix. micat haſta, cruentaq; caſſis,
Innexuſque aquilis vmbo vomit aureus ignes.
Circumſtat grauior tenui cum plebe Senatus,
Atque equitũ glomerata manus, fremituq; ſecũdo
Exultant alacres, per compita læta Quirites.
Patria quo Magnus remeat Capitolia ritu
Regna Aſiæ, titulos orientis, & vltima ſecum
Bactra vehens; maior quo Iulia more triumphat
Gloria, & exuſtam trahit ad ſua iura Syenem.
Nunc alios plauſus, alios Boromeia poſcit
Fama choros, alios æui melioris honores
Roma parat, ritus iam dudum exuta profanos,
Se melior, propiore genus quæ ducit olympo.
Quæ centumgeminos luſtrat ſtudioſa Nepotes
Omnes Chriſtiadas, omnes ſupera alta tenentes:
Quos inter largos perpotat nectaris imbres
Inſubriæ Boromeus honor, ſpectata latinæ
Maieſtas trabeæ, decoris ſpes vna togati.
Ille quidem varia ſubuectus ad æthera laude,
Ciuibus inſertus ſuperis ſe Numinis hauſtu
Vberiore beat, nunc rerum maxima Roma
Accipit & templis, & mitibus accipit aris.
Quin cælo emeritum Romæ moderator, & orbis
Concelebrat terris, & ſacri cura ſenatus
Muricis affines populis euulgat honores,
Oenotrij recolunt, populorum vota frequentant
Scilicet Auſonijs inſcripſit nomina faſtis,
Romanumque notat claris virtutibus annum
Luce renidẽtem, & decorum ſplendore micantem.
Vt ſolet à crebra candeſcere ſideris aura
Lactea diffuſo tenebrarum ſemita velo,
Dum facibus baccata ſuis circumque, ſupraque
Fulgurat, & noctis cæcas euerberat vmbras.

Hic

Hic vbi Dædaleo tollit ſe fornice moles,
Et Vaticanas deſpectat celſior arces.
Hic plauſus, lectumque iuuat ſpectare ſenatum
Nobile concilium, veri quod flamen amoris
Aduocat, vnanimes cæli cui lingua fauentis
Dictat amica ſonos, decretaque Numine *firmat*
Aeternis meritis mortalia munera reddi,
Sed quã ſumma vides. quæris qua maximus arte
Extiterit, quibus ille viјs ſucceſſit olympo.
Non faſtu leuiore tumens, ſed laude modeſtæ
Inclytus, & tacitis animi ſe ſponte prementis
Senſibus, auguſtos animos ſubmiſit honeſte,
Altius vt iaceret. ſtat primo in limine virtus
Mitis alumna ducis, gentili & ſtemmate fulget.
Magnanimum Heroum vario ſpirare colore
Ora putes, magna quos ille in mole laborum
Conſortes, ſimileſque ſui per ſumma ſecutus
Nunc tenet, in ſuperũ partem accerſitus honorum.
Iam cœtu plaudente magis, magis aurea feruent
Templa. pius ſenſim crebreſcit in æde tumultus;
Solemneſque agitant ſacra ad donaria pompas.
Hæc, quæ templa graui ſcandit circũſona greſſu
Turba frequens, variјsq; anfractibus errat in orbẽ
Exultat pariter ſtudijs, pariterque beati
Numinis implorat ſenſus in vota ſecundos.
Cerea tæda manu, ſacriſque accommoda fulgent
Lumina, diuerſa velantur corpora veſte
Quam vario pubes habitu, tam moribus iјſdem
Laudibus vnanimis: non quas luſtralibus annis
Vana ſuperſtitio plena ſuaderet acerra,
Aut decies orbis per dena volumina verſus
Impubes pueros, primoque in flore puellas
Nexilibus textas folijs per ſtrata viarum

Dicere

Dicere certatim pro ſoſpite cerneret vrbe;
Sed quas aura potens, ſapiens opulentia cæli,
Numinis vbertas, meliori ſecla metallo
Quæ trahit, & vero format ſibi pectora cultu,
Edita de Superis, Superumque ad lumen itura.
Illa (viden') ſacro decorat quæ templa paratu
Penſilis in gyrum, & luxu pretioſa ſuppellex,
Quæ riget aulæis Babilon maculoſa ſuperbis:
Ancillata Duci, communia gaudia textu
Diuite proſequitur. quot pingitur illa figuris,
Tot decorum hic ſpeciem mortalibus arguit annis.
Nam veluti filis ardeſcunt ſerica fuluis
Vellera, ſic aui tacitè labentis honorem
Prima hauſit pietas, clementi & molliter igne
Fouit inextinctum. totos, hac auſpice, ſenſus
Addixit Superis, puraque ſacraria mentis.
Hac duce diuino primum præcordia cultu
Fingere, quod differre nefas: nutuſque vereri
Numinis edidicit. docili tum cætera menti
Inſita, mortales, cæli poſt munia, cœtus
In commune vigil leni compeſcere freno.
Vellera candeſcunt. niueo nitet ille pudore.
Dulce Tyro certat pretioſo incocta veneno;
Cor flagrat, & dulci ſenſim torretur amore.
Stamen ab arte viret. fragili ſpes vixit in æuo:
Aemula ſublucent violæ fila aurea nigræ;
Aurea caſtigat ſubtriſti gaudia ſenſu,
Pectoraque auſterus lætata momordit amaror.
Pubeſcunt calthæ croceos imitata rubores,
Vernat honorato demiſſa modeſtia vultu:
Omnigenum ridet concordia viua colorum
Artifici contexta manu; dum cæruleus albo
Concolor, & filis miſcentur lutea pullis.

Con-

Conſona temperies caſta ſub pectore morum
Viuit inabrupta proles numeroſa catena:
Altera ab alterius cœtu deducit honorem,
Nexus amicitiæ. qualem per mutua iuncti
Oſcula prævalidis referunt compagibus orbes.
Arcana quos arte lapis trahit, inque ſolutos
Nexilibus nectit vinclis, cæcoque reuincit
Fœdere. in amplexus ſenſim ruit anulus arctos,
Et ſocios tacitis attrectat mordicus hamis.
Non aliter cœtu ſe complectuntur amico
Caſtus amor laudum, ſolers prudentia veri,
Et cum pace ſoror niueo concordia limbo;
Et decus, & probitas. trahit almũ Aſtrea pudorẽ,
Nexa trahit blandis Aſtream gratia vinclis,
Et facilem grauitas laudem, grauitate lepores
Dulcius arrident, cultuſque, bonumque, fideſque,
Et decorum ſeries, & nobile vulgus honorum
Nexibus alternis, alterno fœdere gaudent.
Illa autem flexo moles operoſa theatro
Adſimilis ſacro præbet ſpectacula circo;
Artis opus raræ, varios vbi nota per vſus
Dædala ſudauit doctæ ſolertia dextræ.
Aſpice flauenti nitidas fulgore columnas,
Diſpoſitoſque arcus æqualibus interuallis,
Quos manus artificis curuos lunauit in orbes.
Hæc latis circum cuneis, centum oſtia, centum
Sublimes aditus. hæc alta ſedilia certis
Fixa locis, variiſque globis addenſa virorum:
Lumina proſpectu recreant: vnde ampla tuentes
Pompa ferit, viſuſque noua dulcedine paſcit.
Argumenta vides cultus referentia priſcos,
Sed ritu diuerſa nouo. non hic tibi plena
Munera dat cauea gaudens popularibus auris.

Cæſaris

Cæſaris impietas, variarumue ora ferarum
Diſcerpunt auide laniatu corpora diro.
At pia plaudentum pubes, caſtique ſuſurri,
Et ſonus in numerum, blandumq; canora iuuētus,
Thuraq; aduſta focis, & ſacra ſub auſpice Chriſto
Indicium non vile gerunt, monumentaque parta
Laudis habent, geſtit fieri ſibi talia claros
Poſt obitus ille, & terris, & maximus aſtris.
Hinc fas auguſti ducis immortale trophæum
Facta notis inſcripta, ſacraſque ex ordine laudes
Perluſtrare oculis. totum hic diffuſa per orbem
Oſtenta, & ſeries operum. circumſpice quanto
Prodigus auxilio mortalia damna leuarit;
Quantus in Heſperiā ſteterit, quas mente, manuq;
Fundat opes, quot cæco animos reuocauerit orco.
Ille vel antiquas naturæ ſoluere leges
(Dum iuuat extorres gentili reddere cælo)
Natura cedente queat, mundique perennes
Concuſſiſſe vices, atque immutabile rerum
Concilium, cælique vias. illi ardua paret
Machina, & immotis elementa ligata catenis
Ilicet obſequio veniunt ad iuſſa ſequaci.
Cum libet ardentes depellit corpore febres,
Et cælum clemens, & mites prouocat auras.
Lumina quin etiam tabentia luce reſignat,
Vitaleſque faces ad munia priſca redonat
Mille iuuandi artes, decorum diſcrimina mille
Continet, vt ſe vena boni, fons vber honorum
Inſinuat, fuſuſque via non diditur vna
Per populos, tractuſq; maris, terraſque pererrat
Diues, inexhauſtus, plenoque exuberat auctu.
Diuitijs animata ſuis fœcundat, & auget
Aſtra, & tellurem felici dote maritat.

Hinc

Hinc latæ pecudes arceſſunt ſemina vitæ,
Alituũmq; genus, plenóſq; hinc Numinis hauſtus
Mens immortali ſibi carpit percita motu.
Sic varios (ſi parua licet componere magnis)
Ille, Dei exemplum large ſe fundit in vſus
Fœcundo de fonte latex illimis, & vber,
Auxiliare bonum, turbatis rebus aſylum,
In medium expoſitus, quẽ publica damna parẽtem
Semper munificum, ſemper ſenſere benignum.
Quot rubicunda Ceres medios ſucciſa per æſtus
Fert gremio ſpicas, quot picto emblemate flores
Hybla fouet, Paphus alma roſas, Metymna race-
Tot ſua per crebras fundit cõpendia gẽtes. (mos
Nunc pia pro tanto regalem munere pompam
Reddit Roma memor, latiaſque operatus ad aras
Annua purpureus ſolemnia rite ſenatus
Inſtituit. largis vt inundant omnia flammis,
Deſuper, & ſolem funalia lumine vincunt?
Ille autem pura fulgens in veſte ſacerdos
Sacra facit. pubes circum fauet Itala ſacris.
Centum adſtant celeres ad munia, mille miniſtri
Ad nutum. viden' vt liquidis concentibus æther
Inſonat, & plauſus meliori luce ſecundat?
At qua ſecretis nitet auguſtiſſima ſeptis
Maieſtas incluſa, Patrum manus inclyta plaudit
Collega ſtudioſa ſuo, quem ſedula terris
Mortalem coluere, piò nunc ore precantur
Immortale decus, venerabile ſidus olympi.
Quin etiam ſolio medius ſupereminet alto
Maximus Antiſtes, quem crebris nobile gemmis
Ornat tergemina radiatum ſtemma tyara.
Hunc penes arbitrium Romæ, mundiq; minoris,
Romanique dies, diuinaque iura ſacrorum

Commu-

Communes non ille preces, non vota moratus
Gaudia terrarum ſancit, calique latentes
Expromit ſenſus, ſuperumque oracula pandit.
Hinc Ducis emeriti decora, & ſpectata per auum
Facta probat, merito viuaces auget honore
Inferias, famaque memor ſolemnia mittit,
Nomen & Oenotrijs aternum annalibus infert.
Hoc virtutis opus magna. ſtat deſuper ingens
Gemmarum ſtellata notis, auroque corona
Illita, perpetua ſpecies pulcherrima palma.
Sic mos bellantum non vno munere vires
Inſignire fuit, partis dum Roma vigeret
Imperijs. altus ſeruato ciue, virenti
Ilice donatur. ſcandentem mœnia pinnis
Intertextus honos, roſtratum ſtemma coronat
Hoſtica qui primus celeri naualia ſaltu
Aſcendit. torto fingit ſub gramine frontem
Obſeſſa vindex patria. ſed vertice clarum
Valli inſigne gerit caſtris hoſtilibus auſus
Intrepidos inferre pedes. aſſueta triumphis
Delia laurus erat, victricis gloria frontis.
Iſtius exuperant celebres decora omnia laudes,
Dona triumphantũ, & Romani pramia Martis.
Bella alij iactent, praſtent inſignibus armis
Hic pietate prior. plures virtute togata,
Quam Romana ſagis gens formidata ſubegit.
Qui potuit rex eſſe ſui, victorque rebelles
Debellare animos, vere fortiſſimus audit.
Mitto ea, qua ſtygios contra pugnata maniplos
Terribilem fecere erebo. non ipſa vetuſtas,
Non fuga pracipitis, ſerieſque volubilis anni
Multiplices operum textus, & fortia facta
Deleat, & ſera relegant atate Nepotes.

Si

Si vacat. ex ipſo ſpecimen mirabile vultu,
Ingeniumque haurire Ducis, depicta ſuperne
Effigies diuina tholo ſuſpenſa docebit.
Huc geminas, huc flecte acies. huc aſpice quali
Indole maieſtas radiat, quãtum inſtar in illo eſt,
Quãtus honos capitis, quãta eſt præſtantia formæ.
Ex oculis, ex fronte decus ſpectabile fulget,
Oraque ſiderei portendunt pectoris ignes.
Illum adeo facili ridentem murice cultum
Demiſſuſque pudor, ſpecieſque inſignis honeſti
Ornauere. ſacri cuſtodia Numinis auxit.
Picta coloratam facies animata per artem
Iucundo trahit aſpectu. quæ viua cieret
Gaudia? quos animo ingereret pietatis amores?
Scilicet & fragiles artus, moribundáque membra
Hauſta Deo virtus, vigor immortalis obibat;
Iam cælo tum dignus erat. Salue inclyte, ſalue
Cæli cura recens, & cura nouiſſima mundi,
Et nos, & tua pacato ſacra reſpice vultu.
En tibi diuinos ſollemni tempore ritus
Romulidæ faciunt; feruetque Oenotria votis,
Ara thure calent, redolent altaria donis.
Italiæ tutela ſonas per ſtrata, per ædes:
Hæc tibi ſemper erunt, & cum vindemia labris
Spumabit tumidis, referent & Pleiades imbrem:
Ipſa ſuos felix Inſubria miſit Alumnos,
Qui tua proſpectent, cœtuque trophæa frequenti
Concelebrent, miſitque ſuos vberrima tellus
Qua vagus irriguo Ticinus adæſtuat amne,
Miſit & Eridanus, piſcoſa & ſtagna paduſæ.
Alpinis venere iugis, & ab arce Monœci,
Et quos vndarum longo præterluit æſtu
Larius, & lari non Abdua vilior vndis

 Dulci-

Dulcifluis ſuccis potus miſcere meracos,
Qui maris Adriaci ſalſos colit accola fluctus,
Quique Atheſim, quique egelido liquentia fonte
Stagna bibunt, riguoq; lauantur ab amne Timaui.
Omnes vna trahit laudati cura triumphi.
Omnes rite tuum percurrunt murmure nomen.

DE INVENTIONE CORPORIS SANCTI GAVDENTII CARMEN.

NOBILE *depoſitum, pacati pignus olympi,*
Præſulis egregij cæcis venerabile corpus
Ereptum latebris, Bodianæ gentis honores
Aggredior; noſtris noua gaudia reddita terris.
Vos ò tantarum, Superi, pars maxima laudum,
Ferte pedem faciles, terraque aduertite proram.
Tuque adeo vera ſpectator candide lucis,
Numinis æterni compos, nouus incola cæli,
Noſtri cura recens, & tutelare leuamen;
Tu mea Gaudenti, reſidens in puppe Magiſter
Vela rege, & primi iam nunc lege littoris oram.
Tempus erat, rapidis quo vecta iugalibus axem
Circuit, & ſolitis indulget luna choreis,
Cum pluit humenti rorantia munera limbo

Tur-

Turbatrix operum, tenebrarum lurida mater
Cimmerijſque umbris, & dulce reſlantibus auris
Indicit placidam, cura fugiente, quietem.
Fronde papauerea redimitus tempora ſomnus
Surgit, & arcano ſerpens per viſcera lapſu
Inſinuat ſeſe, venisque adlabitur imis,
Conciliatque animos, atque indeprenſus oberrat
Somnia nigra ferens turba comitatus inani.
At vigilem exercet cæca caligine mentem
Integer Antiſtes; nec blandum pectore ſomnum
ToſſinIane capis, per noctem plurima voluens
Anxifero abſortus fluctu, pro Præſule Præſul
Sollicitus. ſed enim longos iacuiſſe per annos
Abſtruſis templi latebris mirabile corpus
Audierat. ſeros hoc euulgare Nepotes,
Hoc pia mens recolit, ſtimulis ea cura moleſtis
Exagitat, populis longa ſub nocte ſepultos
Pandere theſauros, Bodienſem augere patrono
Progeniem, atque animo quondã famulata beato
Membra Cariſtæo decorare nitentia ſaxo:
Plaudere præſenti, meritos & reddere honores,
Inſertumque aſtris mundo vulgare petenti.
Ergo animi pendens, demiſſus corpora, nudo
Poplite ſubſidens, vultuque immobilis hærens
Ante ſacras, crebra fultus prece, conſtitit aras,
Et iunctas ad celſa manus conuexa tetendit
Carcere mortali profugus, plenuſque ſecundo
Corda Deo, mentem patrio defixus olympo.
Quin etiam largis humectat fletibus ora
Irriguis tumefacta, gregis quem iuſta remordet
Cura ſui, obnixa iam dudum mente precantis
Præſidium præſens; & publica dona tueri.
Hinc deſiderijs ſua vota fidelibus addit,

Et lacrimis ſalſum iungit communibus imbrem
Triſte gemens, taleſque effatus pectore voces:
O vigor omnipotens, ſummi vis prouida cæli,
Qui teretem certa mundum ratione gubernas;
Perque ſolum, perq; alta maris, tractuſq; liquẽtes,
Flãmiferumq; globũ partiris Numinis hauſtus,
Et vinclis elementa ligas, & conſulis orbi,
Munificumque bonum prono largiris ab axe.
Reſpice res propiùs feſſas, noſtriſque querelis
Annue. da Genitor (neq; enim non debita poſco)
Et noſtris geſtire bonis; & publica tetris
Munera iam dudum tenebris obducta recludi:
Præſulis eximij monumentum nobile luci
Redde, tuis olim pugnantis prælia caſtris,
Lene patrocinium oramus, numemque, decuſque,
Et columen præſens, & noſtræ gentis aſylum.
Aſpicis vt votum populi commune repoſcant;
Fletus vt vbertim, mixta & ſuſpiria voce
Cæleſtes feriant numeroſis ictibus ædes.
Et potes heu fletu, quicquam renuiſſe, rogante,
Et lacrimis riguiſſe poteſt tutela labantum,
Lenis amor Superum, pietas ô publica rerum,
Et tu votorum, GAVDENTI, meta piorum
Exere te tandem, & coetum ſolare clientem.
Vix ea. cum ſubita templum clareſcere flãma,
Et radijs viſæ circumque, ſupraque coruſcis
Protinus afflari ſolito felicius ædes.
Hinc radiant, atque hinc aliena luce nitores,
In nitidum nox verſa diem; cui Delius ardor
Cedat, & ardentis radiatum ſtemma coronæ.
Obſtupuit tanti ſtupefactus imagine facti
Integer Antiſtes tanto liquidiſſima fulget

Lumine tempeſtas tantum fulgoris inundat:
Nec minus inſolitum, ac viſu mirabile mōſtrum
Perſtrinxit nouitate animum. veſtigia namque
Ferre per irriguam, facto velut agmine, lucem
Viſa cohors, Superi primæuæ flore iuuentæ
Vernantes ſuffuſa genas, queis miſcet honeſtum
Nix natiua decus, roſeique modeſtia vultus.
Cæſaries flauo ſplendeſcere doctior auro
In nitidos reiecta humeros inculta renidet.
Alarum decorat binarum pompa lacertos
Verſicolor, variiſque nitent lita tegmina guttis.
Ecce autem niuea ſeptum cinxere corona
Maieſtate virum facili, ſpecieque verenda
Grande renidentem, atq; Antiſtitis ora gerentem.
Ille adeo inceſſu grauior, geſtuque decenti
Extat, & aligeros inter ſpectatur ouantes.
Fronte ſerenata ridet decor; oraque late
Aurea tranquillat regalis gratia vultus.
Quis nitidos mēbrorum artus, quis corporis almi
Naturale decus, capitiſque inſigne decorum
Quis Patris Auguſti referat geſtamen honeſtum?
Rite premit fingens radiata tyara capillos
Sidereo ſquallens auro, baccata pyropis,
Atque peregrinis feliciter aſpera gemmis,
Quas neque Pactoli pretioſus gurgite limus
Aduehit, irrigua non tempeſtate decorus:
Aut Tagus, aut vber gemmatæ mercis Hydaſpes:
Nec minus intertexta viis chlamys aurea pictis
Integit iniectu ſacratum diuite corpus
Cæleſtis manus artificis, quam Dædala multa
Arte laborauit, pugnatamque ordine pugnam
Magnanimaſque Viri palmas diſcreuerat auro.

Circum, perque omnes ſtani ſubtegminis oras
Fecerat infandis magno ſe opponere niſu
Cœtibus, in Chriſtum quos impius Arrius armat:
Sacrilegaſque manus, tetr.que examen Auerni
Omnibus impugnare modis: hinc viribus impar
Innumeris tetra decedit protinus vrbe.
Victorem reditum, victoq; ex hoſte triumphum,
Atque animi inuictum pars cõtinet altera robur;
Numinis vt vindex, retinendi ſedulus æqui
Improba funeſti ſcindat decreta ſenatus:
Parte alia ſacros prohibentem intrare receſſus
Addidit, hoſtilis pollutum tabe veneni
Extorrem pietate virum, cæloque rebellem.
Intrepidi ſtant ora ducis, ſanctumque vigorem
E vultu ſpirare putes, frontemque minacem
Ardenteſque oculos infami opponere monſtro.
Interea tetra proflantem iurgia lingua
Impia tentantem, & funus crudele parantem
Occupat inferno peſtis cocytia lapſu,
Infundens ſaniem, & toto ſe corpore miſcet.
Ipſe videbatur ſtygijs horreſcere monſtris,
Tollere vipereo turgentia colla tumore:
Stare oculi flammis, inſanis motibus artus
Et tremere, & clauſo fruſtra pugnare veneno.
Os rabidum, fera corda truci lymphata furore,
Inque ſuos artus rabidos ſæuire molares.
Pone ſatellitia, ſpectaclum immane, cohortes
Immeritas ſumunt è ſancto corpore pœnas.
Expediunt virgas, horret ſcelerata flagellis,
Immaniſque (nefas) armatur dextera ſaxo.
Cæduntur ſine more artus, tum ſaxeus imber
Depluit, vndantes iures excurrere riuos
Sanguinis, & ſacro tellurem rore madere.

Ridenti

Ridenti ſenior crudelia vulnera fronte
Excipit; inſtanti gaudens occurrere letho;
Et, ſi vera fides oculis; ignoſcit, & ambas
Ad cælum tollit pacato lumine palmas,
Exoratque reis veniam, & conniuet amice
Sacrilegis, & pacis opes, & foedera monſtrat.
At ſcelerata manus furijs accenſa videtur
Ingeminare minas, vero ſæuire furore,
Et veros credas irarum promere motus.
Impete barbarico lacerum crudeliter ora
Informi ſtrauere ſolo, ſcrobibuſque ſubactis
Corpora mandabant foedo tumulata ſepulchro.
Aliger hinc Iuuenis flammati ciuis olympi,
Et ſenior triplici decoratus ſtemmate crinem
Ignoti latebras tumuli, & quæſita labore
Corpora tam longo lucenti limite monſtrant.
Confluit addenſa vis innumerabilis vndæ
Indicijs accita pijs, ſumptuque ſuperbo
Emeritus Præſul meliore reconditur vrna.
Vltima procinctum texti complectitur ora,
Belligerum, vt peditū crebros, equitumq; cohortes
Incurſus agitent, varioſque rotentur in orbes.
Omnia viua putes. ſpumis candeſcere rictus
Cornipedum; hinnituque auras pulſare ſonoro.
Agglomerare pedes volucres prauertere ventos
Curſibus, & duris iraſcier ora lupatis.
Hinc ſublata humeris pugnacibus, omine dextro
Aſportantur opes. recipit matrona benigno
Regia complexu, parioque è marmore templum
Erigit Auguſtum, templum admirabile centum
Finxerat Eubæo deductis orbe columnis.
Hinc iterum multo Bodianus milite Ductor
Eripit effoſſo præſtantia membra ſepulchro:

Plaudentes Superos videas geſtire Patrono,
Et numeroſa legas lætantum gaudia vultu.
Has dum ſpirantes auri ſub tegmine formas
Luſtrat inexpletum: Superum nitidiſsimus ordo
Progreditur, puraque iacit diſcrimina lucis.
Deuenere locum, mœſta quo gaudia gentis
Compleat, & mentes cæleſti munere ditet,
Murus erat magni latus, & pars maxima templi
Religione ſacer Patrum, cultuque vetuſto
Horrendus, longoſque vrbi veneratus in annos:
Qui ſuper extructam procera mole minantem
Suſtinet, & cæli lambentem ſidera turrim.
Aeuo durat opus, longa confecta ſenecta
Neſcio quod ſancti ſpecimen, decoriſque verendi
Saxa tenent, famaque ignoto Numine pollent.
Hic, vbi diuino Senior perfuſus honore
Conſtitit Antiſtes exorta luce repente
Murus hiat, magnāq; dedit patulo ore feneſtram.
Qualis vbi obtentis denſatur nubibus aer
Triſtis hyems nigro complectitur omnia velo
Imbre cadente minax, & tempeſtatibus atris
Ingeminant Auſtri vires; tum murmura cælo
Bacchantur. delapſa noua caligine noctis
Ignea rima micat, nubeſque recludit opertas.
Finditur hinc, atq; hinc geminiſq; adapertile cælũ
Partibus obliqua perſtringit lumina flamma,
Atque improuiſo ſcintillat fulgure nubes.
Apparent aui longa ſub nocte ſepulta
Munera, quæ largus terris concedit olympus,
Emeritique artus, candorique oſſa niuali
Aemula, queis ſacras infudit gratia dotes,
Spirauitque decus, dioque afflauit honore.
Fragranti ſubito templum perfunditur aura.

Non ſic purpureis Phœbo naſcente roſetis
Halat odor, vel Hymette tuis, vel olētibus hortis
Hybla tuis. minus eois opobalſama virgis
Suaue fluunt, minus effuſa Panchæa merce.
At Præſul voti factus, prece ſupplice, compos
Collimatque locum, quo myſtica dona lateſcunt,
Et cum mane diem Titan aperiret eous
Nocturnum retegit viſum, latebraſque recludit,
Et Bodienſem auget tumulo meliore Patronum.

ILLVSTRISS. ET EXCELLENTISS.

THADAEO BARBERINO,
ET
ANNAE COLVMNAE
EPITHALAMIVM.

CINCTVS amaracino iuuenilia tempora flore
Compede legitima geminos ſociarat Amantes
Caſtus Hymen, caſtos velabant flammea vultus:
Alternaque faces, tædaque reciprocus ardor,
Et thalamo ſancita fides, nexuſque iugales
Spondebant celebres in poſteritate Nepotes.
Iam BABERINO regalis alumna decori
Nupſerat ANNA duci, ſociūque Heroa pudicis
Heroina iocis, licitoque afflabat amore.
Cernere erat Latiam circumuolitare Columnam
Gentiles (certum omen) apes, & ab arte magiſtra
Nidorum latebras, & Dædala fingere tecta
Mella datura fauis, prolis monumenta futuræ.
Publica cū trepidas cumularunt gaudia mētes
Didita per Latium. ſaliunt ad murmura famæ
Pectora, ſucceſſuque nouo, rebusque ſecundis
Exultant alacres per compita feſta Quirites.
Lætitia gliſcunt animi, perque ora, per omnes
Erumpente notas. qualis cum viuidus arctis
Non bene concluſus compagibus æſtuat ignis:
Impatiens & flamma moræ per mille retractat
Spiramenta vias, & dura repagula rumpens

Inge-

Ingenito victrix emergit ad ethera niſu.
Romulidum tali flagrant pracordia motu.
Nec ſe Roma capit; nec mitia promere differt
Ocia, qua arrectis ſeptena cacumina circum
Excepere iugis, probat etas omnis, & ordo;
Lenior & ſolito lymphis Tyberinus amoenis,
Et Vaticana celebrant iactantius arces.
Ipſe Quirinalis feſtiua fronde decorus
In primis exultat apex, ipſe vbera terra
Leniter accliuis molles hilarare Himenaos
Verſicolore iubet foetu. viridaria flore
Halant aucta nouo, verniſque interlita gemmis
Hybla tuos, & Hymette, tuos vicere lepores.
Secreti rigua rorant aſpergine fontes
Largiùs, & Domini ſenſus, & leta videntur
Argumenta animi tenui ſociare ſuſurro.
Quin etiam in magna ſpeië, monumentaq. pōpe
Et faciles Driades, & catera numina ruris
Sepoſitos inter ſaltus, nemorumque receſſus
Viſa leues agitare pedes; cum pura ſereno
Axe faces inter radiaret luna minores.
Non mixta ſatyris Nymphe, non Gratia triplex
In thyaſis fecere moras, dum ſuaue canentem
Ad numerum motis comitantur Pana chorais.
Fallor an huc etiam celeres, Helicone relicto,
Protinus è patria migrarunt ſede Camoena?
Vocales certe numeri, ſocialiaque antris
Exaudità cauis, viuacis carmina fama,
Phoebaaque lyra, citharaque, fideſque canora,
Et calami leuis canor, & Berecynthia buxo
Tibia multiforo, & curua teſtudinis aura.
Pars niuea dicit decus admirabile Nupta,
Et facili mixtos cum maieſtate lepores.

Fla-

Flagrantes oculorum orbes, duo ſidera, carmen.
Sunt alÿ, grauis oris honos, & viua genarum
Purpura, frons caſti ſedes Auguſta pudoris,
Antiquumque genus, priſcaq; ab origine ductum
Nomen auis, atauiſque potens. hãc viuida virtus
Coniugis egregÿ tangit, viridique iuuenta
Flore decens, vernique mouet vigor integer aui,
Claraque natiua ſplendens à laude propago.
Par venit ambobus laudis tenor. alter Achilles
Militiæ ſtudÿs, animiſque ingentibus audit.
Altera præſtanti memoranda Polixena forma.
Nec non ante alias Phoebo dilecta ſorores
Calliope, reliquis agitare ſilentia iuſsis,
Dulce laceſſit ebur digitis cum voce locutis,
VRBANVMQ. canit, cuius ſub numine flãmas
Veſpere nocturno geſtas, Hymenae, maritas,
A primo laudum relegens cunabula fonte.
Ingenÿ dotes verſatilis, almaque mentis
Pabula primæuis felicius hauſta ſub annis,
Vt madido ſtudÿs, altricis & arte Mineruæ
Occurrens blanditur honos; vt digna reportat
Gymnade Palladia perfuſus præmia ſudor.
Vt commiſsa viro iuris tutela latini,
Romuleumque forum, decretaque pectoris imo
Ex adyto bibulam memorat vulgata per vrbem.
Vtque bonis opulenta ſuis ſe grandis in actum
Vis animi dederit latas ſpaciata per oras,
Et curas complexa graues. ſcit Felſina diues,
Aemiliaque ducem tellus experta ſagacem,
Et placidis olim moderata faſcibus vrbes,
In tutoque locata quies. tu viua ſupremi
Vox Patris, interpres, ſacri mens alma ſenatus
Regia conſultis affatibus, appetis ora,

Rem

Rem latij tractas. pugnax te Gallia ſummo
Munere perfunctum merito dignatur honore.
Roma tibi reduci, flauus tibi Tybris, & omnes
Ordinibus iunctis aſſurrexere Quirites.
Factorum inſignem cumulo te dia tyara
Gloria tergemina, varijs tu laudibus illam
Condecoras. quæ prima tuæ miracula famæ,
Quæ poſtrema ſequar? ſanctis an legibus vrbem
Præſide te, dudum ſpectatam, & moribus aureis?
Iura, magiſtratuſque fori, confinia recti,
Iuſtitiæque pios non excedentia calles?
An ſcelerum labes, commiſſaque vindice pœna,
Et grauibus multata odijs, data præmia iuſtis,
Religionis opes, aſſertaque ſacra per aras?
Ocia quid referam, quid nomina pacis, & vſus?
Quid fera militiæ dubijs exercita rebus
Munera? non æris ſtrepitus, clangorue tubarum,
Bellica non ſonitu ſiluerunt cornua rauco.
Et tua per varios audita tonitrua tractus.
Stant operum ſublime minæ. ſtant arce Quirini
Caſtrenſem in ſpeciem pendentes aëre moles,
Et caſtigato depreſſior area cliuo.
Nec timet incurſus Tyberini ad fluminis vndas
Machina pugnaces tuto circumdata vallo.
Auſpicijs exerta tuis vexilla per auras
Belligeris luſere notis, micuere phalanges.
Sub tua iura nouos currit vaga lympha meatus,
Ponunt tẽpla ſitum, renouantur ſtrata viarum,
Et fœtus annona ſuos exponit, & ægras
Prodiga diuitijs inuiſit adorea terras.
Scilicet hoc deerat votis, hæc digna tuorum
Sũma operum, vt certã claræ ſpem gẽtis in æuum
Protraheres, caperetque grauis te cura Nepotum,

Ven-

Venturi memores alij ſua facta metallo
Mollius excudunt, & viuo marmore ponunt.
Tu ſolers, animis decorum monumenta tuorum
Perpetuis manſura notis incidere geſtis:
Fœdera dum ſancis, dum connubialia firmas
Iura Pater, ſtabilique Iouis firmata tenore.
Viue diu felix, Pilijque excede ſenectam
Neſtoris. æternos iam nunc pro munere tanto
Victurum te fama potens tranſcribit in actus,
Fatorumque minis, & morſibus eximit atris.
Dixerat. aſſenſu reliqua, tenuique ſequuntur
Murmure fatidicas, oracula præſcia, voces.
Plaudentum interea denſata frequentibus vndis
Fortunata domus, Romana & flore iuuenta
Splendida delicijs, & gaza diuite fulget.
Pendent parietibus Babylonica texta ſuperbis
Auratis diſtincta vijs, nitidoque paratu
Lumina ſpectantum paſcit pretioſa ſupellex.
Nec mora. nectareis ſternuntur lintea menſis
Vellera, regali portantur fercula pompa,
Blandior & genius conuiuia lauta miniſtrat.
Diuitis argenti, flauique operoſa metalli
Pocula lenæos præbent potantibus imbres
Artifici cælata manu. fulgentia cælo
Qualia Mentoreo ſpectantur, & arte Myronis,
Aut cælo, Polyclete, tuo; vel qualia Regi
Eurycion Phrygio geniales format in vſus.
In medio celebri ſignorum emblemate Crater
Lumine gemmarum baccatus, & aſper in orbem
Formoſus pretio lapidum, formoſior arte
Conſpicitur. viuis illic cælata figuris
Conſilia, & cauſas, aptiſque exordia metis
Conſona, quæ ſtabili iungunt connubia nexu

Finxe-

Finxerat ingenioſa manus;triplicemque decenter
Materiem ternis diſtinxerat argumentis .
Prima notant, celeri quo pacto moenia Virgo
Parthenopæa fuga, celebrem Sirenibus oram
Deſerit ; actutum iuſſis accita paternis,
Aeneadumque lares repetit, Romamque vocantē.
Hinc maris effigies, leni tractabilis aura
Ridet, & æquoreas late ſupereminet vndas
Parthenope præſtans, Acheloias vna ſororum.
Dulce ſuæ deſiderium declarat Alumnæ
Fronte, oculis, vultu. retinere videtur euntem,
Et veras lacrimas, veros effundere fletus :
Virginis ora gerit, candenti & pectore formam
Virgineam, nigriſque oculis, flauoque capillo.
Semiferam profert poſtremo corpore priſtin.
Parte alia roſeo ſpectanda COLVMNIAS ore
Vrget iter, ſortiſque ſuæ, decorumque ſuorum
Neſcia; ſe puram diffuſilis induit aër
In faciem, qua carpit iter, liquidiſſima cæli
Vndique tempeſtas diffuſo lumine ridet.
Aliger at circa properantem coetus Amorum
Mille volat, reuolatque vias. grauis arcus vtroq;
Ex humero pendet, languens agit ocia neruus :
Oblitoſque faces, iaculatriceſque ſagittas
E' Dominæ videas oculis haurire fauillas.
Quin alacres inter menſas, & nectaris imbres
Vitigeni, ſquamis ardens lita corpora fuluis
Plurima currit APIS, crebriſq; operoſa frequētat
Munera veſca choris, dapibuſq; aſſiſtit, & hæret.
Extrudas licet vſque procul, tamē vſque recurrit
Præpetibus pennis. certum portendere iures
Auguriū, euētumq; bonum, et famulare volātem
Exercere miniſterium, Nuptamque fateri.

Alte-

Altera ſecretis referunt communia ſeptis
Conſilia, atque alta ſenſus ſub mente repoſtos,
Inde per Aeneadum numeroſam prodita pubem.
Apparet domus interior, luxuque niteſcit
Regifico, turba ſedes veneranda togatæ;
Conuentus vbi conſultos mens prouida Patris,
Orbis apex vaſti, rerum ſuprema poteſtas
Conuocat, & grandes expromit pectore curas.
Concilium Auguſtum, Romani ſacra Senatus
Lumina, concordes in publica commoda coetus.
Sic veteres olim, Roma dominante, feruntur
Conſulere in medium Proceres ſuper vrbe tuēda,
Vel ſuper imperio, latos cum extendere fines
Regnādi ambitio parat ad Garamātas, & Indos,
Victriceſque aquilas longe, dominoſque dracones
Expedit, & Latias victus timet orbis habenas.
Diſpoſitis reſidere locis ex ordine Patres
Fecerat artis opus. ſqualentia mollius auro
Preſſa nitent grauium ſubſellia mole virorum.
Picti auro ſpirant Proceres, & ab ore ſupremi
Aſpectu, geſtuque putes pendere Parentis.
Ille inter coetum medius, venerabile Numen
Expectata diu felicia gaudia promit
Grandis amicitiæ foedus: prudentia iuxta
Aſſidet, & taciti ſolers ſapientia veri,
Inſpirantque ſonos, atq; aurea dicta ſecundant.
Quin & fama ſagax tanti prænuncia ſenſus
Peruigil excubijs adſtans centum auribus haurit,
Et celebres centum ſermones oribus edit.
Illam & vulgantem voces, & læta ferentem
Excipiunt auidæ gentes, diffuſaque claram
Ora per Auſoniam, valido quaecunque tridente
Concutit vndoſum Neptunus vterq; profundum.

Tertia

Tertia ſolemnem monſtrant ex ordine pompam,
Coniugis & nexus vtriuſque, ligataque leni
Corda iugo, grandi ſpectacula digna theatro.
Artifici formata manu, ſudata labore
Albani nitet vnda lacus, nec florida longe
Spectantum recreant oculos Oenotria Tempe
Hoſpitio grauium domus opportuna virorum.
Parte alia, de more, pias operatus ad aras
Sacra facit, Diuumque ſacros inſtaurat honores
Integer Antiſtes, iuris moderator, & aqui
Arbiter VRBANVS. gemmata tiara coruſco
Accendit ſplendore comas, nota frontis, & index
Principis. ex humeris apte dependet amictus,
Intertexta auro veſtis. geſtamina nota,
Apta miniſteriȷs ſolemnibus. ars quoque magnæ
Aemula naturæ mores expreſſit honeſtos.
Immenſum aſpectu radiat iubar, edita vultus
Iucundo grauitas ridet ſociata lepore.
Omnia Numen habent geſtuſq; oculiq; manuſque,
Et faciles nutus, & plena decoribus ora.
Necnon & ſuperis cumulat dum altaria donis
Liba ferens, cælum manifeſta luce recludi
Deſuper, athereoſque in gyrum aſſiſtere Ciues
Fecerat. ingenuo præ ſe ſtellata iuuentus,
Aligeri iuuenes demonſtrant gaudia vultu;
Triticeaque latens ſub imagine Numen adorant.
Aurea plectra manu, doctoque feritur ab ictu
Barbitos, æterna feruent ſolemnia pube.
Quin etiã thalamos, media inter ſacra, iugales,
Almaque præſenti ſancit connubia nutu,
Auſpicio iungens dextras, & corda duorum.
Ipſe videbatur caſto deperditus igne
Flagrantes haurire faces, & pectore toto

F Conſor-

Conſortem Iuuenis, totis ardere medullis.
Grande ſui ſpecimen, ſpem, florida laudis adulta
Indicat, in viridi ſpectabilis indole virtus,
Et vigor, & forti ſpirans è pectore Mauors.
Foetibus autumnum grauidis, animique ferati
Vbere diſtentum primo ſub vere vigentem
Aetatem haud dubijs credas promittere ſignis.
Inde maritales Virgo circumdata comptus
Tota laborato depicta renidet in auro.
Arguit ipſa ſuam, ſed circumfuſa pudore
Lætitiam, franat collecta modeſtia ſenſum.
Exprimit ad viuum nitidas induſtria dotes:
Sic decor, & gratis ſtipata leporibus extat
Anceps forma bonum, duplicataque gratia creſcit
Laude pudicitiæ, plenoque exuberat auctu.
Nec pretio ingenium, ſumptus nec vincitur arte.
Illuc Memnonio vectas ex æquore gemmas,
Longius, & Lybicos peregrini litoris orbes
Contulerat locuples opulentia. quicquid arenis
Mittit ab auriferis limo pretioſus Hydaſpes,
Et Tagus, & Ganges, & copia diuitis Hebri.
Arbiter hæc cernens Albanæ lubricus vndæ
Cæruleum fundo caput extollebat ab imo
Mentis inops, hilari præcordia ſaucius oeſtro.
Hic glauca canos vmbratus arundine crines
E latebris niueas accibat Naiadas. illæ
Patris ad accitum per regna nitentia blandis
Ludentes choreis, velatæ frondibus ibant.
Hac, illac curſus agitant, alacreſque recurſus,
Et labyrintheis intexunt orbibus orbes.
Ludis ſtagna nouis, totumque humente videres
Feruere pube lacum, & campos geſtire liquentes.
Viua putes, viuo labor omnia format in actu

Inge-

Ingeminant lætos iucundo murmure plauſus
Auſonij Proceres, & in omina feſta nitentem
Exercent clamore diem, perque atria paſſim,
Perq; domus placidus ſonat interiora tumultus.
Præcipue Amborum. grato quibus aduenit ortu
Connubialis Hymen, iactãtur ad æthera laudes.
Chriſte parens rerum, nutu qui ſæcula voluis,
Cui ſociale iugum, cui pronuba vincula curæ,
Qui dum vrbes ſimili ſuccreſcere prole caducas
Præcipis, æterno firmas connubia nutu;
Egregios ſerua Iuuenes, ſerua inclyta Romæ
Pignora, in imperij columenque, decuſque latini.
Italiæ res aucturos, claramque daturos
Progeniem, quæ te, tuaque immortalia iura
Aſſerat in priſcos, vindex pietatis, honores.
Vos quoq; concordes, animis præſtantibus, ambo
Viuite, flos Iuuenũ nitidiſſime BARBERINE,
ANNA Colũniadum ſplẽdor, generoſa Virago,
Gloria Romulidum, primo feliciter ortu
Nacta duces, paritura duces; vt vitis ab vlmo
Fulta viret, plantaſque eadem ſuffulta maritas
Ornat, & alterius complexibus altera pendet:
Sic amet, & ſtricta teneatur vterque catena.
Nil maius ſibi Nupta velit, quam Coniugis ora;
Nil ſibi Vir potius, quam mutua gaudia Nuptæ.
Munera naturæ, niueæ ver dulce iuuentæ,
Præſidium formæ, flammis augete pudicis.
Auguror è tanto fœcundum ceſpite germen
Surgere: poſteritas ſero ſpectabit ab æuo
Heroum ſeriem, rediuiuaque facta Parentum.
Vitales quicunque olim prodibit in auras
Hauriet è patrio documenta domeſtica fonte.
Munia ſeu pacis meditetur, & ocia tractet

 Mitis

Mitis amans cultus, veſtigia laudis auitæ
Virtutum in lato deprendet plurima campo.
Non illi trabeæ, lituique, ſacræque tiaræ
Defuerint, ſtimulis irritamenta decoris;
Seù ſaga laudabit gentilia ſigna ſequetur,
Iactaque ad externas victricia fulmina genteſ;
Vt coniuratas olim Rhodopaia vires
Regia formidet, victæque Boriſtenis vndæ
Perſoluant liquidum Tyberi de more tributum.
Sic reor. ingenti iam Biſtonis aula timore,
Edoniíque duces, & barbara pectora muſſant.

DE NVPTIIS MARGARITAE ASVTRIACAE PRINCIPISSÆ BVTERI & FEDERICI COLVMNÆ PRINCIPIS PALIANI.

EPITHALAMIVM.

AENEADVM genitrix, Romana gentis origo
Alma Venus, cuius ſub numine Troius Heros,
Et tua progenies, Laurentia contigit arua.
Connubiale ſolum: qua præſide, Romulus Augur
Fraude, Nepos, raptas in foedera ſancta Sabinas
Intulit, incrementa noua pulcherrima Romæ.
Prouida te, rerum natura fatetur alumnam:
Florida tu raris foecundas oppida natis;
Alternaque vrbes æternas prole caducas
Per te rite thoris ſocialibus vtitur vxor;
Nixibus & foetus felicibus edit in auras:
Te vaga quadrupedum, te picturata volucrum
Concelebrat pubes, dum vulnera cæca, tuumque
Nunciat aduentum. Nerei tuus intima tranat
Fundamenta calor, latebraſque illapſus ad imat
Marmoreo mutas accendit in æquore Phocas:
Tu pelagi rabiem, ventoſaque ſibila frænas
Orta mari, per te placido pellacia ponto

Ludit, & æquato fluctus plangore cachinnant
Dirige Trinacrio volitantem gurgite claſſem,
Te duce ſoluentem, ventoſq;ad vela vocantem
Claßem, qua gemini circumuectantur Amãtes:
Auſtriaco ſurgens de germine MARGARITA,
Et FEDERICVS bonos latiæ,votũq;Columnæ.
E multis hunc illa procis ſibi deligit vnum,
Quicum labentes feliciter exigat annos,
Accumuletque tuam partũ prædiuite Romam.
Hunc tu nobilium clara de ſtirpe Nepotum
Cum Conſorte thori Romanis arcibus infer.
Nunc age bacchantes pelago depelle procellas,
Aeolias occlude animas, vt ſola ſit Euro
Copia. ſub tanto præteruolet auſpice puppis.
Audior. auguſto liquidos Cytherea receſſus
Numine tranſgreditur, lenique operoſa labore
Nautarumque vices, & gratum ſufficit vſum.
Illa gubernaclum dextra tenet. illa ſecundis
Suppara præpandit ventis. quocunque nitentes
Coniecit voluens oculos: quacunque beatum
Eiaculata iubar, ventique & nubila cedunt,
Et mare compoſita tractabile redditur aura.
Quin etiam volucrum ſpectabile vulgus Amorum
Materno agglomerat lateri,puppimq;per omnem
Luxuriat feſtos chorus errabundus in orbes.
Mille volat, reuolatq; vias. pars fundit olentes
Verticis Idaliy nimbos, pluuiamque roſarum;
Carbaſeos pars apta ſinus accomodat auris;
Et picta reſidens puppi Neptunia figit
Agmina, ſquamoſumq;pecus ſua ſub iuga mittit.
Pars tenues flammas e Virginis haurit ocellis
Et rapidis aptat iaculis, quibus icta mariti
Pectora furtiui telum experiantur amoris.

Illa

Illa velut picto ſlos illibatus in horto
Primæuam viridi ſeptus velamine pubem;
Aurea quem cæli liquido clementia rore,
Tellus mater alit, vitale Fauonius afflat,
Alternis animant pluuiæque, leueſque calores
Non hunc paſtor adit, non vomere durus arator,
Non pecus, aut nocuis inſultant dentibus hœdi,
Sed decor, & domini ſeruat tutela ſagacis.
Ambiguum eſt formæ ne decus, clarine pudoris
Altius emineat. ſic blanda modeſtia fronti
Inſidet, ingenuo ſic enitet ore venuſtas.
Inceſſu, geſtuque grauis, ſed ridet honeſta
Maieſtate lepor. manibus ſua munera plenis
Gratia cum geminis coniuncta ſororibus vni,
Et largas diſpenſat opes. quis ſuaue rubentes
Enumerare genas natiuo murice tinctas,
Quis claros oculorum orbes, quis verticis aurum
Æqualeat, quis frontis ebur? non cana repandis
Lilia ſic folijs albent, non alba liguſtra
Ingenito ſic lacte natant, non defluus Arcto
Candicat alpinis niueus ſic rupibus agger.
Tortilis in nodum flauet coma, mille per vrgens
Errabunda vias, ornat crinale capillos
Lege recompoſitos, quos ambiat almus Apollo,
Et quibus eoum radiorum circinet orbem.
Ingenuas proprio dicas duo ſidera cælo
Scintillare faces, ſemper viuacia, ſemper
Mite verecunda referentia luce ſerenum,
Curarum excluſis nebulis, ebenumq; reflexi
Naturale ſupercilij, geminare decorem,
Munere dum nigro fronti decus addit eburnæ
Candori mixtus radiat rubor. omnia vultus
Summa nitent. hic temperie coniuncta decenti

Venturi memores alÿ ſua facta metallo
Mollius excudunt, & viuo marmore ponunt.
Tu ſolers, animis decorum monumenta tuorum
Perpetuis manſura notis incidere geſtis:
Fœdera dum ſancis, dum connubialia firmas
Iura Pater, ſtabilique foues firmata tenore.
Viue diu felix, Pilÿque excede ſenectam
Neſtoris. æternos iam nunc pro munere tanto
Victurum te fama potens tranſcribit in actus,
Fatorumque minis, & morſibus eximit atris.
Dixerat. aſſenſu reliqua, tenuique ſequuntur
Murmure fatidicas, oracula præſcia, voces.
Plaudentum interea denſata frequentibus vndis
Fortunata domus, Romana & flore iuuenta
Splendida delicÿs, & gaza diuite fulget.
Pendent parietibus Babylonica texta ſuperbis
Auratis diſtincta vÿs, nitidoque paratu
Lumina ſpectantum paſcit pretioſa ſupellex.
Nec mora. nectareis ſternuntur lintea menſis
Vellera, regali portantur fercula pompa,
Blandior & genius conuiuia lauta miniſtrat.
Diuitis argenti, flauique operoſa metalli
Pocula lenæos præbent potantibus imbres
Artifici cælata manu. fulgentia cælo
Qualia Mentoreo ſpectantur, & arte Myronis,
Aut cælo, Polyclete, tuo; vel qualia Regi
Euryction Phrygio geniales format in vſus.
In medio celebri ſignorum emblemate Crater
Lumine gemmarum baccatus, & aſper in orbem
Formoſus pretio lapidum, formoſior arte
Conſpicitur. viuis illic cælata figuris
Conſilia, & cauſas, aptiſque exordia metis
Conſona, quæ ſtabili iungunt connubia nexu

Finxe-

Finxerat ingenioſa manus;triplicemque decenter
Materiem ternis diſtinxerat argumentis.
Prima notant, celeri quo pacto moenia Virgo
Parthenopæa fuga, celebrem Sirenibus oram
Deſerit; actutum iuſſis accita paternis,
Aeneadumque lares repetit, Romamque vocantē.
Hinc maris effigies, leni tractabilis aura
Ridet, & æquoreas late ſupereminet vndas
Parthenope præſtans, Achelöias vna ſororum.
Dulce ſuæ deſiderium declarat Alumnæ
Fronte, oculis, vultu. retinere videtur euntem,
Et veras lacrimas, veros effundere fletus.
Virginis ora gerit, candenti & pectore formam
Virgineam, nigriſque oculis, flauoque capillo.
Semiferam profert poſtremo corpore priſtin.
Parte alia roſeo ſpectanda COLVMNIAS ore
Vrget iter, fortiſque ſuæ, decorumque ſuorum
Neſcia; ſe puram diffuſilis induit aër
In faciem, qua carpit iter, liquidiſſima cæli
Vndique tempeſtas diffuſo lumine ridet.
Aliger at circa properantem coetus Amorum
Mille volat, reuolatque vias. grauis arcus vtroq;
Ex humero pendet, languens agit ocia neruus:
Oblitoſque faces, iaculatriceſque ſagittas
E' Dominæ videas oculis haurire fauillas.
Quin alacres inter menſas, & nectaris imbres
Vitigeni, ſquamis ardens lita corpora fuluis
Plurima currit APIS, crebriſq; operoſa frequētat
Munera veſca choris, dapibuſq; aſſiſtit, & hæret.
Extrudas licet vſque procul, tamē vſque recurrit
Præpetibus pennis. certum portendere iures
Augurijs, euētumq; bonum, et famulare volātem
Exercere miniſterium, Nuptamque fateri.

Alte-

Altera ſecretis referunt communia ſeptis
Conſilia, atque alta ſenſus ſub mente repoſtos,
Inde per Aeneadum numeroſam prodita pubem.
Apparet domus interior, luxuque niteſcit
Regifico, turba ſedes veneranda togatæ;
Conuentus vbi conſultos mens prouida Patris,
Orbis apex vaſti, rerum ſuprema poteſtas
Conuocat, & grandes expromit pectore curas.
Concilium Auguſtum, Romani ſacra Senatus
Lumina, concordes in publica commoda coetus.
Sic veteres olim, Roma dominante, feruntur
Conſulere in medium Proceres ſuper vrbe tuẽda,
Vel ſuper imperio, latos cum extendere fines
Regnãdi ambitio parat ad Garamãtas, & Indos,
Victriceſque aquilas longe, dominoſque dracones
Expedit, & Latias victus timet orbis habenas.
Diſpoſitis reſidere locis ex ordine Patres
Fecerat artis opus. ſquallentia mollius auro
Preſſa nitent grauium ſubſellia mole virorum.
Picti auro ſpirant Proceres, & ab ore ſupremi
Aſpectu, geſtuque putes pendere Parentis:
Ille inter coetum medius, venerabile Numen
Expectata diu felicia gaudia promit
Grandis amicitiæ foedus: prudentia iuxta
Aſſidet, & taciti ſolers ſapientia veri;
Inſpirantque ſonos, atq; aurea dicta ſecundant.
Quin & fama ſagax tanti prænuncia ſenſus
Peruigil excubijs adſtans centum auribus haurit,
Et celebres centum ſermones oribus edit.
Illam & vulgantem voces, & læta ferentem
Excipiunt auidæ gentes, diffuſaque claram
Ora per Auſoniam, valido quaecunque tridente
Concutit vndoſum Neptunus vterq; profundum.

Tertia ſolemnem monſtrant ex ordine pompam,
Coniugis & nexus vtriuſque, ligataque leni
Corda iugo, grandi ſpectacula digna theatro.
Artifici formata manu, ſudata labore
Albani nitet vnda lacus, nec florida longe
Spectantum recreant oculos Oenotria Tempe
Hoſpitio grauium domus opportuna virorum.
Parte alia, de more, pias operatus ad aras
Sacra facit, Diuumquè ſacros inſtaurat bonores
Integer Antiſtes, iuris moderator, & æqui
Arbiter VRBANVS. gemmata tiara coruſco
Accendit ſplendore comas, nota frontis, & index
Principis. ex humeris apte dependet amictus,
Intertexta auro veſtis. geſtamina nota,
Apta miniſterijs ſolemnibus. ars quoque magnæ
Aemula naturæ mores expreſſit honeſtos.
Immenſum aſpectu radiat iubar, edita vultus
Iucundo grauitas ridet ſociata lepore.
Omnia Numen habent geſtuſq; oculiq; manuſque,
Et faciles nutus, & plena decoribus ora.
Necnon & ſuperis cumulat dum altaria donis
Liba ferens, cælum manifeſta luce recludi
Deſuper, æthereoſque in gyrum aſſiſtere Ciues
Fecerat. ingenuo præ ſe ſtellata iuuentus,
Aligeri iuuenes demonſtrant gaudia vultu;
Triticeaque latens ſub imagine Numen adorant.
Aurea plectra manu, doctoque feritur ab ictu
Barbitos, æterna feruent ſolemnia pube.
Quin etiã thalamos, media inter ſacra, iugales,
Almaque præſenti ſancit connubia nutu,
Auſpicio iungens dextras, & corda duorum.
Ipſe videbatur caſto deperditus igne
Flagrantes haurire faces, & pectore toto

Conſortem Iuuenis, totis ardere medullis.
Grande ſui ſpecimen, ſpem, florida laudis adulta
Indicat, in viridi ſpectabilis indole virtus,
Et vigor, & forti ſpirans è pectore Mauors.
Foetibus autumnum grauidis, animique feraci
Vbere diſtentum primo ſub vere vigentem
Aetatem haud dubijs credas promittere ſignis.
Inde maritales Virgo circumdata comptus
Tota laborato depicta renidet in auro.
Arguit ipſa ſuam, ſed circumfuſa pudore
Lætitiam, frenat collecta modeſtia ſenſum.
Exprimit ad viuum nitidas induſtria dotes:
Sic decor, & gratis ſtipata leporibus extat
Anceps forma bonum, duplicataque gratia creſcit
Laude pudicitiæ, plenoque exuberat auctu.
Nec pretio ingenium, ſumptus nec vincitur arte.
Illuc Memnonio vectas ex æquore gemmas,
Longius, & Lybicos peregrini litoris orbes
Contulerat locuples opulentia. quicquid arenis
Mittit ab auriferis limo pretioſus Hydaſpes,
Et Tagus, & Ganges, & copia diuitis Hebri.
Arbiter hæc cernens Albanæ lubricus vndæ
Cæruleum fundo caput extollebat ab imo
Mentis inops, hilari præcordia ſaucius oeſtro.
Hic glauca canos vmbratus arundine crines
E latebris niueas accibat Naiadas. illæ
Patris ad accitum per regna nitentia blandis
Ludentes choreis, velatæ frondibus ibant.
Hac, illac curſus agitant, alacresque recurſus,
Et labyrintheis intexunt orbibus orbes.
Ludis ſtagna nouis, totumque humente videres
Feruere pube lacum, & campos geſtire liquentes.
Viua putes, viuo labor omnia format in actu

Ing:-

Ingeminant lætos iucundo murmure plauſus
Auſonij Proceres, & in omina feſta nitentem
Exercent clamore diem, perque atria paſſim,
Perq; domus placidus ſonat interiora tumultus.
Præcipue Amborum. grato quibus aduenit ortu
Connubialis Hymen, iactãtur ad æthera laudes.
Chriſte parens rerum, nutu qui ſæcula voluis,
Cui ſociale iugum, cui pronuba vincula curæ,
Qui dum vrbes ſimili ſuccreſcere prole caducas
Præcipis, æterno firmas connubia nutu;
Egregios ſerua Iuuenes, ſerua inclyta Romæ
Pignora, in imperij columenque, decuſque latini.
Italiæ res aucturos, claramque daturos
Progeniem, quæ te, tuaque immortalia iura
Aſſerat in priſcos, vindex pietatis, honores.
Vos quoq; concordes, animis præſtantibus, ambo
Viuite, flos Iuuenũ nitidiſſime BARBERINE,
ANNA Colũniadum ſplẽdor, generoſa Virago,
Gloria Romulidum, primo feliciter ortu
Nacta duces, paritura duces; vt vitis ab vlmo
Fulta viret, plantaſque eadem ſuffulta maritas
Ornat, & alterius complexibus altera pendet:
Sic amet, & ſtricta teneatur vterque catena.
Nil maius ſibi Nupta velit, quam Coniugis ora;
Nil ſibi Vir potius, quam mutua gaudia Nuptæ.
Munera naturæ, niueæ ver dulce iuuentæ,
Præſidium formæ, flammis augete pudicis.
Auguror è tanto fœcundum ceſpite germen
Surgere. poſteritas ſero ſpectabit ab æuo
Heroum ſeriem, rediuiuaque facta Parentum.
Vitales quicunque olim prodibit in auras
Hauriet è patrio documenta domeſtica fonte.
Munia ſeu pacis meditetur, & ocia tractet

Mitis amans cultus, veſtigia laudis auitæ
Virtutum in lato deprendet plurima campo.
Non illi trabea, lituique, ſacræque tiaræ
Defuerint, ſtimulis irritamenta decoris;
Seu ſaga laudabit gentilia ſigna ſequetur,
Iactaque ad externas victricia fulmina gentes;
Vt coniuratas olim Rhodopaia vires
Regia formidet, victaque Boriſtenis vnda
Perſoluant liquidum Tyberi de more tributum.
Sic reor. ingenti iam Biſtonis aula timore,
Edonÿque duces, & barbara pectora muſſant.

DE NVPTIIS
MARGARITAE ASVTRIACAE PRINCIPISSÆ BVTERI
&
FEDERICI COLVMNÆ PRINCIPIS PALIANI.

EPITHALAMIVM.

AENEADVM genitrix, Romana gentis origo
Alma Venus, cuius ſub numine Troius Heros,
Et tua progenies, Laurentia contigit arua.
Connubiale ſolum: qua præſide, Romulus Augur
Fraude, Nepos, raptas in foedera ſancta Sabinas
Intulit, incrementa noua pulcherrima Romæ.
Prouida te, rerum natura fatetur alumnam.
Florida tu caris foecundas oppida natis;
Alternaque vrbes æternas prole caducas
Per te rite thoris ſocialibus vtitur vxor;
Nixibus & foetus felicibus edit in auras.
Te vaga quadrupedum, te picturata volucrum
Concelebrat pubes, dum vulnera cæca, tuumque
Nunciat aduentum. Nerei tuus intima tranat
Fundamenta calor, latebraſque illapſus ad imas
Marmoreo mutas accendit in æquore Phocas.
Tu pelagi rabiem, ventoſaque ſibila frænas
Orta mari; per te placido pellacia ponto

Ludit, & æquato fluctus plangore cachinnant
Dirige Trinacrio volitantem gurgite claſſem,
Te duce ſoluentem, ventoſq; ad vela vocantem
Claſſem, qua gemini circumuectantur Amãtes:
Auſtriaco ſurgens de germine MARGARITA,
Et FEDERICVS honos latiæ, votũq; Columnæ.
E multis hunc illa procis ſibi deligit vnum,
Quicum labentes feliciter exigat annos,
Accumuletque tuam partu prædiuite Romam.
Hunc tu nobilium clara de ſtirpe Nepotum
Cum Conſorte thori Romanis arcibus infer.
Nunc age bacchantes pelago depelle procellas,
Aeolias occlude animas, vt ſola ſit Euro
Copia. ſub tanto præteruolet auſpice puppis.
Audior. auguſto liquidos Cytherea receſſus
Numine tranſgreditur, lenique operoſa labore
Nautarumque vices, & gratum ſufficit vſum.
Illa gubernaclum dextra tenet. illa ſecundis
Suppara præpandit ventis. quocunque nitentes
Coniecit voluens oculos: quacunque beatum
Eiaculata iubar, ventique & nubila cedunt,
Et mare compoſita tractabile redditur aura.
Quin etiam volucrum ſpectabile vulgus Amorum
Materno agglomerat lateri, puppimq; per omnem
Luxuriat feſtos chorus errabundus in orbes.
Mille volat, reuolatq; vias. pars fundit olentes
Verticis Idalij nimbos, pluuiamque roſarum:
Carbaſeos pars apta ſinus accomodat auris;
Et pictæ reſidens puppi Neptunia figit
Agmina, ſquamoſumq; pecus ſua ſub iuga mittit.
Pars tenues flammas e Virginis haurit ocellis
Et rapidis aptat iaculis, quibus icta mariti
Pectora furtiui telum experiantur amoris.

Illa

Illa velut picto flos illibatus in horto
Primæuam viridi ſeptus velamine pubem;
Aurea quem cæli liquido clementia rore,
Tellus mater alit, vitale Fauonius afflat,
Alternis animant pluuiæque, leueſque calores
Non hunc paſtor adit, non vomere durus arator,
Non pecus, aut nocuis inſultant dentibus hœdi,
Sed decor, & domini ſeruat tutela ſagacis.
Ambiguum eſt forma ne decus, clarine pudoris
Altius emineat. ſic blanda modeſtia frontis
Inſidet, ingenuo ſic enitet ore venuſtas.
Inceſſu, geſtuque grauis, ſed ridet honeſta
Maieſtate lepor. manibus ſua munera plenis
Gratia cum geminis coniuncta ſororibus vni,
Et largas diſpenſat opes. quis ſuaue rubentes
Enumerare genas natiuo murice tinctas,
Quis claros oculorum orbes, quis verticis aurum
Eualeat, quis frontis ebur? non cana repandis
Lilia ſic folijs albent, non alba liguſtra
Ingenito ſic lacte natant, non defluus Arcto
Candicat alpinis niueus ſic rupibus agger.
Tortilis in nodum flauet coma, mille per vrgens
Errabunda vias, ornat crinale capillos
Lege recompoſitos, quos ambiat almus Apollo,
Et quibus eoum radiorum circinet orbem.
Ingenuas proprio dicas duo ſidera cælo
Scintillare faces, ſemper viuacia, ſemper
Mite verecunda referentia luce ſerenum,
Curarum excluſis nebulis, ebenumq; reflexi
Naturale ſupercilij, geminare decorem,
Munere dum nigro fronti decus addit eburnæ
Candori mixtus radiat rubor. omnia vultus
Summa nitent. hic temperie coniuncta decenti

Quæcumque innumeris large natura creatrix
Eſt facili partita manu. ſtat viuida labris
Oſtentatque ſuas merces charis. ipſa loquelæ
Suada, regit linguam fingens, ipſa inſidet ori,
Articulatque notas, & pondera vocibus affert.
Si loquitur, feſtiua loqui iurabis Amorum
Agmina, ſi ridet placidi ridetis honores,
Et lepor, & virtus, & proles aurea laudum.
Marmoreum decorant baccata monilia collum,
Et picturatæ candentia corpora veſtes.
Talis veris honos placido cum rura tepore
Lenis ad accitum Flora laxata remittit;
Synthesibusq; nouos gemmantibus induit agros.
Talis & è croceo ſurgens Tithonia lecto
Per roſeos Aurora gradus deſcendit, & omnes
Raſilibus calathis florum reſupinat olores
Picta pedes, rubicunda genas, effuſa madentem
Cæſariem lacrimis myrrhæ fragrantibus. illam
Hinc, atq; hinc leuibus glomeratur motibus auræ,
Et matutini, cæleſtia munera, rores
Viderat extento ſulcantem Nerea curſu
Aethna ratē, docileſq; exciuerat vndiq; Nymphas
Centum quæ fluuios, cētum quæ culmina ſeruāt.
Sicaniæ locus eſt medijs celeberrimus oris
Editus in montem, radiantia ſidera vertex
Lambit, & oblongo diſtendit brachia gyro.
Mole ſub hac ſceleris fatalia damna nefaſti
Enceladus largo pœnarum ſoenore ſoluit:
Victus adhuc immane furit, flammaſq; rotantes,
Et rabido pernix eructat gutture ſulphur;
Et quoties detrectat onus, niſuque rebelli
Membra quatit, ſubito nutās fremit inſula motu,
Concuſſique tremunt montes, percuſſaque longe

Diſce-

Diſcedunt maria, et gemitu cælum omne remugit.
Rupe ſub aëria, qua ſciſſo adapertile muro
Montis hiat ſublime latus, ſe pandit amœno
Ingenio confiſa loci ſpelunca receſſu,
Clarum exuta iubar, flammataque tela diei.
Concaua muſcoſum pumex teſtudinat antrum
Leni grata gelu, viuo cadit humida topho
Copia, & algentes interſtrepit vnda lapillos.
Veſtibulum ante ipſum ſpatio diffunditur æquo
Planities vernis gremium diſtincta ſmaragdis,
Floribus interpicta nouis, quos gratia veris
Auxilio Zephyri genialibus educat auris.
Plurima per gyrum ſpeciem factura theatri
Aerias intacta comas attollitur arbos,
Brachiaque extendit, ſupera & ceruice minatur
Aequatura iugum, ramoſque effuſa fluentes
Tegminibus latum frondentibus æquor opacat.
Huc ſe ſe Icariis recipit feruoribus Aethna
Vel nemoris dorſo, viridi vel feſſa recliuis
Mēbra thoro, huc celeres tēdūt veſtigia Nymphæ.
Et decus ortygiæ pictis Arethuſa pharetris
Exarmata latus, Cyane neglecta capillos;
Et quæ Panthagiam candentia ſaxa rotantem,
Plemmiriumque tenent late refluentibus vndis,
Immanemque Gelam, Nilique per æquora ritu
Pinguia bacchantem, ſtagnantiq; amne rigantem,
Vrbis & antiquæ priſcum cognomen Elorum.
Quæq; Acim, lymphaſq; bibunt prædulcis Anapi;
Quaq;, Symethe, tuis formoſe lauantur in antris.
Ambiguumq; Himeram, fluctuq; Amaſena ſonāti
Flumina deſtituunt: nec non & Oreades altis
Decurrere iugis, quibus hoſpita ſaxa Pachinus
Prabet, & à ſalſo rorans humore Peloris,

Et

Et quibus alta ſilex lilybeia gaudet alumnis.
Has nemoroſus eryx patula ſpectabilis vmbra,
Arduus has Agragas ſublimi è vertice mittit,
Illas Tauromenon, nec ſuaue fragrãtis Hymetti
Conceſſura fauis Megaræ faſtigia cautis:
Gramine quæ poſtquam ſe compoſuere virenti
Aethna parens florum, ſolio ſic infit acerno.
Sicelides, illuſtre genus, mea gloria, Nymphæ,
Metaque votorum; veſtros (nec fallor) acerbus
Ille dies animos etiam nunc triſte laceſſit,
Qui vos exitio, qui me proſtrauit eodem:
Dum veſtris adiuncta choris æqualis in iſtis
Perſephone ſpatiatur agris, curruque repente
Ad ſtygios rapitur Diti nuptura penates:
Dum liquidum ſubita tegitur caligine cælum,
Sub pedibuſq; ſolum, & Trinacria tota tremiſcit,
Nunc meliore coma tractu diluxit eoo
Alma dies, & amaracino perfuſus odore
Feſtior ardet Hymen *in lutea flammea tedas.*
Spes audite nouas, veteremque fugate dolorem.
Margaris, inſignes triquetræ telluris amores
Auſonio Iuueni primæuo flore iuuentæ
Ominibus coniuncta bonis, atque auſpice cælo
Tendit in Oenotriam ſtudijs ardentibus vrbem,
Spes auctura italas, plauſuſque datura ſecundos.
Vos hæc maiori cumulo communia tangunt
Gaudia, vos: quas tãtus amor, quas tanta puellæ
Cura mouet, primiſque ortam fouiſtis ab annis.
Cernitis, vt fauſto commota ſicania ſenſu,
Lætitia, votiſque nouis fremit itala tellus?
Qualia iucundo Thetidi coniunctus amore
Theſſaliæ peperit Peleus, ad candida cuius
Ocyus accurrit celebri connubia coetu
Graiu-

Graiugenum pubes, & lariſſea iuuentus,
Sedibus & Scyros, & Achaia tota relictis.
Ambo ætate pares, animis præſtantibus ambo;
Italiæ geminum ſidus, par nobile Amantum:
Magnus vterq; Ducum factis, & magnus Auorũ
Progenie. hac veteres è nobilitate paterna
Enumerat faſces, & Brancefortia gentis
Stemmata, quæ primum ſiculis radiantia terris
Nomina prima ferũt, & honorũ culmine gaudẽt.
Matris ab egregia deducit origine celſos
Auſtriadum titulos, atauus quos Carolus auget,
Carolus Europæ culmen, virtutibus Heros
Inclytus, & partis terraq;, marique trophæis,
Relligione potens, & formidatus in armis.
Ille nigros gyro breuiore coercuit Afros,
Edonioſque arcus, & ſæuæ cornua Lunæ
Fregit. eum ſumptis qua fulminat acer in armis
Candida ſubſequitur placidis Victoria pennis.
Nec ſe pacato tantum Tirinthius orbe
Iactat, & aggeſta monſtrorum ſtrage ſuperbit,
Quantũ hic innumeris palmarũ exultat aceruis.
Quo me pugnaci clarus rapit arte Ioannes
Gloria Chriſtiadum, votum commune; nec ipſo
Patre minor? dux ille ducũ, inſuperabile Martis
Fulmen, & imperij præſens defenſor Iberi.
Bethica teſtatur validis aſſerta maniplis
Huius ad auſpicium, congeſtis ardua ſaxis
Oppida capta manu, & totis palantia campis
Agmina. perdomuit Maurũ, Belgamq; ſuperbum
Contudit. an ne noua referam Carthaginis arces
Captas, & forti populatas milite terras?
An debellatum, tanto ſub præſide, Thracem?
Cum coniuratos Italos, & Iberica ſecum

Agmina.

Agmina, Chriſtiadũ graue robur, et vltima Sole
Regna ſub occiduo veheret. reſperſa tepenti
Naupactea virum rubuerunt æquora cæde:
Carbaſa per fluctus diuulſaq; brachia, & artus
Et pharetræ læues, & acinacis arma retorti.
Innumeros alter pugnaci laude decoros
Cenſet auos. quis enim per facta Columnia neſcit
Grande genus? cui non bellorum in turbine notus
Fabricius, priſco non degener, inclyta magnæ
Gloria Parthenopes, dum contra gallica pugnat
Signa, & Aragonios propugnat cuſpide faſces?
Hunc habili liris committere prælia dextra
Vidit, & hoſtili vexata Rauenna tumultu:
Geryonæa minis viderunt mœnia ſummis
Conſerere, & veterũ famam reparare Quiritum.
Nec non Aſcanium belloque, togaque nitentem
Cæſareaſque aquilas nauali claſſe ſecutum
Laudes ornauere ſuæ. ſublimia tractat
Nobilis Interpres grauium molimina rerum,
Gallorum dum bella fremunt, regique ſacrorum
Cæſaris & curas, atq; abdita ſenſa reportat.
Olli Marcus apex, & honos Antonius oræ
Iungitur Oenotriæ, tenero ſpectatus ab æuo
Agmen agens equitum victo celebrandus in hoſte
Prima rudimenta exequitur. Latialia Ductor
Bella manu finit, regnis aſſertus auitis.
Fulminat in Thracas pugnax, & echinadas atro
Sanguine reſpergit, ratibuſque per æquora fuſis
Victor agit celebrẽ capitolia ad alta triumphum.
Hic vir, hic eſt, Siculis olim qui præfuit oris
Integer & iuſti moderator, & arbiter æqui:
Iura, magiſtratuſque dedit, noxaſque nefaſtas
Reſcidit, & ſanctis protexit legibus vrbes.

Vos

Vos teſtes, (neque enim veſtris illa excidit ætas
Mentibus, Auguſtæ ſtudijs accommoda pacis.)
Ecce alter memorandus, & acri pectora thyrſo
Fabricius confuſa ciet, ſpes aurea Romæ,
Veſter amor. cuius decorum ad faſtigia curſus
Incitus, & celebris (prob fata) breuiſſimus æui.
Ille freto pernix ſiculo cum claſſe volabat
In Gades, Calpenq; & regna furentibus auſtris
Oppoſita, in Mauros veſano Martis amore
Raptus, at immites iter abſcidere ſorores.
Heu ſalſis tumulatus aquis, & Thetyos almo
Exceptus gremio, Phorci ſed turba ſepulchro
Reddidit exanimũ, poſuitq; in marmore cauſam:
Condidit oceanus. quem non capit vltima tellus.
Sed ne importuno turbemus gaudia luctu,
Dũ nos fauſta vocãt, et quod nũc inſtat agamus.
Dum latij ſplendor, generoſi Patris imago,
Virtutisq; hæres magnæ poſtrema Philippus
Sæcula factorum cumulis illuſtrat, & auget
Flos grauium, ſpecimenq; Ducũ, qui pene cadẽtem
Afflictamque ſolo natiua mole Columnam
Stare iubet, nullo concuſſam temporis ictu,
Auguſtamq; domum numeroſa prole propagat:
Heroum genitor, ſeu nobilis otia pacis
Alma Columniadum ſoboles, ſeu bella ſequatur.
Flagitij vindex, æui ſolertia noſtri
Prouida, conſilijs in publica commoda præſes,
Dictorumq; ſagax, operumq; acerrimus Auctor,
Natus ad imperium, moderandis aptus habenis.
Ite, & lætitia grauidum, thyaſiſque, choriſque
Concelebrate diem. ſtudijſque fauentibus omnes
Connubium felix, feſtos cantate Hymenæos.
Denſæ humeris, animis alacres, pernice choræa;

Veſtram

Veſtram,per vaſti profugā maris æquor, alumnā
Aſſociate, via comites. molimina ſegnis
Caſtigate fuga, trepidas mora nulla retardet.
Hoc amor, hoc virtus, hoc viuàx gratia poſcit.
Trinacriæ erectis, ne vos morer, omina votis
Et deſiderijs comitata fidelibus vrgent.
Ite, & lætitiam plauſu duplicate ſecundo.
Tales Aethna dabat voces, fugientibus illæ
Paſſibus incumbunt pelago, coetuque frequenti
Aetheris immenſi campos, & nubila curſu
Nec numero, nec more ſecāt.velut agmine denſo
Strimoniæ cum regna grues Nabathæa peroſæ
Ilicet in Rhodopen,abruptaq;culmina Thracum
Aequora tranſmittunt Pygmaia caſtra petentes,
Bellaque portantes,iam pace cadente ſequeſtra.
Remige pennato nubes, per inane, canora
Ante trucem Borean, & ethesia flabra volatu
Crebra fugit, trifidam curſu reddente figuram.
Summus in obſtantes protēditur angulus auras,
Aduerſaque leuem diuerberat aëra fronte:
A latere hinc, atq;hinc rapidis ſubremigat alis,
Et coniurata nitens ope corpora librat:
Plurimus à tergo trepidantibus ingruit eurus,
Aligeramque fugam iuuat auxiliaribus auris:
Robora non aliter feſto naualia gyro
Siciniæ cinxere manus, plauſuſque dedere.
Grande miniſterium partito munere faſſæ.
Inter opus, te mitis Hymen, Hymenæe ſalutant,
Et celebres augent iucundo carmine tedas.
Lætatur mirata Venus, lætatur Amorum
Cœtus, & inſolito geminant ſua gaudia ſenſu.
Nec minus ad cantum excitæ Nereides imis
Exiluere vadis. facilis Galathea madentes
In

In nodum collecta comas, Panopeſque, Drioque,
Cymothoe, Climeneque & glauco lumine Clotho
Mitia frænatis vecta per cærula monſtris.
Rite ſecundabant curſus, ventoſque vocabant.
Ipſe etiam valido maris interiora tridente
Viſcera, lympharum Rector, penitùſque repoſtis
Prodiga theſauris reſerat. panduntur opimi
Diuitiæ pelagi: quicquid pretioſus Hydaſpes,
Aut fuluus Pactolus aquis, aut gemmifer Iſter
Et Tagus, & Ganges, & vectigalia portant
Flumina, delatis longe precioſa tributis.
Nec mora. collectas imo de gurgite gazas
In medium expoſitas nitida plebs aurea Nuptæ
Formoſos iacit ante pedes, ac pinea texta
Muneribus ditat circumque, ſupraque marinis.
Dulce peregrino ſcintillat pinus honore,
Et formis nitet aucta nouis. Sic fingitur olim
Baccho preſſa ratis puero Tyrrhena repente
Auxiliumq;, metumq; & certam Numinis iram
Intentaſſe viris, veterem mutata figuram:
Cum flexos hederæ remos cinxere ſequaces,
Antemnæque graues virides tenuere corymbos,
Tum vitis genus omne viret, tũ Delphyca laurus
Vmbratura foros: platanis numeroſa comatis
Inſidet argutas auis emodulata querelas,
Floribus & ſparſi riſerunt vndique fluctus.
Iamque ſuis impulſa notis ſecura per altum,
Et geminum iuxta dextra, læuaque carybdis,
Scylleumque latus miſeris inamabile nautis
Prouehitur. ſiluere canes, vteroque tumenti
Latratus preſſere feros. nihil antra, nec atris
Improba tentarunt monſtra obluctantia ſaxis:
Ipſa quoque immani baratro ſedata carybdis

Gurgitis

Gurgitis & rabiem, & vibratos vortice fluctus
Tranquillis æquauit aquis, ceu ſtagna lucrino
Pigra lacu nullos referunt agitata tumultus.
Hæc inter taciti verax Arethuſa futuri
(Magna Dioneæ ſic vrgent iuſſa parentis)
Talibus euoluit rerum præſagia dictis.
Perge viam, quo flabra ferunt, quo vela ſecūdi
Intendunt Zephyri, quo te ſuſpenſa Quiritum
Vota vocant, pompiſq; manet te Roma paratis
O decus Oenotriæ virgo: neque enim vlla rubenti
Pulchrior Oceano Solem conſurgere vidit,
Nec tali ſociata viro eſt. tu nempe decoris
Prima laude nites, & fama teſte per omnes
Incedis memoranda plagas, operoſa leporum,
Nota pudicitiæ monumentis. purpura quantum
Floris Acidalij flagranti concolor oſtro
Pubentem exuperat ſobolem, quantumq; nitore
Sidus Iulæum reliquos intermicat ignes.
Ingenuo tantum præcedis honore puellas.
Ille greges Iuuenum non vna laude nitentes
Flos latiæ, virtuſque plagæ, ſupereminet. illum
Et decor, & grauitas, & digni Principe cultus,
Et vigor exornat, qualemque Columnia geſtant
Pectora. ſic Graijs pugnacibus vnus Achilles
Maior erat, ſic & Minijs Pagaſeus Iaſon;
Atque inter Phrygios Priameius extitit Hector.
Indolis ob meritum ſeries vberrima matrum
Optauere ſibi Generum. tu ſola decenti
Inſignis ſpecie decorum ſplendore tuorum,
Et raris opulenta bonis, & moribus aureis
Afflaſti ſancto iuuenile cupidine pectus.
Ergo age quos ſimiles donis fugientibus æuum
Fecit, & egregia deductus origine ſanguis

Iungat

Iungat amor, ſociet fidi concordia lecti,
Et prædulce iugum. caſtas edıſce mariti
Illecebras, natiſque parens aſſueſce vocari.
Blanda tuis, dum prima genis florentibus ætas
Ver agitat, primoque ornat te flore iuuentus,
Vtere, ad ingenui præſcriptum grande pudoris,
Lenimenque tuum, & decus immortale tuorum:
Orbis ad exemplar magni. tunc percita furtim
Omnia amant, placidi cognoſcunt omnia amoris
Illicium, tunc frugiferæ telluris in almos
Protinus amplexus vxorius irruit æther
Imbre madens multo, felicibus arua tumeſcunt
Foetibus, & certa volucer ſpe nititur annus.
Tunc genus alituum, pecudes, armenta, feræque
Excipiunt flammas labefacta per oſſa; ſed illas
Pronuba coniungit ſenſûs cognata voluptas:
Te ratio, te ſancta fides, te mitis honeſtas,
Affectuſque pij cuſtos, ſacra tæda, maritat:
Sic genus immortale manet, gentemque vetuſtam,
Maioreſque tuos fœcunda ſtirpe propagas.
Si variat natura vices, & mutua viuit
Gens hominum, alterius ſi naſcens damna rependit
Alter, & hoc rerum conflictu ſumma nouatur,
Lampada da vitæ, naſcendi ſuffice cauſam,
Manſuramque domum felici pignore dita.
Aurea (venturis olim voluentibus annis)
Naſcetur ſoboles vtrumque auctura parentem
Læta puer referens inſignia, cuius honeſto
Matris in aſpectu radiet pudor. omnia patri
Adſimilis, acreſque oculos, frontiſque decoræ
Nobile ſuggeſtum, & generoſi ſeria vultus.
Tunc ſeptingemina plaudet iactantior arce
Roma potens, veterumq; ducum præclara ſuorũ

Sentiet in tanto reuireſcere facta Nepote.
Sparget odoratos tybris ad cunabula flores
Caruleis ſedatus aquis, vrbeſque latinas
Publica lætitia genialis adorea viſet,
Et genus acre virum Marſos, olimque ſuperbi
Nominis Albenſes, magni nũc nominis vmbram,
Lucenſeſque feros, & quos indagine cinctus
Montana, vitreis aſpergit fucinus vndis.
Olli vis animi præſens, interrita virtus
Artibus officioſa ſuis præcordia finget.
Vſque adeo à teneris ad ſæui munia Martis
Diriget à magna deſumptum gente vigorem.
Aſt vbi firmatis ætas adoleuerit annis
Enſe ferox, celſumque cauo caput ære coruſcus
Ad veterum velox veſtigia curret auorum.
Externis impreſſa plagis, victricia ſolers
Auſtriadum vexilla ſequi; ſeu regna Siphacis
Siue Iubæ regio, ſeu ſit Mauruſia tellus
Cuſpidis armiſona pulſu vexanda potenti.
Hunc neque virtutis, cauta nec mentis egentem
Pallentemque metu pubes Edonia noſcet
Prælia pugnantem, radiantiaque arma rotãtem,
Turbãtemq; fuga ſpatioſa per æquora Thracem,
Teſtis erit ſparſus congeſtis campus aceruis,
Semineces artus, vndantes ſanguine foſſæ,
Carbaſeoque ſolum coopertum turbine, & armis.
Teſtis erit crebris vaga claſſibus Amphitrite
Terga gemens iterum, mutatis decolor vndis,
Sythoniæque iterum ſubmerſæ gurgite puppes:
Teſtis & indomita toties ceruice rebellans
Belga ferox, longo genus inſuperabile bello,
Armatoque diu pulſati milite tractus,
Sæuus vbi à priſcis penitus Maioribus hauſtum

Proferet

Proferet egregiæ decus indolis ille ſuperbos
Conſilioque, manuq; animos contundet, & armis
Impiger, à factis non degenerabit auitis
Sic ait, at gemino felix ſub pondere pinus
Proſequitur longe, & pleno ſubit otlia velo.

IN OBITVM PROSPERI COLVMNÆ ABBATIS SVBLAQVENSIS EPICEDION.

I*LLACRIMATA ſuo dum Roma parentat alumno;*
Purpuraque irriguo ſuffuſa Columnia fletu
Oſtentat triſtes Romani Præſulis aſtus;
Dum tyberis fundo grauiter commotus ab imo
Turget inexhauſtum, & ſecreti ſigna doloris,
Præcipites vrget ſolito vehementior vndas.
Omnia dum gemitu reſonant, mihi ſalſa fluenta
Defuerint? ſolus communi in funere, ſicco
Lumine crudeſcam? largo quin flumine malæ
Immadeant, & vena cadentibus æmula guttis
Flebilibus, de more, modis vberrima manet.
Hæc Princeps extrema meus lacrimoſa tributa
Accipiat, quæ nota fides deuotaque ſoluunt

Pectoris obſequia, & famulati ſenſus amoris.
Ab meliore puer (ſinerent modo fila ſororum)
Auſpicio laudandus eras. tibi ſedula dudum
Muſa laborabat matura laudis honores.
Quid feſtos patriæ plauſus, pompæque futuræ
Lætitiam, veſtroque Anienem iure fluentem,
Et fauſtas narrare parem, te principe, mentes?
Improuiſa (nefas) modulari funera cogor.
Aſt honor in moeſtis: tuq; ò decus addite Diuis,
Si vitæ manet vlla fides. tu eiuis olympi
Dexter ades, lacrimis dum mœſta per ora volutis,
Letaleſque vices, & acerbi funeris oras
Perſequor, exorſis querulis tua fata reuoluens.
Pubis honor latiæ, Romanæ vota Columnæ.
Iam puer inſano cruciatus corpora morbo
Pallebat molli deiectus membra grabato.
Nec vigor vllus erat, tantum vis morbida venis
Sæuierat, penituſque omnes populata medullas
Non dum maturum peruaſerat inuida robur.
Scilicet arcanæ depaſtæ viſcera febres
Marmoreos validis torrebant ignibus artus.
Sanguine paulatim exucto rubor oris honeſti
Dum cadit, & macies maculoſa tabe vagatur;
Et conſanguineus leti ſe ſe vndique pallor
Fundit, vbique lues, & plurima mortis imago.
Quale vbi purpurei radiatum inſigne diei
Publica poſtquã vndis erexit, & ora per amplos
Aeris immenſi campos, terraſque iacentes
Vulgauit, roſeo ſaturantur cuncta lepore:
Ridet ager, dulces preſſo dat gutture voces
Picturata cohors auium, tractuſque liquentes
Verberat exultim, & pennato remige plaudit:
Nec ſua non penitus mortalia ſæcla capeſſunt
Gaudia

Gaudia, & auctorem lucis clamore ſalutant:
At ſi Threicio commotus flamine turbo
Sibilam agens hyemē, glomerataq; nubibus atris
Tempeſtas, ſpeciem ferrugine texit eoam,
Omnia deformata, perit prior illa venuſtas,
Triſtis & in muta caligat imagine mundus:
Non aliter macie vultum velatus iniqua
Candidus heu priſco puer in tabeſcit honore.
Ora nigris foedata notis, & viua genarum
Purpura liueſcit maculis temerata, roſetis
Talem crudus aper, talem veſanus arator
Puniceæ violæ, aut ferrugineo narciſſo
Perniciem parit, & ſobolem deperdit olentem.
Quis queat exanguem ſine fletu cernere vultum,
Deciduum, quis frontis ebur, formamq; virilem
Triſte laborantem, & mortis ſub mole gementē?
Quis faciles riſus fatali nocte ſepultos,
Labra, genaſque ambas, & opes radiantis ocelli
Sidera iam dudum Italiæ, nunc letiſer horror?
Quis gemitus ſurda funeſtos ebibat aure,
Singultusque graues, lamentaq; fuſa per auras,
Et querulam fōris vocem pereuntis ab imis
Emiſſam? nempe ardenti ceruice dolores
Bacchantur, ſauiſque caput feruoribus vrgent.
Nil medicæ valuere manus, herbaque ſalubres,
Pabulaque & vires morbi fomenta miniſtrant;
Quæſitaque nocent artes, vſusque medendi
Deficit, auctoris iacet hic induſtria Phebi.
Phillirides ceſſit Phœbo dilectus Iapis,
Et rabidum Paon præſens euellere morbum
Fruge ſalutari, blandique leuamine ſucci.
Interea ſator omnipotens, vis prouida cæli,
Aeternuſque vigor, certo qui numine terras

 Temperat,

Temperat, & ſacro diſponit ſæcula nutu,
Cui mortale genus cordi per Dædala mundi
Mœnia, perque vagum varijs anfractibus orbem
Lumen agit, tacito penetrat quo viſcera lapſu;
Humanoſque animos videt, & mortalia curat.
Atque illum cæli fulgentem in parte ſerena,
Pandentemque iubar Diuis, hinc æqua virago,
Illinc compoſito cingit clementia vultu,
Vtraque ſidereo virgo dilecta Tonanti.
Altera ſi quando cæcos inſtare tumultus
Aſpicit, & cælo mentes pugnare rebelles
Enſem vibrat atrox, quo tellus maxima motu
Icta tremit, cecidere animi, et mortalibus horror
Additur. hæc Erebo fertur mulctare nocentes,
Flagitijs adhibere modum, præcordia morſu
Carpere furtiuo, nocuos vexare penates,
Et ſerere vltrices per noxia pectora diras.
Hæc eadem noxæ ſimul inualuere per vrbes,
Et mala diſcordes augent communia ciues;
Agmina morborum, flammati numinis iras
Agglomerat vindex, clades agit ante, luemque,
Funeraq, horribilemq; metum, fuſumq; cruorem,
Et coniuratas humana in crimina peſtes.
Prodiga muneribus ſuperũ rigat altera terras,
Innocuaſque iuuat mentes, mitiſſima Virgo.
Illa graues, vitæ paſſos ſub faſce labores
Mitigat, & feſſis lenimen amabile præbet,
Sudoremque manu tergit, ſpondetque quietem
Emeritis, ſuperaſque domos, & præmia Diuum.
Illa preces etiam, nec non innoxia vota
Suſcipit, & gemitus audit, voceſque precantum.
Et meliora Deum vexatis omina poſcit.
Circumſtant alia centum, puroque ſorores

Igne flagrãt, capiuntq; benignũ in pectore numẽ.
Dum dias diſpenſat opes, terraque meatus,
Et latam genitor circumſpicit Amphitritem
Indulgens operi, ſeptenum fortè cacumen
Deſpicit, atque alta defigit lumina Romæ :
Omnia muta videt, deſolatoſque penates,
Oppreſſaſque ſitu, & magnis mœroribus ædes
Miratur, ſtratoſque immani clade parentes.
Difficilem hinc miſerans obitum, duroſq; reſolui
Heu nimium teneros nexis compagibus artus,
Carcereque humano ſlamen vitale reluctans :
Sic placidam leni compellat pectore Diuam.
Vade age, triſtis adi pernix penetralia mortis
Hæc mea dicta refer, ſeptenas ocyus arces
Scandat, & emerita diſrumpat ſtamina vitæ
Ingenui pueri, cui vota Columnia feruent,
Sedula cui languent Romanæ pectora pubis.
Ille meus dudum eſt pietate, & moribus aureis.
Vixerit integro ditatus pectora cultu.
Nil vltra vixiſſe datur, ne publica labes,
Turpia ne immeritã maculent contagia mentem,
Nunc cælo dignus, regnis ſuccedat auitis,
Præmia perpeſſi capturus digna laboris :
Sed teneros viduata metu decerpat honores.
Leniter, & dulci præcludat lumina nocte.
Dixerat illa patris, cælo delapſa faceſſit
Imperia, & volucri ſulcat diſcrimine nubes.
Eſt locus extremis ſcythiæ gelidiſſimus oris
Aggeribus ſemper niueis informis, & alto
Monte grauis; qualem Riphea ſibilus aura
Flatibus aſſiduis tundit, Boreæque rigentis
Exercet rabies gelidas induta pruinas.
Terra gelu torpet, quique imas circuit oras

Montis inacceſſi, natiua immobilis amnis
Sistit aqua. nullo pernix gelat vnda meatu
Hic non vlla virum duris exercita rebus
Copora perpetuos poſſent ſufferre rigores.
Nullus agri labor eſt, nullis fœcunda iuuencis
Aequora luxuriant, curui robuſtus aratri
Squalet honos, profugis tellus inarata colonis.
Semper hyems, animis ſemper Borealibus aër
Noxius afflatu volucrum fugat agmina diro,
Anterior certo Phœbeos tempore vultus
Spectat apex, gracili radiorum impellitur ictu,
Igneus Herculei torret cum brachia cancri,
Leneamq; iubam, aut ſicci canis incitat iram.
Spicula poſterior nunquam fulgentia ſentit;
Sed riget æternum pallentibus obrutus vmbris.
Incubat hic piceis nox intempeſta tenebris,
Et nunquam biiugos diſſoluit roſcida currus.
Septenas circum, ſupraque aſſurgit in vlnas
Nix concreta iugi, mediaque crepidine dorſi
Os hiat exeſum, & prærupta caute vorago
Tendit inabruptum. nigrantia Ditis hiatum
Regna putes, cæcoſque Erebi penetrare receſſus.
Deficit in cliuum facilis deſcenſus iniquum,
Aſper vbi obſcurum ſcopulus teſtudinat antrum
Vndique rimoſum, & gutta labente cauatum.
Plurima nox intus, mixta & caligine fumus.
Teſqua ſitu deſerta iacent, & pulſa perenni
Frigore, nec longo decedit bruma rigore.
Non exorata ſedes hic effera mortis,
Formidanda domus, duro cubat illa ſedili
Ore minax, & falce manum munita cruenta,
Monſtrũ, horrẽdũ, informe ingẽs: effoſa cauernis,
Cui geminis abit interius ſtructura genarum,

Luminaq;

Luminaq; introrſus tetro pallore recedunt.
Ceruix orba comis, dura cutis aſpera pelle
Stat caua frons, laceræ nares, ſitus aridus oris
Semper hiat, ſcabra liuent rubigine dentes.
Tum ventri nullus tenui modus, oſſibus ingens
Tota riget, ſola reſtant in pectore crates,
Cruraq; vix ægrum ſuſtentant tenuia corpus,
Pallor in aſpectu, faciesque ſimillima buxo.
Ante fores varij poſuere cubilia morbi,
Et ſoror in primo ſtabulatur limine febris
Luctificam intẽdens tædam, languorq;, tremorq;,
Et tabes, & morte pauor funeſtior ipſa,
Semper & exangui preſſus torpedine ſomnus,
Terribilis viſu dolor, & vitalibus auris
Ingenitum peſtes nocua miſcere venenum,
Et ramoſa lues ſtygia pollentius Hydra
Pullulat, innumeroq; viget denſiſſima damno:
Quotq; mala è ſummo ſubductis æthere flammis
Incubuere ſolo, magno temerarius auſu
Cum genus Iapeti conſcẽdit in aſtra Prometheus
Huc Dea ſe pennis demiſſa potentibus infert
Ambroſias diffuſa comas, multoq; renidens
Ora Deo; cui numen opes afflarat honeſtas,
Diuinumque iubar, lumenque, decuſq; iuuentæ,
Addideratque oculis lætum radiantibus ignem.
Iamque aditum ſuperans radijs obſcura coruſcis
Hoſpitia exhilarat, cæleſti fluctuat omnis
Luce domus, nigræ late luxere tenebræ:
Inque hilarem nox verſa diem. nequit ora tueri
Vitæ dira lues oculos hebetata malignos.
Olli Diua minans iuſſis ita vocibus infit.
Hinc procul ògreſſus, fuſca ſata nocte, fugaces

Eripe

Eripe ad Heſperia tractus, & tecta Quirini,
Illic ex templo labor impendendus, & omne
Munus, opuſque tuum, cælo praſtanda voluntas.
Ipſe Pater, partibus mundum qui frenat habenis
Hæc mandata tibi celeres deferre per auras
Me iubet, emeritæ reſeces ſubtegmina vitæ
Ingenui pueri, cui vota Columnia feruent,
Romaque deplorat ſalſis lacrimabilis vrnis.
Verum immaturos abſcinde benignius annos
Leniter, & primæ florem decerpe iuuentæ.
Hæc vbi dicta dedit patrias remeauit ad oras.
At fera caleſtes actutum ſedula iuſſus
Exequitur, vultusque trucem ſpoliata rigorem
Qua pote, & horrendam leni mutata figuram
Vnum ex innumero ſibi deligit agmine ſomnum
Affinem, partuque enixum matris eodem;
Torpentes cui rore ſoror perfuderat artus
Lethæo, & gradibus tacitis ante ire iubebat,
Tum Cillenæam manibus ſubmittit habendam
Virgam, et purpureũ ſpargit ſub fronte papauer.
Illa volat ſimul ima ſoli, ſimul ardua curſu
Præuertens. dant cuncta locũ, atq; exterrita totis
Agmina diffugiunt campis numeroſa ferarum,
Et volucrum cœtus, certatim ſquamea ponti
Corpora Neptuni ſe cærula ad ima receptant.
Quis varias fando clades, quis carmine dicat
Funera, queis orbem letalis vexat Erymnis?
Qua graditur ſiccis areſcit frondibus arbos,
Aret ager, verno languent ſata læta lepore,
Et genus omne cadit pecudũ, genus omne natan-
Alituumq;, virũq; omnis ſimul interit ætas. (tũ,
Cum ſene pubeſcens tumulũ defertur ad vnum,
Et iuuenẽ ſimili ſequitur nece paruulus infans:
Ante

Ante patres nati,nuptæque ante ora parentum
Iucundas ponunt animas. flet pallida coniux,
Conſortemque tori diſciſſo crine requirit.
Interrupta gemit conſors connubia calebs,
Atq;impoſta rogis certa ſine lege recumbunt
Corpora magna virum, pueri, innuptæq;puellæ.
Iam Tuſcum tyberim, præruptaq; moenia Romæ
Exuperat, properoque obſedit limina greſſu;
Infelix vbi præmolli reſupinus in oſtro
Luctatur puer, & viuaci funere pugnat:
Perq; oculos languens, perq;omnes ſpiritus artus
Errat, & exoſa moribundum luce coercet,
Nec ſinit optatam membris captare quietem.
Huic placidum inſpirat monſtrũ letale ſoporem.
Ille inter venas ſe ſe, teneraſque medullas
Lapſibus inſinuat tacitis, totumque pererrat.
Illa autem flauum tereti ceruice micantem
Immiti dextra crinem ſecat. igneus olli
Dilapſus calor, & multa ſtant lumina morte.
Hoc precor Auguſtũ mõſtro defende parentem
Aſcanium,ſacro velatus murice qui nunc,
Alme pater, tibi ſacra litat,mentemque caducis
Amotam illecebris patrium ſuſtollit ad axem
Munitus pietate; tuis cui pectora flammis
Dulce flagrant, penituſq;tibi defixus inhæret.
Moribus ille quidem ingenuis,& maximus oſtro
Purpureum decorat non vna laude ſenatum,
Et Vaticanas ad ſe trahit aureus vndas.
Soſpite quo princeps lætatur Roma,fouetque
Præſulis integri famam,& commendat olympo:
Dum ſpes Romanas,& corda Columnia firmat
Vlterius ſupereſſe velis,vt Neſtoris annos
Aequet,& immenſum durando proroget æuum.

Gaudia

Gaudia ſic longo communia proroget æuo,
Ne gemino latiam deuoluas vulnere pubem,
Pectora neu duplici vexes affinia luctu.

AD CARDINALEM ASCANIVM COLVMNAM

SOTERIA.

HACTENVS ingemuiſſe ſatis, querimonia ceſſet
Flebilis, & mœſto pullata monodia cantu
Hinc procul abſiſtat, mixtæque dolore querelæ,
Et lacrimæ triſtes, atque illetabile carmen.
Exorata pijs aduertunt vocibus aures
Numina, nec rapidis patiuntur vota procellis
Irrita per terras, & ſurda per æquora ferri.
Nec lachesis, nec dura colos perrumpere Clotho
Tētet, et incolumes repetat grauis Atropos annos.
Scilicet Auſoniam ſolito de more iuuentam
Spemq; metumq; inter, longo poſt tempore, ſoſpes
Largius exhilaras, plauſuſq; reducis ouantes
O vigor, ò latiæ decus immortale Columnæ.
Martia defletum iam Roma recepit Alumnum
Poſt varios morbi caſus, & pulſa malorum
Nubila, poſt ægræ ſuſpiria turbida mentis.

Quam

Quam prope, merſa malo, leti miſerabile vidit
Exitium? quam pene tuos, ſua gaudia, cultus
Amiſit? quantis intabuit anxia curis?
Mentis inops dum vota facit, dū peſſimus augur
Rebus in incertis ſibi mille pericula fingit
Ingenioſus amor, curaque affixus in vna
Ancipitis momenta mali, motuſque, viceſque
Ponderat, & maiora, pauens, facit omnia vero.
Sic vbi diuulſum Nerei trans cærula natum
Matris ab amplexu pelagi implacabilis æſtus
Longius vndoſis cunctantem diſtinet aruis:
Litorea non illa artus de margine tollit,
Non oculos vndis: ſalſoque vberrima rore (let.
Et maris ad fremitus, et ad omnia murmura pal-
Nunc timet iratis inamabile ſyrtibus æquor,
Nunc formidata latrantem Boſphoron vnda.
Hinc ſcopuli immites, hinc feruida marmora mō-
Occursāt animo, et varia ſub imagine terrēt. (ſtris
At non talis adeſt, reducis cum carbaſa puppis
Ventis vſa ſuis patrijs appellere ripis.
Proſpicit. inſolito præcordia percita motu
Tendit in amplexus amens, notaſque loquelas
Ebibit, & caro diuelli neſcit ab ore.
Ergo alacris nigram depone Thalia cupreſſū.
Virginea crines, pro tempore, cinge corona
Succedant riſus lacrimis, & gaudia luctum
Excipiant, querulas ſalientia carmina voces.
Et chelys, & cithara læti felicia ſenſus
Argumenta ſonent Rhodopæo blandius Orpheo.
Quid primū, quid deinde canāt dēt verſibus orſū
Triſtia, det ſæui grauis inclementia morbi:
Quo ſyncera ſalus, & ſoſpita vita peroret.
Corpora iā nocuus tentauerat integra languor

Immeriti

Immeriti Iuuenis, vegetoſque reliquerat artus
Impetus ille acer florenti viuidus æuo.
Membra thoro grauiter morbo perculſa iacebant
Exuperante malo languentia. quale papauer
Succiſa ceruice iacet; vel qualis in aruis
Flos cadit infeſto collum depreſſus aratro.
Non obſcura graui ceruix oppreſſa veterno
Signa dabat, tetraque oculi ſub nocte natantes:
Et quæ furtiuo populatur viſcera lapſu
Inſyncera lues, lethi comes arida febris,
Quæ quamuis gelidis immixta rigoribus alget,
Acrius accenſos rurſus reuireſcit in ignes.
Proh rerum mutata fides! iuuenilibus olim
Purpureum membris color elargitus honorem
Decidit, & ſolido viduantur robore vires.
Sanguis hebet venis. ſunt ora ſimillima buxo.
Suſtulit egregium macies inuiſa vigorem.
Quam ſubito fugiunt contracto gaudia vultu,
Et riſus faciles, & vocis amabilis aura?
Nil niſi ſingultus imo de corde volutos
Suggerit, & gemitus inconſolabilis angor.
Hinc bona præſenti mulcere potentia ſucco
Gramina, & auxilio medicabilis herba ſalubri
Torpet iners. tacito muſſat medicina dolore.
Quid referam dura vexatos clade penates
Ante expectatum? quid corda domeſtica luctu
Obruta, & inſolitis ictas mœroribus ædes?
Extemplo latiam bacchatur fama per vrbem
Et ſocios certo percellit vulnere coetus:
Præcipue nexu quos ille ligauerat arcto
Dulcis amicitiæ, quibus altos credere ſenſus
Suetus, & arcanas animi reſerare latebras.
Hos rapit omnigenum mitis concordia laudum,

Nec

Nec generi indecores natiuo munere mores.
Hos affabilitas, illos tractabile flectit
Ingenium. placidi cultus, blandique lepores,
Horrida maieſtas dulci confuſa ſeuero,
Ingenuique ſales, & centum pectoris artes.
Aſt alios doctæ turbat facundia linguæ
Nobilis eloquio, ſuadaque medulla loquelæ,
Et decor, & virtus, & ſolers copia fandi,
Seu pede verba tonet vincto, ſeu crebra ſoluto
Fulmina diſtringat, rerumque oracula pandat
Pectoris ex adytis fama vulganda perenni.
Plurimus ætatis ſortem miſeratur acerbam,
Quem iuuenile rubens pubenti ſanguis in æuo,
Et primo rapiunt anni ſub vere cadentes.
Mœnia dum vario gliſcunt Oenotria motu
Longinquas volueri rumore vagata per oras
Nuncia Apollineos contriſtat fama receſſus.
Eſt locus in medio Parnaſſi culmine, denſis
Cõſitus arboribus, nemorumq; indagine cinctus,
Et geniale virens, & amœnus honore comarum.
Flectitur in curuum ſpecies nemoroſa theatrum,
Cui viridem in gyrum ſcenam deſcribit, opaco
Populus anfractu, platanuſq;, & aquatica lotbos,
Et circumpoſitæ præbent vmbracula lauri.
Anguſtæ ducunt fauces, aditusque maligni
Flexibus ambiguis. at qua ſe denſior vmbris
Implicat, & radios excludit ſilua nitentes
Deſilit illimis; vitreiſque argenteus vndis
Caſtalius ſine fine latex, lenique ſuſurro
Garrulus obliquo percurrit prata meatu.
Hinc, atque hinc madidis herboſa ſedilia ripis
Gemmanteſq; thori, volucrumq; per aëra cantus.
Muſarum domus, & ſublimis Regia Phœbi.

Irriguos

Irriguos hinc ille hauſtus, & vatibus vndas
Vbere diſpenſat lapſu: quibus aurea ſurgunt
Carmina, felicique fluunt reſonantia vena.
Hinc calor, hinc magni diuina potentia thyrſi,
Et numeri teretes, atque entheus impetus oeſtri.
Arboreis ſuſpenſa tholis circumque, ſupraque
Garrula cum leui teſtudine barbita pendent:
Vocaleſque lyræ, citharæque ad læta ſonantes.
Et reſponſuræ ſtudioſi pollicis ictu
Agreſtes ſtipulæ, crebroque foramine buxus,
Et ſeptemgeminis diſcrimina conſona chordis.
Hic Amphionij ſeruatur gloria plectri
Condere Thebanas olim memorabilis arces.
Hic Phœbo dilecta chelys, quæ pectine quondam
Mæonio Graias reſonat celebrata per vrbes,
Mantoo Phœbus poſt donat habere Poetæ.
Stant alacres dextra decima cum Pallade Muſæ
Ardentes ſtudijs, viridique è Daphnide ſerta
Frontibus intexunt doctis, hederaſque ſequaces,
Præmia ſudorum creſcentis adorea laudis.
Parte alia moeſtum demiſſa tragoedia vultum,
Et paſſis Elegia comis, per amoena vagantem
Fert greſſum, & nondum deterſo Nænia luctu,
Et ſatyra infrænis mordacibus incita iambis,
Lætaque laſciuo gradiens comoedia ſocco,
Atque Epos, atq; alto gaudens Rapſodia cantu,
Et leuis abiecto diſcincta Parodia riſu,
Cunctaq; nobilium proles numeroſa modorum.
Ipſe alto reſidet ſolio ſupremus Apollo
Dona recognoſcens argutæ Dædala mentis,
Ingenij foetus ſummi, quoſcunque per orbem
Egregij vates operoſis nixibus edunt.
Nocturnas Pater excubias, Pater ipſe diurnas
Aure

Aure bibit prona, grauium monumenta laborum,
Inclyta ſollicito ſudata poëmata vultu.
Dumq; operi inſiſtit cari non audit Alumni
Viuida manſuro tornata volumina niſu
Pierio reſonare foro, cupiduſque requirit.
Innuba cui Pallas.magnũ, Pater alme, dolorem
Ingeminas miſeris, & vulnera mentis acerbas.
Ille ſacri princeps coetus, tua maxima cura,
Grande Camoenarũ columen, ſpes inclyta vatum,
Romanæq; lyræ fidicen, cantorq; modorum
Pallidus, exanimiſq; iacet, macieq; grauatus
Longa per aſſiduas traducit tempora febres.
Suetaque concentu Parnaſſia roſtra ſonoro
Phœbæaſque modis, cantuque tenere cateruas
Ora iacent, doctæ ſiluerunt murmura vocis.
Carmina quis tragico poſthac ſubnixa cothurno
Concinet, & fluidum ducet per pulpita ſyrma,
Blanda quis Aeolio pulſabit barbita plectro?
Quod niſi & ardentes ſedabis pectoris æſtus,
Et ſolitas præſtabis opes, & priſtina membris
Robora reſtitues, & morbos arte leuabis:
Quam tua præcipiti labentur regna ruina!
Vix ea. cum vario ſubſellia mota tumultu
Externata labant, caueaque corona virentis
Squalida conſeſſu moeret. ſpectacula pendent
Interrupta animi, trepida formidine muſſant.
Omnia dant luctũ. dolor vndiq; et vndiq; clamor.
Poſt gemitus, totis indicta ſilentia tectis.
Quale per attonitas fulgore tricuſpide fulmen
Fertur, & inſolitis tremefecit motibus ædes
Ad terras immane ruens, tonitruq; coruſco
Nubibus eliſum campos ſine more liquentes
Concutit, & late ſtragemq;, necemq; minatur.

Complentur ſubito mortalia corda pauore.
Saucius at grauibus moerentia pectora dictis
Delius actutum grandi medicamina morbo
Expedit; & diram membris depellere peſtem.
Hinc Natum medicas callentem doctius artes
Ire iubet, validas Genitor cui noſcere vires,
Atque poteſtates dederat, quibus ocyus omnis
Et dolor, & toto contagia corpore cedunt.
Ac tum forte ſacris proles Epidauria lucis
Errabat, tenui florem dum demetit vngui
Dictami, & gratum Panacea inquirit odorem.
Iamq; Patris iuſſa exequitur, ſecumq; valentes
Herbarum vires, atque auxiliaria geſtat
Gramina, Phillirides quacumq; per auia Chiron
Inuenit, aut longo florentia Paonis vſu
Nomen, opemq; tenent. Teucro quaecumq; vireſcũt
Culmine, praſenti collecta Machaonis arte.
Quaeque iugis alta redolent vernantibus Ida,
Et qua mollis Arabs balantibus educat aruis,
Et qua conſpicuis Amphriſus adaſtuat vndis.
Ille diu prouiſa acri memor omnia cura
Digerit, & varios apte diſpenſat in vſus.
Vrget iter, ſeptemque, oculis imperuius arces
Aduolat, & miſeros perfundit luce penates:
Inde magiſterio contrectans membra ſagaci
Inuida lethiferi depellit nubila morbi.
Nec mora, triſtis abit penitus de corpore torpor,
Et ſubito amiſſum redit in pracordia robur.

DE NVPTIIS ANNAE AVSTRIACAE INFANTIS, REGIS HISPANIARVM SORORIS ET LVDOVICI XIII. GALLORVM REGIS.

FELICES thalamos, & mutua foedera regum
Concordi ſancita fide, quibus alma triumphat
Gallia, quæ læto commendat Iberia plauſu
Nuncia fama refer: vaſtumq; oculata per orbem
Tegmina pennarum pernici expande volatu.
Centum ſolue tubas, centeniſq; oribus ora
Iunge, quibus Mauros, quibus vltima Bactra laceſſis.
I rapidos præuerte notos. tibi præpete curſu
Ire comes trepidat pharetratus coetus amorum.
Ales amor plantis, patulis amor inſidet alis,
Te mediam agglomerant, tecũ per denſa frequẽtes
Nubila diffugiunt. afflatus amoribus æther
Neſcio quid liquidis expirat gratius auris.
Gaudia quo primũ properas? vbi dulcia primum
Murmura deponis certam latura quietem?
Te manet hybernis pubes exercita nimbis
Carula, trans Alpes, rigidos porrecta ſub euros,
Quoſq; celer Rhodanus fugitiuo perluit æſtu

Pronus ad occaſum, Rhodanoq; inferre tributum
Indignatus Arar dudum famularibus vndis:
Bellouaciq; acres, & collo Belgâ rebelli,
Vngionumq; intonſa manus, Batauuſq; cruento
Marte ferox ſumptis miles non futilis armis:
Moſa quibus dulcem Vogeſi per ſaxa volutus
Inuehit humorem, quos ingens Matrona paſcit,
Sequana quos lambit geminæ confinia gentis:
Necnon & Treuir, nec torto crine ſicambri
Non commune bonum lætata mente recondunt.
Qui ligerim, qui ſtagna bibunt piſcoſa Garumnæ,
Quiq; colunt Scythico gelidum cãdore Gebennam.
Nec minus algentem curſu trãſgreſſa Pirenem
Lætitiæ monumenta feres; qua diuitis Hebri
Gurgite ad irriguũ procurrit Iberia Cingam.
Qua iacet oſtrifero tellus obnoxia Ponto.
Te vulgante, alacres prona bibit aure ſuſurros
Tarraco iucundo penitus dilecta lyæo,
Et plaga, quam miti cæli indulgentia tractu
Parthenopæ præferre queat; cui mitia Sucro
Educat irrigua mordens pomaria lympha:
Bætica nec cocco vilis, Gadeſque feraces
Regia Geryonis quondam; quæq; hoſpita nutrit
Aduenæ brumali pecuaria ſidere tellus:
Nec non longinqua diuiſæ montibus ora,
Quas Tagus humectat, roſeis & Tauria ripis.
Nec te laude ſoli, cæloque beata ſalubri
Indictam ſileam, ſed vindice ditior illo,
Cui decus Auſtriadum curæ eſt, & ſceptra tueri.
Celtiber, & tumidis inimicus Cantaber vuis:
Et gens, extrema qua plangitur Amphitrite
Oceani domitrix alieno gaudia mundo
Allatura noua vincens maria auia claſſe

Interea tanti cauſas ab origine nexus
Digere, namq; potes; tu ſola fugacior Euro
Nocte volas, & luce volas, fruerisq; potentum
Concilio, & mentes hominum, ſenſuſq; peragrans
Facta, infecta refers bibulas vulgãda per aures.
Saucia iamdudum crudeli regia luctu
Nobile depoſitum, mentiſque inſigne paternæ
Regalem ſtudijs prolem, certiſque fouebat
Auſpicijs. deſiderium, quod mente repoſtum
Altius inſedit, tali ſpe viuida lenit:
Indole dum pendet, patriaſq; emergere laudes
Conſpicit admirans virtutis ſigna futuræ.
Hinc ſuperis pia vota facit, precibuſque fatigat;
Neſtoris adiungant ſenium, dignamq; rependant
Progeniem, quæ facta patris, quæ reddat auorum.
Audijt alma Venus, componere vota ſecundo
Apparat euentu. caſtorum mater Amorum
Alma Venus non, quam veterũ mendacia fingunt
Aequoris è ſpumis, & turpi ſanguine cretam
Inceſtas miſeris tædas afflare medullis:
Sed quæ corda hominum cæleſti lege maritat
Foecundi regina boni, regina pudoris:
Ex alijs alios ſolers educere fœtus
Labenti annorum ſerie, genteſque caducas
Progenie reparare noua. fouet illa calores,
Quos natura dedit, lætæ prænuncia prolis.
Hac duce perpetuis floreſcunt ciuibus vrbes,
Et genus immortale viget. ſic ſæcla propago
Durando vincit, mentes vbi dia voluptas,
Ingenuuſq; lepor felici vulnere carpit.
Aurea tum caſtum cuſtodit Nupta cubile.
Vir calet igne pari, tardam vt munire ſenectam,
Et fulcire domum communi pignore poſſint.

Hinc et amor patrum; pietas hinc ſedula matrum
Diditur in natos. Hinc deriuatus eodem
Fonte tenor valida iungit compagine fratres,
Et pertentat auos cura indefeſſa nepotum.
Illa autem liquido perſulcat nubila gyro,
Cui comes indiuiſus Hymen, tædaque iugalis
Auctor, & æterno connubia iungere nodo.
Inſignis forma iuuenis, primæque iuuentæ
Flore decens, cui pubentes lanugine malas
Concinnat pudor, & caſtus decor inſidet ore:
Lenis amabilitas oculis; & gaudia fronte:
Aureus in digitis micat orbis, & Indica rubri
Bacca maris fuluo radiat vallata metallo:
Vnde fides, noduſque tenax, & mutua amantum
Vincula coniugijs, ſola quæ morte recedunt.
Quale decus violis candentia lilia præbent
Virginea demeſſa manu, vel quale roſarum
Augetur niuibus ridens glacialibus oſtrum.
Talis erat per membra color: nec ſecius omnem
Compleuere viam, & Mauortia regna capeſſunt.
Eſt locus Aegeo, qua lemnia ſaxa ſonanti
Vrgentur, Boreæ rigidos experta rigores
Valle ſedens ima, flexa quam caute coronant
Prærupti montes, duraque indagine cingunt.
Tum denſis nebulis aër, & liuida pendent
Nubila. non aquilo niueos incernere rores
Ceſſat, & hyberna cælum denſare pruina.
In medio vaſtum ſpatio diffunditur æquor
Proſpectu varium. tali Gradiuus arena
Et tentat ſe ſe, & fictis exercet in armis
Militiæ decus omne ſuæ, crudoque magiſter
Seruitio informat. miſeros qua peſte fatigat
Vndique mortales. ſi quando bella per orbem

Spar-

Spargere, vel populis parat inſultare ſuperbis.
Hic animis, hic enſe ferox proludit, & arcu;
Spiculaque exacuit vulnus latura cruentam;
Armat & arcano telum letale veneno.
Horridus in biiugis rigidoque immania vuultu
Triſte minãs per caſtra volat. ceu flãma coruſcis
Cum micat è nimbis eliſa, metumque, necemque
Obliqua regione vehens, tonitruque minacem
Dat ſonitũ, & cælo erumpit graue fulmen aperto.
At qua ſpectat Athon, ſoliſque cubile cadentis;
Mitius & cælum ſpirat, denſiſsima frondent
Monte ſub aërio nemora, ilicibuſque vireſcunt.
Regia Mauortis peregrino ſplendida luxu;
Impoſitiſque horrẽda vmbris. centũ atria, centum
Aere graues magna ſuſtentant mole columnæ.
Artis opus, pretijq; labor. ſtant plurima valuis
Arma, enſeſq; ducũ, et victis ſpolia ãpla maniplis.
Veſtibulo in primo ſtabulant terrorq; pauorq;
Et ſciſſo vadens diſcordia tetra capillo;
Inſidiæ cum fraude fremunt: regit acta furore
Agmina, ſanguineoq; ſonat Bellona flagello
Triſtis, acerba tuens, & cædis amica Virago.
Fratre ſoror tanto, proprioque elata ſuperbit
Ingenio, nec læta, manus niſi prælia poſcant.
Mille aditus per mille ferunt veſtigia ſedes
Porticibus crebris. vt cæco fallere flexu
Indeprenſa dolis, multoque errore viarum
Gnoſſia tectũ ferunt monſtro regnata biformi.
At domus interior longo ſubmota receſſu
Panditur, auguſtum ſpatijs, & numine tectum
Graditi penetrale ſacrum, monumenta relucent
Bellorum. læues clypei, galeæq; comantes,
Fatiferique enſes, latoque haſtilia ferro,

Hic bellator equus, tectis qui Pergama Graijs
Diruit, & flammis Priameam miſcuit vrbem
Seruatur. longo viget hic Aeneius æuo
Fatalis mucro, quo Daunius occidit. Heros,
Et clypeus, mira duxit quem Mulciber arte
Tela retundentem, ſeptenoq; orbe micantem,
Horrendum, ingentem. concreti ſanguine currus
Effracto temone iacent, tua crimina, Theſeu,
Innocuum iuuenem perdis dum fraude nouercæ.
Hic ſontes quæcumq; neci miſere tyrannos
Arma iacent, quæcumq; aquas præſentibus vrbes
Eripuere malis, & robora firma dedere,
Omnia quæ belli Princeps intacta tuetur.
Cui Cytherea: ducum fortunatiſſime ductor
Mars, ait, optatæ captus qui pacis amore
Bella feris, placidamq; paris poſt bella quietem
Ad tua me crebris allegat numina votis
Gens longa tibi nota fide. tuus acer Alumnus
Aetatis ſub flore nouo fera munera belli
Haurit, amans forti non degenerare parente,
Pugnaceſque animos tenera iam pube volutat.
Hunc & belligeræ gentes venerantur, & ipſa
Gallia, nec dubium ſperat genus, vnde perennes
Imperio vires, ſæclorumque ordine longo
Egregij maneant in poſteritate nepotes.
Quid fraudare bonis orbem, quid publica vota
Irrita profuerit rapidis committere ventis?
Vnum oro. liceat poſita dulcedine belli
Militiæ ſeruire meæ, dulcique caducam
Exercere iugo, te non prohibente, iuuentam:
Eſt mihi formoſas inter pulcherrima Nymphas
Heſperiis inſignis auis, ſata ſanguine regum.
Hanc ego naſcentem felici ſidere, foui

Sedula, & humanis excepi leniter vlnis
Huic decorum flores, & lumen amabile formæ
Virginea cum laude dedi. da fœdere dulci
Et ſociare pares animos, & prole feraci
Sollicitas ditare plagas, dum mollior ætas
Allicit, & mentes iucundo ſauciat ictu.
Ambo animis, priſci generis natalibus ambo
Aequales, quos grandis honos virtutis auitæ
Nectit, & alterno pariter dignatur amore.
Quam tibi coniugio tali ſuccreſcere prolem
Aſpicies fortemq; animis, & viribus acrem?
Cum ſeriem tibi prima ducum cunabula fundent,
Quos tenera doceas in maieſtate minores
Prima rudimenta, & duris aſſueſcere bellis.
Conſilijs age, Diue, meis tua numina flecte.
Pubentem liceat ſociari virgine Regem,
Regalem liceat Iuueni coniungere nuptam.
Hic Hymeneus, auet magnæ prænuntius ire
Pacis, & optatos populis edicere plauſus.
At placidus contra Mauors: me publica dudum
Vota, preceſq; tua genitrix regalis honeſti
Sollicitant. datur, ardenti quod mente repoſcis.
Caſtra meus, duce te, placidiſſima captet alumnus.
Ipſe ego præſenti connubia numine firmo
Prima probans, fatum ſic cætera mite ſecundet,
Regnaq; fœcunda felicia prole perennent.
Pronuba tu vnanimes arcto complectere nodo.
Nuntius ipſe volet pacati muneris Auſpex.
Hæc vbi dicta dedit. Cyprũ Venus alma petiuit.
At Zephyrus formoſus Hymen Alpina vocatis
Culmina tranſcendit. decorum pulcherrimus ordo
Circũſtant; Paphijs, & quicquid amabile regnis,
Quicquid Acidalijs viuax Amor educat antris.
Ipſe

Ipſe ſedet nimbo medius, qui luminis ictu
Et iubare vndanti vultus, roſeoque genarum
Fulgure præradiat. non ſic naſcentis Eoi
Lucifero ſaturata die rubet aurea nubes,
Cum tenues accenſa ſinus, diſcrimine fuluo
Diſcolor, & grata nimium contenta rapina
Lampada mœrenti radiatam diſtinet orbi.
Illum forma decens præſtanti numine dignum
Arguit, & Veneris donum admirabile, ceſtus;
Quo reuocatur amor, quo conciliatur honeſte;
Flamma reuiuiſcit ſiccis extincta medullis,
Et deſiderium prolis, thalamique cupido
Influit in venas, ſenſimque per oſſa calores
Inſinuat: blando hic furtim confuſa tumultu
Gaudia, & humani poſuere cubilia riſus,
Eloquijque ſales, ſuadæque medulla loquelæ.
Hac zona ſuccincta ſinum natura creatrix
Vere maritat humum, totumque infuſa per orbem
Circumplexa fouet; cum ſtabilis aura fauoni
Nutrit agros humore nouo, tepefactaque tellus
Concipit occultas, genitalia ſemina, vires.
Hinc elementa tument, & magno corpore mixta
Parturiunt; largo gaudens hic Iuppiter imbri
Coniugis amplexus repetit, nec tempore eodem
Gramineis ridere thoris emblemata ceſſant,
Aut Methimnea vites diteſcere gemma.
Flammas mille pecus, flammas pennata reſumũt
Agmina, & æquoreæ flagrant, immanis, phocæ
Corpora, nec liquidæ parcit fax ignea pubi.
Quid iuuenum cœtus, venis quibus inſitus imis
Gliſcit amor, fibraſque animi natura retractat?
Occulta velut arte chalybs, cæcoque coactus
Imperio, quacumque lapis trahit, ocyor illuc

Vi

Vi facili fertur : qualis Phaëtontius humor
Ad ſua triticeos ſenſim rapit oſcula culmos :
Talis Acidalio iucunda potentia cinctu
Spirat, & afflatu per corda volentia cæco
Serpit . amabilibus mentem ſubducere vinclis
Difficile eſt . vltro rapitur quodcumque latenti
Mulſerit illecebra Cytherei gratia balthei .
His Iuuenē aggreditur donis. iamq; adſtitit vrbi,
Sequana quam torto lambens præterluit alueo ,
Regalis tum forte puer conclaue ſuperbum
Ingreſſus , ſolique vacans ſibi, fortia Patris
Facta recognoſcens laudum flagrabat amore .
Nunc leues ocreas, & grandia pondera librat
Thoracis , galeaſque manu pertractat ahenas ,
Aut atro patrias etiam nunc ſanguine criſtas
Concretas miratur , & illætabile ferrum
Hoſtibus . interdum clypeo miracula laui,
Factaque commendat digitis cælata magiſtris.
Qua vi cornipedem media inter millia voluat :
Turbine quo ferrum rotet , & quo cuſpidis ictu
Arma virum, teloque artus terebrarit acuto .
Parte alia, fractoſque enſes , perfoſsaque paſsim
Scuta videt , ſcutiſque aggeſta cadauera fractis .
Stant vrbes domitæ, ſtant celſis mœnia pinnis
Et pugnata manu, & longo defenſa duello .
Ipſe inter medios ductor ſupereminet , acri
Vectus equo . dictis in prælia cogere turmas,
Vultu animos, vireſq; manu præferre videtur .
His ſuper obtutu Iuuenis dum nobilis hæret ,
Excipit illibatus Hymen . o maxima magni
Incrementa Patris, ſpecies pulcherrima laudum ,
Soſpite quo numquam regni fortuna virentis
Excidet , imperijq; alta geris indole nomen :

Bella

Bella ne pugnaci ſemper meditabere mente?
Nec dum etiam prolis ſtudijs agitare iuuenta
Dona paras, Venerisq; iugis aſſueſcere blandis?
Ipſa Venus claris regum natalibus ortam
Auſtriadum genus, optato dicat omine nuptam.
Aurea Mars certo connubia numine firmat,
Inq; ſacros ambo, me conuocat auſpice, nexus.
Quare age concordi Nympham complexus amore
Conſortem tibi finge thori. quæ gaudia felix
Gallia, quæ paſsim pacatior hauriet orbis?
Auctor ego alterna dulcedine iungere mentes
Frater amoris Hymen; priſcorũ ego præſes auorũ
Coniugijs, & cauſa fui. meus ignis amantem
Reddidit in belli propenſum munia Patrem.
Ipſe ferum mollire decus, blandæq; parentis
Ingenio docilem potui lenire furorem.
Eſt mihi mens rerum præſaga, nec omina tædæ
Me ventura latent, nec te vidiſſe tuorum
Virtutes cæca pigeat ſub nocte futuri.
Prole ducum felix, & fertilis vbere Regum
Veſter nexus erit. celebrem miraberis olim
Heroum ſeriem, rediuiuaq; regna parentum.
Rurſus auos, atauosq; tuo de ſanguine cernet
Creſcere poſteritas. antiquæ ſtirpis origo
Alter erit Pharamũdus, et alter amabile Chriſti
Qui genus, & ſacris patrimonia vindicet armis
Carolus, & ſæuos alacer Pipinus *in hoſtes;*
Nec non ſiderea LVDOVICVS nobilis arte.
Vgonum pietas, Clodoueorumq; ſeuera
Sceptra renaſcentur populis inuiſa ſuperbis.
Henricos iterum accipies, magnoſq; Philippos*,*
Atq; iterum inſignis virtus Aloiſia ſurget.
Dixit, & ardorem præcordia ad intima iecit,

Quo

Quo flagrans bibit arcanos vxorius ignes.
Turba ſequax imitata Deum, nimboſq; roſarum
Depluit, & vario ſpargit pratoria vere.
Mirantur radiis, & luminis omnia fluctu
Caſtrenſes fulgere manus, mirtoque virentes
Belligeras Cypriis miteſcere frondibus haſtas.
Claſſica rauca ſilent, cedunt & falcibus enſes,
Et clypei raſtris, & equorum cura iuuencis:
Quin etiam placidum ſeges area vomeris vſum
Induit, & calamos, lituiq;, tubaq; ſonoros.
Ergo militiæ deponit munera miles,
Atque aliud certamen init. certare choreis
Eſt amor, & volucri thyaſos indicere planta.
Mars ſpectator adeſt, & nubibus additus atris
Ludicra bella probat. Paphio tũ baccare cinctus
Dux ouat, & feſto celebrat connubia cantu.
Magne parẽs, noſtros qui deſpicis æthere plau-
Iam nato gratare tuo, tædaſque iugales, (ſus
Coniugijque fidem flamma meliore ſecunda.
Mox etiam claros miraberis axe nepotes,
Perpetuoq; tuum reuireſcet nomine nomen.
Tempus erit, fauſto cum ſidere regis ab aula
Regis in auguſtam ſe Dædala transferet aulam
Heſperiæ regina plagæ, matremq; pudica
Mente, patrem inceſſu referens, genitore relicto
Ocyus optato dedetur ſponſa marito.
Iam perfuſa genas, lacrimiſque decentibus ora
E conſanguineæ digreſſu moeſta coronæ
Regna pireneis numquam viduata pruinis
Appetet, ingenua noua gaudia mente datura;
Exceptura nouum concordi foedere ſenſum.
Qualis adeſt ſummo mitiſſima mater olympo?
Vt bona coniugii commendat vincula? vt arcta

 Gaudet

Gaudet vtrumq; fide primæua pube teneri;
Facta probans generi, pendens ex indole nati?
Regius at Iuuenis, noſtri iuſtiſſima cura
Ardet amans, vultuque noua veſtigia flammæ
Indicat, & ſponſæ deflagrat amore futuræ.
Quam ſubito ardenti deperdit pectore mores?
Cernitis vt lenes inter clementior haſtas
Emicat incedens? ceu ſentibus vndique cincta
Roſcida Acidalij pubeſcit purpura floris
En oculis ſenſus, en prima fronte fatetur,
En tenero dios meditatur ab vngue calores.
Heſperijs ô læta dies, ſed lætior oris
Cæruleis. ô nobilium par nobile amantum
Heroes ſaluete, ducum gens aurea ſalue,
Et paritura duces; mundoq, datura quietem.
Talia fatidico fundebat carmina plectro
Fronde Dionæa redimitus tempora miles.
Reſponſant valleſque cauæ, ripæq; virentes,
Galliaque aſſenſu fauet admirata ſecundo.

DE IVLII SACCHETTI NVNCII VRBANI VIII. PONT. MAX. IN HISPANIAM CADINALATV.

HACTENVS optato confecta ne-
gocia curſu,
Excubiæque graues, exantla-
tique labores:
Ocia nunc æqua ſuccedant com-
moda lance,
Atque alterna quies: & poſt molimina rerum
Augeat emeritas Oenotria purpura laudes;
Sit licet ipſa ſibi precium memorabile virtus;
Natiuiſque potens meritis nihil amplius extra
Se quærat, tamen addenſi per mutua faſces
Inſigni agglomerant lateri, famæq; miniſtra
Victrices vmbrant certatim tempora laurus.
Illam quicquid agit, greſſus quocumque fugaces
Protulerit, centum late ſtipata tropbæis
Diuitijs animoſa ſuis comitatur euntem
Gloria, nec parta quidquam de laude recedit.
Ipſa etiam, faſtu mentis contempta modeſto,
Actutum famula trepidant accurrere pompa
Præmia, ſpernentemque animum, ſe ſeq; tuentem
Dote ſua, largis gaudent ambire tributis.
Diuitiæ celeres, & opum generoſa propago

Expoſitis

Expoſitis propere donis venerantur biantes.
Scilicet arcano mentis ſplendore beatum
Innumeri celebrant plauſus. popularibus auris
Suſpiciunt coetus, & fauſto murmure tollunt,
Huic laxis opulenta bonis locupletis ad vſum
Muneris, inuerſum reſupinat copia cornu.
Hunc litui prenſant, huic purpura ſupplicat vni.
An tua caleſti nitens prudentia vero
Liuida perpetuis obliuia carperet vmbris
Muneribus viduata ſuis? dum maxima ſolers
Munia obis, ſummaſq; regis per ſeria partes,
Nobilis interpres, latii vox viuida Patris,
Rerum opifex grauium, paciſq; ſequeſter, & alti
Conſilii conſors; cui pectoris abdita magni
Et tacitos ſenſus, ſummaq; ſacraria mentis
Credidit Vrbanus vaſti pater Vrbis & orbis.
Mitia ſic confers regalibus oribus ora,
Sublimeſque frequens aditus, & limina tentas
Magna gerens, maiora mouens, & mente ſagaci
Conſulis in medium, nec ſecius, ardua rerum
Pendis, ad optatas & dirigis omnia metas.
Nec doctrina ferax, nec clari pectoris hoſpes
Sorte ſua gaudens ſapientia culminis expers
Eſſe diu tanti poterat; vigileſq; lucernæ,
Inſomneſq; graui traducta in munere noctes
Hæc ſibi quærebant auctoramenta laborum:
Has ſibi curriculum ſtudioſa nobile mentis
Portendebat opes, dum lato exercita campo
Palladias operoſa vias ſine fine perurget,
Nec prius abſiſtit, quam metas tangat honeſtas,
Venalemq; ſuo referat ſudore coronam.
Quid memorãda canã conſulta, ſacrumq; tribunal
Omnibus expoſitum leni ridere ſeuero?

Summa

Summa quid ex adytis oracula prodita mentis,
Iudiciumq; ſagax? hic iuris digna latini,
Hic ſancti tutela fori ſeruata decenter.
Hic & diuinæ felix reuerentia legis,
Et reliquis prælatus honos, & numinis almi
Cura tenax. nuſquam recto de tramite flexit
Legitimos Aſtrea gradus, examine nuſquam
Suſtulit æquali iuſtas interrita lances,
Cuique ſuum ſolers firmo ſeruare tenore.
Vtilibus non illa bonis ſecreuit honeſtum
Naturæ dictata ſequens, non ordinis æqui
Neſcia, priuatos communia vertit in vſus
Commoditatis amans alienæ, prouida rerum,
Exemplar quis mite Dei te, cuncta, Tonantis
Perneget ad modulum ſtudio tractaſſe fideli?
Supplicioq; nefas, & lege recidere noxam,
Præmia partiri meritis, mulctare nocentes?
Te quoque religio, patrio te proxima cælo,
Et matura Deo pietas, cultuq; remiſſo
Splendida, temperies animi ſe ſponte prementis
Noluit exortem meritis fraudare paratis.
Diuinis addicta ſacris, animoſa tenaci
Propugnare fide ſupremi fœdera iuris,
Mens tua nunc decorum lætatur merce ſuorum.
Agmina quid digno placidarũ carmine laudum
Exequar, & lenes ſublimi in pectore cultus,
Queis tibi per dulces mortalia corda catenas
Ingenita virtute ligas? te iuncta leporum
Congeries, vultu gaudens habitare ſereno,
Eloquijq; ſales faciles, & gratia fandi,
Tam celſo poſuere loco; quam ſuaue refulſit,
Quam ſublime ſui ſpecimen tua mille per artes
Protulit ingenuas probitas? per nomina mille

Auguſtorum operum tacitum caput extulit alte,
Explicuitque ſui manifeſta in luce theatrum
Commixtus candore pudor: regalis honeſti
Semper amans grauitas, & neſcia fallere vita
Romuleum dudum poterat decorare ſenatum.
Ergo age fortunam propria virtute paratam
Ingredere, ominibus titulos in tempore, fauſtis
Pande tuos, iuſtoq; frui tibi detur honore.
Tempus & excelſis magnum decus addere factis,
Et partam late meritis extendere famam,
VRBANO grauium compenſatore virorum.
Nec ſum animi dubius, regalis Iberia quanto
Foenore votorum te ſiſtere tentet euntem
Aſpectu lætata tuo: ſed ſedula dudum
Te manet, & grandi tellus cupit Itala ſenſu,
Iucundamq; fouet grato ſub pectore curam.
Te reuocat natale ſolum, populuſque, patreſq;,
Nec non purpurei veneranda corona ſenatus
Conſilijs adhibere ſuis, ſociumq;, ducemq;
Actutum trepidat, ſummoſq; adſciſcit in actus;
I quo te claro decorata nomine laudes,
Quo tua te virtus vocat, & pulcherrima rerum
Roma, ſerenatos efflagitat anxia vultus.
Fas eſt commiſſi iam muneris orbe peracto
Heſperiæ fines, dulceſq; relinquere tractus
Auſoniam molire viam, tibi coerula Ponti
Dant placata fidem, promittunt lenia pacem
Flamina, & indomitæ ſpirant clementius auræ,
Neptunuſq; ſuo ſternit tibi regna tridente.
Maxima qua vaſti dominatrix Barcino ponti
Proſpectum late pelagi videt, ardua ſummo
Erigitur Cælo rupes: lunatus in orbem
Anguſtos vtrinq; aditus refluentibus vndis

Dat locus, & fremitu maria indignata retundit.
Huc ſe ſe inſano proiectant impete fluctus.
Frangitur ingreſſu pelagi furor, iraq; languet,
Interius muto Nereus ſilet, æquore tutus.
Subdola pellaci ridet leuis aura cachinno.
Ima rupe ingens tacito latebroſa receſſu
Stat ſpelunca, caua pendens teſtudine, & altos
Tendit in immenſum curuati fornicis arcus:
Hinc latebræ, atq; hinc mille patent, per mille, pe-
Itur ad humẽtes bipatẽtibus oſtia portis (nates
Numinis æquorei ſolium, Neptunia regna.
Hic lata liquidas ditione Tridentifer oras
Temperat, & toto profert ſua iura profundo.
Vaſtæ tecta domus numero denſata frequentant
Numina Magna *maris, tumidi gens incola regni.*
Reſponſant vitreæ diuerſa per atria ſedes
Plebis ad vndoſæ fremitum; totamq; per aulam
Vſq; voluntantur diffuſo murmure voces.
Ingenti ſed opum luxu penetralia Regis
Interiora nitent, gazis bacchata ſuperbis.
Vnde fluunt fontes, & larga viuida vena
Flumina ſe erumpunt vbertim, ſtagna, lacuſq;
Parte alia viuo promanant ſulphure riui,
Ridet, & argento, flauóq; renidet ab auro,
Et ſe natiuo comit lita ripa ſmaragdo.
Aſt alia liquidis huc veſtigalibus amnes
Per longas vaga turba vias, dubioſque meatus
Mobile currentum pondus deportat aquarum.
Hebrus opũ diues, Tagus, Iſter, & Indus, Hydaſ-
Ipſe alto innixus ſolio, dextramq; tridente (pes.
Editus humentem, ſummo regit æquora nutu.
Horrida maieſtas vultu, ſtat lumine toruo
Triſte ſupercilium, flexis fron s hirta capillis.

Tempus arundineo diademate gaudet vtrumq;
Irriguo laticum riget horrida barba refluxu;
Et nunc iura mari ſtatuit, nunc agmina certis
Diſpenſat ſquamoſa locis, legemq;, modumq;
Edicit ſeruanda feris; nunc iure vetuſto
Dona recognoſcit liquidorum ingentia fratrum.
His caput occultare freto famulantibus vndis
Præcipit, his alios curſus, alioſq; recurſus;
Aſt illos curſus iubet exercere priores.
Præſcribit metas, & flumina fonte reſignat.
Dum Deus Auguſtas apte molitur habenas
Ecce refert, terris digreſſum rumor Iberis
Præſidis Auſonij; memorandi ad nominis auram
Ocyus, & curas omnes, opera omnia rumpit,
Et placidum ſalſis propere caput extulit vndis.
Nauigijs fulgere fretum, claſſemq; paratam
Proſpicit, & longe nautas miratur ouantes
Tenders vela notis, ventoſq; vocare ſecundos.
Protinus immerſit ſe ſe, lateq; per æquor
Æolias animas ſubitis accerſere dictis
Semiferum Tritona iubet. mora nulla, faceſſit
Iuſſa memor, vaſtumq; cauo mare perſonat ære.
Vndiq; conuenere. ſono quos aduocat alto
Buccina, pennigeri iuuenes, rapidiſſima pubes.
Humidus imbre notus, Zephyro violentior Eurus,
Et celer occiduis Zephyrus per inane quadrigis
Et brumale rigens Boreas, cui frigora ſemper,
Semper hyems, niueæq; placent, ſine lege, pruinæ:
Deſuper & gelidos terris incernere rores;
Nec non mobilium Caurus molitor aquarum
Turbine ſparſus adhuc, nec non emota procellis
Marmora gauiſus trepido turbare tumultu
Africus, & tepidos eructans ore liquores.

Præci-

Præcipites ſine more ruunt, Dominiq; potentis
Ante ſacros, violenta tenent vix flamina vultus.
Adfuit & ſalſæ pellacia pacis alumna,
Cui fluctus placare truces, cui mobile curæ
Tranquillare fretum; natiuo murice virgo
Interpicta genas, flauam per eburnea colla
Cæſariem diffuſa notis, frontiſq; ſerenæ
Picta iubar. quocumq; acres iaculatur ocellos
Nubila diffugiunt, & cælum lumine ridet.
Verſicolor nitidis dependet palla lacertis
Mille trahens à ſole notas, nunc purpurat oſtro,
Cæruleo crepitat nunc interfuſa colore.
Talis ad eoi feruentia tela diei
Alba columba ſuas per candida guttura pennas
Euariat, viridi dices florere ſmaragdo
Colla, vel ignito torquata nitere piropo.
Quos vbi collectos vidit, ſic incipit ipſe.
Pernices animæ, terraq;, mariſq; propago:
Pennati, mea cura, duces, mea magna poteſtas,
Queis ego mota loco feruentia molior imò
Aequora, rurſus aquas placo parentibus iiſdem:
Nunc mihi ſeruitiis ad vota vacate ſecundis.
Noſtra graui præſtanda viro tutela, fidesque,
Et regni vis tota mei. Romana reuiſit
Moenia, & oenotrios, latii ſpes alma penates
Maximus Orator, ſummiq; vicaria virtus,
Et mens certa Patris, magnarum Iulius author,
Patratorq; ſagax, in publica commoda, rerum
Heſperia in magna. non hic exercita grandi
Munia conſilio, ſucceſſibus edita lætis
Digna, nec auguſtæ referam molimina mentis.
Teſtis opum diues, genetrix & Iberia laudum
Concordi pacata fide, paciſq; togata

Fædera per ſocias iam dudum didita gentes.
Teſtis & æternis furor implacatus ahenis
Auſpice ſub tanto vinctus, cauſæq; remotæ
Bellorum ingentes, & apertis ocia portis.
Nec mea regna minus memorandi conſcia facti,
Hoſtiles exuta metus, exuta tumultus.
Is vaſti hoc ſpatium pelagi mitiſſima longo
Aequora circuitu ſociis naualibus offert.
Quod ſupereſt, cæcos deponite corde furores
Extemplo, & placitis, dum res, & tẽpora poſcunt
Indulgete meis, atq; auxiliaribus auris
Nauibus hoc marmor tractabile reddite fidis,
Hoc operæpretium penes eſt, queis talia curæ,
Et quibus incumbunt noſtri moderamina regni;
Cætera turba ſuas repetat feſtina cauernas,
Neu noſtris inſultet aquis, neu cerula turbet.
Tu Zephyre, ad latios qui pinea texta penates,
Romuleumq; Tybrim potes hinc appellere, leni
Flaminis auxilio, tantum tu ſuſcipe munus.
Vtere lege tua, placidoq; à puppe tenore
Carbaſeos impelle ſinus, & odore fragrantes
Aëra per liquidum geminas quate leniter alas,
Littora quo certo teneat diſtantia curſu
Vecta ſuis, ſuper alta notis oenotria claſſis.
Regia noſtra tuis commiſſa pateſcit habenis.
Tu rege, tu ſalſæ clementior arbiter oræ.
Ipſa miniſterio pariter ſe iungat amico
Iucundas partita vices Pellacia, Nerei
Mulceat hæc æſtus, fretaq; exultantia placet,
Criſpet & indomitos clementi flamine fluctus.
Dixit, & inuerſo ſubito montana tridenti
Percuſſit latera, & lato dedit ore cauernam.
Hic obluctantes firmo premit obice turmas

Regna dat Heſperij flabris moderanda fauoni :
Et iam trãquilla placidum mare ſternitur aura,
Securum iam ſpondet iter, mitiſq; ſecundo
Spiritus impellit Zephyri vaga lintea motu.
Crede ratem, Præſes ventis, ſpe concipe portum.

SACROSANCTAE EVCHARISTIAE HYMNVS

Hoc Hymno primum præmium conſecutus eſt Author in Academia Complutenſi.

M*IRVS amor! ſuperum digreſſa lauta ſupremo*
Fercula diſponit dio ſapientia cultu,
Et ſe Conuiuis epulandam mitibus offert.
Scilicet exiguo cruſti Cerealis in orbe
Maieſtas incluſa latet: ſub imagine Chriſtus
Triticea veſcus mortali abſumitur ore.
Coena ferax operum, dulcedine diues honeſta,
Fertilis oſtentis. ſtupet ad miracula rerum
Nec capit, & natura probat. diſpenſat opimas
Ipſe dapes, laticeſq; pios & potus, & eſca.
Ipſe dat, ipſe datur; ſacrumq;, ſacriq; ſacerdos.
Immedicata Ceres veros conflatur in artus,

Et verax in corpus abit, mutata cruorem
Pocula diuinum ſubito lenæa fatentur.
Numē vtroq; manet ſub tegmine, peruia quamuis
Exterior ſpecies ſenſus fruſtretur inertes.
Forma meri, frugumq; ferax apparet imago,
Alma fides vtrumque negat, ſub rore lyæo,
Fruge ſub exili venerabile Numen adorat:
Nec tamen in tenui maieſtas abdita libo
Exiſtit diuerſa locis. manet vna ſub eſcis
Pluribus, impatiens viſus, imperuia tactu.
Secta quid in varias memorem libamina partes,
Et ſummum quouis in fragmine adeſſe Tonantem
Immenſum, æternum? quid pabula nuncia vitæ,
Argumenta necis, decoriſq;, probriq; nefandi?
Aethere quid labens ad verba potentia Numen?
O ſuperum ſaluete dapes, ò ſobria ſalue
Ebrietas, tu me diuinis inſere menſis,
Luſtratumq; animo cæleſtibus imbue donis.

DE

DE SACROSANCTIS EVCHARISTIÆ FORMIS,

Quæ multis annis intactæ in Complutenſi Societatis IESV templo, ſeruantur.

Hoc carmine Auctor Compluti, in certamine poëtico primum præmium conſecutus eſt.

MYSTICA ſolemni rediere chariſtia pompa
Diuinæ monumenta necis, cum vita ſupremo
Publica digreſſu, tereti ſe Chriſtus in orbe
Triticea charis ſub imagine fudit Amicis.
Gaudia Chriſtiadas, ſed te maiora laceſſunt,
Nobile complutum, cui tot voluentibus annis
Seruatur niuei cæleſtis adorea cruſti,
Diuitiæ Superum, ſapiens opulentia cæli,
Præſenti foecunda Deo. ſtat gratia viuax
Quam celebret præſens, quam ſera reflagitet ætas
Namq; olim manibus Maurorum tacta nefaſtis
In medium proiecta ſolum ſacra liba, fideles
Inuenere manus ſancto delata Miniſtro.
Hoſti nulla fides: hoſtilibus illa rapinis
Emerſere. metu diri propiore veneni
Reſpuit oblatas malis abſumere fruges.
Ergo adytis clanſum ſubito penetralibus abdit
Nobile depoſitum, rigidi dum morſibus æui
Lentius ambeſum rapidos ſoluatur in ignes.
Interea naſcente die, moriente reuiſit.

Peruigil

Peruigil excubitor; diuinarumq; ſequeſter
Fidus opum, tacite veſtigat ſingula, ſi quam
Contraxere notam ſpatijs attrita vetuſtis.
Vndecies magnum ſol circumuoluitur annum:
Nulla notat formæ contagia, nulla coloris,
Idem perſtat odor, priſcum tenuere tenorem
Omnia. tantarum perculſus imagine rerum.
Hic Deus eſt, inquit, non hic natura creatrix
Vis tua, non legum valeant decreta tuarum.
Sic ait, & maiore fidem factura periclo
Tentamenta parat monitis hortatus amicis,
Eſt locus arcana penitus tellure recluſus
Curuus in obliquum conuexi fornice tecti:
Inuia ſeceſſu, cæcis domus apta latebris.
Non iubar huc ardens, non orbita Solis eoi
Infuſis penetrat radijs, ſed luce maligna
Alma dies dubio fert ſera crepuſcula vultu.
Craſſior hic aër, denſiſq; vaporibus halat
Horrida caligo, circumq; ſupraq; madeſcunt
Rorantes humore lares. nihil ædibus illis
Illæſum ſeruare diu ſolertia poſſit.
Omnia ſic retro ſegni ſublapſa ruina
Aëris infauſto rapit inclementia caſu.
Hic illibatas longo poſt tempore fruges
Collocat, vt, cæli niſi vis ſuprema reſiſtat
Et natura loci diſſoluat, & ipſa vetuſtas.
Quid non ſit cælo expugnabile? noxius humor
Parcit, & inuiſæ nequeunt obſiſtere peſtes.
Tum vero tacitis myſteria condita ſacris
Emerſere palam. Sapientes vndiq; coetus
Fama vocat. quiſquis ſacris oracula chartis
Concipit, effoetos quicumq; potentibus herbis
Firmat, Appollineis & ſuccis excitat artus,

Natu-

Naturæq; vices, cauſaſq; recludit opertas
Concilium ſublime coit. concordibus omnes
Vocibus admiranda probant miracula rerum.
Expoſitæ panduntur opes, & iudice mundo
Apparet ſuperæ diuina potentia dextræ.
Ad ſanctas accita dapes clamore ſecundo
Turba fremit, portiſq; ruunt bipatentibus vndæ.
Expleri nequeunt iucundo lumina viſu,
Et placidis dium dictis comitantur honorem.
Cælicolum ſaluete dapes, ſaluete beati
Numinis vbertas, cæli venerabile donum,
Largi vena boni, dulcedinis hauſtus honeſtæ:
Cæleſtes epulæ crudeli ex hoſte receptæ,
Aetherijq; orbes, quorum ſub tegmine paruo
Maieſtas diuina latet: foecunda ſupremi
Incrementa Patris, flagrantis copia cæli,
Et vigor omnipotens, & inenarrabile Verbum.
Sit licet externa deceptus imagine ſenſus,
Terrenaq; oculi ſpecie paſcantur inertes:
Viuida vis animi velamine Numen adorat
Indeprenſum, ingens. non nititur alma colori
Pulſa nube fides, tantum tegumenta fatetur
Extima candentis Cereris manifeſta; ſed intus
Viſcera, & arcanos Chriſti concludier artus.
Sic Numen cæleſte iubet, cui machina rerum
Paret, & occultis elementa ligata catenis
Ocyus obſequio veniunt ad iuſſa ſequaci.

CLEMENTIS VIII.

TVSCVLANVM EGLOGA.

DA mihi deductum calamo percurre carmen
Iulia; quæ ſubterlabentibus ocyor vndis
Auia ſecretæ rimaris viſcera terræ.
Pieridum ſacras modulemur arundine ſedes,
Pieridum aduentu lætos referamus Agreſtes.
Dum latices armenta tuos, dum grata capellæ
Pocula delibant, & opacam lentus ad vmbram.
Carmina ſilueſtri Paſtor meditatur auena
Incipe, & hoſpitibus mecum gratare Camoenis
Sic tua, cum cæcos relegens erratica flexus
Ad iuga Telegoni fluuio ſpectabilis exis,
Vnda per illimes currat natiua meatus.
Ergo alacres linquunt Romana palatia Muſæ,
Et turbam, ſtrepitumq; fori, latioq; pererrant.
Excipit has facili ſublimis villa receſſu,
Vmbroſum nemus, & curuo bacchata theatro
Area, qua gradibus deuoluitur vnda ſonoris.
Illectæ varia ducuntur imagine rerum,
Obtutumq; ferunt per ſingula. iamq; decoro
Succedunt tecto; qua ſtat Parnaſſia rupes
Celſior, & Phœbi ſimulacra, nouemq; ſororum
Spirant, Artificum miro formata labore.
Obſtupuere animis omnes, ædeſq; repertas
Plauſibus extollunt, ac ſe mirantur in illis.

Nec

Nec procul hinc, molli qua ducit ſemita cliuo
Edita formoſi ſubeunt faſtigia collis,
Perq; nemus, perq; arua ferũt viridantia greſsus.
Nec mora, conſidunt. tum præſtantiſſima fandi,
Et ſacri Regina chori ſic ore locuta eſt
Calliope. Non huc error, ſed prouida rerum
Fata vehunt. hic noſtra domus, hic noſtra, ſorores,
Opportuna loco, fortunatiq; penates.
Scilicet hic alter Parnaſſus, & altera Cyrrha,
Alter & irriguum qui calce reſuſcitat amnem
Pegaſus. agnoſco regalis munera dextræ,
Et decus, & magnæ monumenta perennia mentis.
Gratior an nobis, an Phœbo dignior ædes,
Quam quæ Phœbæis circumnitet inclyta factis,
Lenis vbi refluis viuit ſymphonia lymphis?
Quæq; ſonant numeris hydraulica machina certis
Indicit Satyris thyaſos, molleſq; Napæas
Allicit ad choreas, Dryadumq; exercita ſaltu
Agmina, Mænaliis docet indulgere cicutis.
Sic ò, ſic longum, nec ſit mens auia vero,
Viuat; & Euboicos, & vincat Neſtoris annos
Imperturbato qui ſuggerit otia fonte.
Non equidem noſtro manſuri gratia facti
Pectore decedet nullis delebilis annis.
His adeo arboribus memorabile nomen in æuum
Incidam. creſcent illæ, creſcetis honores.
Quod ſupereſt, cari ſoboles pulcherrima ruris
Humentes platani, cæloque educta cupreſſus,
Caſtaneæ, coryliq; & duro robore plantæ,
Centum quæ collem, centum quæ plana tenetis
Egregias Domini durando dicite laudes.
Non veſtros cunei foetus, non dira bipennis
Euertat, nullæ meditentur vulnera falces.

Ferro

Ferro nulla manus vos ima è ſtirpe recidat.
Ite alacres, quocunq; animo libet, ite camoenæ,
Subiectumq; vrgete ſolum. luſtrate beatis
Omnia luminibus, regnoq; aſſueſcite veſtro.
Hæc domus, hi ſaltus, hæc tecta cacumina denſis
Frondibus, hæc nobis pomaria læta vireſcunt.
Nec tantum viridi Tiburti vertice gaudet
Cærula Leucothoe, verno nec tractus Hymetto
Atticus, Idalio cyprius, lylibeius Hybla.
Quanta ſacro nobis aderit de rure voluptas.
Tempus erit. (noſtris adſint modo numina votis)
Lacteus vndabit cum pleno gurgite riuus,
Nectareoq; vagus mutabit pocula ſucco
Continuo mons impulſu terebratus aquarum.
Melleus è querno manabit cortice ſudor,
Ilicibuſq; vnguenta cauis, tum dumus amomo,
Tum Phaëtontiadum ſtillabunt fletibus vlmi.
Et ſemper virides fundent opobalſama lauri.
Non Nemeaus agros vret leo, ſyrius herbas?
Nec mala rubigo ſegetes; & carduus aſper
Frugibus à grauidis cedet, lappaq;, rubique.
Parcent & campis glacies, penetrabile parcet
Armento, pecoriq; gelu. quacumq; vagantes
Direxiſſe gradus libeat, pleno vbere tellus
Sponte ſua mollem gremio ſubmittet achantum,
Et vario paſſim ſternet cunabula flore.
Vinea quin etiam præduri neſcia raſtri
Intactuſq; graues emittet pampinus vuas.
Non alios aquæ Bacchi cuſtodia colles
Proteget, aut meliore fluet vindemia riuo.
Mox propero huc curſu videam ſilueſtris auenæ
Pana repertorem diuertere, Pana licæo
Tuſcula mutantem frondentis culmina montis

Cedant Permeſſi latices, & Theſpia rupes,
Et ſpecus Aonium, lymphæq; Aganippidos humor,
Aemoniæq;, Aſcræq; nemus, Pindiq; corymbi
Caſtaliiq; lacus. quæcunq; & nomina mille,
Mille tenent artes agitare ad carmina mentes.
Hic quoq; ſilua ſuum iactabit, & Orphea ſaltus,
Hic quoq; ſaxa ſuum reſonare Amphiona diſcent.
Nec Linus hinc aberit, pontoq; acceptus Arion.
At vos ò ſæcli decus admirabile vates
Noſter amor iam nunc iſtis aſſueſcite ſiluis,
Mutatoq; Helicone nouos migrate receſſus.
Hic alterna canant graciles, ſine fine, cicutæ,
Hic licet Auguſto verſus includere torno.
Dignus vterq; ſonus, nec noſtris diſcrepat oris.
Hic vena vberiore fluunt. hic carmina Phoebus
Largius inſpirat, maioriq; ingruit oeſtro.
Talia cantabat referens; pecorumq; magiſtri,
Turbaq; paſtorum defixa canentis in ore
Et ſtupet, & toto trahitur deperdita ſenſu.
Ipſaq; bacchantes poſuerunt ſibila venti.

AD

A D
VRBANVM VIII.
PONT. MAX.

Dum in Pontificatus poſſeſsionem ad ædem Lateranenſem proficiſceretur.

ELEGIA.

ALMA dies aderat, triplicis qua maximus æqui
Arbiter, imperij grande ſubibat onus.
Publica Romuleos celebrabāt gaudia faſces,
Et ſeptingeminis pax erat alta iugis.
Dædalus ad nutum pacati currere Patris
Tybris arenoſis lenior ibat aquis.
Gratior & latia vultus ridebat in Vrbe,
Cunctaq; lætitiæ præſcia ſigna dabant.
Ille per & plauſus, & viuida murmura famæ
Vadit ouans, titulos ingrediturq; ſuos:
Cui flos Aeneadum, virtuſq;, decorq; Quiritum,
Et populi concors agglomeratur amor.
Succeſſu pubes exultat, & inter eundum
VRBANVM ingeminant, nomen ad aſtra ferunt.
Audijt actutum, priſciſq; excita ruinis
Suſtulit Auguſtum Dardana Roma *caput.*
Belligerum non illa decus, non illa rigorem.
Non bellatrices rettulit ore minas

Ira

Ira ferox geſtu, feritas è fronte receſsit.
Deſtituit pugnax lumina torua vigor.
Quam ſibi diſſimilis, cum cædis amica virago
Aere cauo crines, muniÿt enſe manum!
Iam matrona grauis, iam vultu blanda ſereno.
Iam ferus annoſo corpore ſanguis hebet.
Nil iuuenile micat; pronos ſed qualis in annos
Incipit in rugas cogere frontis ebur,
Candicat argento diffuſile verticis aurum:
Caſtigat niueas tænia torta comas.
Matronale decus capitis geſtamen honeſtum
Arguit, ad ſummos & ſtola lapſa pedes.
Regnat in aſpectu pietas, & mixta decenter
Compare maieſtas relligione viget.
Aucta Deo, complexa Deum per templa, per aras
Vera per & ritu ſacra litata pio.
Vt mirata ſuos partu foecunda Quirites
Adſimiles priſcis ſurgere gaudet auis!
Agmina Chriſtiadum numero maiora recenſet,
Nec ſua turbata gaudia mente capit.
Ceu turrita parens celeri Berecynthia curſu
Percurrit Phrygias irrequieta plagas.
Lætitiæ cauſas quoquo eſt aduecta reuiſit
Prole Deum felix, ſorte beata ſua.
Illa volat, centumq; nurus, centumq; Nepotes
Admouet ad tepidos, pignora chara, ſinus.
Sic plaudit ſibi Roma. Ducem lætiſſima tali
Maxima maiorem deuenerata ſono:
Salue cura recens, mundi tutela labantis,
Et deſiderÿs debita meta meis.
Salue. quaq; tibi rerum molimina trado
Accipe; quaq; ſuo numen ab axe probat.

Numinis auſpicijs ſceptrumq; ſacrumq; tiaram
Tractas, & dominas maximus orbe, vices:
Nempe tuum eſt, quacumq; ſolo madefacta patenti
Thetis inexhauſtis oſcula prabet aquis:
Quicquid & Antipodum plantis obnoxia noſtris
Diuerſa Phoebi gens regione colit.
Nec renuunt imi ſacra iuſſa capeſſere manes;
Quis neget? imperium ſtyx pauet atra tuum.
Orta polo tua regna, ſuos redituraq; in ortus,
Et cognata animis aſtra datura pijs.
Hoc experta loquor. dum, te duce, reddita cælo
Vindex aſſerti Numinis vna feror;
Dum mea progenies melioribus edita ſeclis
Affectat ſuperas, per tua ſcita, vias.
Conſilijs ô ipſa tuis, te freta magiſtro,
Ignotas doceam iura latina plagas.
Nempe tibi dociles reddam quicunq; rebellant,
Quos Mæotis habet, quos Mareotis alit:
Virtutumq; ſatus gremio plaudente fouebunt
Maſſagetæq: truces, belligeriq: Dahæ.
Sacra cadet quæcumq; vigent, quæcũq; per orbem
Vana ſuperſtitio monſtra ſuperba creat:
Hæc olim ventura precor; nunc læta quod inſtat
Secula florenti ditia prole cano:
Secula præterito longe potiora metallo,
Quod vetus elapſo tempore vidit auus.
Lenior Erigone laudum comitata paratu
Mitia pacato regna tenore beat.
Pax alit, & pacis tranquillant otia gentes,
Funereaq; tacent, te dominante, tubæ.
Quam bene relligio bipatentibus addita templis
Inſidet, & populos ad ſua ſacra vocat.

Non

Non ego funeſtis ſcelerum, te Rege, cateruis
Ingenuas videam cedere terga manus.
Scit bene in inſanos quæ fulminet arma nocentes.
Quas tua virtuis dextra refundat opes:
Pondere dum geminas tenet imperterrita lances;
Et ſpes hinc certas librat, & inde metus.
Quem nulli vigilem caſus deducere honeſto;
Vlla nec è recti tramite cauſa poteſt.
Sic placidum cũ Rege Patrem per mutua miſces,
Inq; tuo fulget plurimus ore Deus.
Quin etiam ingenuas impenſius euehit artes,
Doctrinamq; foues, ingenijſq; faues.
Credo equidem mores ſuperabunt iſta vetuſtos.
Auguſtos, pace tua, nil moror ipſe meos,
Viue diu felix. cuius memorabile nomen
Poſt mutos cineres fama loquetur anus.
Dixit, & in veteres ſe rettulit illa receſſus,
Imbuit & ſenſu Romula corda ſuo.

AD FRANCISCVM CARD. BARBERINVM EX FRATRE NEPOTEM, ET LEGATVM VRBANI VIII. Pont. Max. in Hiſpaniam

CVM REGIAM FILIAM è ſacro fonte ſuſciperet.

ELEGIA.

HVNC Auguſta diem fuſis Hiſpania votis,
Et vaga laurigeris fama manebat equis.
Hunc fore, qui lucem meliori ſpargeret auro,
Quem lineret Threſſis candida gemma notis;
Quiq; daret claros, cælo ſpectante, paratus,
Et ſtrepitus, mundo concelebrante, pios.
Aduenit. FRANCISCE tibi imperterrita bello
Heſperis inſolito Regia *more nitet.*
Conſpicui gliſcunt per publica munera plauſus;
Quoſq; petit mitis gratia, promit amor.
Hoc decus, hic magnæ vultus fulgentior aulæ;
Geſtit ad aſpectus hæc noua pompa tuos.
Hoc & lætitiæ manifeſta in luce theatrum
Ad tua feſtiuas iuſſa refundit opes.
Huc ades, & laudum ſpeciem permitte tuarum
Iam caput e latebris exeruiſſe ſuis.

Omnia

Omnia laudabis facilis ſpectator, & Author:
Ipſe animi ſenſus ingeris, ipſe tenes.
Quam bene maieſtas primas aget aurea partes,
Et modus, & lenis candor, & oris honor.
Cui ſe ſe probitas, cui ſe prudentia ſolers,
Et pudor agglomerat, iuſtitiaq; tenor.
Iam ſonus, & fauſti, ſpectacula læta, tumultus;
Igneaq; effuſus clamor ad aſtra probat.
Aſpice qui coëat ſanctas concurſus ad ædes:
Qui globus adſtantum, quæ ſtrepat vnda tibi?
Non potis eſt oculos pubes explere tuendo.
Qua graderis, varijs itq;, reditq; vijs.
Ad te læta fluit, iucundo & turbida motu
Heſperis Heſperium ſuſpicit aula Patrem.
Quo prætexta ſacram diffudit purpura lucem,
Plurima lætitiæ prodit ad aſtra ſeges.
Qualis vbi in pratis ſoboles pulcherrima florum
Nocte latet, prima ſurgere luce ſolet.
Non violæ pallor, non eſt formoſa roſarum
Purpura, narciſſi non coma dulce rubet.
Herbida nec raris vernat pictura ſmaragdis,
Ni matutinis ſol nouus afflet equis.
Illius à vultu ſpecies eſt reddita mundo.
Inde decor rebus gignitur; inde color.
Hæc, tua lux hodie promit miracula. tractu
Orbis in Heſperij munia ſolis agis.
Quis neſcit laty quantum veneranda ſenatus
Vincantur radijs aſtra minora tuis?
Quãtus ad has venias decoratus honoribus oras?
Quantus ab Auſonia progrediare plaga?
Te grauis Antiſtes, magna ſpes aurea Romæ
Ipſe ſui valida prouigus auxit ope.

Plurimus ille tuo reſidet ſpectabilis ore:
Nempe refers Patrui grandia facta Nepos.
Ille tibi tacitæ tradit penetralia mentis.
Tu lātij vocem, ſenſaq; Patris habes.
Illius huc portas penetrabile fulmen, & iras,
Et trucis, & blandi Præſidis imperium:
Doctus Achillæa meditari cuſpidis vſus.
Vnus habes plagæ vulnus, & vnus opem.
Vnus corda ligas, & nodis vincta reſoluis,
Innocuis aperis, claudis & aſtra reis.
Te tantum recipit regni moderator Iberi,
Ille potens noſtris, Antipodumq; plagis,
Et tibi progeniem ſacrato fonte lauandam
Credidit, imperij ſpemq; decuſq; ſui.
Hic mihi Callimachi cuperem generoſa latini
Plectra dari. digna eſt res meliore ſono.
Noſtra nec immenſi ſpatium decurrere campi
Muſa poteſt pedibus tardior, arte rudis.
Attamen eſt animus, rerumq; in mole voluntas
Sola ſat eſt: vires ipſaq; cauſa dabit.
Sacra cano, ſacræq; duces, atq; omina, pompæ,
Nobile ſub quorum nomine feruet opus.
Eſt alter terris inſignis, & alter olympo
Inclytus ille ſagis, maximus iſte toga.
Relligionis opes hic ordinat, ille tuetur.
Templa pio ritu ſacrat hic, ille facit.
Temperat hic animos, in corpora viribus ille
Eſt validus. titulis pollet vterq; ſuis.
Talibus Auſpicibus ſacrata latius ædes
More patent. crepitant thura Sabæa focis.
Aureaque oblatis redolent altaria donis.
Ara ſonat precibus. quilibet ore fauet.

Nec

Nec minus in numerum proles operoſa modorum
Concinit, & dium Dadala carmen hiat.
An referam florem, pubiſq; examen Ibera,
Nominaq; et grauium ſtēmata magna virum?
Quiq; fluent claro Maiorum ſanguine coetus,
Heroumq; globos, Auſtriadumq; manum?
His, locus ille micat Superis dilectus; vt æther
Cum referat flammas, nocte ſilente, ſuas.
Quiſq; ſuam læta demonſtrat in indole gentem,
Et decus, & patrum nomen in ore legis.
Dum loquor interea ſacris geſtatur ab vlnis
Cura recens, Regum parua puella genus.
Quā gentile micat! generis quantū inſtar in illa
Auſtriadū prima fronte renidet honor. (eſt!
Pectoris interpres non dum ſua verba retractat:
Quæq; ſit, & quali, proditur, orta domo,
Maternaq; pudicitiæ decora inclyta, certis
Arguit indicijs, omnia patris habens.
Scilicet externis fulgent natalia ſignis,
Et male celatur regius ille vigor.
Nec mora. fontis aquis immerſa ſalubribus exit,
Candida, ceu ſummis nix modo lapſa iugis.
Luſtrales lymphæ, quæ veſtra piacula voce,
Teq; ſacer quonam proloquar ore latex?
Cæli primitiæ faciles, cæleſte lauacrum,
Lux animi, veteris certa medela mali.
Mens hominum veſtris abluta renaſcitur vndis,
Altera cum melior vita priore datur:
Veſter & extorres cælo liquor vſq; redonat,
Et potis eſt ſtygio demere corda iugo.
Vobis tuta ſalus, vobis debetur origo
Semper inexhauſti, ſpes & aperta boni;

Muneris eſt veſtri, quod auitis reddita regnis
Pectora primaua labe notata nitent.
Prima parens generi quantum leuis obfuit? illa
Poſteritas culpa collabefacta iacet.
Tũc mala, tũc miſeros onerarũt damna Nepotes,
Tunc dolor, & leti certa reperta via eſt.
Cunctorum exitium fuit vnius. illa perennis
Mortis habet cauſam, crimina prolis habet.
Vidit, & indoluit Diuum ſapientia. cælo
Labitur, & crimen, victima facta, luit:
Tunc vndis acceſſit honos, & gratia veſtris
Numinis indecores nuper eratis aquæ.
Sic duce nos nato pater immortalis adoptat,
Sed prius integro mergimur amne caput.
Ille liquor cæli iam dudum clauſa relaxat
Clauſtra, per hũc, Ciues, turba redẽpta, ſumus.
Quis neget? amiſſis augemur pectora donis,
Et priſcæ redeunt integritatis opes.
Sed non ante datum noxas abolere vetuſtas,
Quam reſonent lenis myſtica verba fide.
Ecquid io verbis vehementius? ire decoras
In ſpecies molem verba dedere rudem.
Labitur ex aſtris ad verba potentia numen,
Cruſta ſubit Cereris, frugis in orbe latet.
Verba ſonant; & adeſt ſpirabile flamen amoris,
Halitus, aura, vigor, mutua flamma, Deus.
Sordibus imbutos, primaua & crimine noxa
Expiat omnipotens hinc vigor, inde liquor:
Externis hic indicijs, ille abditus intus
Vbere cæleſti corda nouella lauat.
Ambo corda lauant, & vi præſente feruntur
Auctor hic in præſtans, ille miniſter opus.

Gigni-

Gignimur ad ſuperos iterum pervtrumq; nitores
Virtutumq; iubar, Cælicolumq; diem;
Teſtis, ab ingenita veterum quæ labe parentum
Sacratis hodie rite reſurgit aquis;
Cui cæleſtis amor vitales afflat honores,
Præbet & indulgens munera larga Deus.
Cuius ad æthereos veris natalibus ortus
Carpentana nouo Mantua more ſalit.
Dum commune bonum laxa diffuſile vena
Finitimos populos ad ſua feſta vocat.
At tu fauſta dies florenti prodita menſe
Floridior ſemper, floridiorq; redi.

DE DVODECIM CARDINALIBVS A PAVLO V. CREATIS.

ELEGIA.

ROMA faue ſtudijs, & plauſibus excita lætis
Cum ſeptingeminis plaude ſuperba iugis.
Cingere fronde noua, ſacroſque amplexa Nepotes
Aurea multiplici gaudia fonte bibe.
Purpureus tibi creſcit honos, nec muricis olim
Sacra tibi tantas attulit aura faces.

Augurer expleri foecundo munere neſcis.
Nunc tibi, nunc demũ, Martia Roma, places,
Prole Patrum flores, biſſenaq; nomina luſtras,
Nomina purpureo conſpicienda choro.
Per biſſena meant Phœbei ſidera currus.
Hinc vigor, hinc lucis munus, et almus honor:
Hinc variæ fruges, & lætis pampinus vuis,
Et redimita nouis florida terra comis.
Biſſenis fugiens lætatur menſibus annus,
Voluitur & certa per ſua ſigna vice:
Hoc numero tellus, hoc arduus exilit æther.
Hoc nitet Auguſtæ gloria ſacra togę.
At te, PAVLE, canam, mũdi qui iura gubernas,
Quo duce per latium gaudia tanta fluunt.
Tu pia frena tenes, ſanctis tu legibus vrbem,
Et populos placida relligione foues.
Tuq; regis ſortes, te præſide, mitis vbique
Pax volat, & niueæ pacis alumna quies.
Iuregrauis geſtas, placidaq; inſignia laudis.
Indicat hæc mores, & notat illa tuos.
Hæc fore ſpondebant regni bona ſigna ſagacis;
Plura dares populis vt monumenta pÿs.
Vtq; vias, vtq; alta nouo fulgentia ſaxo
Extrueres almis addita templa ſacris.
Ipſa etiam famulis parent tibi flumina lymphis,
Et currunt faciles ad tua iuſſa vias.
Hoc bene. ſed melius numeroſo Patre ſenatus,
Purpuraq; auſpicÿs tollitur aucta tuis.
Iam tibi progenies ſurgit, tua facta per orbem
Quæ gerat, & tantum grata loquatur opus.
Eximiæ plus lucis habet cum pluribus æther
Terrenas oculis reſpicit axe plagas.
Gratius

Gratius exornat prouentus floridus hortos,
Siue tuos Tempe, Gargara ſiue tuos.
Aula ſuos etiam foetus Romana recenſet,
Et ſua ſucreſcens aſtra ſenatus habet;
Et cum prole nouà virtutum florida ſurgit
Luce ſuà fulgens, & ſinè fraude ſeges.
Authorem teſtatur opus. dator ille bonorum
Criminis expertes quos ſibi legit, amat.
Non taceam crebra mentes à laude feraces,
Prodiga & innatis pectora diuitÿs. (rum
Namq; operum ſeriem, monumentaq; parta labo-
Aetas noſtra videt, ſecla futura canent.
Vixit iuris honos, decretaq; mentis honeſtæ
Vſq; vigent, tacito deuenerandà metu.
Legis ad arbitrium ceſſerunt crimina, ſontes
Poena tulit, ſurgens edomuitq; nefas.
Quid referam dubÿs reſerata oracula rebus,
Pulſaq; prudenti ciuica damna ſono?
Vtq; per ingenuas animus benè cognitus artes
Pectoris ex adytis aurea dicta tulit?
Pars ſtudÿs inhians placidis, pars culta ſeueris
Conſuluitq; ſagis, conſuluitq; togae.
Pars etiam ſtygio curam exhibitura tyranno
Fortia diuinis elicit arma notis.
Ocia ſeu laudant, ſeu magna negocia tractant
Commoda Chriſtiadum coetus vtrinq; refert.
Magnus Arar, gelidiſq; auris ſubiecta Pyrene,
Tortaq; cæruleas bellica turba comas
Quales Romanae trabeæ ſpectaſtis Alumnos?
Qualia ſub latio pectora culta ſolo?
Tuq; noui domitrix Regalis Iberia mundi.
Tu quoq; Patricio de grege pignus habes

Ample.

Amplexuq; foues, blandoq; fauore tueris,
Pacis inexhauſtas qui tibi portat opes.
Author pacis amor liget vt praecordia nodis
Negligit immenſae taedia longa viae.
Hinc labor, hinc longo ſuperata pericula curſu,
Et maris infidae velificantur aquae.
It comes aeternum pietas, candorq; pudorque,
Et conſanguineo iuncta pudore fides.
Quam bene conſuluit noſtro pater optimus orbi,
Qui gerit à ſummo frena ſecunda Deo:
Nempe bonum, prudens non vna ſede locauit,
Eſſet vt innumeris auxiliare locis.
Ille graues digna donauit merce labores,
Praemiaq; ingeniis praebuit emeritis.
Hinc reſonant laudes, & fauſta murmura fama
Natali trabea publica cauſa fauet:
Ignibus & fauſtis tenebras incendia vincunt,
Humanaq; tonant fulmina miſſa manu.
Sed natale ſolum, & cunabula ſedis auitae
Laetitiae nequeunt ponere frena ſuae.
Cedite centeni proceres, quos Romulus Augur
Legit ad imperii robora firma noui.
Auſpiciis fundata ſacris noua regna reſurgunt,
Et micat in titulis turba nouella ſacris.
Hoc precor. hoc fautrix pergat fortuna tenore,
Prolis & Auguſta ſemper abundet ope.

In

In Mortem
MARGARITAE
SIROCHIÆ POETRIÆ
ELEGIA

OCCIDIS Aonij decus immortale Senatus,
Margari, Caſtaliæ cura, dolorq;plagæ:
Occidis, & cithara tecum periere, lyraq;
Et ſilet excuſſo pectine muta chelys.
Et fides, & ſeptem diſcors concordia vocum,
Et numeri teretes, & ſine more furor.
Quin etiam ſciſſo taciturna poetica crine
Muſſitat emadidis ad tua buſta genis.
Illa graui fertur laurum mutaſſe cupreſſu,
Et ſolitos Pindi deſtituiſſe choros.
Lugubre iuſtitium gelido præſcribitur Aemo,
Phœbaumq;tacet,te moriente, forum.
Delia langueſcunt ſuggeſta, ſacrumq;tribunal,
Nec ſonat Aſcraos enthea turba modos.
Succedunt lacrimæ thyaſis, querimonia plectris.
Carminibus moeſti funeris exequiæ.
Tu poteras hilares heliconi indicere plauſus,
Tu poteras tacitam ſollicitare chelym.
Docta vel auritas ad carmina ſiſtere lymphas,
Orphaeoq; ſequax ducere more nemus.
Quippe ſacros inter ſpectata poëtria coetus
Nobile facundo pectore carmen hias.

Quale

Quale ſonat rauci prope ſtagna liquētia Minci,
Itala qui Phrygium vexit ad arua Ducem,
Quiq; dedit celebrem ſeptenis vrbibus ortum,
Dum canit Atriden, Aeacidenq; trucem:
Quale vel hetruſci meditatur pollicis ictu
Qui tonat heroo geſta cruenta pede.
Scimus vt Auguſto referas argiua cothurno
Nunc quoq; Threyciis arma timenda globis:
Inuictumq; virum, qui ſpicula barbara fregit
Non pietate minus, quam bonus ille manu.
Iam mihi Biſtoniæ præbent ſpectacula turmæ,
Fulmineiq; enſes, ærisonaq; tuba.
Ante oculos fracta verſantur cornua lunæ,
Crebraq; victrici ſigna recepta manu;
Et Ducis inuictum pugnacis acinace robur,
Aruaq; congeſtis ſtrata cadaueribus.
Ille pharetratum potuit contundere Thracem,
Figere & aërio carbaſa rara tholo:
Et dominos animo faſces vitare rebelli,
Eripere & ſana regna paterna iugo.
Acer Alexander Garamantas iactat, & Indos,
Memnonaq; & ferro diruta Bactra refert:
Attamen à Getico retrotulit orbe maniplos,
Peltatumq; pauens Thermodoonta fugit.
Scilicet imbellem ſolitus peruadere Gangem,
Atq; Indum grauida velificare rate.
Nullius Hic pauidus Martis victricia vincis
Signa, per innumeras tendere ſueta plagas;
Nec tamen aduerſos vrget temerarius hoſtes,
Horrida certantur prælia mente, manu.
Qua graditur mixti agglomerāt terrorq; pauorq;
Gloriaq; in niueis alma triumphat equis.

Viuus

Viuus ouat ſpolijs, ſequitur victoria functum.
Fallor an hic Magni nomina vera gerit?
Mira fides: denſos exangue cadauer in hoſtes
Fertur, & intentant corpora vana fugam.
Hæc canis, & lauro crines vmbrata virenti
Vecta coronatis it tua Muſa rotis.
Ludicra nec tantum docta ſapientia vena
Laxior, ingenuos donat habere ſales.
Mens alias oſtentat opes, laudeſque ſeueras,
Et decorum ſeriem, nobile vulgus, alit.
Te iuuat arcanos Mundi penetrare receſſus,
Et iuuat obſcuras edidiciſſe vias;
Concilio rerum ſolers adſcribere mentem
Abdita naturæ promere ſenſa potes.
Altior & terris radio deſcribis olympum,
Aſtráq; metiris, Cælituumq; domos.
Nec te Pythagoræ fugiunt documenta renati,
Atq; Siracuſij ſcita verenda ſenis:
Quicquid habet celebres antiqua laudis Athena,
Quicquid habent Graium gnara lycæa, tenes.
Fæmineos dudum mores deſueta, virorum
Coetibus emeritis æquiparanda cluet.
Iam ſilet Aeoliam miratrix fama puellam,
Iam minor eſt meritis priſca Corinna tuis,
Et quæ Mæonidem plectro grauiore laceſſit
Grandibus Erynne ſueta tonare modis:
Hoc decus immites fati vitare ruinas,
Hoc meruit Pilij vincere ſecla ſenis.
Quæ fuit & Phœbo, quæ vox fuit apta Camoenis
Non decuit muto conticuiſſe ſono.
Ora tamen tua preſſa ſilent, teq; arcta cadentem
Excipit, & tumulo contegit vrna breui.

Sed

Sed non tota cadis, floret tua fama ſuperſtes.
Parte minore iaces, nobiliore viges.
Ingenij foetus numeroſa creſcere meſſe
Aſpicis, & laudes poſteritate tuas.

In Obitum
SAVINI FIRMENSIS
PRINCIPIS ACADEMIÆ
VAGANTIVM.

ET potuère truces vernantia fila ſorores
Scindere, perpetua fila trahenda colo?
Efferа, & Eumenidum diro ſaturata veneno
Tam durum potuit dextra patrare nefas?
Sic miſerande iaces teneri flos integer aui,
Diuitiæ docti, deliciæq; chori?
Dulcis vbi grauitas, morumq; modeſtia viuax,
Spiritus & priſcos reddere gnarus auos?
Spes vbi magnarum collecta ex indole rerum?
Lenis vbi virtus? gratia mitis vbi eſt?
Et faciles niuea ridentes fronte lepores,
Magnanimæ laudes, ingenuiq; ſales?
Saucius, & diro transfoſſus vulnere pectus;
Languidus, & buxo concolor ora iaces.
Dum ſtudia accendis, laudũ dũ claſsica pulſas,
Et trahis exemplis æmula corda tuis

Me

Me miſerum ſubito labefactus turbine lethi
Mergeris, è ſumma lapſus ad ima rota
Pubis opes patriæ, florentis vota paleſtræ,
Gaudia præreptus noſtra repente rapis.
Primo flore cadis, mundi pubente iuuenta;
Dum Zephyri ſpirant flamina prima, cadis.
Cætera cum vigeant vitali prædita ſucco,
Te notat exanguis, vere rubente, color.
Humor alit foetus, roſeus fouet omnia Phœbus,
Et tua ſanguineus deſerit ora vigor.
Purpurat omnis ager, foedo tu ſanguine roras.
Hei mihi quam caſu diſpare membra rubes.
Proh rerum ſine lege tenor? pallore notaris,
Omnigenus certa dum vice gemmat honos.
Immaturus obis fato ſublatus acerbo,
Dum ſua vel mutis annua vita redit:
Et tamen hæc auibus vicinia tota reſultat;
Tu noſtro querulos elicis ore ſonos.
Ergo per immenſas errent noua gaudia terras
Publicus & noſtra regnet in vrbe dolor?
Differor heu; oculis fomenta doloris oberrant,
Et ſpecies lacrimas apta mouere nouas.
En gentile decus ſuperas obeliſcus ad auras
Tendit, & aſſueta turbinat arte faces.
Spectaclum horrendum, mortis lugubre theatrū.
Quæ fuerant vitæ ſunt modo pompa necis.
Sic meus exultat Princeps? his nempe triumphat
Exuuiis. iſto more Sabinus ouat?
Fercula præcedunt, gemitus, lamenta, querelæ,
Singultuſq; graues, & ſine more dolor,
Pro niueo curru, pheretro geſtatur inani.
Vultus hebet macie, lumina morte natant.

Laurus ad atratam tranſiuit lœta cupreſſum.
Iſta repentinum laurea funus habet.
In querulos laudis ſucceſſit adorea luctus,
Gaudiaq; in triſtes vertimus exequias.
Nec mihi plaudẽtum voces, ſed triſte gementum
Vndiq; diffuſus clamor in aure ſonat.
Pone ſequax, ſolito ſed non lætiſſima ſenſu
Egregium pubes agglomerata latus;
At non talis erat, cum te plaudentibus vndis
Duceret ad ſcitum ſedula pancratium:
Qua mentem exercet iuris prudentia mater,
Et ſacra florentes nutrit arena greges.
Hic acuit blandas leni certamine rixas,
Mars ſerit & placidas mitis vtrinq; minas
Corda calẽt, pugnare ſagax manus emicat ardẽs
Dulcia per laudum bella ſecuta Ducem.
Reſtitit ille calor; pugnæq; audacia felix,
Ira, furor blandus, te pereunte, perit.
Sed quæ olim dulcis dum vita maneret, honorum
Debita in immiti morte tributa capis.
Pyramidata ſuo langueſcit machina Nilo.
Laudis an ipſe ferax vbere, Nilus eras?
Nilus eras, qualis cum turgidus oſtia ſeptem
Mole peregrinas præpete portat aquas.
Qualis & Aegypto pretioſum gurgite limum
Aduehit, & pleno flumine ſtagnat agros;
Aruit ille ſuis, te deficiente, fluentis.
Sic reor, & ſiccis debita ſoluit aquis.
At non defuerit lympharum copia: noſtris
Deſtua luminibus flumina Nilus erunt.

DE

DE INVENTIONE SANCTAE CRVCIS

SICCINE terreno ſqualleres obruta fundo
Diuitiaque ſoli, deliciæque poli?
Arbor honos Diuum, vitalibus apta triumphis?
Laurea victoris nobilis vna Dei?
Immortale decus, lethi medicina perennis,
Tenariæ domitrix imperioſa plagæ?
Afflictis eadem lenimen amabile rebus.
Vtilis vna pijs, vtilis vna reis.
Non bene captiui merces vberrima mundi
Digna ſub obſcuro delituiſſe ſitu.
Non bene diuino iam dudum ſole coruſcam
Obſcuret tenebris inuida terra ſuis.
Qui rigat æterna feliciter omnia luce,
Et placidum ſecum geſtat vbiq; diem:
Eruet è medijs vitalia dona tenebris,
Ponet & Auguſto deuenerandа loco.
Perfida Iudæo proles exorta parente
Obrue pacis opes, Numinis abde decus:
Terræ dira lues, odium execrabile mundi
Non ſatis eſt nocuas commaculaſſe manus,
Communem merſiſſe Patrem, probriſq; pudendis
Affeciſſe Deum, membra leuaſſe cruce?
Aeternos etiam probroſa mortis honores
Proh facinus, tenebris occuluiſſe paras?

de tamen, ſceleri ſcelus exitialē refunde ;
[C]rimina lernæo largius angue ſere .
[Om]nia nota Deo, non partos ille triumphos,
Nec patitur palmas ille latere ſuas.
Ah miſer, & tanto patras hæc vindice, nec dum
Quid valeat læſi Numinis ira, tenes .
Illa quidem cunctata moras grauitate rependit.
Hei mihi, quam lento ſæuior illa pede eſt .
Qualis pugnaci quondam tua moenia vallo
Sepierat, valida terrueratq; manu.
Romula cum ſolymos tempeſtas obruit agros,
Et ſata quadrupedes culta per egit equos .
Albaq; carbaſeis poſuit tentoria velis
Dux, vbi triticeas terra ferebat opes.
Quid tibi mentis erat cum gaudia fertilis anni
Aſpiceres latio languida facta pede ?
Aequora pro ſpicis ærata horreſcere ſilua,
Pro ſegete armatis arua rigere globis ?
Tum demum impietas victa eſt, cum copia diues
Deſeruit celeri ciuica tecta fuga ;
Commoda nec ſociæ vectabant pabula naues,
Nec vicina dabat læta tributa Ceres .
Diceris ah teneros mater Ieſſeia natos
Pignora cara truci diſſecuiſſe manu .
Ieiunis tremulos preſſiſſe molaribus artus,
Stillaret rabido cum tener ore cruor .
Funditus hinc crebro ſolidus ruit ariete murus,
Labitur aërijs turris ad ima minis.
Quin etiam ſacris, & relligione parentum
Celſa cadunt humili diruta templa ſolo:
Nec lapis aggeſtus lapidi, nec ſaxa ſuperſunt,
Nec potes hic, Hoſpes, dicere, forma fuit .

Hæc

Hæc olim fuerant, at nũc, duce Numine, vindex
In te Romanus commouet arma furor.
Regia præclari patratrix fœmina facti
Illa tuum reteget, non ſine laude, nefas.
Theſauros reclude ſacros, tibi flamma paratur,
Peior & immiti funere longa fames.
Iam tandem proprio diſcis miſeranda periclo,
Et ſapis ipſa tuo facta diſerta malo.
Vna Helene diris turbauit cladibus orbem;
Altera nunc orbem diuite pace beat.
Fœdera pacis eunt, olea mihi cingite crinem.
Vos noua Caſtaliæ cedite plectra Deæ.
Sedula pacatrix mundi, generoſa virago,
Et Conſtantini Principis alma parens.
Quæ reuehis cælo, miſeris quæ gaudia terris?
Otia quam feſſis rebus honeſta paris?
Multa tibi è tanta promanat gratia laude;
Aucta ſuis plaudit iam tibi terra bonis.
Hoc decus, hos, duce te, reſeratos orbis honores;
Chriſtiadum pubes has tibi debet opes.
Numinis ò vindex, Chriſti ductoris Amazon,
Proq; tuo vitam fundere docta Deo,
Auſa per inſanum ſolymis appellere marmor,
Ventorumq; truces ferre parata minas.
Nec ſuperata malo, cũ fluctus inhorruit, & cum
Exitium ſæuis monſtra minantur aquis.
Aſpernata necem, reſeres vt munera vitae,
Vt miſero reddas publica vota ſolo.
Blanda facit terris, pelagoq; pericula virtus;
Damnaq; diuinus dulcia reddit amor.
Hoc munita manus à relligione rebelles,
Ieſſeoſq; animos, perfidiamq; domas.

Amplexuq; foues, blandoq; fauore tueris,
Pacis inexhauſtas qui tibi portat opes.
Author pacis amor liget vt praecordia nodis
Negligit immenſae taedia longa viae.
Hinc labor, hinc longo ſuperata pericula curſu,
Et maris infidae velificantur aquae.
It comes aeternum pietas, candorq; pudorque,
Et conſanguineo iuncta pudore fides.
Quam bene conſuluit noſtro pater optimus orbi,
Qui gerit à ſummo frena ſecunda Deo:
Nempe bonum, prudens non vna ſede locauit,
Eſſet vt innumeris auxiliare locis.
Ille graues digna donauit merce labores,
Praemiaq; ingeniis praebuit emeritis.
Hinc reſonant laudes, & fauſta murmura fama
Natalis trabea publica cauſa fauet:
Ignibus & fauſtis tenebras incendia vincunt,
Humanaq; tonant fulmina miſſa manu.
Sed natale ſolum, & cunabula ſedis auita
Laetitia nequeunt ponere frena ſuae.
Cedite centeni proceres, quos Romulus Augur
Legit ad imperii robora firma noui.
Auſpiciis fundata ſacris noua regna reſurgunt,
Et micat in titulis turba nouella ſacris.
Hoc precor. hoc fautrix pergat fortuna tenore,
Prolis & Auguſta ſemper abundet ope.

In

In Mortem MARGARITAE SIROCHIÆ POETRIÆ
ELEGIA

OCCIDIS Aonij decus immortale Senatus,
Margari, Caſtaliæ cura, dolorq; plagæ:
Occidis, & cithara tecum periere, lyraq;
Et ſilet excuſſo pectine muta chelys.
Et fides, & ſeptem diſcors concordia vocum,
Et numeri teretes, & ſine more furor.
Quin etiam ſciſſo taciturna poetica crine
Muſſitat emadidis ad tua buſta genis.
Illa graui fertur laurum mutaſſe cupreſſu,
Et ſolitos Pindi deſtituiſſe choros.
Lugubre iuſtitium gelido praſcribitur Aemo,
Phœbaumq; tacet, te moriente, forum.
Delia langueſcunt ſuggeſta, ſacrumq; tribunal,
Nec ſonat Aſcraos enthea turba modos.
Succedunt lacrimæ thyaſis, querimonia plectris.
Carminibus mœſti funeris exequiæ.
Tu poteras hilares heliconi indicere plauſus,
Tu poteras tacitam ſollicitare chelym.
Docta vel auritas ad carmina ſiſtere lymphas,
Orphaeoq; ſequax ducere more nemus.
Quippe ſacros inter ſpectata poëtria coetus
Nobile facundo pectore carmen hias.

Quale ſonat rauci prope ſtagna liquētia Minci,
Italâ qui Phrygium vexit ad arua Ducem,
Quiq; dedit celebrem ſeptenis vrbibus ortum,
Dum canit Atriden, Aeacidenq; trucem:
Quale vel hetruſci meditatur pollicis ictu
Qui tonat heroo geſta cruentâ pede.
Scimus vt Auguſto referas argiua cotburno
Nunc quoq; Threycÿs arma timenda globis:
Inuictumq; virum, qui ſpicula barbara fregit
Non pietate minus, quam bonus ille manu.
Iam mihi Biſtoniæ præbent ſpectacula turmæ,
Fulmineiq; enſes, æriſonaq; tuba.
Ante oculos fracta verſantur cornua lunæ,
Crebraq; victrici ſigna recepta manu:
Et Ducis inuictum pugnacis acinace robur,
Aruaq; congeſtis ſtrata cadaueribus.
Ille pharetratum potuit contundere Thracem;
Figere & aërio carbaſa rara tholo:
Et dominos animo faſces vitare rebelli,
Eripere & ſæuo regna paterna iugo.
Acer Alexander Garamantas iactat, & Indos,
Memnonaq; & ferro diruta Bactra refert:
Attamen à Getico retrotulit orbe maniplos,
Peltatumq; pauens Thermodoonta fugit.
Scilicet imbellem ſolitus peruadere Gangem,
Atq; Indum grauida velificare rate.
Nullius Hic pauidus Martis victricia vincis
Signa, per innumeras tendere ſueta plagas;
Nec tamen aduerſos vrget temerarius hoſtes
Horrida certantur prælia mente, manu.
Qua graditur mixti agglomerāt terrorq; pauorq;
Gloriaq; in niueis alma triumphat equis.

Viuus

Viuus ouat ſpolijs, ſequitur victoria functum.
Fallor an hic Magni nomina vera gerit?
Mira fides: denſos exangue cadauer in hoſtes
Fertur, & intentant corpora vana fugam.
Hæc canis, & lauro crines vmbrata virenti
Vecta coronatis it tua Muſa rotis.
Ludicra nec tantum docta ſapientia vena
Laxior, ingenuos donat habere ſales.
Mens alias oſtentat opes, laudeſque ſeueras,
Et decorum ſeriem, nobile vulgus, alit.
Te iuuat arcanos Mundi penetrare receſſus,
Et iuuat obſcuras edidiciſſe vias;
Concilio rerum ſolers adſcribere mentem
Abdita naturæ promere ſenſa potes:
Altior & terris radio deſcribis olympum,
Aſtráq; metiris, Cœlituumq; domos.
Nec te Pythagoræ fugiunt documenta renati,
Atq; Siracuſij ſcita verenda ſenis.
Quicquid habet celebres antiqua laudis Athenæ,
Quicquid habent Graium gnara lycæa, tenes.
Fœmineos dudum mores deſueta, virorum
Coetibus emeritis æquiparanda cluet.
Iam ſilet Aeoliam miratrix fama puellam,
Iam minor eſt meritis priſca Corinna tuis,
Et quæ Mæonidem plectro grauiore laceſſit
Grandibus Erynne ſueta tonare modis:
Hoc decus immites fati vitare ruinas,
Hoc meruit Pilij vincere ſecla ſenis.
Quæ fuit & Phœbo, quæ vox fuit apta Camœnis
Non decuit muto conticuiſſe ſono.
Ora tamen tua preſſa ſilent, teq; arcta cadentem
Excipit, & tumulo contegit vrna breui.

Sed

Sed non tota cadis, floret tua fama ſuperſtes.
Parte minore iaces, nobiliore viges.
Ingenij foetus numeroſa creſcere meſſe
Aſpicis, & laudes poſteritate tuas.

In Obitum
SAVINI FIRMENSIS PRINCIPIS ACADEMIÆ VAGANTIVM.

ET potuere truces vernantia fila ſorores
Scindere, perpetua fila trahenda colo?
Effera, & Eumenidum diro ſaturata veneno
Tam durum potuit dextra patrare nefas?
Sic miſerande iaces teneri flos integer aui,
Diuitiæ docti, deliciæq; chori?
Dulcis vbi grauitas, morumq; modeſtia viuax,
Spiritus & priſcos reddere gnarus auos?
Spes vbi magnarum collecta ex indole rerum?
Lenis vbi virtus? gratia mitis vbi eſt?
Et faciles niuea ridentes fronte lepores,
Magnanimæ laudes, ingenuiq; ſales?
Saucius, & diro transfoſſus vulnere pectus;
Languidus, & buxo concolor ora iaces.
Dum ſtudia accendis, laudũ dũ claſsica pulſas,
Et trahis exemplis æmula corda tuis

Me

Me miſerum ſubito labefactus turbine lethi
Mergeris, è ſumma lapſus ad ima rota
Pubis opes patriæ, florentis vota paleſtræ,
Gaudia præreptus noſtra repente rapis.
Primo flore cadis, mundi pubente iuuenta;
Dum Zephyri ſpirant flamina prima, cadis.
Cætera cum vigeant vitali prædita ſucco,
Te notat exanguis, vere rubente, color.
Humor alit foetus, roſeus fouet omnia Phœbus,
Et tua ſanguineus deſerit ora vigor.
Purpurat omnis ager, foedo tu ſanguine roras.
Hei mihi quam caſu diſpare membra rubes.
Proh rerum ſine lege tenor? pallore notaris,
Omnigenus certa dum vice gemmat honos.
Immaturus obis fato ſublatus acerbo,
Dum ſua vel mutis annua vita redit:
Et tamen hæc auibus vicinia tota reſultat;
Tu noſtro querulos elicis ore ſonos.
Ergo per immenſas errent noua gaudia terras?
Publicus & noſtra regnet in vrbe dolor?
Differor heu; oculis fomenta doloris oberrant,
Et ſpecies lacrimas apta mouere nouas.
En gentile decus ſuperas obeliſcus ad auras
Tendit, & aſſuetâ turbinat arte faces.
Spectaclum horrendum, mortis lugubre theatrũ.
Quæ fuerant vitæ ſunt modo pompa necis.
Sic meus exultat Princeps? his nempe triumphat
Exuuiis. iſto more Sabinus ouat?
Fercula præcedunt, gemitus, lamenta, querelæ,
Singultuſq; graues, & ſine more dolor.
Pro niueo curru, pheretro geſtatur inani.
Vultus hebet macie, lumina morte natant.

Laurus ad atratam tranſiuit læta cupreſſum.
Iſta repentinum laurea funus habet.
In querulos laudis ſucceſſit adorea luctus,
Gaudiaq; in triſtes vertimus exequias.
Nec mihi plaudẽtum voces, ſed triſte gementum
Vndiq; diffuſus clamor in aure ſonat.
Pone ſequax, ſolito ſed non latiſſima ſenſu
Egregium pubes agglomerata latus;
At non talis erat, cum te plaudentibus vndis
Duceret ad ſcitum ſedula pancratium.
Qua mentem exercet iuris prudentia mater,
Et ſacra florentes nutrit arena greges.
Hic acuit blandas leni certamine rixas,
Mars ferit & placidas mitis vtrinq; minas
Corda calẽt, pugnare ſagax manus emicat ardẽs
Dulcia per laudum bella ſecuta Ducem.
Reſtitit ille calor; pugnaq; audacia felix,
Ira, furor blandus, te pereunte, perit.
Sed quæ olim dulcis dum vita maneret, honorum
Debita in immiti morte tributa capis.
Pyramidata ſuo langueſcit machina Nilo.
Laudis an ipſe ferax vbere, Nilus eras?
Nilus eras, qualis cum turgidus oſtia ſeptem
Mole peregrinas præpete portat aquas.
Qualis & Aegypto pretioſum gurgite limum
Aduehit, & pleno flumine ſtagnat agros;
Aruit ille ſuis, te deficiente, fluentis.
Sic reor, & ſiccis debita ſoluit aquis.
At non defuerit lympharum copia: noſtris
Deflua luminibus flumina Nilus erunt.

DE INVENTIONE SANCTAE CRVCIS

SICCINE terreno ſqualleres obruta fundo
Diuitiaque ſoli, deliciæque poli?
Arbor honos Diuum, vitalibus apta triumphis?
Laurea victoris nobilis vna Dei?
Immortale decus, lethi medicina perennis,
Tenariæ domitrix imperioſa plagæ?
Afflictis eadem lenimen amabile rebus.
Vtilis vna pijs, vtilis vna reis.
Non bene captiui merces vberrima mundi
Digna ſub obſcuro delituiſſe ſitu.
Non bene diuino iam dudum ſole coruſcam
Obſcuret tenebris inuida terra ſuis.
Qui rigat æterna feliciter omnia luce,
Et placidum ſecum geſtat vbiq; diem:
Eruet è medijs vitalia dona tenebris,
Ponet & Auguſto deueneranda loco.
Perfida Iudæo proles exorta parente
Obrue pacis opes, Numinis abde decus:
Terra dira lues, odium execrabile mundi
Non ſatis eſt nocuas commaculaſſe manus,
Communem merſiſſe Patrem, probriſq; pudendis
Affeciſſe Deum, membra leuaſſe cruce?
Aeternos etiam probroſæ mortis honores
Proh facinus, tenebris occuluiſſe paras?

Abde tamen, ſceleri ſcelus exitiale refunde ;
Crimina lernæo largius angue ſere .
Omnia nota Deo, non partos ille triumphos ,
Nec patitur palmas ille latere ſuas.
Ah miſer, & tanto patras hæc vindice, nec dum
Quid valeat læſi Numinis ira, tenes .
Illa quidem cunctata moras grauitate rependit.
Hei mihi, quam lento ſæuior illa pede eſt .
Qualis pugnaci quondam tua moenia vallo
Sepſerat, valida terrueratq; manu.
Romula cum ſolymos tempeſtas obruit agros ,
Et ſata quadrupedes culta per egit equos .
Albaq; carbaſeis poſuit tentoria velis
Dux, vbi triticeas terra ferebat opes.
Quid tibi mentis erat cum gaudia fertilis anni
Aſpiceres latio languida facta pede ?
Aequora pro ſpicis ærata horreſcere ſilua ,
Pro ſegete armatis arua rigere globis ?
Tum demum impietas victa eſt, cum copia diues
Deſeruit celeri ciuica tecta fuga ;
Commoda nec ſociæ vectabant pabula naues ,
Nec vicina dabat læta tributa Ceres .
Diceris ab teneros mater Ieſſeia natos
Pignora cara truci diſſecuiſſe manu .
Ieiunis tremulos preſſiſſe molaribus artus ,
Stillaret rabido cum tener ore cruor .
Funditus hinc crebro ſolidus ruit ariete murus,
Labitur aërijs turris ad ima minis.
Quin etiam ſacris, & relligione parentum
Celſa cadunt humili diruta templa ſolo:
Nec lapis aggeſtus lapidi, nec ſaxa ſuperſunt ;
Nec potes hic, Hoſpes, dicere, forma fuit .

Hæc

Hæc olim fuerant, at nũc, duce Numine, vindex
In te Romanus commouet arma furor.
Regia præclari patratrix fœmina facti
Illa tuum reteget, non ſine laude, nefas.
Theſauros reclude ſacros, tibi flamma paratur,
Peior & immiti funere longa fames.
Iam tandem proprio diſcis miſeranda periclo,
Et ſapis ipſa tuo facta diſerta malo.
Vna Helene diris turbauit cladibus orbem;
Altera nunc orbem diuite pace beat.
Fœdera pacis eunt, olea mihi cingite crinem.
Vos noua Caſtaliæ cedite plectra Deæ.
Sedula pacatrix mundi, generoſa virago,
Et Conſtantini Principis alma parens.
Quæ reuehis cælo, miſeris quæ gaudia terris?
Otia quam feſſis rebus honeſta paris?
Multa tibi è tanta promanat gratia laude;
Aucta ſuis plaudit iam tibi terra bonis.
Hoc decus, hos, duce te, reſeratos orbis honores;
Chriſtiadum pubes has tibi debet opes.
Numinis ò vindex, Chriſti ductoris Amazon,
Proq; tuo vitam fundere docta Deo,
Auſa per inſanum ſolymis appellere marmor,
Ventorumq; truces ferre parata minas.
Nec ſuperata malo, cũ fluctus inhorruit, & cum
Exitium ſæuis monſtra minantur aquis.
Aſpernata necem, referes vt munera vitae,
Vt miſero reddas publica vota ſolo.
Blanda facit terris, pelagoq; pericula virtus;
Damnaq; diuinus dulcia reddit amor.
Hoc munita manus à relligione rebelles,
Ieſſeoſq; animos, perfidiamq; domas.

 Vrges,

Vrges, perq; nefas vexilla ablata ſuperbum
Chriſtiadum victrix in pia caſtra refers.
Ah quoties placidæ indulgent dum mēbra quieti
Abruptus tanta eſt ſedulitate ſopor.
Ah quoties penitus crudelem extinguere gentem
Optauit ſupero mens animoſa Deo.
Ergo *iterum ſacros vidit natura triumphos,*
Vitaliq; iterum læta reuixit ope.
Sacra trophæa micant; ſtygij fuge cœtus Auerni.
Cælicolum virtus en tibi ſigna mouet.
Illa noua quondam formidine fuſca replerunt
Tartara, lethæos terrueruntq; lacus.
Illis victor ouans tibi, P*luto barbare, vinxit*
Vipereoſq; pedes, anguiferaſque manus.
Tartarei fugere duces, ſcyllæq; biformes;
Harpiæq; triplex vmbra, Chimæra minax.
Gorgones, & ſæuis Alecto impexa ceraſtis,
Luctificamq; ciens ore Megæra facem.
Vos plauſus excite ſacros, vexilla ſalutis
Chriſtiadæ fauſtis tollite ad aſtra ſonis.
Cedat & his pelagi dominatrix virga tumentis,
Virga per innumeros prodigioſa modos;
Quamuis multa dedit Mareotidos *agmina pōto,*
Armaq; Neptuni ſparſa per arua natent.
Quæq; colorata Taumantias aëra zona
Cinxit, & æterna fœdera pace tulit.
Hæc fore dixerunt palmæ bona ſigna futuræ
P*urius eois viſa rubere plagis.*
Cæſaris in dirum vires hortata Tyrannum,
Armaq; Cæſareas fida ſecuta vias.
Non fruſtra exhortata, Tybris ſlluitātia vidit
Corpora natiuis ſemiſepulta vadis.

Impie

Impie Maxenti, cęlo quid vindice, pugnas?
Deſine in aduerſum bella mouere Deum.
Ille ſuis vires, & robora firma miniſtrat,
Et bellatrices inſtruit ipſe manus.
Cernis vt inuictæ crucis ornamenta refulgent?
Vndiq; purpureis vincere gnara notis, (*ſtre*
Frõs cruce ſcintillat peditum, cruce fulget eque-
Agmen, & aurata dux micat ipſe cruce.
Victriceſq; aquilæ, clariq; inſignia Martis
Signa triumphali bellica laude nitent:
Conſere, Cõſtantine, manus. hac auſpice, vinces.
Occidet informi callidus hoſtis aqua.
Euenere, dolo iacet ipſe repertor inani,
Preſſit & Authorem machina vaſta ſuum:
Aduolat ipſa ſuis mitis victoria caſtris.
Victor fautricem, Romule, tolle crucem.

DE
S CATHERINA

M*VSA triumphalem lethi referamus honorem,*
Virginis & ſupera ſtructa ſepulchra manu.
Chriſte faue, meritos poſcit Catherina triumphos.
Dum Catherina ſonat regia, Chriſte faue.
Huc ades, inſanam Regis dum negligit iram,
Dum trahitur tędis Nupta dicata tuis;

Quam tibi Virginibus lectam de millibus vnam
Iunxit inabrupto foedere caſtus Hymen.
Cuiq; manum gyro decoras vxorius aureo,
Vt tua ſit nulla diſſoluenda die.
Impete diuino poſtquam diſiecta rotarum
Fulmina in artifices diſſiluere ſuos:
Nec laniena valet. verum inconcuſſa Virago
Vel nece, vel ferro vindice ducit opem.
Cæſaris imperio latiae Catherina ſecuri
Deditur, ad certam proripiturq; necem.
Non qualis deuota neci, ſed qualis ab ipſo
Libera de mortis limine ſi qua redit.
Suaue verecundo faciem tranquilla ſereno,
Oraq; natiuis aurea picta roſis.
Qualis ad optatum Virgo deducta maritum;
Intima primori gaudia fronte gerit.
Vinctaq; carnifices hinc impendere bipennes:
Stare Satellitiam proſpicit inde manum:
Et ſe ſacrilego cincta m (miſerabile) coetu,
Armaq; funereas vndiq; ferre minas.
Nec pauet, ingentia ſed maieſtate renidens
Auguſtum nitido promit ab ore decus.
Et iam ſe melior ſubmiſſo poplite nixa
Porrigit, heu ferro colla ſecanda truci:
Cum ſuperum Rector *reſerato cardine cæli*
Siderea Chriſtus ſpectat ab arce ſuam.
Cui teres obliqua ſcintillat in Iride ceruix,
Et roſeo quinum ſidere vulnus hiat,
Addenſiq; humeris ſtellati inſignia ciues
Pondera partito blanda labore gerunt.
Vndiq; vitales videas fulgere triumphos,
Diuaq; ſanguineis parta trophæa notis.

Argu-

Argumenta necis quondam, nunc munera vitæ
Munera pacifero reddita blanda Deo.
Sole vel eoo triſida trabis alma coruſcant
Fercula, & epoto lancea rore madens.
Vulnificuſq; chalybs, crudelia ſpicula quondam
Et reſerare manus, & terebrare pedes.
Proxima adeſt Virgo mundi tutela labantis,
Cui coma biſſeno ſidere fulta rubet;
Et ſacra iucundo præcordia percita motu
Figit in egregiam lumina blanda Nurum.
Hinc ait: ô niueis Nati coniuncta Hymenæis
Innuba dotali viuere digna polo:
Vince ſolo, modici ſuperanda eſt meta laboris,
Mox tibi diuinus præmia reddet amor.
Gloria parta tibi eſt. victoria certa coronam
Afferet, & ſtabili digna trophæa fide:
Neue tibi vultum tortoris, & ora Tyranni
Effera, neu diras ſit timuiſſe minas.
Quodq; tibi teneris mors execrabilis annis
Primitias æui, donaq; prima metit:
In lucris hoc pone tuis, dum mobilis ætas
Libata æternum ponitur ante Deum
Tēpus adeſt; cōmitte manus, nato auſpice, vinces.
Laurea te, nullo tempore fluxa, manet.
Dixerat; & purum iaculatur fulminis inſtar
Virginis in ſacra peruia corda iubar;
Qua face flagrātes ſubeunt noua robora venas.
Carnificis tardas increpat illa manus.
Obtruncata cadit victrix: monumenta pudoris
Candida Virgineæ flumina lactis eunt.
Viuaq; ceu niſu valido conatur, Ieſum
Mortua ſic preſſo murmure lingua ſonat.

Tum

Tum Patris accitu ſuperum pennata iuuentus
Labitur ad iuſtum prompta miniſterium:
Funerei ſiluere modi. nil triſte per auras,
Sed chorus, & læti carminis aura ſonat:
Nec mora ſuppoſitis, vacuum per inane, lacertis
Emeritos artus officioſa vehit.
Sarcina geſtatur ſuperis dulciſsima, per quas
Abripuit Vatem flammea biga vias.
Ponitur aërÿ ſupremo in vertice Sina.
Præ reliquis quanta ſorte beatur apex?
Hinc & tenerio tumulum de marmore ponit,
Sternit & ambroſiis Dædala buſta roſis.
Illic quas almo vernantes ſidere merces
Elyſius terra diuite nutrit ager.
Vtq; frequens magni noteſcat fama ſepulchri,
Exprimit has primâ littera fronte notas.
Hic iacet inſani victrix Catherina tyranni,
Cui pheretrum ſuperæ dulce fuere manus.

DE EQVITIBVS DEIPARAE VIRGINIS CONCEPTAE.

AEQVORA ſirenum blando celeberrima cantu
Non bene Dulichÿs exululata lupis
Quod decus ad veſtros properat, quæ gloria tractus?
Quæ noua Tyrrheno littore turba fremit?

No-

Nobilis Heroum concors in fœdera coetus,
Agminaq; vnanimi conſociata fide.
Multa per vndoſum ſpaciatur machina Nerei,
Acribus aucta viris, flatibus vſa ſuis.
Arſacis armiſono quot ſuſcitat are maniplos
Buccina, Memnonij qua maris vnda rubet:
Quot ciet ignaui meretrix inceſta Canopi,
Dum quatit imbelli barbara ſiſtra manu:
Iam freta candeſcunt remis, iam fracta recedit
Vnda: ſub immenſo pondere nauis ouat.
O decus, ò mundi Virgo tutela labantis,
Indelibati mitis alumna boni;
Excipe primitias laudum, noua robora pubis,
Quæ ſecat auſpiciis humida regna tuis.
Imbue vela notis. curſus immitte ſecundos,
Et tutelari ſuffice numen ope.
Illa tuo penetrans retro fugientia ductu
Aequora, longinquas itq; reditq; vias:
Non metuenda vagis, ignotaq; nomina nautis
Horret, & à noſtro regna dirempta mari.
Ipſa nec oppoſitis cum cautibus auia Calpe,
Nec faciet magnum Caſpia porta metum.
Virgine ſub tanta ſpecioſa pericula fient:
Nō timor eſt, præſens dat quibus arma vigor.
Diua faue ſtudiis, & grandibus annue cœptis.
Illa tibi, nato militat illa tuo:
Nam trepidat Chriſti dominos extendere faſces,
Inq; peregrinas fert tua regna plagas.
Audior. & gemino ſubriſit lumine Mater.
Ite alacres. ſuperum cura benigna fauet.
Foedera dum Paulus nutu ſocialia ſancit,
Nutu, quo ſuperas temperat ille vices:

Publica

Publica dum rerum, Romæ *dum vota ſecundat,*
Et coniuratas omine firmat opes:
Ite, notus quocumq; vocat, quocumq; proteruus
Africus, & rapidis eurus adurget equis:
Quiq; ab Hyperboreo ſpirat violentior axe
Ille leui vobis flamine præbet iter.
Nulla nocet rerum inclementia, nullius iram
Aut maris, aut venti pertimuiſſe decet.
Soluite ab Hetruſco pubes Oenotria portu
Qualibet. hac felix, auſpice, curſus erit.
Fabula tã mẽdax Magneſidã ſupprimat Argõ;
Qua vecta eſt placida Dorica *claſſis aui.*
Colchiacos mordet dum Pelias anchora fluctus;
Vt ferat Aeſonias *præmia flaua domos.*
Ignitæ ſegetes; ſulcataq; dentibus arua,
Terrigenıq; duces, æripedesq; boues:
Peruigil *& cuſtos, & quicquid ſæua malorum*
Parturit Aeatæ regia, ludus erit.
Maior auet veſtros modo compenſare labores
Palma, *nec inferior vellere,* Phryxe, *tuo.*
Quo iuuat ire? quibus proras aduertere terris?
Vltima quæ longæ meta parata fugæ?
Fallor an expanſo vos vbere diues Idume,
Atq; Paleſtinæ *iugera læta manent?*
Hic vbi depreſſæ languent monumenta ſalutis
Publica, mortalis buſta verenda Dei.
Proh pudor. exãgues vbi morte reliquerat artus
Rex ſuperum, Pluto regna tyranne tenes.
Et plantis olim tellus ſubſtrata beatis
Barbarico *teritur conſcelerata pede.*
Thuricremas inter vibratur acinacis aras,
Pendet *& ad ſacras Threſſa pharetra fores.*

Non

Non feret hoc pietas foribus vexilla refiget.
Iam volat, & niueos ocyus vrget equos
Præda cadit manibus. ſequitur victoria victos
Protinus hoſtili figit & arce crucem.
Ne tibi, ne longo placeas Oeagria regno.
Exitio diſces ponere ſceptra tuo.
Cernis vt inſolita formidine torpeat Edon,
Viribus vt fractis arma recurua cadant.
Iam nunc cornipedem breuiores cogit in orbes,
Inq; humeris pharetrae miſſile languet onus.
Nec mora. collatis male pugnat Moeſia ſignis.
Auguror & turpi deſerit arua fuga
Carbaſa per terras cum vertice ſecta feruntur,
Et reſides arcus, belliſonaeq; tubae.
Ante oculos moeſtae verſantur cornua lunae.
Non bene funeſta fulgurat illa face.
Aſpiciet tandem fractas Europa catenas,
Preſſaq; ab Auſonio thracia colla iugo:
Forſitan & capti referantur ab hoſte triumphi,
Et decorent reduces parta trophaea rates.
Felix quae flexo pontum complecteris arcu
Pontia, Maeonii gloria rara freti.
Quãta tibi decorum properantur fercula. qualis
Moenibus aduehitur Martia pompa tuis?
Non tibi Romulei facient conuicia currus,
Palmaq; Tarpaeio ſaepe iterata iugo.
Inſula Chriſtiadum riguo conſperſa cruore
Chriſtiadis blandum pandis amica ſinum.
Verſa fides rerum eſt. ſedes modo dicta Nocentũ
Fertilis in laudes diceris eſſe tuas.
Quaeq; Patrum faſtis fueras damnata nefactis
Nobile concilium, curia facta, vocas.

Impe-

Imperat hic pietas ſpoliis inſignis opimis,
Quo latias exul verterat ante domos:
Cum conſanguineis concordia laudibus errat,
Cumq; fide candor, cumq; pudore decor.
Iam ſcelus in cultũ, placidas mos prauus in artes
Ceſſit, & opprobrii damna rependit honos,
Hoc melius, ſontes ferrum perſtringis in hoſtes,
In tua quod fixit viſcera Roma ferox.
At nunc illa tuis accedere partibus ambit,
Et coniurato Tybridis amne fauet.
Hinc deterſa ſitu meliores ſumis amictus,
Ciuibus hinc flores prole beata noua.
Accola creſcentes felix accede penates,
Hic locus Auguſtæ nobilis vrbis erit.
Oppida iam ſurgent, & curuo ſignat aratro
Moenia præſtanti Dædalus arte labor:
Saxaq; vectantur tectis decora alta ſuperbis.
Edita mox tollunt tecta decora caput.
Moxq; nouis aliæ ſuccedunt ædibus ædes,
Et lare crebreſcunt vberiore domus.
Templa quid enumerem ſaxo fundata vetuſto,
Quid memorem templis reddita ſacra ſuis?
Scita quid Erigones populo vulgata frequenti,
Quid data pacato ciuica iura foro?
Præmia alunt artes, multantur crimine ſontes,
Moribus hinc refugit, legibus inde nefas.
Non taceam turres, non propugnacula bello
Commoda, ſupremis conſpicienda minis:
Non quæ littoreo conſurgunt aggere moles.
Anchora quæ feſſas alligat vnca rates:
Dorica quo ritu ceſſabat in Aulide claſsis,
Dum petit vltrici Dardana tecta face.

Ionias

Ionias quo more ratis premit Ilia ripas,
Actia quam Phœbi certa ſagitta fouet:
Vos quoq; tergemini, ſoboles clariſſima, fratres,
Et labor in laudes, & pia cauſa vocat:
Quos neq; longa dies, neq; mens ignara locorum,
Nec dubia terrent tædia longa viæ.
Nec vario vobis poſſunt diſcrimina caſu
Aut cohibere manus, aut prohibere pedes.
Nobile propoſitum ſtudiis vrgetis honeſtis
Atq; pia claros iungitis arte Dates,
Non genus, & proaui, non priſco nomine tantum
Dat decus, & magnæ gloria rara domus;
Stemmata non tantum, pictiq; per atria vultus;
Veſtra ſuis quantum fama refundit auis,
Nec vos fata premunt, puro quos gloria peplo
Concelebrat, nullo deperitura die.

DE S. IOANNE EVANGELISTA.

MORTALIS pia cura Dei Zebedeia proles
Inter biſſenos gloria rara Patres
Huc ades, adſpiraq; ſacra mihi Numinis aura:
Dum caneris, curſus dirige, Diue, meos.
Oceanum in vaſtū plenis trabor inſcius vndis.
Da mihi pacatis vela ſecunda notis.

Materie

Materie dignas in carmina ſuffice vires
Eloquio vates vberiore potens.
Tu potes ignaros verbis ditare diſertis,
Bleſaq; facundis ora replere ſonis.
Non tibi diuino conceſſum pectore fruſtra
Inter ſupremas accubuiſſe dapes.
Tunc tibi ſe vbertim ſuperum ſapientia fudit
Prodiga, & aethereas inſinuauit opes.
Ebrius ex illo penitus praecordia fonte
E grauido ructas flumina docta ſinu:
Flumina, quae totum perfundũt largius orbem,
Diuitis & caeli munera rara vehunt.
Teſtatur varias Aſia tuą lingua per oras
Dum iacit aeterni ſemina dia boni;
Et dictata Deo ſummae documenta ſalutis,
Scitaq; manſuris non abolenda notis.
Illa tuae ſcripſere manus. mirabile Verbi
Principium. è magno Numine Numen idem.
Incrementum ingens Genitoris imagine ductum
Ante polos, volucrem temporis ante fugam:
Aetheris artificem, cuius tornatile caeli
Orbibus vndenis dextera fecit opus.
Hinc Aquilae cũ laude refers & nomẽ, & omen,
Ima petunt alij: tu ſuper aſtra volas.
Effera, pro meritis tantis, trucis arma Tyranni
Mouit in exitium taenaris ora tuum.
Diceris ardenti longum cruciatus abeno,
Cui dat inexhauſtas ſubditus ignis opes.
Non te flamma vorax, non fuſile laeſit oliuum.
Nam vis Innocuis nulla nocere poteſt.
Talis & inſano ſine fraude, foueris ab aeſtu,
Qualia cum tepidis membra fouentur aquis.

Qualis

Qualis & vndanti candentibus igne caminis
Abſtinuit Pueris noxia flamma tribus.
Saeuiat ipſe licet Romae *moderator, & omnes*
In poenas abeat vindicis ira Ducis:
Nuncia non mortis tormenta minacia flectunt,
Exilio & Patbmos *hoſpes amica tuo.*
Scilicet; hic largo ſpectacula Numinis hauſtu
Sub caliganti didita nube vides.
Quid referam obiectos tacita ſub imagine viſus,
Sacraq; inexhauſto corda beata Deo?
Vt ſeptingeminis populis tua munera fundas
Aurea de vero plenius hauſta bono.
Diſcite caeleſtes moniti non temnere cultus,
Et ſancita ſacri iura tenere fori.
Sic immortali ſacrum caput Iride cinctus
I*mperat, ancipiti cui manus enſe minax.*
Nam quicumq; voles iuſsis obſiſtere. ſummi
Iudicis immites experiere minas.
I*lle per innumeram punit mala crimina noxam.*
Inſontes varijs perſurit ille modis.
Sede ſedet ſumma, quam ſaua tonitrua cingunt,
Fulminaq; ardentes eiaculata faces.
Hinc vocũ fremitus, veluti cum flumine Nilus
P*raecipitat celſis in caua ſaxa iugis.*
At tu, Diue; *ferox quae Numinis ira minatur*
In mare da rapidis diripienda notis.

DE CATELLA HIERONYMI ALEANDRI.

Quæ obijt difficili partu.

OCCIDIT ante diem Domini feſtiua voluptas,
Et deſiderium dulce, catella, domus:
Grata domus Aldina quies, genialis amorum
Congeries, blandi blanda medulla ioci.
Mitis amabilitas, luſuſq; chariſq; leporq;,
Aulæ delicium, quadrupedumq; decor;
Nobilis curarum lenimen, & vna laborum:
Illecebræ docti, blanditiaq; chori.
Quam non mille ſuis ſuperaſſet Dædala nugis
Ipſa tenax Domini cura, dolorq; ſui.
Ipſa catellarum teneris prælata cateruis,
Artificis facili viuere iuſſa manu.
Non quotquot curuo Melithe circumflua tractu
Mittit ab æquoreis inſula diues aquis:
Agmina natiuo non deſpicienda lepore,
Arte ſua latias docta tenere Nurus.
At me facundi caſus conturbat Amici,
Et dolor, & mæſtis flumina lapſa genis:
Scilicet ingenuas, Aleander, culte per artes
Gaudia nunc doctæ mentis adempta tibi:
Nec, quæ corda leuet vigilantibus anxia curis,
Nec, quæ animi poſthac triſtia laxet, adeſt.

Hæc

Hæc, tibi dũ grauibus iuuat expalleſcere chartis,
Et poſt muſarum ſeria, ludus erat.
Palladis à ſtadio, Phœbiq; à gymnade feſſo
Laxamenta domi non oneroſa dabat.
Hus fuerant hilares poſt tædia longa recurſus.
Gratus hic à miti tetricitate, iocus.
Puluere ſeu graio, latiaue grauatus arena
Hic poteras feſſæ ponere mentis onus:
Siue per arcanas amor eſt excurrere cauſas,
Seu tacitum rerum peruolitare chaos:
Deſidiæ hic dulces, oblectamenta laborum,
Certaq; ab excubijs, & bene nota quies.
Nam quid ego formæ referam cadētis honorem,
Qua potis intactas exuperare niues?
Quid faciles catulæ mores, nutuſq; loquaces,
Gaudiaq; à tenero nata lepore canam?
Et breuis, & parua fuerat ſpectanda figura,
At non parua fuit corpore dexteritas.
Docta vel innumeros errare licenter in orbes,
Mobilis & crebras ire, redire vias
Qualis in ambiguos Mæander voluitur æſtus,
Obuius & refluis ipſe recurrit aquis.
Nec minus obliquæ ſinuoſa volumina caudæ,
Nec minus illecebras ora tulere ſuas.
Seu lingua lambat, ſeu præbeat oſcula rictu,
Siue exarmato prælia dente paret.
Aut cum centenos ceruicem flectit in vſus,
Et parua luſus indole mille parit.
Non fuit ad vocem, nutumq; citatior vnquam,
Nec magis in Dominos obſequioſus amor.
Iamq; bis algentes numerauerat illa pruinas,
Et bis Acidaliam viderat illa roſam.

Cum tenerum reparare genus, ſtirpiſq; caducae
Propagare nouo pignore ſecla parat.
Viuat, vt in natis candens Aldina futuris
Laetifico iungit foedere blandus Hymen.
Iamq; puerperium letales nunciat horas,
Nec datur exilis ponere ventris onus.
Adfuit & Claria ſpectatus laude Melampus,
Quiq; Machaonia *primus in arte viget.*
Hic ſua Phillirides *profert medicamina* Chiron,
In *ſua queis redeat membra vocata ſalus.*
Cretaq properat florens dictamus ab Ida,
Et quae Dardanio gramina colle virent.
Ipſe peregrinos angor ſcrutatur odores,
*Siue tuos,*Myrrhe*; ſeu, Panacea, tuos.*
Iam medicina potens munita ſalubribus herbis,
Iam fomenta labant. viuere fata vetant.
Tollere funeſtos neſcit Lucina dolores
Funere finitur praeueniente dolor.
Occidit & magnos vexas Aldina penates,
Et iocus, & luſus, te pereunte, perit.
Sed non tota cadis, manſuro carmine viuis:
Te Dominus *celebrem docta per ora facit.*
Eximit è ſaeuo te turba poëtica letho,
Et tibi dat ſera poſteritate frui.
Viuis: & arguto te paſſere fama Catulli
Poſt tua maiorem dicere fata velit.
Non ita Erythraei celebrantur clara volucris
Funera, Peligni *nobile vatis opus.*
Ille ſalutator per roſtra ſonantia coruus
Laudibus inuenit buſta minora tuis.
Vrna tibi melior numeris conceſſa diſertis,
Quam non & Sonipes Caeſarianus habet.

Quam

Quam data Pelleo, qui præter herilia dorſo
Nullius admiſit fortia membra Ducis.
Illa minus dulci lucis viduata nitore,
Flagrat honoratis turba Moloſſa rogis.
Quod ſupereſt, claro ſcribatur in aggere nomen,
Litteraq; æternis indicet oſſa notis.
Conditur hic fatis Aldina perempta ſupremis,
Alba fuit villo, ſed magis alba fide.

MAVRITIO
A SABAVDIA
S. R. E. CARDINALI

De Theſauro ſori Eccleſiaſtici iterum typis edito.

NVNC iterum raras numeroſa volumina merces
Spargite, diuitÿs facta beata nouis.
Quæq; micant veſtro, velut aurea ſidera, cælo
Munifico gemmas promite larga ſinu.
Quales nec tepidi Gangis, nec diuitis Hermi,
Alma nec Eoi littoris vnda vehit.
Nec qui flauenti ripas prætexit arena,
Crebraq; Mæonÿs munera portat agris.
Non has aura parit, baccas cum rore marito
Suſcitat ad viuas ingenioſa faces.

Non roſeus, terræ penetrat dum viſcera, Phœbus
Parturit in latebris, India culta, tuis.
Sed ſolidis opulenta bonis ſapientia dudum
Mentis ab ingenuo protulit alma ſolo.
Iura fori, legumq; fidem, rituſq; ſacrorum,
Blandaq; pacifera fœdera laudis habent.
Sic ſtudijs ciues, crebris ſic ciuibus vrbes,
Oppida ſic miti florida lege manent:
Et decorum altrices ſociantur honoribus artes;
Depoſitiſq; ſagis pax fauet alma toga.
Cum ſcelus, & pœna multantur vindice ſontes,
Et ſua ſtant meritis præmia iuſta viris.
Hinc documenta capit claro diademate crines
Qui tegit, & populos religione regit.
Quiq; pia dociles exercet in indole mentes;
Et gerit integri munia magna Ducis.
Et qui roſtra tenet, ſuggeſta, ſacrumq; tribunal,
Ciuicaq; in trepidos fulminat arma reos.
Arcanas alius per muta ſilentia ſortes
Perlegat, & Samij ſcita verenda ſenis.
Oenotriæ qui prima rudi documenta recluſit,
Naturæq; vias, ſidereaſq; domos.
Quiq; dedit Cretæ Princeps conſulta feraci
Non minus ingenio, quam bonus ille manu.
Alter & Egeriæ ſolis oracula ſiluis
Conſulat, & monitus, nocte ſilente, datos.
Vnde tibi placidæ ditiſſima gaudia vitæ,
Nec perturbati, Roma, fuere dies.
Ante hac letifero pubes aſſueta duello
Tractabat valida tela cruenta manu.
Deſuetiſq; ſacris in prælia ſæua ruebat.
Mitia turbarat pectora Martis amor.

Romu-

Romulus ad ferrum Iuuenum præcordia mouit,
Et docuit rigidi munera dura Patris.
Aptior ad gladios, quam lenis ad ocia pacis
Nouerat armata regna fouere manu.
Blanda ſed à Curibus fulſerunt ſceptra ſeueris
Hinc animi motus detumuere truces.
Tunc Numa Romulidas cæleſti iure ligauit,
Dum reuocat profugos relligione Deos.
Iuris & interpres magnæ penetralia Veſtæ
Struxit, & æterno muniјt igne focos:
Romanumq; forum pacatis legibus auxit,
Atq; pia populis mollijt arte feros.
Roma ſed adſcito nunc tandem dedita Chriſto
Scita tenet ſuperas per potiora vias.
Scilicet inſignis promunt oracula linguæ,
Et referant docto verba notata ſono.
Hæc bona Chriſtiadū ſeruant, hæc munera mētis.
His pietas colitur, iuſtitiaq; tenor.
Ite per immenſos tractus maris. ite per amplas
Qua retegit mundi Dædala terra plagas.
Centum fama oculis, centum pernicior alis
Ecce prait. tutum fama ſecundat iter.
Illa opus aeternum viuax circumferet. illa
Vulgabit celebri ſcripta ſuperba tuba.
Audiet exoriens qui ſpectat ab aethere lumen,
Audiet, emeritas qui videt amne rotas:
Quin etiam Phœbo tellus calefacta propinquó
Audiet, & Getica regna peruſta niue.
O decus Allobrogum, latij ſpes vna ſenatus,
Purpureæ columen, deliciumq; togae.
Da faciles aditus, leniq; has accipe vultu,
Quas tibi praebet opes obſequioſus amor.

Fertilis ingenij foetus, animiq; ſagacis
Dona ſub auſpicijs non peritura tuis.
Dona decẽt Magnos fluuiorum turba liquẽtum,
Ceu vectigales in mare portat aquas:
Aurea ſic operum ſeries, vndæq; librorum
Exonerant meritis iuſta tributa tuis.
Huc genus, et prima ſurgens ab origine ſanguis.
Huc animi ſpecies officioſa vocat.
Nam quid ego à Ducibus gẽtis cunabula priſcis
Semper inexhauſto ducta tenore canam?
Stẽmata quid memorẽ titulos ſuperare vetuſtos,
Queis & Achemenidæ, Labdacidæq; nitent?
Quid conſanguineo ſuffultam Saxone prolem,
Quo domus Auguſtum nomine nomen habet?
Hinc ſummi Procerũ faſces, hinc laurea viuax,
Sceptraq; non mendax hinc habuere decus.
Laudauit faciles Germania ſubdita mores,
Pertulit & felix Auſonis ora iugum.
Alma nec anguſto claudit ſe gloria gyro.
Funditur & clarum promit vbiq; caput.
Qua tellus, qua latus habet diſcrimina pontus.
Qua vaga gens vario diſſona, more iacet.
Non animos taceam, deuotaq; pectora morti
Militiæ dubias docta ſubire vices.
Heroumq; globos, & fortibus aſpera bellis
Agmina, & intrepidos, Marte fauente, Duces,
Nec priuata magis, quã cõmoda Numinis vrgẽt.
Auſpice ſic Chriſto pugnat auita cohors,
Quo Duce belligeros vmbrauit Daphnide crines,
Suſpenditq; pio parta trophæa tholo.
O quales vidit miratrix fama triumphos.
Nulla hæc delebit grandia facta dies.

Teſtis

Teſtis Idumeæ tractus, Solymeq; ſuperba
Fxitio toties facta cruenta ſuo.
Hic vbi foecundis inſultat Barbarus aruis,
Errat & audaci per loca ſacra pede.
Vitaliſq; necis, poena monumenta ſalubris
Preſſa iacent foedo ſemiſepulta ſitu.
Barbarus heu noſtris auctus, ſine more, rapinis
Numinis in regno regna ſuperba tenet.
Sceptra manu geſtans, ſolio ſe iactat eburno;
Hauſit vbi immeritam publica vita necem.
Hinc populis leges, hinc ſcita profana recludit.
Vnde dedit clemens mitia iura Deus.
At non hac olim fuerat fiducia menti,
Quaſſauit ſolymas cum grauis haſta domos.
Tunc pharetræ laues, & acinacis arma recurui,
Seminece ſq; ſolo procubuere Duces.
Quod ſi clara Rhodos potuiſſet ſtare, maneret
Allobrogis valida fortiter vſa manu.
Cuius in occaſu, nec Thracis tela Tyranni
Praepetis expauit fulminis acta modo:
Ardua nec ſubitam minitātē in moenia molem,
Moenia ſublimi mox ruitura loco.
Perfidus indignis male vicerat artibus Edon;
Victor erat quamuis, palma cruenta fuit.
Hinc celebres laude Heroës, hoc fonte propago,
Aurea nobilium promicat orta virum.
Sed numerare labor. citius numerabis arenas,
Albula quas flauus, quas Amaſenus habet.
In manibus Pater eſt, cuius felicibus auſis
Vecta coronatis Muſa triumphat equis.
Seu ſua belligeris partitur munera turmis,
Seu locat in tuto bellica caſtra loco.

Seu

Seu caput ære cauo clypeata per agmina tectus
Horrida in aduerſos conÿcit arma globos.
Interea, rauco reſonat dum buccina cantu
Nos canimus ſacrae regna decora togæ.
Te tua laus, Princeps, regali ſtemmate clarat,
Iam ſuperas titulis priſca trophæa tuis.
Vindice quo fraudes animi, quo vindice peſtes,
Quo dolus, & liuor vindice pulſus abit.
Te pietas matura Deo redit, auſpice curſu,
Relligio pernix ad ſua templa venit.
Qua graderis multo ſectatur gloria coetu,
Et pudor, & virtus omnis, & almus honor.
Blandaq; maieſtas, & lumen amabile frontis,
Quiq; ſerenato ridet in ore lepor:
Iam nunc innumeros primæuo flore triumphos
Virtutum fracto victor ab hoſte refers.
Auguror æternis ſcribet tua nomina faſtis
Callida poſt cineres fama beare viros:
Seraq; poſteritas mores mirabitur aureos,
Annoſumq; Nepos facta rogabit Auum.
Hic etiam viues poſt vltima fata ſuperſtes.
Tu modo deuotum ſuſcipe mitis opus.

IN OBITVM
N. SALVIATI.

NVNC age diffuſo formoſa fluentia crine
Purpureas ſalſo proluе rore genas.
Nunc reſonet moeſti querimonia pectoris index,
Prodeat & magno triſtis amore dolor.
Conuenit ex æquo. tuus ecce receſſit Alumnus,
Et cinis heu parua marmoris æde iacet.
Cernis vt egelidis Pater Apenninus ab antris
Effundat querulos ore gemente ſonos?
Te quoq; torrentem ſolito maioribus vndis
Arne, decet cinerem concelebrare pium:
Nunc plenis inſurge vadis, nunc totus in vndas
Humida de glaucis funde tributa genis.
Non ſatis eſt, quodcumq; dabis. cui parcius iret
Heliadum propero deflua lympha pede:
Cui pullo probitas peplo redimita parentat,
Funeſtoq; gemens ſyrmate verrit humum.
Sed chorus vnanimum greſſu pernice ſororum
Confluit effuſis ad pia buſta comis,
Illi, boni ſpecimen teneros laniata capillos;
Hæc patriæ culmen, pectus aperta, gemit.
Hæc reuocat ciuem per carmina moeſta ſagacem.
Hæc pietate bonum flagitat, illa fide.
Quas inter crebros Virgo pulcherrima fletus
Triſtior inceſſu, triſtior ore ciet.
Larga manu Virgo, cornu prædiuite, cenſus
Spargere per meritos officioſa greges:

Cui

Cui rapidos quocunq; pedes mouet, aurea flauet,
Sparſaq; chryſolitis vndiq; gemmat humus.
Parce precor lacrimis Virgo. non inuida tantum
Fata illum ex oculis eripuere tuis.
Publica cauſa, tua eſt. viden vt lacrimãtibus vrgent
Hinc natale ſolum queſtibus, inde genus?
Vt merito Ciues perſoluunt debita fletu,
Et memoris præſtant pectoris officium?
Sed tibi communis cedat. te nempe magiſtra
Auxiliatrices extulit ille manus.
Te duce nec parcus, nec foſſi prodigus auri
Per medium tuto tramite currit iter.
Quot ditaſſe Iros, *quot dapſilis ære* Menoetes
Dicitur irriguis munificaſſe bonis?
Quid referam vt ſociis cõmunia dona refundit,
Iuraq; amicitiæ non temeranda colat.
Illo non quiſquam ſub Moecenate *ſeueræ*
Imperiumq; tulit, iudiciumq; Deæ.
Auſpice ſub tanto cactæ deuota Mineruæ
Pectora, vel Phœbi *prædita laude vigent.*
Ingenij creuere vices, facundia creuit,
Et partus animi progenuere ſuos.
Callidus æthereo metiri commoda cælo,
Et fragili æternum dote referre decus.
Sacra cano Auguſtis donaria dedita templis,
Vbere diuinas merce leuante domos:
Dum plauſu mentes, feruent altaria votis,
Et redolent puris thura Sabæa focis.
Myſtarumq; manus Numẽ prece placat emaci,
Lenit & iratum victima multa Deum.
Eloquar intactae patrimonia fuſa cateruae,
Foedera dum ſeruat caſta pudicitiae.

Huius

Huius & auſpicijs ſcelerum male ſuada libido,
Hoc duce luxus abit depopulator opum.
Aſt amor, & metuens aliena vincula tædæ,
Non ſoluenda ligat pectora caſtus Hymen:
Hac memorāda Viri peperit cōpendia virtus,
Vtilis illa togæ, nec minus apta ſagis.
Seu poſcat Mars arma ferox, nō ſegnis ad arma,
Si tuba terribiles intonet ære ſonos:
Ire alacris, quocumq; animi generoſa cupido,
Naturae, & patriae debita iura vocant.
Ah quoties vitam pro laude paciſcier orſus,
Caraq; pro latio fundere membra lare.
Ah quoties fortes trepidauit ducere turmas,
Hoſticaq; inuictam ferre per arua manum.
Corpore nec tantum præſens, quam robore mētis
Facta tulit, nullo deperitura die.
Illius in doctis ſpectata puertia chartis,
Artibus & claris conciliatus honor.
Tempora Mæonijs gaudet redimere corymbis,
Graiaq; Mopſopijs condere mella fauis.
Muſarumq; choris, & amoenis additus antris
Dulcia Gorgoneis pocula libat aquis.
Mox maiora mouet, rerumq; per abdita furtim
Errat, & arcanos audet adire ſinus.
Quin etiam ſuperos geſtit volitare per orbes,
Nubilaq; ingenio ſuppoſuiſſe ſuo.
Frigida Saturni quo lumine flamma coruſcet,
Quo radiet nitidi candida flamma Iouis.
Quid Venus, aut Mauors in ſubdita corpora poſ-
Cum ſe ſe alterna ſpectat vterq; face. (ſit,
Pullatis cur Phoebus equis palleſcat, & orbem
Colligat, & multo Cynthia fratre micet.

Docta

Docta Siracuſÿ rimatus ſcita magiſtri,
Et Ptolemeæa Dædala *ſigna manus.*
Hunc fore credebãt decus haud imitabile laudũ;
Eſſet vt egregÿs inuia meta Viris.
Vtq; ſonos, vtq; alta adytis oracula ab imis
Promeret, *& dignas poſteritate notas:*
Et viuax olim ſuppreſſo Graia *ſuſurro*
Deſineret ſeptem fama crepare ſenes.
At tu dira nimis mors viuida ſtamina carpis,
Obruis atq; vno publica vota die:
Nec pudet immites rapuiſſe è vite racemos,
Pomaq; cum primo fuſa colore rubent.
Heu nimium præcox media prærepte iuuenta:
Saluiate, *ò patria cura, dolorq; tua.*
Aeui flore cadis, longos qui Neſtoris annos
Debueras *ſeclis tranſilÿſſe tribus.*
Dum generis nomen, dũ ſtẽmata priſca Tuorum
Laudibus ingenitis exuperare paras:
Quid tua conſortes diuexant funera ciues,
Ingenÿ raptis, conſilÿq; bonis?
Tu ſpecimen, tu ſplendor eras. te præſide, felix
Patria, & ex omni parte beata fuit.
Non tamen ante diem, non verno inglorius æuo
Tam ſubito letbi turbine merſus, abis.
Parta iacent paſſim decorũ monumenta tuorum,
Maius & immenſo tempore durat opus.
Laudibus ætatis diſpendia longa rependis.
Ingenio reparas, Parca quod atra rapit.
Iam dudum numeris virtutum inſignibus auctus
Emeritus terris, æthere dignus eras.

DE

DE AQVA MONTIS BODII;

Quam vulgo vocant Sanctam.

O Fons diuino manans Bodiane liquore
Temperies ægri corporis, alma ſalus,
Prouida multiplices membris expellere morbos,
Et dare præſenti dulce leuamen ope.
Quae me fama tuae docuit miracula lymphae?
Quae bona mens vndas iuſſit adire tuas?
Corporis affecti dulcem potare medelam,
Languidaq; auxilijs membra leuare nouis.
Eloquor expertus. ſcelus eſt collata tacere
Munera, Mantoa digna canore lyrae.
Barbita queis meritas praeberent lesbia laudes,
Et paria Aeolijs ludere plectra modis.
Atq; vtinam tanto mihi ſurgant carmina niſu,
Quantus in aethereo rore renidet honos:
Non Antenoreus Memphitide clarus auena
Tantus erit, calidis fons genialis aquis.
Quamuis lautitia pretioſi humoris abundet,
Vitet & infeſtus balnea blanda dolor.
Exiguo rumore foret confinis Auerno
Vnda, frequens crebris Parthenopæa viris:
Quaeq; ferunt triſtes abducere flumina curas
Exuperet tantus, me modulante, latex.

Qūod

Quod vetus effictio mentitur fabula fuco
Gnara docet veros fundere fama ſonos.
Et *noua curarum per mentem obliuia fundit,*
Moeroremq; *fugat, lætitiamq; parit.*
Nempe ſuperuacuas abradit corpore tabes,
Et vitium potus diluit omne liquor: (omnis
Hinc vegetus mēbris vigor additus. hinc procul
Morbus abit: mentem damna reciſa leuant.
Non tibi ſunt curæ, non triſtes, vnda, dolores
Sed vacua donum mentis, & apta quies:
Vita ſed incolumis, ſed corporis vtile robur,
Commoda *ſed multis intemerata bonis.*
Tu potes arcanis contagia pellere venis,
Corporaq; æquato compoſuiſſe modo,
Et tuus in iuſtum deducit membra tenorem,
Et tribuit viuax humor habere decus.
Aeſtatis rapidos exterminat ille calores,
Et recreat leni torrida corda gelu.
Ille luem, & vultu maciem deturbat inertem,
Et notat exangues ſuaue rubore genas.
Ille ſalutares mortalibus addit honores,
Et vitam in longos prorogat vſq; dies.
Ah *quoties vitæ properat dum ſcindere filum*
Parca renaſcentem nere coacta colum eſt!
Munera *naturæ, largi indulgentia caeli.*
Coetibus ægrotis auxiliare bonum:
Hinc ſancti cognomen habet, venerabile vulgo.
Forte aliquod lymphis numen ineſſe putant.
An *quia ſubter humum viuo de ſulphure fumat,*
Vitaliſq; fluit ſulphuris igne vigor.
An quia ſe venis ferrum commiſcet, & vndas
Ingenita purgat viuidus arte chalybs.

Purior

Purior electro, gelidis criſtallinus vndis,
Nec grauat innata mobilitate leuis
Potatur ſine fine liquor, ſine pondere ventris,
Aluus ab internis torminibusq; vacat,
Potus, plus ſities. indeficientia præbet
Pocula, & exemplar ſobrietatis habet.
Nam leuat immodicum Bacchi furialis amorem,
Sedat & ardentem feſſa per oſſa ſitim.
Permeat occultas potabilis vnda medullas
Ocyus, & ſecum pernicioſa vehit.
Nam quid ego memorem, quã grata leniter aura
Protinus ignitum temperat hauſta iecur?
Quãta per exanimes ſenſim diffunditur artus,
Et vieto dulces reddit in ore cibos?
Et tamen extremo petimus medicamina tractu,
Perq; maris dubias velificamur aquas;
Quærimus & ſanos per mille pericula ſuccos,
Quos tener in terra diuite nutrit Arabs.
Quo properas mortale genus? natura benigne
Conſuluit noſtris officioſa malis.
Omnibus expoſuit, nullis venalia gemmis
Dona, ſalutarem reddere docta fidem.

ASCANIO
CARD. COLVMNAE
SVBLAQVEVM
ADEVNTI.

HVC ades ò dextro gauiſus Apolline coetus
Bellerophonthæi gloria rara lacus;
Quiſquis Caſtalio perfundis labra liquore,
Grataq; Theſpiacis incolis antra iugis:
Et qui Pierio modularis carmina plectro,
Phœbæa & numeras doctus ab arte pedes.
Qui canis Heroas, qui mollia carmina ludis,
Maxima qui tollis, quiq; minora premis.
Vos nouus hic Pindus, nouus hic Parnaſſus obũbrat,
Et noua Cyrrhæa dulcior vnda rigat.
Et nemus hoſpitio eſt Phœbo meliore decorum;
Lymphata & maior pectora thyrſus agit.
Hic iuga mutatis vmbris Aniena morantur,
Et puris Anio pocula prabet aquis.
Sacra quod impellat ſtimulo praecordia, Numē
Aſcanius latij nobile lumen erit:
Aſcanius ſacræ decus immortale poëſis,
Carminis & nulla morte cadentis honos.
Largus noſtra ſuo clarare cacumina vultu,
Purpureaq; nouum luce referre diem.
Maieſtate grauis, vultu placidiſſimus aur
Enthea vatidicis imbuit ora modis.

Vera

Vera cano. mutis teſtatur pagina linguis,
Et facere inſignem carmina docta fidem.
Purpureas quot ſera terit vindemia baccas;
Aequora quot ſpicis pingit amoena Ceres;
Et quot humus flores, æther quot ſidera paſcit,
Poma quot Autũnus, quot mare nutrit aquas:
Tot ſacra multiplices tollunt præconia linguæ,
Tot decus æterni nominis ora ſonant;
Nam quacumq; iubar diffudit purpura ſacrum.
Manſuram longo tempore floret opus.
Seu pietas latium decorat trabeata ſenatum:
Extollit mores multa Camoena pios:
Aurea ſeu vacuus ſeceſſit ad ocia, curis;
Ocia non vnus laudat honeſta ſonus.
Seria ſeu tractat, Romanæ & conſulit vrbi,
Commendat magnũ Dardana Roma Patrem:
Siue Cariſtao decorauit templa paratu,
Magnificas laudant Delia plectra manus.
Seu quicquid memori dignum patrauerit æuo,
Mille canunt vates, carmina mille ſonant.
Inuida ſic vincit Parcarum fila ſuperſtes,
Et ſuperat Pilÿ ſecula longa ſenis:
Sic monumenta ſuæ ſtatuit viuacia famæ
Pyramidum diti nobiliora ſitu:
Queis Iouis Elei, caelo domus æmula, cedat;
Et Mauſolaus, regia pompa cinis.
Et qua multiſonus iactat miracula rumor,
Et quæ tempus edax, & breuis hora vorat.
Iamq; catenato victor liuore triumphans
Digna trophæa graui parta labore refert:
Et ſocÿ in curru vates vectantur eburno,
Scriptorum & rapidos pōpa ſequuntur equos:

Fallor an inſigni redimita poetica fronde
Inſequitur, rapidis agglomerata rotis?
Et conſanguinea mixtum teſtudine plectrum,
Et chelys, & reſonæ garrula fila lyræ?
Et fides, & cithara, iucundo & tibia cantu,
Fiſtulaq; attritis dulcis arundinibus?
Et ſonus, & ſeptem diſcors concordia vocum,
Et reſonans doctis barbitos articulis?
Auguror anfractum ſolis prauertet vtrumq;
Ignea pernici lambet & aſtra rota.
Segnior & Perſei cedet per inane volatus,
Et fuga fulminei temporis vſq; minor.
Salue noſter honos, rediuiua & gloria laurus,
Sedula cui Pallas, Pieridesq; fauent.
Vltima cui tantum ferro liuentia debent
Secula, conſilijs aurea facta tuis.
O mihi ſe quantũ prodit maris æquor arandum,
Oceanum in vaſtum grandior aura vehit.
Credere ſed vaſto neſcit ſe cimba profundo.
Non eſt magna mea carbaſus apta rati.
At ſi forte tui me ſidus amabile vultus
Alta per, Oebalio, tutiùs igne regat;
Non ego tam vaſtũ timeam dare vela per æquor,
Temnereq; irati, te duce, flabra noti.
Et tua multiplici virtus vberrima dote,
Et ſuperis virtus æmula, carmen erit.
Non mihi magnanimos cantare ſilentia mores,
Viuida non longum facta referre negent.
Non inſigne, tuis decoratum laudibus oſtrum,
Ingenita ſolers enituiſſe face:
Vt te Roma ſuo felix ſe iactet Alumno,
Aequiparet priſcis & tua facta Viris.

Seu

Seu te Patritio fulgentem lumine; ſeu te
Flagrantem multo nouerit illa Deo:
Aſpectu, geſtuq; decus praferre togatum;
Ingenuaſq; ipſa promere fronte notas.
Tu modò creſcentes moderare benignius auſus:
Forte tuo dignum murice ſurget opus.

IN OBITVM
TORQVATI TASSI.

E*RGO ne tu tanti, mors inuida, cauſa doloris?*
Per te Muſarum gloria rara perit?
Sic iuga communi miſces Parnaſſia luctu,
Et ſpolias votis Delia regna ſuis?
En vaga turbatis Aganippe voluitur vndis.
Neſcio quid moeſto murmure Cyrrha notat.
Flebilis ille ſuo cunctis dum funere, nulli
Quam tibi, flebilior, Thuſcia magna, cadit.
Indue funereos, monumenta doloris, amictus.
Et madidas ſalſo flumine ſolue comas.
Hinc tibi ſuppreſſo turbata tragoedia paſſu
Agglomeret, moeſtis hinc elegia genis.
Ille tua pugnax laudis, tua gloria TASSVS
Heu iacet in gelido corpus inane ſolo.
Ille tibi raros manſura laudis honores,
Et non caſuras inſinuauit opes.
Vnde tibi latia gratatur laurea lingua,
Ambit & ornatus inuidioſa tuos,

Dædalus Auguſto carmen graue dicere cantu,
Et merita cultos reddere laude modos:
Auxerat eloquium, quo non ſublimius alter
Heroum pleno pectore facta tonat.
Vera loquor; multo ſudata volumina niſu,
Et multus loquitur, me reticente, labor.
Attica quae doctis elimat copia chartis,
Condit & arguto Graecia docta ſale,
In medium quicquid ſapientia priſca refudit,
Nouit, & irriguo grandior ore ſonat.
Vos quoq; Parnaſſo celeres properate relicto:
Exequias triſti carmine ferte Deæ:
Qui fletur veſter fuit olim: heu funere quantum
Eripuit nobis tanta ruina decus.
Nũc decet in lacrimas letũ cõuertere plectrum,
Damnaq; roranti publica flere gena.
Tuq; nouem ſacras inter regina ſorores
Præcipe funeſtum Calliopea melos.
Qualem te memorant Mantoi ad funera vatis
Exequias fuſis perſoluiſſe comis:
Cumq; tua dium pectus planxiſſe caterua,
Et grandi ante alias exululaſſe ſono.
Lumina te (fama eſt) preſſiſſe natantia nocte,
Membraq; honorato compoſuiſſe rogo:
Non orbata minus tanto nunc Diua poeta es.
Illius egregium nomen, & huius erat.
Ille licet magnum Romana per oppida carmen
Dictet, & Iaſij ſuſcitet arma Ducis:
Et canat irrigui propter vaga flumina Minci
Mopſe tuis calamis, Tityre ſiue tuis.
Huic ſuus extat honos, nec qui leuiore notatur
Laude, ſed extrema poſteritate manet.

Siue

Siue pios Reges, & fortia caſtra recenſet,
Atq; *Paleſtino praelia geſta ſolo.*
Bellorum ſeriem, moreſq; habituſq; virorum,
Et quo quiſq; rapit ſub duce tela, canit:
Et latijs demum fractos inſultibus hoſtes,
Arduaq; Auſonia moenia verſa manu.
Diruta confertis Solymorum templa maniplis,
Perq; *vias paſſim funera, perq; domos.*
Quantaq; Iordanes *euoluat ſcuta ſub vndis,*
Membraq; *magnorum ſemiſepulta virum.*
Sanguinis ab quantũ conterm na prata biberũt,
Quantus Idumea luctus in vrbe fuit.
Quid tamen heu vires iuuat inſumpſiſſe? quid
Vindicibus tantos attenuaſſe duces? (armis
Si cuncta Odryſio fraenantur ſubdita nutu,
Maioremq; facit Sithonis aula metum?
Si plantis attrita ſacris ſola conterit audax
Barbarus, indigno colla premitq; iugo.
Ite. *in veſtra ferum conuertite viſcera telum*
Chriſtiadae; *veſtro regnet vt ille malo,*
Publica victrices tribuit diſcordia vires,
Redditur *& noſtra ſeditione potens.*
At nos ad tragicos flectamus dicta cothurnos,
Ille calens thyrſo dum graue carmen hiat.
Quantus ab aërio decurrit culmine torrens,
Vere nouo gelidae cum tepuere niues.
Quantus & Eridanus maiori voluitur alueo,
Oceano vaſtas cum reſupinat aquas;
Regnorumq; vices, & Regum funera dicit,
Inq; repentinos gaudia verſa metus.
Mortaleſq; docet quanto ſors cardine verſet,
Seu tollat, rapidis ſeu premat illa rotis.

 Quis

Quis lepor, agreſtem dũ texit arundine cantum,
Et numeros calamo temperat ille leui?
Dum paſtorales attrito pollice mores
Exprimit, & flammas ludit, Aminta, tuas.
Scilicet iſta manent nulla caſura ruina;
Temporis inuiſa non abolenda fuga.
Viuitur ingenio. non lædit Parca poetas,
Fatales fugiunt carmina ſola minas.
Donec erunt oeſtrũ, vis mentis, & entheus ardor:
TASSE, vel inuita morte, ſuperſtes eris.
Sedula centenis ventura in ſecula linguis
Immortale tuum fama loquetur opus:
Erigit illa tuæ monumenta perennia laudi
Pyrammidum diti nobiliora ſitu.
Templa, quibus ſumptu cedant Elea ſuperbo,
Et Mauſolæi regia buſta Ducis.
Non omnis moriere. tui pars optima reſtat.
Nomine poſt mortem docta per ora viges.
Quin tua ſupremo virtus te ſiſtit olympo,
Aetheria requies hic tibi certa domo.
Hic propius felix, veri ſpectacula ſolis,
Ante ſub obſcura cognita nube vides.
At parte ex alia grandi cantata cothurno
Obuia fit pura perlita luce cohors.
Magnanimi Heroes; patrijs quos intulit aſtris
Bellica; ſub Chriſto Principe, nota fides.
Quiſquis Idumeos decorauit ſanguine campos
Quiſquis pro vero Numine procubuit.
Denſa humeris feſta cingit te turba corona.
Tu ſuperum ſacro pectine tangis ebur.
Septenoſq; canis vena vberiore labores,
Claraq; diuina ſidera facta manu.

At

At nos te crebris reuocamus, TASSE, querelis,
Et deſiderio viuimus vſq; tui.

DE CHRISTO REDIVIVO.

IAM ferus vmbrarum dominus, mundiq; Tyrannus
Victa dedit merito colla ſuperba iugo.
Terra triumphanti gratatur libera Chriſto,
Et celebrat reducis parta trophæa Ducis.
Iam natura graui ſurgens reſpirat ab æuo,
Foedaq; tabenti detrahit ora ſitu.
Iam melius ſoles, & ſidera purius ardent,
Et nitet à Phœbo nobiliore dies.
Surge anime: inſoliti ſpeciem mirare triumphi;
Quem ſibi nec victrix fingere Roma poteſt.
Dat vires inuictus amor, pennaſq; miniſtrat:
Meq; ſuo fultum robore, tollit humo.
Hic qui natiuo celſum ſecat aëra niſu,
Supplicia in terris, & probra multa tulit.
Terrarum nunc grādis honos populator Auerni
Victor & infauſtæ mortis, & alma ſalus:
Maius in opprobrio fulget decus. aſpice ſacros
Et fulgere pedes, & radiare manus.
Vt latus eoo ſcintillat purius aſtro?
Vt crebrum effoſſo vertice ſidus hiat?

Iſta

Innumeris crux alma micat baccata piropis,
Lumine par aſtris, hoſpite facta Deo.
Prob pugnæ documenta nouæ. nō enſe, nec armis,
Sed fragili terras perdomuiſſe cruce.
Nunc Patris regnum remeat, fruiturus & ipſe
Filius aequali cum genitore Deus.
Agglomerat veterum ſeries comitata parentum
Per varias Chriſti ſigna ſecuta vias.
Aſſecla Ductori *plauſus indicit ouantes.*
Victor io magna voce triumphe canit.
Qui manibus gemini vadunt per mutua nexis.
Hic pater humanæ prolis, at illa parens.
Dum *vetitos audax deguſtat in arbore foetus*
Perdit vterq; hominem, donat vterq; Deum.
Primus hic innocuo rubefecit ſanguine terram:
Nunc gerit inſigni laurea ſerta coma.
Ille domo parua volucres, homineſq; feraſq;
Condidit, à rapidis & reparauit aquis.
Illi nobilium ſeries promiſſa nepotum,
Quo numero tumidis feruet arena fretis.
Qui placido ſpirat ſenium venerabile vultu
Ditauit pharios vbere prole ſinus.
Venditus hic odio fratrum. execrabile crimen.
Ille pius nato, fratribus iſte fuit.
Qui caput aurata radiorum cyclade fulget
Numinis aeterni fidus amicus erat.
Monſtriferæ cuſtos, per tot miracula virgæ,
Surgere ſeu volabros, ſiue iuberet aquas.
Qui diuina ſua nutantia fulmina genti
Depulit, in miſeris cura ſequeſtra malis:
Proximus huic volucrem dictis Titana ligaueo
Solis anhelantes voce moratus equos.

Iſa-

Iſacidum ſequitur, tenuit qui fræna ſecundus;
Regius aſpectu, regius ore ſenex.
Ille trucem inferior Baleari ſtrauit habena
Fregit & armatum pene Gyganta puer.
Ille diu, multumq; feris iactatus in armis
Effera tractauit, vindice, bella Deo.
Bellica nunc demum defunctus munia linquit,
Emeritum miles proſequiturq; Ducem.
Quaq; manu telum torquebat, tractat eburnam
Suaue laceſſitam doctus ab arte chelym.
At ſcelerata iacet pubes in nocte maligna
Compede vincta pedes; ære retorta manus.
Non datur ad ſuperos turba aſpirare nocenti.
Funeris Auctores nec bene vita trahit.
Ipſe ferox Pluto centum deuinctus ahenis
Et gemit, & ſpumas ore frement iacit.
Aſſociat fremitus dirarum turba ſororum,
Miſcet & infernam torua Megæra domum.
Tiſiphoneq; comis crebras impexa ceraſtas
Crinali longam paſcitur angue famem.
In foribus diros nequicquam pandit hiatus
Cimmerium tenebris nox adoperta caput.
Illa olim vaſtum regnare aſſueta per orbem
Vndiq; nigrantes triſtis agebat equos.
Nunc exarmato luget captiua rigore.
Iam minor, & populis non niſi iuſſa nocet.
Hanc precor à nobis vitarum vita repelle,
Chriſte parens, vera patri alumna ſalus.
Annuit, & celſis roſeum caput intulit aſtris,
Ocyus en ſequimur, pectora noſtra rape.

DE PASSIONE DOMINI.

HOC licuit. neq; te, proles aſperrima flexit
Plurimus humana qui nitet ore Deus?
Numinis & radij mortali fronte micantes,
Fultaq; diuino verba beata ſono?
Sic furis? inſontem perdis ſine more parentem,
Qui decus, & veſtri nomina Regis habet?
Ille tibi patrios ſemper, gens impia, ſenſus
Non vna ſtuduit ſignificare via.
Non exhauſta mari mouere pericula, non te
Tot mala tam multis exuperata plagis.
Seruitij referam ſublatum vertice pondus?
Et Pharia iratis agmina merſa fretis?
Monſtrãtemq; viam flãma præeunte columnam,
Duceret vt carum ſemita tuta gregem?
An de munifico tot munera deflua cælo,
Signaq; clementis tot manifeſta Dei?
Deſuper alituum numeroſus depluit imber.
Solata eſt longam Regia præda famem.
Hauſit & è duris prædulcem cautibus vndam
Virga potens magni prodigioſa Ducis.
Rurſus & eſuriem cæleſtis depulit eſca,
Eſca ſupra cunctas concelebranda dapes.
Heccine pro meritis veſana rependere tentas,
Vt pro vitali funera merce feras?

Quid

Quid Pater omnipotens fontes aperire benignos,
Munera & ingratis accumulare paras?
En tibi crudeles ſunt vectigalia poenæ;
Hoc pietas, mores hoc meruere tui:
Durum à ſtirpe genus, ſoboles vitioſa nepotum,
Sæuior & lybicis aſpera corda feris.
Ah potes æthery decus immortale ſenatus
Effera ſanguineis commaculare notis?
Me miſerum, patrij foecundus pectoris hæres
Fit reus, eſt mortis cauſa, fuiſſe pium.
Sic trabe funeſta pro crimine victima pendes
Chriſte parens, noſtris apta medela malis?
Hunc ego te aſpicio probroſo ſtipite fixum
O vigor omnipotens, ò ſine labe pudor?
Hæ ne manus cæli faciles tornare rotatus?
Hi ne pedes ſueti ferre per aſtra gradus?
Heu liuent, ferroq; (nefas) terebrantur acuto
Sidereiq; pedes, æthereæq; manus:
Et caput aſtrorum lucenti cyclade clarum
Proh dolor, infauſti circumiere rubi.
Siccine funerea clauduntur lumina nocte,
Lumina Phœbæa lucidiora face?
Siccine roranti foedatur ſanguine corpus,
Confoſſumq; graui vulnere pectus hiat?
Labraq; ſidereum large ſtillantia nectar
Sparſa venenato ſiccine felle madent?
Omnia ſunt vnum membra Auguſtiſſima vulnus
Nec pars vlla ſuo caſſa dolore vacat.
Nate dolor matris, ſupremi moeror olympi,
Opprobrium gentis, ludibriumq; tuæ
Nunc Pater æterna moderator prouide ſedis
Nunc precor in Natum lumina verte tuum.

Num

Num tuus eſt, fœdo lacerum quem ſtipite cernis
Pallentemq; genas, ſanguineumq; comas?
Aurea qui ſæuis populatus tempora dumis,
Obrutus & probris more latronis obit?
Numinis vbertas hæc illa, hæc Patris imago,
Diuitiæ ſummi, deliciæq; chori?
Congeries decorum, ſapiens opulentia Diuum,
Halitus ignipotens, res opulenta, Deus?
At neq; iam Deus eſt, minor eſt mortalibus ægris,
Et ſpeciem tenuis non habet ille hominis.
Virgineus defecit honos, oriſq; venuſtas
Hei mihi vulnifico liuida facta ſitu eſt.
Sanguineq; exhauſto remanet deforme cadauer,
Inficit & turpis candida membra lues.
Paſcere nunc tetro rabies Iudea paratu,
Hæc ſunt flagitij digna theatra tui.
Tu ne riges, durum ponunt dum ſaxa rigorem?
Dum mare, dum tellus publica damna gemit?
Mira fides! magno tellus hiat excita luctu.
Fallor, an inſolitis motibus icta tremit?
Dumq; inter functos vitarum vita recedit,
E tumulis redeunt corpora functa domum
Scilicet ipſa Deo rerum natura parentat,
Luget & artificem machina vaſta ſuum.
Tanguntur iuſto cæleſtia templa dolore,
Dum viduata ſua ſidera luce gemunt.
Et niueam fuſco faciem circumdata velo
Pallida fraternis luna laborat equis.
Ipſe etiam roſeos diſſoluit ab axe iugales
Phœbus, & extincto nox ruit atra, die.
Impia ne ſummi miretur funera Regis
Auertitq; oculos, continuitq; ſuos.

At

At tu quæ ſacro ſaturaſti ſanguine mentem
Numinis inſtantes experiere minas.

DE S. IGNATIO

INSITUS *ordinibus radiat Loiola beâtis,*
Sidus & ardenti fulget in axe nouum.
Terra fauet ſtudijs, parat inclyta Roma triumphos:
Tollitur & luxu pompa decora pio.
Publica vota fauet; blandoq; exercita ſenſu
Vtraq; dat plauſus Heſperis ora ſuos.
Fallor an explicita diſcurrit Gratia zona;
Ducit & inſolitos cum pietate choros?
Et decus, & virtus, & nobile vulgus honorum,
Atq; illibatus regnat in orbe lepor.
Cernis odoratis vt inumbrant æthera nimbis
Et pudor, & niuea pacis alumna quies?
Templaq; Panchæis afflantur meſſibus, errant
Perq; vias vrbis gaudia, perq; domos.
Ite per auguſtas & vos, mea carmina, laudes.
Mens mea, præſtanti ſolue tributa Patri.
Noſtra Philetæis certet Pimplea corymbis:
Aemula, Pindarico digna calore tonet.
Tu me, tu dio Pater optime, percute thyrſo,
Dum tua facta leui conor hiare lyra.
Ipſe canam decorum præconia clara tuorum.
Quaq; tuus peperit ſumma trophæa labor.

Hei

Hei mihi qualis erat, quã perdita vita, priuſquã.
Hunc ſibi, iam melior, ſenſit adeſſe Ducem.
Strauerat vt patrios effuſa licentia mores?
Vt nocuam diro ſparſerat ore luem?
Improba per populos, miſeras impune per vrbes
Errabant propero culpa, nefaſq; pede.
Et pudor, & triſtem ſuffuſa modeſtia vultum
Se proprio extorres proripuere lare.
Contudit Hic prauas ſuffultus Numine turmas,
Inq; ſuas potuit ſigna referre plagas.
Tunc victus abiere feri: tunc regula recti:
Tunc rediјt veri verus honoris amor.
Hoc impacatæ, ceciderunt vindice peſtes,
Hoc noua virtuti, præſide, nata ſeges.
Hoc moderante animis potior reſpondet imago;
Aptior et mundo iudice, forma viget.
Quam faciem ritus, & ſquallida ſacra reſumũt!
Horrida quo ſurgunt templa reterſa ſitu?
Quæq; prius tetra caligine merſa iacebat
Mens iacit ad verum lumina fixa iubar.
Hæ fuerant artes, hæc illi nota voluptas.
Lubrica manſuris poſthabuiſſe bonis:
Et iurata Deo, ſuperiſq; aſſueta palaſtris
Pectora ſub ſignis, Chriſte, locare tuis.
Numinis in cauſa duros tolerare labores.
Rebus opem dubijs ferre, docere rudes.
Nec minus ingenuis decus addidit artibus, & ſe
Doctrinæ nocuis hoſtibus oppoſuit.
Nam leuis vt tenues vapor euaneſcit in auras,
Cum prodit medijs fulgor eõus aquis.
Talis ad egregios aufugit inertia cultus.
Mentis & ætheria damna, veternus hebes.

Cum

Cum conſanguineis dedit error terga maniplis.
Bellua ramoſo prodigioſa malo.
Bellua lernæa longe pollentior hydra;
Cui turpis ſanies, anguiueumq; caput.
Nobilis hinc claris regnat doctrina lycæis,
Haurit & ingenuos læta iuuenta ſales.
Ipſa redit, doctoq; alacres in puluere mentes,
Et facili coetus gymnade Pallas alit.
Quis neget & dulces Helicona relinquere Diuas;
Acrius & caſtas ſubdere corde faces?
Hinc inhiat ſcriptis pubes operoſa vetuſtis
Siue tuis latium, Græcia ſiue tuis:
O bene ſub tantis renouatum laudibus orbem.
O noua ſub tali ſerula facta duce.
Si ſtudiis proles Oenotria floret honeſtis,
Si ſupera Muſas cum pietate colit,
Naturaq; vias, Diuumq; arcana recludit
Largius. ex iſto gratia fonte venit.
Gallia teſtatur, teſtatur Iberia diues,
Edidit hæc natum, ſenſit & illa Patrem.
At quæ natales conceſſit amabilis auras
Progenie hanc felix vberiore beat.
Oſtia qui potant immenſa binonimis Iſtri,
Et quos piſcoſo perluit amne Padus:
Ingenio celeres Belgæ, extremiq; Britanni
Huius inexhauſtas experiuntur opes.
Sauromatæq; truces, pictis & Iaziges armis,
Quiq; fouet rigidos tractus Hamaxobios.
Quid quod & ignotas extendit hic ignis ad oras
Non interrupto lucis honore faces?
Si quis hyperborea iacet orbis deuius Arcto:
Si qua latet noſtro terra dirempta mari:

O Si

Si qua premit pedibus tellus veſtigia noſtris
Obuia, nauigijs vix adeunda, calet.
Fertilis has flammis, hoc nouit America fulmen,
Fulmen ab innocuo quod trahit igne iubar.
Non armis potuit, non moribus aſper Iapon
Effugere ardentis didita tela viri.
Flagrat inexpletum, latijs & deditus aris
Exuit infenſos, dedidicitq; Deos.
Aemulus ætherei duodena per aſtra laboris
Qualibet externas permeat illa plagas.
Ortus & occaſus radijs afflatur amicis.
Ora calens Auſtris, & Boreale latus.
Sed iam tempus erat tam grande reponere cælo
Lumen, vt à primo ſole perenne micet.
Scilicet, Ignati, patrio maturus olympo
Aſpectu frueris iam propiore Dei.
Te celebrat templis, te mitibus accipit aris
Summus tergimini iuris in vrbe Pater.
Iam toga, iam ſacræ tibi ſupplicat infula frontis,
Nobile regali iam diadema nota.
Auſoniumq; notas claris virtutibus annum,
Et decoras factis Romula ſacra tuis.
Huc tibi delatos ades inuiſurus honores,
Votaq; ſuſpenſa, quæ damus, aure bibe.

AD EPISCOPVM BAMBERGENSEM

ORATOREM CÆSAREÆ MAIESTATIS.

QVIS nouus Auſonia Princeps affulſit in ora?
Cui ſtrepitu feruet Dardanis aula nouo?
Nec ſibi lætitia, nec temperat vbere laudum;
Cum ſeptimgemino Roma ſuperba iugo.
Applaudunt, Godfride tibi. tu Cæſare dignum
Munus, & Auguſtas tu geris ore vices.
Nobilis interpres, laudanda pacis alumnus,
Et decus, & latiæ publicus vrbis amor,
Te veniente, nouo mundum ridere ſereno
Vidimus, & lætos ire, redire dies.
Te ſtudijs complexa fouet, te Romula pubes
Suſpicit, in laudes ingenioſa tuas.
Hic ſtupet aſpectu, maieſtas aurea vultus
Hunc tenet, & facili lumina flexa face.
Pars relegit gentile decus, generiſq; tenorem,
Et veteres alma fronte recenſet auos.
Quoſq; domus claro quondam de ceſpite fudit
Nobilis vna ſagis, vtilis vna togæ.
Sed maiora animo promittis, & exeris alto.
Hoc mihi Phœbæus puluere ſudet equus

Quid tibi ſuggeſto mentis calcata decenti
Sceptra? quid è titulis parta trophaea canam?
Quam reliqui preſſant arcte, tibi ſupplicat vni
Infula, neglectus ſe tibi flectit honos.
Nec lituos ambis, nec regni culmina curas
Dædalus in motus regna tenere tuos.
Hos diſcat mores, hos didita fama loquatur,
Orbis & extrema poſteritate notet.
Non tamen imperii ſacris admotus habenis
Naturæ laxas libera fraena tuae.
Teq; prius docilem ſub rege pudore coërces,
Mox regis humano ſubdita corda iugo.
Regna cano, regniq; Ducem, qui Numinis artes
Fouit, & ætherij iura decora fori.
Hoc ſyncera fides. pietas hoc dia magiſtro
Rettulit audentes in ſua templa pedes;
Et pudor, & probitas gelidas impune per vrbes
Errabant ſtygijs intemerata dolis.
Aurea relligio cœtu comitata ſororum
Foedera firmabat, foedera pacis erant,
Tunc aui melior ſeries, proleſq; reuixit
Aurea, tunc victus interiere feri:
Tunc ſcelus, & ſtricto frenata licentia nodo,
Et luxus, veterum vaſta Carybdis opum.
Legis ad arbitrium ceſſerunt crimina, ſontes
Poena tulit, creſcens edomuitq; nefas.
Vixit iuris honos, decretaq; mentis honeſtae
Vſq; vigent, tacito deueneranda metu.
Non taceam fidos in munia ſumma labores,
Excubiaſq; animi, conſilijq; vices.
Non faciles aditus, non mollia tempora fandi,
Pulſaq; facundo ciuica damna ſono.
Numi-

Numinis & ritus cultu meliore receptos,
Quaq; nitent; turpi ſacra reterſa ſitu.
Claris vera docet maieſtas reddita templis,
Vera docent noſtro templa piata Deo.
Occidit impietas tetra pollentior Hydra
Bellua centena pernicioſa lue.
Ramoſo non illa malo, non illa colubris
Pullulat, aut nocua tabe venena iacit.
Vis necat Herculea maior, monſtrumq; nefaſtum
Vexat, & vltrices ingerit vſq; faces.
Hactenus eſt paci. nunc Pindi è vertice laurum
Sedula belligero carpe, Thalia, Duci.
Arma pia, & ſuperis prætoria freta retexam;
Signaq; cæleſti conſociata tuba.
Mens pauet admonitu, viſuq; exterrita diro
Non potis eſt numeris verba referre ſuis.
Quantos illa tibi mouit Bamberga tumultus
Eruta de ſtygijs turba cruenta vadis?
Cum tereret greſſu paſſim tua prata rebelli,
Et gereret ſæuus bella, necemq; furor.
Cum numero, non more ruens, templiſq; rapinas
Tenderet, inceſtas & ſine lege, faces.
Iamq; ſacris inhians opibus ſecreta parabat
Munera ſacrilega conſcelerare manu.
Atq; vbi multiplici feruent altaria voto
Largifluo noctem concelebrare mero.
Scilicet vt multo diuina nataret Iaccho
Regia. proh facinus, pro male nata ſeges.
Hæc regit. hæc vindex tutatur moenia numen
Barbare. cum ſuperis irrita bella geris.
Faſtu nempe tumes. quid vana ſuperbia poſſit.
Lapſus ab Arctoo lucifer axe docet.

In tua cæleſtes coniurant damna manipli
Ocyus. in Ditem fulminat ipſe Deus.
Tela parat candor, qua ſe clepet arte libido?
Non feret improbitas, quæ gerit arma pudor.
Vana ſuperſtitio volucres diſperget in auras
Spicula. diuinus tela retundet amor.
Cum vitÿs cernit virtus. victoria certa eſt
Expedit en pugnax alma trophæa fides.
Relligio victrix, & adorea laudis honeſtæ
Donabit meritas frondis honore comas.
Vera fides, trepidæ torquent dum tela cohortes.
Non tulit ardentem vis inimica Ducem.
Ille alio rapidas prædonum diſpulit iras,
Bellorumq; pia nubila nigra manu.
Hinc ſuperũ ſtetit alma phalãx; cõtraq; furentũ
Iniecit ſubitos, agmina fœda, metus.
Inde ducum Chriſtus terror, cæliq; virago
Fulminis acta modo caſtra dedere fugæ.
Auſpiciis, Godfride, tuis Bamberga triumphat,
Soſpite te nullas extimet illa minas.

AD OCTAVIVM FORZINVM PERVSIÆ COMMORANTEM.

TE procul à patria, latiaq; penatibus oræ
Detinet Auguſtæ deuius vrbis amor.
Et frueris meliore polo, veriſque beati
Delicias Romæ neſcius vnusa habes,

An

An te cura mei digreſſum ex vrbe remordet?
An penitus toto pectore decidimus?
Anne tui quondam torpes oblitus amici,
Immemor & cari dure ſodalis abes?
At te nulla mea delent obliuia mente.
Idem, qui ſemper pectore viuit amor.
Non Ixionides arcto ſic Theſia nexu
Iunxit, ad infernas vt comes iret aquas.
Non adeo carum Pilades dilexit Oreſtem,
Ducor vt ad mores, proripiorq; tuos.
Semina naturæ ſequimur. primordia amandi
Illa dat, occultas iniicit illa faces.
Naturam ſibi quiſq; ducem facit. hac duce multa
In ſua coniiciunt commoda, multa negant.
Hac coetu volucres, hæc monſtra natantia iungit,
Dædala cum tacitas indidit ante vias.
Vis eadem caſto connectit amore columbas,
Atq; eadem rabido diſtrahit accipitre.
Nec canibus lepores, nec gaudet dama leæna,
Et fugit inuiſum ſima capella lupum.
Cernis vt irriguas prope conſita populus vndas
Tollitur aeriis conſpicienda comis.
Camporumq; humiles odit vindemia glebas,
Collibus apricis plenior illa fluit.
Lætius hoc pomis, hoc glandibus aptius vber,
Hac melius Cererem fert humus, illa Palem.
Sic genio mortale genus vincitur eodem
Arctius, & ſimilem clam ſibi quiſq; fouet.
At tua me virtus ſpecie coniunxit honeſta,
Et ſermo, quo non alter amabilior.
Mens agitur quocumq; rapis, quacunq; vagatus
Intuleris cupidos, rettuleriſq; pedes.

Non iter hanc, rupeſq; caua, non obuia tardant
Flumina, montanis praecipitata iugis.
Nec, ſine me, placidi producis tempora veris.
Nec, ſine me, ſicci ſidera dira canis.
Siue Apennini ſpectare cacumine gaudes
Quo viret herba ſolo, quo rubet vua iugo.
Siue ducis vallem tacitus mirabere Iani,
Attonitoſq; trabes culta per arua gradus.
Nec ſi natalis curras prope flumina Tybris
Tybridis ad ripas mens comes ire neget.
Tybri pater quo nam poſſum te dicere verſu,
Pangere vel lympha commoda mille tua?
Gramine tu ripas, tu floribus aequora pingis,
Herboſiſq; afflas frigora blanda thoris.
Area te propter Cereali mergite flauet,
Atq; hilarat felix horrea plena ſeges.
Limoſis alibi, vitreis hic purior vndis
Laberis, & leni perluis arua pede.
Agricola incuruo terram cum findit aratro
Ad tua praedurum murmura fallit opus.
Atq; aliquis raucos imitatur voce ſuſurros:
Vt cecinit notis Tytirus ipſe vadis.
An, Traſymene, lacus ad nobile littus amoeni
Romuleum geſtis detinuiſſe virum?
Non bene Romulidū tibi credita pignora noſtrō
Pectore iam dudum figitur iſte timor.
Te meminiſſe decet tetro quae plurima fundo
Corpora Puniceo ſub Duce fuſa tegas.
Flaminij clades, acieſq; oppreſſa cadentum
Te notat infauſti nominis eſſe reum.
Tum faſtis damnatus eras, cum cade latina
Alueus irriguis diſcolor ibat aquis.

Quo

Quo Romane ruis? male praelia ducis, & haſtas
Conijcis in libycam, Marte vetante, manum.
Non tuba, non litui, non apto buccina cantu
Inſtrepit, & laeuum pracinit omen auis.
Exitium geminum rupeſq; minantur, & vnda:
Saxa dabunt miſeras, & dabit vnda neces.
Ilia quos gemitus, quos hauriet Ilia fletus,
Auſonia triſti cum bibet aure luem?
Dira lues, qualem ſtragis teſtantur acerui;
Quaeq; virum canis oſſibus albet humus.
Vertite Troiugenae Peruſina ad moenia curſum
Dum licet. hic profugis angulus aptus erit.
Haec olim fuerant, nunc pignus amabile pacis
Teq; tuaſq; ſacro foedere ſancit aquas.
Pace ſolum, colleſq; vigent. pax aurea circum
Proxima diuitijs conſerit arua ſuis.
Pax alit agricolas, & ciuibus otia fundit,
Oppidaq; innumera florida prole beat.
At raucae ſiluere tubae, nec Martia ſomnos
Claſſica terrifico murmure pulſa fugant.
Nunc licet & latos errare impune per agros,
Grataq; vicino dona referre lacu.
Ille parat rapidis gelidas pro ſolibus auras,
Squammigerum oblata pro dape ferre gregem.
Seu libeat funda vitreos impellere fluctus,
Nulla replet teretes gratior eſca plagas.
Hic licet Octaui, triſtes depellere curas,
Et genio longos tranſiliſſe dies.
Donec nocturnos accenderit heſperus ignes,
Et citet ad ſolitos ſidera fulua choros.
Interea abſentem ne dedignare ſodalem:
Sed ferat alternas pagina grata vices.

AD

AD VRBANVM VIII. PONT. MAX. DE POTESTATE PONTIFICIA, ODE.

REGNARE terris vidimus alterũ
Late tonantem ſorte vicaria,
Iraſq; , diuinumq; fulmen
Intrepida iaculare dextra:
Atram rebelles ad ſtyga trudere,
Cuius potenti voce recluditur
Immane diductis dehiſcens
Faucibus obſequioſus orcus:
Deuota rurſus pectora tartaro
Donare cælo, fertur Atlantias
Vtcumq; damnatos auernis
Virga vadis reuocare coetus.
Minerua vero verius indicat
Oſtenta rerum lingua ter integri
Interpres aqui, ter ſupremi
Arbitrij memoranda laude.
Soluta vinclis docta tenacibus
Vincire nexu, vincta reſoluere,
Fatiq; naturaq; leges
Inſolito variare nutu.
Quicquid ſeuera voce diremerit
Quicquid benigna, Numen ab æthere
Ad iuſſa concors ſempiterna
Lege ratum, ſtabiliq; firmat.

Se nulla terris tollere celſius
Audet poteſtas. hinc diademata
Hinc ſceptra voluuntur ſacratos,
Ante pedes, dominiq; faſces,
Ducumq; Regumq; inclyta gloria
Succumbit vni. nec popularibus
Stipata maieſtas ab vndis
Segnis abeſt, apiceſq; honorum.
Te tanta ſummo culmine dignitas
Reponit, in te nititur omnium
Tutela rerum. tu patentis
Frena capis, regimenq; Mundi
VRBANE, cæli dictus, & infimi
Sequeſter orbis, cura Quiritium
Iucunda, reginæq; præſens
Præſidium, columenq; Romæ.
Iniuncta digno munia comparas
Laudum paratu: vim ſapientiæ
Promouit innatam, tuoſq;
Altius expoſuit labores.
Virtute functos; & pietas Deo
Matura mores pectoris aureos
Formauit, æternis amicos
Conſiliis, docileſq; cælo.
Hoc nixa bino cardine vertitur
Auguſta regni machina, pertinax
Seruare præſcriptum iubentis
Numinis, imperioq; maior
Quocunq; rerum. temporis ictibus
Petita ſeſe mole tenet ſua.
Vel ſi ipſe monſtrorum cateruas
Euomeret Phlegetonte Pluto.

AD
S. CASIMIRVM
REGIS POLONIAE
FILIVM.

S PLENDOR Sauromatum decuſq; Regum,
Aulæ deliciæ remotioris,
Oræ diuitiæ rigentioris,
Regnantum, Caſimire, margarî- (tum,
Atq; Agellonidum lepos auorum;
Te caſtæ pietas parentis aluo
Surgentem fouet, & ſuum fatetur,
Blandum delicium; pios amores,
Te de millibus eligens Alumnum.
Nutricis tibi lacte cum recenti
Inſtillat ſuperum ſalubre nectar,
Veras Cælicolum ſuauitates,
Flammas Numinis, aureoſq; cultus.
O factum bene. quam cito decoras
Expromis Puer educantis artes.
Dum te floriferis dicas ab annis
Cunctis viribus, omnibus medullis
Summo pectora ſaucium Tonanti.
Quem tu præ omnibus eſuris, & ardes,
Longas ò quoties vacare noctes,
O longas quoties vacare luces
Diua diceris allocutione?
Templis ò quoties, ſubaxe, clauſis
Ad ſacros humilem iacere poſtes,
Affixumq; ſolo, nec intueri

Auſum

Auſum, Cælicolum domos nitentes
Vidit ſideribus polo fugatis
Puris lucifer albicans quadrigis?
Tunc rores oculis, genis cadentes
Eos colligit. hoc liquore terris
Florum multiplices parit colores.
Hinc annis, ſapientiaq; maior
Illibata Deo per omne tempus
Mentis lilia, pectoriſq; florem
Cuſtodis rigidus, vigil ſatelles.
Hunc nullis pateris legi diebus.
Nec te propoſito mouet pudico
Aetas illecebris dicata blandis,
Nec viuax teneræ vigor iuuentæ.
Dum te blanditijs rapis doloſis,
Nec te cæca ſuo poteſt voluptas
Frenare indocilem, iugo rebellem:
Duros corpora ſentiunt dolores,
Et languens tacito iaces grabato.
Serpunt æſtiferæ febres per artus.
Accurrit ſapiens, & omne Pæon
Captat præſidium ſalubre ſuccis.
Herbarum eruitur vigens poteſtas,
Præſentiq; adhibet manus medelæ
Chiron Phillyrides, ſagax Melampus.
Fruſtra .ni thalami iugum pudici
Admittat male contumax iuuenta,
Et captet licitos thori lepores,
Et ſeſe face copulet decenti:
Excludi faciles negant calores.
Adſunt vnanimes rogant parentes,
Flammas ne renuas tenax maritas,
Nupta ne fugias pios amores;

Dum

Dum ver floridulæ monet iuuentæ
Nexus gaudia comprobes iugalis
Aulam foetibus inclytam propages.
Quid me, quid placidis laceſſis armis
Mater? quid genitor ſonas ad aurem?
Quid vana ſtrepitis locutione?
An ſummo pudor integer Tonanti
Primis ex animo, dicatus annis
Marceſcat fragilis lepore vitæ?
An dum ſidereis vigens in hortis
Manſura fruitur perennitate
Hic paucis pereat caducus horis?
Vos mi conſilium ſalubre; vos mi
Vitam tradere ſoſpitem putatis?
Vos me præ reliquis amatis, an me
Peſſum præcipiti datis ruina?
Proh quantum à Superis viis aberrat
Deceptus nebulis vterq; recti,
Damnatoq; furens amore peccat.
Me fuſcis prius additum tenebris
Fauces tartarei vorent barathri,
Quam ſacras violem pudoris artes,
Quam decreta diremerim pudoris.
Is tantum mihi munus auxit. illi
Seruatur tenebras aduſq; nigras.
Dulces illecebræ valete ſenſus,
Feruens illicium Iuuenculorum
Foedus legitimi iugale lecti.
Ad caſtas feror innocentis agni
Veri pignora, nuptias amoris.
Hunc per lilia cana, per liguſtra
Candenti ſequor innocens amictu.
Huic me perpetuis ſacris dicaui.

Huic

Huic præſtare fidem decet perennem.
Abfelix ter & amplius beatus,
Tanto ſub duce ſi merere miles,
Sanctis ſi valeam perire caſtris.
Hac tu, nam Deus obſerauit aures
Votis ſupplicibus, piis querelis.
Dum mentem incolumem cupis manere,
Dum te pectore ſoſpitas pudico.
Membrorum decus aſſis æſtimaſti.
Hinc præcordia macerant calores,
Et compage repente diſſoluta
Membrorum pietate pertinaci,
Caſtæ victima glorioſa laudis,
Vitæ lumina deſeris caducæ,
Vitæ lumina ſcandis ad perennis
Hinc te coetibus inſerit beatis.
Antiſtes latiæ ſupremus vrbis,
Decernitq; tibi ſacros honores.
Ad pompas veniunt tuas frequenter
Immenſæ populi precantis vnda,
Allegantq; tuas preces Tonanti.
Sic te, dum breue deſpicaris aulæ
Auguſtum diadema frontis altæ,
Sceptrorumq; decus, notaſq; regni
Aeternum capit aula ſumma Ciuem.
Virtutum ſeries ferax tuarum,
Te maiore ſuperſtitant, & augent
Regnorum cumulo perenniorum,
Quam nomen Patris, aut thorus iugalis,
Aut foecunda propago filiorum.

OCTAVIO
FARNESIO

SI nobis flueret lidius vberum
Humor diues opũ: ſi Tagus aurea
Hermi gemmiferi ſplendidus (æmulus
Vectigalia traderet:
Aut eoa nigri regia Memnonis
Baccas porrigeret prodiga roſci.
Theſauris locuples munera funderem (das
Noſtris hauſta benignius.
Praebemus tenues parua; ſed eminet
Paruis muneribus mens generoſior,
Quae ſi poſſideat plura, refuderit
Pleno dapſilis vbere.
Grati ne renuas obſequij notas
Viuax ingenui pignus amoris; &
Deuoti placidos pectoris obſides,
Octaui columen Ducum.
Nec tu fronte (reor) reſpuis horrida
Hoc quicquid modici eſt; cui genus eminens,
Nutrita & laribus mitibus indoles
Mores indidit aureos.
Solers ingenio qui facili graues
Cultus aſſocias, nempe nitentia
Pactis condecoras ſtemmata, ſanguinis
Nuſquam degener inclyti.
Quis laudes veteris, quis titulos domus
Quis late dominos concelebret Duces
Et conſanguineis foedere mutuo
Prolem Regibus editam?

Hinc

Hinc fulcit validis Gallia nexibus,
Coniurata manus tendere bellicas:
Hinc foetum imperijs Auſtriadum genus
Præſenti retinet fide.
O creſcat meritis ſemper honoribus
Virtus, Arſacidas vincere pertinax,
Et qui virginei cærula marmoris
Strata perdomuit trabe.

IN CONCLVSIONIBVS
Quibus præerat
CARD. CRESCENTIVS

CHORVS PRIMVS.

ME tua, Phœbe, per operta rerum
Flecte palantem face noctiluca,
Romulo Phœbe radiare dudum
Callida ſole.
Abditos poſſum, duce te, receſſus
Ire naturæ. furiata quamuis
Candidum veri vitiare lumen
Bellua tardet.
Vince fallaces potior tenebras
Luce victrici, dubiamq; mentem
Ducat ardenti per iniqua flexu
Flamma bicornis.
Ocyus tetras repetent latebras
Gorgones diræ, ſtygiæq; peſtes
Criminum pubes male nata, ſacro
Acta rubore.

CHORVS SECVNDVS.

Nocturnis tenebris fulgere purius
Princeps alme tuum ſidus amabile
Auctum purpurea me face reſpicit,
Sidus quod radijs tacta ſalubribus
Olim Roma potens ſenſit, & extulit;
Tectorum remouens agmina criminum,
Cum ſe flagitijs vndiq; turpibus
Abſterſam roſeo lumine, geſtijt.
Quod fulſit meritis, perculit improbos,
Hoc fulgente, nigris candida veritas
Emergit latebris, lucida conſpici.
Hoc nobis nituit lampade dextera.
Hoc fauſtos eadem ducet ad exitus.

CHORVS TERTIVS.

Pulſa nocte, coloribus
Exoptata dies appetit aureis.
Calles impenetrabiles,
Et flexus tenebris triſtibus abditos
Flamma vicimus auſpice.
Cæca nocte diem fulgere vidimus.
Noſtro gratia ſideri;
Tutos quod potuit reddere tramites.

AD M. ANTONIVM PROSPERVM

Omnium ſtudijs artium inſignem, cui memoria cognomentum fecit.

INTACTIS ſapientiæ
Theſauris animũ ditior indicis,
Quos non dira neceſſitas,
Non æui ſeries diſſipat, inſolens
Momento omnia vertere,
Nõ liuor rabida morte potẽtior;
Quanto dona benignius
Arcana inſinuas diuitis ingeni;
Tanto mens ſibi mercibus
Non exhauſta ſuis largius affluit:
Rari copia muneris,
Summi vena boni, prodigus omnibus
Fons, indeficiens ſibi.
Menti, Marce, tuæ gratia dapſili,
Quod virtute domeſtica
Me mitis recipis; quod ſapientium
Coetus inter amabiles
Miſces, quos propriis diuitiis beas.
Dum ſermonibus aureis
Diues lingua ſonat nectare dulcius,
Menti infundere pabulum,
Et curas animi diluere efficax,
Seu veris grauidus bonis
Partus egregios edere geſtias,

Seu libes thyma Rhetorum
Hyblais apibus ingenioſior.
Seu quæ priſca pedeſtribus
Aetas hiſtoriis, quæ noua condidit
Alis fulminis ocyor
Mores, & ſeriem, & tempora differens
Acri mente recenſeas,
Coetus Threycio blandius Orpheo,
Aut Amphione detines.
Scita hinc ſacra ſonas, quicquid & intimi
Vates Numinis hoſpites
Afflato Iſacidis pectore præcinunt.
Quicquid dia volumina
Laudando referunt digna ſilentio.
Solers innumerabilem
Dictorum vario fonte reconditam
Lingua promere copiam;
Ornatuſq; virum Mercurialium
Blandis pingere floribus.
Illibati operis Dædalus artifex.
O felix ter, & amplius,
Aeternis animi muneribus potens,
Ipſis regibus altior,
Non te triſte micans lumine noxio
Inclementia ſiderum
Turbauit placido pectoris à ſtatu.
Non crudele trabalibus
Clauis exitium fata minantia.
Pernix pectore firmitas
Fortuna varia non vice fluctuat;
Seu te præcipiti rota
Depreſſum atteniiet, ſeu bona ſubleuet.

AD CARDINALEM DE SOANA.

C*VI ſe Nepotum lingua fauentium*
Addicet olim? quę noua Poſteris
Commendat ætas, & Quiritum
Per ſtrepitus, memoreſq; plauſus
Aeternat? ò quæ fata ſuperſtite
Rumore Clio tollis? & inclytum
Examen Heroum, togatas
Ede lyra meliore laudes.
Quæ prima laudas? qua pede leſbio
Poſtrema tractas? an decorum gradus
Virtute quæſitos emaci,
Quos animi precioſa merces
Parauit almis aucta laboribus?
An grande munus non temere inditum
Gaudens ab excelſo decoros
Ingenio retuliſſe cultus?
Obliuioſam neſcit inertiam
Auguſta virtus. ſcilicet integram
Vulgi per obſtantes tenebras
Explicat imperioſa lucem.
Virtute fultus tollitur altius
Plaudente fama, & ſideribus caput
Illuſtre paulatim recondit,
Laudis humo rapiente penna.
Hinc eniteſcis flos, BIGHE, Romuli
Præſtans ſenatus. hinc trabea datam

Aeque, & receptum, par & aulæ
Dardaniæ decus arrogatum.
Fautor decorae pacis, & arbiter,
Vindex & aequi. te pater edito
Semotus Apenninus antro
In gelidis reſonat latebris.
Te Tuſca tellus, Mercurialium
Altrix virorum, celſaq; moenia
Fundata Gallorum maniplis
Suſpiciunt, tua nec iuuentus
Detrectat ardens, & docili iuga
Ceruice geſtat. publica tu ſalus
Audis, verecundiſq; iuſſis
Hinc amor, hinc timor obſecundat.
Nitens latinae gloria purpurae,
Cui ſe tyarae tergeminae Pater
Communicata ſaepe mente
Inſinuat, referatq; ſenſus.
Conſulta in actum promere callidus,
Quae de latebris pectoris exeris,
Cum iura terrarum gubernat
Ad modulum grauioris aequi.
Nec ſe maligno fonte benignitas
Auara claudit: prodiga ſed ſui
Manans inexpletum feraces
Fundit opes refluente vena.
Teſtes, decenti quae pede geſtiunt
Te dulce circum ludere Gratiæ
Foecunda ſolertes tributa
Diuite diſtribuiſſe cornu.
Et molle fandi tempus, & integro
Sublata vultu damna nocentium,

Leniq;

Leniq; vallatum tribunal
Iudicio miſerorum aſylum.
Te pauper ambit te prece ſupplici
Implorat, arctis rebus amabilem,
Confine cum ſeruans vtrumq;
Iuſtitiam pietate miſces.
Vectigal almum colligis, omnium
Veros amores, laude domeſtica
Letho vel inuito ſuperſtes
Poſt breue curriculum futurus.
Nunc carpe longos emerita dies
Virtute felix. ò tibi Neſtoris
Longam redonaret ſenectam
Mundi opifex dominuſq; fati.

AD CARDINALEM MONTALTVM.

OLIM potenti ſtratus ab Hercule,
Terror ferarum funeris inſcius
Poſt damna fatorum ſuperſtes
Axe leo Nemeæus ardet
Iunonis almæ numine dextero;
Cuius flagrantes, auſpiciis vices
Inflammat, aeſtiuumq; caelum
Implacido moderatur aeſtu.
Virtus auaris ſed tua ſordibus
Nudata, largo munere dapſilis
Gentile pacati leonis
Sideribus decus arrogauit.

Non laudis expers, nec minor Hercule
Princeps fereris, famaq; & inclytum
In Bactra nomen, ferûi daſq;
Regna Iubæ, penetrabit oras,
Qua lingua vatum, quaue ſilentio
Obuoluat ætas marmore viuidas
Aedes, & in cælum minantes
Aerias, tua facta moles?
Tu doctus aras, Numine præditas
Augere ſacris. fœnore tu pio
Cenſus remetiris, lucratus
Diuitias operoſiores.
Te templa ſaxis ſtructa Caryſtijs,
Te ſumptuoſis picta coloribus
Delubra viuacem loquuntur,
Munificis opulenta donis.
Te tollit auctu muneris vbere
Ditata pubes. ô Pater vnicum
Solamen. ô fulgente præſens
Pauperiem reparare ſumptu.
In te vetuſtos Dardana ſpiritus
Ducum reuiſit Roma, cupidine
Cum dona contracto refundit,
Et fragiles tua dextra gemmas:
Et quicquid vſquam littoris Indici
Flauis arenis lucet, auaraq;
Thetis quod occultat profundo
Inſinuas, potior caduco
Priuatus vſu. ſcilicet intimis
Contenta donis mens pretioſior
Inuiſa purgamenta terræ
Munera deteriora temnit

Hinc

Hinc feſſa virtus, & vigor ingeni
Languens reſurgit. tu ſapientium
Mentes ad æternos labores
Vſq; ſitu reuocas iacentes.
Auguſtus olim te minor audiet;
Et ille præſens, Mercurialium
Tutela Mæcenas virorum
Nocte iacet, meritaſq; carpet
Obliuiones. nec Proculeius
Tibi paternos conferat æmulus
Senſus, & oppreſſi leuare
Promptum animum generis ruinas.
Iam deſtinatos largâ benignitas;
Matura cælo iam pietas tibi
Nec morte labentes honores,
Et decorum monumenta promit.

IN OBITVM AMICI.

QVIS me, quis aſtus morte ferocior,
Amice, tecum proripit ocyus?
Quo te antecedentem citato
Proſequitur mea vita curſu?
Ab fata quo te partem animæ meæ
Maiorem adurgent, pars minor (aduolo
Iam lucis hoſtis, iam futurus
Funere perſimili beatus:
Vtrumq; noſtrum par decus ingeni,
Cultuſq; nexu vinxit amabili.
Vtrumq; diſſolui neceſſe eſt
Diſcidium properante letho.

Com-

Compoſne voti, an falſus amabili
Furore ludor? nempe ego lugubri
Vita relictus. tu iuuentæ
Flore modo geniale vernans
Elanguiſti: tantulus & cinis
Breui coactus marmore clauderis.
Huc illa, virtutum magiſtra
Huc recidit tua forma morum?
Amoris hic de munere mutui
Prouentus extat? ſiccine gaudia
Nexus in alternos caleſcens
Vſus amicitiae propagat?
Tanta ſodalem merce ſuperſtitas
Tanta petitus? grata quis aureo
Condita ſermonis lepore
Verba animo feret aſtuanti?
Cui prorſus ima mente reconditos
Senſus locabo? quis bona compare
Guſtabit vſu? quem proterua
Participem, ſociumq; ſortis
Rite aduocabo? quem ne ego ſoſpitem
Modo videbam? proh breue gaudium,
Proh iuſſa fatorum ſeuera
Funeris ambitioſa noſtri.
At mitis alti pectoris indoles
Placare mortis debuerat minas.
Fruſtra. nec illum glorioſis
Foetibus ingenium beatum
Nec ipſe centum nobilis artibus
Cordis renidens reſtituit vigor:
Oracla qui mentis profudit
Socratico bene plenus hauſtu.
Virumq; flores Mercurialium

Liba-

Libarat audax. quid Babilonicas
Tentaſſe ſortes, & capaci
Cælum animo peragraſſe iuuit?
Vis nulla Parcarum *irreuocabilem,*
Valet potentum vincere turbinem,
Cyruſq; Therſiteſq; ſauis
Imperijs properabit exul.
Felix. pudica pectora coniugi
Fœcunda vates acer amoribus
Monſtrauit, audaciq; plectro
Tartaream penetrauit aulam:
Felixq; Pollux funere mutuo
Fratrem redemit. ſic vtinam mea
Sors iret, & vita daretur
Munera contribuiſſe tecum.

Dum diſtribuerētur Concluſiones quibus præerat Cardinalis de AQVINO.

FELIX auſpicijs imber Aquinijs
Inſignem caueæ compleat aream:
In morem ſolitū miſſilis ingruat;
Sub miti decorū Præſide largitas.
Effuſis gremijs excipe munera
Pubes occiduo ſoſpes ab Ilio
Centum turba potens nobilis artium
Pugnæ primitias excipe ludicræ.
Acri mox videas gymnade mitibus
Armis Palladium ſurgere prælium.

Dum

Dum iunctis, animi, viribus ingeni
Diſcernunt, auidi laudis adorea.
Laudatrix decorum dum ſapientia
Irritat placidis corda furoribus:
Et ritu Aeſonio bella reſeminat.
Altrix ingenuæ Pallas inertiæ
Quæ ſitam meritis ſuggere lauream,
Palmas eximijs mentibus expedi.

De quodam Viro Religioſo, cui cum æger eſſet apparuit Beata Virgo cum Filio.

V*IS grata morbi, febris amabilis,*
Lenimen ægri nobile corporis:
Flamma vel auris leniores,
Quæ graciles populantur artus.
Dum te ſalutis mater, & aurei
Vigoris altrix, ſedula languidũ
Solatur, æternumq; pignus
De gremio tibi tradit almo.
Quæ te voluptas acta medullitus
Hauſit? quis ægro pectore ſpiritus
Delapſus actutum fugauit
Lethiferos generoſus æſtus?
Ten' vita mundi, ten' memorabilis
Dauidis heres, gloria Cælitum
Inuiſit, & longum moratus
Emeritis puer hæſit vlnis?

Quam

Quam pene vitæ cum duce, luminis
Donum caduci linquere geſtiens
Terris ab inuiſis ad aſtra
Raptus es, & ſuperum decores?
Sed eruditam Numine largius
Mentem profundo carcere conditam
Orbis repoſcebat, daturam
Perpetuæ documenta vitæ.

Ad pullos columbarum oblatos pro CHRISTO IESV.

PICTARVM volucrum decus,
Viuax alituum gloria cœtuum:
Libamenta, columbuli
Sũmo grata Patri; quos ſtatuit ſui
Nati Diua vicarios.
Permutare Deũ victima paruulum
Fuſis docta cruoribus.
Vobis, ſeu teneram rite puerperam
Luſtri haud vllius indigam
Perluſtrare datur. ſeu modici laris
Veraces geritis notas:
Cædes ſeu puerum veſtra redemerit:
Felix par volucrum, quibus
Vita mors fuerit tanta beatior:
Non inglorius vltimos
Veſter geſtit honos tangere poſteros;
Dulce eſt fundere ſpiritum,
Quos manſura facit fama ſuperſtites.

BEATO IGNATIO LOIOLAE

Senſibus in Deum abalienato.

ODE.

AMORIS oeſtro percitus entheo
Ad ſempiternos imperioſius
Raptaris, Ignati, lepores
Deliquio labefactus alto:
Dum derelictis transfuga ſenſibus
Deo propinquus, te procul exu-
Nexuq; inhærentem tenaci (las,
Te ſimili ſociare gaudes.
Stant membra ſigni languida frigore,
Mens acris intus conflagrat. ô amor!
O cordis igniti calores
In gelido vigiles veterno!
Parum ſupremo funere diſcrepat
Sopita virtus, quam rota ſepties
Candentis admirata Phœbi
Memnonis è tumulis reuiſit.
Qua mens in illo Numinis vbere
Erat? quis ardor? quis tibi pectoris
Senſus, tenenti larga ponti,
Larga ſoli bona, larga Diuum?
Rudis theatrum nobile Cælitum
Spectator intras. hinc ſapientior
Diſcedis, & te maior, auctus
Numinis vberiore lapſu.
Ad nos rediſti. qualis? amabilem
Humore vultum ſparſus, & anxio

Dulci renarratas querela
Delicias animo reuoluens.
Frequens IESVM pectoris exprimit
Interpres almi lingua. quod intimis
Fixum medullis nomen hæret
Aſſiduo geminatur ore.

IO: BAPTISTAE COLVMNAE
Doctoris laurea inſignito.

IAM ſatis doctis agitate caſtris
Laurea tempus redimire crines:
Nobili mẽtẽ grauidã trophæis,
Siſte triumpho.
Ille te ſcitus per amata puluis
Bella collectus, comes & laboris
Sudor, æternam meritis fatentur
Quærere famam:
Huc ades iuſta fruiture palma.
Te manet laudum numeroſus ordo:
Te ſuis virtus decus arrogare
Geſtit Alumnis.
Sume magnarum, ſtudioſe, rerum
Temporum frondes auidas tuorum
Hoſpites laudum; merita capillos
Cinge corona.
Hanc ſuis altam tibi legit hortis
Alma doctrinæ genitrix honeſtæ
Imbre ſudorum, vigiliq; vultus
Rore rigatam.

Vi tua crebros animata foetus
Fundet hæc olim generoſa florum.
Nec fuga annorum, nec iniqua Caüri
Frigora lædent.
Nulla virtutem ſinit eſſe merces
Laudis expertem. tua facta teſtis
Fama plaudentis per amica turbæ
Murmura tollit.
Plauſibus gaude tibi concitatis:
Aure clamores bibe: de lycæi
Editos culti ſpatijs, & alma
Luce theatri,
I decus clari Ducis aſſecutus
Mentium lenes moderare rixas.
Signa iam confer. tua docta pubes
Caſtra ſequetur.

De ſcriptis editis A IOANNE MARTINEZ. Philoſophiæ in Academia Complutenſi Magiſtro.

M*ANSVRIS referas viuida paginis*
Admirãda ſono dogmata poſtero;
Turbarum columẽ Mercurialiũ,
Magnæ ſplendor Iberiæ.
Non tu, Cecropiæ dum ſapientiæ
Pertentas aditus mẽte recõditos,
Hæres in veterum Graiugenum auijs
Veri transfuga, greſſibus.

At decreta docent te flagyrita, quæ
Inſummo Sophiæ ſemita collocet,
Doctrinæq; trahunt in penetralia
Cretæ flamine tutius.
Illis auſpicibus protinus abdita
Euulgas, tacito tecta ſilentio,
Naturæq; vices, & variabilem
Rerum ediſſeris ordinem,
Vt formis alijs deficientibus
Succedant aliæ, diſſociabili
Nexu. Sic nihil eſt, quod videt æthera
Expers funeris vltimi:
Sic mundi ſtabilis machina permanet,
Dum ſe continuis macerat ictibus,
Atq; abſumpta ſua morte renaſcitur
Alterna vice fluctuans.
Queis fultus, memoras viribus ingeni
Mentem, tergeminis laudibus inclytam
Auræ particulam ſimplicis, aurei
Hauſtum Numinis vberem?
Hinc ſublime volas regna per ætheris;
Cæli carpis iter, ſidera pectore
Magno vaſta tenes, inde celerrima
Tellurem repetens via
Teli non retices mira tricuſpidis,
Aeſtus, & pluuias, & caua nubium,
Ventorumq; fugam. quid ſola feruidis
Turbet concita motibus,
Quid cauſæ niueos congreget aggeres.
Quid regnorum apices prodigialibus
Flammis concutiat, ſæuaq; gentibus
Belli ſemina nunciet.

Per te grande Sophos ſcilicet horridis
Emergit tenebris; inq; ſagacibus
Regnat gymnaſijs gloria græcia,
Naturæ additus arbiter.
Mirum quanta tibi laudis adorea
E Graijs ſcateat? quantus ab oppidis
Dicaris latijs? iam tibi debitam
Donat fama ſuperbiam.

In Obitum
LAVRENTII FLISCI
O D E.

Q*VIS dura plectro funera cōcinat,*
Luctus et acres, et querimonias,
Cum luce defunctus ſuprema
Aoniam labefecit aulam
Inſigne, Laurens, Pieridum decus?
Cui moeſta Clio, cui madidis genis
Nigra coronati cupreſſo
Iuſta pij ſoluère vates.
Hos flectit ætas vere nitens ſuo,
Decens & oris gratia, non adhuc
Matura fatis, & virentis
Lenis amabilitas iuuentæ.
Hos & vetuſtae ſplendor originis
Late ſuperbo ſtemmate nobilis,
Et ducta Maiorum propago
Per titulos, meritoſq; faſces.
Pars eruditi pectoris indolem
Centum decoris artibus inclytam

De-

246 NO. Hc.

Deplorat, immenſoq; laudum
Ingenium periiſſe curſu.
Tum Cyrrha fontem prapes ad
Relapſa curſu, & barbitos ar
Deſerta ſub quercu pependit
Dædaleis viduata chordis.
Inauſpicata moeror imagine
Vbiq; regnat; nec ſolitis ſonat
Sublime Parnaſſi theatrum
Cantibus, ingenuoq; plauſu;
Moeſtum elocuto collacrimantibus
Phoebo poëtis: Occidit, occidit,
Laurente ſub terras adacto,
Cura meæ, ſpecieſq; laurus.
Exaruerunt Mercurialium
Frondes virorum, ſertaq; crinibus
De more laudatis virere
Occiduis renuunt corymbis.
Cui noſter olim ſpiritus entheus
Se ſe refundet? ſacra quis hauriet
Arcana? cui poſthac patebit
Grande mea penetrale mentis?
Heu peruicaci preſſa ſilentio
Vox illa languet, cuius amabili
Illecta concentu, bibaces
Roma parens patefecit aures.
Nec docta turbis ſcita minoribus
Praeſcribet, auſpex carminis aurei
Me teſte, me cultas probante
Mentis opes, animiq; foetus.
Ex quo Camoenis deditus, incitum
Pedem ſacratis collibus intulit,

Compoſne voti, an falſus amabili
Furore ludor? nempe ego lugubri
Vita relictus. tu iuuenta
Flore modo geniale vernans
Elanguiſti: tantulus & cinis
Breui coactus marmore clauderis.
Huc illa, virtutum magiſtra
Huc recidit tua forma morum?
Amoris hic de munere mutui
Prouentus extat? ſiccine gaudia
Nexus in alternos caleſcens
Vſus amicitiae propagat?
Tanta ſodalem merce ſuperſtitas
Tanta petitus? grata quis aureo
Condita ſermonis lepore
Verba animo feret aestuanti?
Cui prorſus ima mente reconditos
Senſus locabo? quis bona compare
Guſtabit vſu? quem proterua
Participem, ſociumq; ſortis
Rite aduocabo? quem ne ego ſoſpitem
Modo videbam? proh breue gaudium,
Proh iuſſa fatorum ſeuera
Funeris ambitioſa noſtri.
At mitis alti pectoris indoles
Placare mortis debuerat minas.
Fruſtra. nec illum glorioſis
Foetibus ingenium beatum
Nec ipſe centum nobilis artibus
Cordis renidens reſtituit vigor:
Oracla qui mentis profudit
Socratico bene plenus hauſtu.
Virumq; flores Mercurialium

Liba-

Libarat audax. quid Babilonicas
Tentaſſe ſortes, & capaci
Cælum animo peragraſſe iuuit?
Vis nulla Parcarum *irreuocabilem,*
Valet potentum vincere turbinem,
Cyruſq; Therſiteſq; ſæuis
Imperijs properabit exul.
Felix. pudicæ pectora coniugi
Fœcunda vates acer amoribus
Monſtrauit, audaciq; plectro
Tartaream penetrauit aulam:
Felixq; Pollux funere mutuo
Fratrem redemit. ſic vtinam mea
Sors iret, & vita daretur
Munera contribuiſſe tecum.

Dum diſtribuerẽtur Concluſiones quibus præerat Cardinalis de AQVINO.

FELIX auſpicijs imber Aquinijs
Inſignem caueæ compleat aream:
In morem ſolitũ miſſilis ingruat,
Sub miti decorũ Præſide largitas.
Effuſis gremijs excipe munera
Pubes occiduo ſoſpes ab Ilio
Centum turba potens nobilis artium
Pugnæ primitias excipe ludicræ.
Acri mox videas gymnade mitibus
Armis Palladium ſurgere prælium.

Dum

Dum iunctis, animi, viribus ingeni
Diſcernunt, auidi laudis adorea.
Laudatrix decorum dum ſapientia
Irritat placidis corda furoribus:
Et ritu Aeſonio bella reſeminat.
Altrix ingenua Pallas inertiæ
Quæ ſitam meritis ſuggere lauream,
Palmas eximijs mentibus expedi.

De quodam Viro Religioſo, cui cum æger eſſet apparuit Beata Virgo cum Filio.

VIS grata morbi, febris amabilis,
Lenimen ægri nobile corporis:
Flamma vel auris leniores,
Quæ graciles populantur artus.
Dum te ſalutis mater, & aurei
Vigoris altrix, ſedula languidũ
Solatur, æternumq; pignus
De gremio tibi tradit almo.
Quæ te voluptas acta medullitus
Hauſit? quis ægro pectore ſpiritus
Delapſus actutum fugauit
Lethiferos generoſus æſtus?
Ten' vita mundi, ten' memorabilis
Dauidis heres, gloria Cælitum-
Inuiſit, & longum moratus
Emeritis puer hæſit vlnis?

Quam

Quam pene vitæ cum duce, luminis
Donum caduci linquere geſtiens
Terris ab inuiſis ad aſtra
Raptus es, & ſuperum decores?
Sed eruditam Numine largius
Mentem profundo carcere conditam
Orbis repoſcebat, daturam
Perpetuæ documenta vitæ.

Ad pullos columbarum oblatos pro CHRISTO IESV.

PICTARVM volucrum decus,
Viuax alituum gloria cœtuum
Libamenta, columbuli
Sũmo grata Patri; quos ſtatuit
Nati Diua vicarios. (ſui
Permutare Deũ victima paruu-
Fuſis docta cruoribus. (lum
Vobis, ſeu teneram rite puerperam
Luſtri haud vllius indigam
Perluſtrare datur. ſeu modici laris
Veraces geritis notas:
Cædes ſeu puerum veſtra redemerit:
Felix par volucrum, quibus
Vita mors fuerit tanta beatior:
Non inglorius vltimos
Veſter geſtit honos tangere poſteros;
Dulce eſt fundere ſpiritum,
Quos manſura facit fama ſuperſtites.

BEATO

BEATO IGNATIO LOIOLAE

Senſibus in Deum abalienato.

ODE.

AMORIS oeſtro percitus entheo
Ad ſempiternos imperioſius
Raptaris, Ignati, lepores
Deliquio labefactus alto:
Dum derelictis transfuga ſenſibus
Deo propinquus, te procul exulas,
Nexuq; inhærentem tenaci
Te ſimili ſociare gaudes.
Stant membra ſegni languida frigore,
Mens acris intus conflagrat. ò amor!
O cordis igniti calores
In gelido vigiles veterno!
Parum ſupremo funere diſcrepat
Sopita virtus, quam rota ſepties
Candentis admirata Phœbi
Memnonis è tumulis reuiſit.
Quæ mens in illo Numinis vbere
Erat? quis ardor? quis tibi pectoris
Senſus, tenenti larga ponti,
Larga ſoli bona, larga Diuum?
Rudis theatrum nobile Cælitum
Spectator intras. hinc ſapientior
Diſcedis, & te maior, auctus
Numinis vberiore lapſu.
Ad nos rediſti. qualis? amabilem
Humore vultum ſparſus, & anxio

Dulci

Dulci renarratas querela
Delicias animo reuoluens.
Frequens IESVM pectoris exprimit
Interpres almi lingua. quod intimis
Fixum medullis nomen hæret
Aſſiduo geminatur ore.

IO: BAPTISTAE COLVMNAE

Doctoris laurea inſignito.

IAM ſatis doctis agitate caſtris
Laurea tempus redimire crines:
Nobili mẽtẽ grauidã trophæis,
Siſte triumpho.
Ille te ſcitus per amata puluis
Bella collectus, comes & laboris
Sudor, æternam meritis fatentur
Quærere famam:
Huc ades iuſta fruiture palma.
Te manet laudum numeroſus ordo;
Te ſuis virtus decus arrogare
Geſtit Alumnis.
Sume magnarum, ſtudioſe, rerum
Temporum frondes auidas tuorum
Hoſpites laudum; merita capillos
Cinge corona.
Hanc ſuis altam tibi legit hortis
Alma doctrinæ genitrix honeſtæ
Imbre ſudorum, vigiliq; vultus
Rore rigatam.

Vi tua crebros animata foetus
Fundet hæc olim generoſa florum.
Nec fuga annorum, nec iniqua Cauri
Frigora lædent.
Nulla virtutem ſinit eſſe merces
Laudis expertem. tua facta teſtis
Fama plaudentis per amica turbæ
Murmura tollit.
Plauſibus gaude tibi concitatis:
Aure clamores bibe: de lycæi
Editos culti ſpatijs, & alma
Luce theatri,
I decus clari Ducis aſſecutus
Mentium lenes moderare rixas.
Signa iam confer. tua docta pubes
Caſtra ſequetur.

De ſcriptis editis
A IOANNE MARTINEZ.
Philoſophiæ in Academia
Complutenſi Magiſtro.

MANSVRIS reſeras viuida paginis
Admirãda ſono dogmata poſtero;
Turbarum columẽ Mercurialiũ,
Magnæ ſplendor Iberiæ.
Non tu, Cecropiæ dum ſapientiæ
Pertentas aditus mẽte recõditos,
Hæres in veterum Graiugenum auijs
Veri transfuga, greſſibus.

At

At decreta docent te ſtagyrita, quæ
In ſummo Sophiæ ſemita collocet,
Doctrinæq; trahunt in penetralia
Cretæ ſtamine tutius.
Illis auſpicibus protinus abdita
Euulgas, tacito tecta ſilentio,
Naturæq; vices, & variabilem
Rerum ediſſeris ordinem,
Vt formis alijs deficientibus
Succedant aliæ, diſſociabili
Nexu. Sic nihil eſt, quod videt æthera
Expers funeris vltimi:
Sic mundi ſtabilis machina permanet,
Dum ſe continuis macerat ictibus,
Atq; abſumpta ſua morte renaſcitur
Alterna vice fluctuans.
Queis fultus, memoras viribus ingeni
Mentem, tergeminis laudibus inclytam
Auræ particulam ſimplicis, aurei
Hauſtum Numinis vberem?
Hinc ſublime volas regna per ætheris;
Cæli carpis iter, ſidera pectore
Magno vaſta tenes, inde celerrima
Tellurem repetens via
Teli non retices mira tricuſpidis,
Aeſtus, & pluuias, & caua nubium,
Ventorumq; fugam. quid ſola feruidis
Turbet concita motibus,
Quid cauſæ niueos congreget aggeres.
Quid regnorum apices prodigialibus
Flammis concutiat, ſæuaq; gentibus
Belli ſemina nunciet.

Per te grande Sophos ſcilicet horridis
Emergit tenebris; inq; ſagacibus
Regnat gymnaſijs gloria græciæ,
Naturæ additus arbiter.
Mirum quanta tibi laudis adorea
E Graijs ſcateat? quantus ab oppidis
Dicaris latijs? iam tibi debitam
Donat fama ſuperbiam.

In Obitum
LAVRENTII FLISCI
O D E.

QVIS dura plectro funera cõcinat,
Luctus et acres, et querimonias,
Cum luce defunctus ſuprema
Aoniam labefecit aulam
Inſigne, Laurens, Pieridum decus?
Cui moeſta Clio, cui madidis genis
Nigra coronati cupreſſo
Iuſta pij ſoluère vates.
Hos flectit ætas vere nitens ſuo,
Decens & oris gratia, non adhuc
Matura fatis, & virentis
Lenis amabilitas iuuentæ.
Hos & vetuſtae ſplendor originis
Late ſuperbo ſtemmate nobilis,
Et ducta Maiorum propago
Per titulos, meritoſq; faſces.
Pars eruditi pectoris indolem
Centum decoris artibus inclytam

De-

Deplorat, immenſoq; laudum
Ingenium periiſſe curſu.
Tum Cyrrha fontem prapes ad vltimum
Relapſa curſu, & barbitos ardua
Deſerta ſub quercu pependit
Dadaleis viduata chordis.
Inauſpicata moeror imagine
Vbiq; regnat; nec ſolitis ſonat
Sublime Parnaſſi theatrum
Cantibus, ingenuoq; plauſu';
Moeſtum elocuto collacrimantibus
Phoebo poëtis: Occidit, occidit,
Laurente ſub terras adacto,
Cura mea, ſpecieſq; laurus.
Exaruerunt Mercurialium
Frondes virorum, ſertaq; crinibus
De more laudatis virere
Occiduis renuunt corymbis.
Cui noſter olim ſpiritus entheus
Se ſe refundet? ſacra quis hauriet
Arcana? cui poſthac patebit
Grande mea penetrale mentis?
Heu peruicaci preſſa ſilentio
Vox illa languet, cuius amabili
Illecta concentu, bibaces
Roma parens patefecit aures?
Nec docta turbis ſcita minoribus
Praeſcribet, auſpex carminis aurei
Me teſte, me cultas probante
Mentis opes, animiq; foetus.
Ex quo Camoenis deditus, incitum
Pedem ſacratis collibus intulit,

Rituq; deuoluit canoro
Verba lyrae ſocianda laeui.
Nullus magiſtro pollice doctior
Aquis Alumnus Bellerophontijs
Acceſſit, excultoue maior
Ingenio, meliorue plectro.
Natura claris obſtupuit ſonis.
Ars ipſa victis cedit honoribus,
Se ſeq; diuino minorem
Vſq; magiſterio fatetur.
Dum floret aeuo viuidus integro,
Dum magna ſpondet, decidit. ò vices,
Legeſq; fatorum timendas.
Oligurum miſeranda clades.
Sed fama viuax nomen in vltimum
Extendet orbem. neſcit inertiae
Obliuioſa nocte condi
Mens operum generoſa mater.

DE EQVITIBVS VELLERIS AVREI.

REGNORVM *domitrix diues Iberia,*
Armorumq; potẽs, accipe velleris
Phryxaeo aemula villo
Immortalia munera.
Haec poſt emeriti dura periculi
Heros Aeſonio maior Iaſone
Heros, te duce, victor
Forti pectore dedicat,

Tu

Tu per monſtra maris plurima dexter
Firmas praeſidio Colchide doctior:
Tu per limina lethi
Ducis, morte ſuperſtitem.
Tanta non pauidus praeſide, littora
Circumfuſa procul, diſſociabiles
Noſtris finibus oras
Prima tranſilijt rate.
Audax ire vias claſſibus auias,
Ignotoq; mari carbaſa tendere;
Qua ſurdis iuga nautis
Metam fixerat Hercules.
Qua nullas Helice diſtribuit faces.
Illum non ſcopuli, ſaxaq; territant,
Imo caeca profundo.
Non ventis mare feruidum.
Currit fulmineis ocyor ignibus,
Vix longe ſequitur fama minor fugam.
Factum nobile faſtis
Solers pangere viuidis.
At qui littoribus Thetyos inuijs
Quae fulgeret opum praeda benignior
Norat, certus Iberam
Vltra extendere regiam,
Mundo te repetit ſoſpes ab vltimo
Sulcata Oceani regna remetiens,
Euentuſq; reportat
Per diſcrimina proſperos.
Non ſic pelle redux nobilis aurea
Ditauit patriam filius Aeſonis.
Iſto fonte renidens
Fluxit copia munerum.

Hinc flauens domitis lamna noualibus
Sceptris aduebitur ſplendor Ibericis?
Terræ mota parentis
Manes viſcera ſentiunt.
Addit praeda ferax nauigijs onus:
Cedens remigio lympha remurmurat;
Dum portantur auari
Vectigalia marmoris.
Quicquid veliuoli trans maris vltimam
Calpen, atq; Abilam Doridos ambitu
Gemmarum latet, auctum
Flammis ſole tepentibus,
Ad tractus properat nobilis Heſperi
Iuſſis Auſtriadum. ſe famularibus
Ganges voluit arenis
Preſſa fontis origine.
Qui virtute vias fecerat hoſpitas
Theſauris aditus diuitis Indiae
Solers arte recluſit
Digna laudis adorea.
Hoc Regina tuam vellere gloriam,
Hoc peplo celebris perlege nominis
Claros laude triumphos,
Solis curribus æmulos.

LAVRENTIO LAVREDANO DISPVTATIONIS PATRONO CHORI.

CHORVS PRIMVS.

GRANDE certamen, dubijq; belli
Pugna procinctũ vocat in diſertũ
Viribus caſſam, docilemq; docto
Puluere mentem.
Praelijs noſtras inimicat aures
Ille terroris dator inquieti
Bellicas iras acuens tremendo.
Murmure clangor.
Ergo telorum numeroſa in vnum
Ingruet pectus ſeges? hac, & illac
Hoſtis inſultat, legiturq; primo
Vulnus in ore.
Languet hoſtili minor arte virtus.
Vnus in plures male bellicoſus
Appetens laudis, timidus futuri
Mole pericli.
Quem vocem rebus trepidis potentem
Auxili? praeſens decus ò colendum
Semper, & cultum, mea Lauredane,
Inclyta laurus.
Dexter huc adſis nouus ò labantum
Virium, belli per iniqua, Mauors
Acrius menti prope deſtitutæ
Suffice robur.
Te ducem clarae glomerant coronae
Dona centenis potiora ſignis,

Et vigor pugnax, animusq; praeſens
Vincere doctus.
Rite ſpectator, faciliſq; fautor
Inter anfractûs rege militares
Languidas vires, rege litteratae
Ordia pugnae.

CHORVS SECVNDVS.

Heu quam praecipiti cardine rerum
Iactatur decorum ſedula virtus,
Heu quam ſollicito noſtra periclo
Vrgentur, penitus neſcia veri
Corda futuri
Quae mens belliſono Martis in aeſtu
Dum feruent calidae praelia rixae,
Dum vis ſe tenui robore fulcit,
Et cui cedat honos laureus anceps
Pendet vtrinq; ?
Pugnax auſpicijs vſq; ſecundis,
Lauredane, tuis inſtrue pectus:
Et iurata tibi militis arma
Largitor validae laudis, bonore
Imbue palmae.
Cernis quo reboans perſonet ictu
Telis innumeris peruius vmbo?
Vt noſtri ſitiens ſanguinis hoſtis
Inſpicat gladij fulmen acuti
Cordis ad arcem?
Audax in tenebras vertere ſolem
Acta nube ruit noxius imber,
Tempeſtas pluuij prodiga teli.
Iam Bellona manu quaſſat atroci
Triſte flagellum

O ſors

O ſors me reducem ſaeua remittat
Princeps ancipitis ſaeua duelli:
Argumenta noui clara triumphi
Lauredane tuis hoſtica figam
Poſtibus arma.

CHORVS TERTIVS.

Poſt bella largi prodiga ſanguinis,
Diſcrimen anceps, Martis & aleam:
Optata victores reuiſit
Palma ſuos, opifex coronae.
Comes pericli buccina lugubris
Mutat ſonores, auſpice gaudio,
Saeuiq; bellantum tumultus
Emeritos ſubiere plauſus.
Contra ſonantem Palladis aegida
Poſſent minores? quid ſapientiam
Caro pharetratam clienti
Impeteret iaculator audax?
Prudentiae expers auſus, inertiae
Parum ſepultae diſtat, & aethere
Ritu Gygantum praeliantes
Praecipiti recidunt ruina.
Vidi dolentes cedere copias
A te fugaces, roboris hoſtici
Terrore, Laurenti, mearum
Praeſidium, columenq; rerum:
Quod me benigna Palladis alite
Virtus reduxit prouida ſoſpitem
Claro coronatum corymbo:
Eſt operum ſeries tuorum.

Dilecta

Dilecta, Pæan, turba ſororibus
Cantate, Pæan bis, ter, & amplius,
Ioq; inexpletum triumphe
Altius ingeminate mecum.
Virgo iacentum garrula vallium
Poſtrema ſolers carmina reddere
Cantata Neptunum trophæa
Tota per Adriacum volutet.

IN PAVLI V. NYMPHAEVM.

DEſerta iã pars Vrbis, & infrequẽs
Deterget atrum Ianiculus ſitum
Faſtidioſis hoſpitales
Coetibus Aeneadum daturus
Olim penates. nobilis vndiq;
Nitor ruinis ſurgere pulchrior
Viſetur, extentis ſuperbe
Molibus, Oenotriaq; Roma.
Metata certis æquora terminis
Iam iam viarum limite latius
Pandentur, admiſſura coetus
Non temere properantis vndas:
Qua conſulentis tempus in vltimum,
Vrbiſq; magnae commoda ductili
Gaudentis inſignire lapſu
Alma nitent monumenta PAVLI.
Et arcuato fornice moenia
Scandit triumphans, ſeq; draconibus
Commune pacatis tributum
Praetumidus reſupinat humor.

Ma-

Magno ille maior Caeſare, ſeculis
Ignaua longis flumina, priſtino
Sublime perreptare curſu
In patriam, populumq; iuſſit
Senſu paterno. quaq; volentium
Virtute frenat pectora prouida:
Aequare inaceſſum cacumen
Auſpicijs potuit ſecundis.
Auguſta virtus neſcit inertia
Sepulta vinci; funditur vberes
Praeſens in vſus, aemulari
Artibus ingenioſa Numen.
Teſtis benigni pectoris, aedium
Diues ſupellex, qua iuga deſpicit
Templum renidens exquilina
Marmoreo geniale luxu.
Qua Vaticanis praeſidet arcibus
Late minantis molis in aethera
Viſenda maieſtas eois
Gentibus, Heſperioq; tractu.
Plaudente dorſo non ita geſtijt
Arx celſa Iani, cum vigiles faces,
Diuoſq;, Romanamq; Veſtam
Barbarico profugam duello
Recepit acer, plauſtraq; curribus
Martis cruenti praetulit aureis,
Non ſegnis illuſtrare faſtis
Grande decus, memoremq; lucem.
Vt molis altae marmore viuidam
Miratur arcem, Tarquinienſium
Reginam aquarum, praepotentem
Obſequio ſalientis vndae

Quan-

Quantus furenti ſpumeus impete
Cautes adurget, dum violentium
Nar cogit incurſus aquarum
In Tyberim, imperioſus amnis:
Vel Naris vndis imperioſior
Quantus ſupino fonte Anien cadit
Per ſaxa, per rupes in arua
Praecipiti reuolutus aeſtu.
Per quinq; praeceps voluitur oſtia
Tyrrhenus humor, non ſint vallium
Clamore, natiuumq; frigus
De gelida moderatur arcto:
Audax vel amplum Domitij fretum
Referre crebris claſſibus obſitum,
Vel ſtagna veſani Neronis,
Vel docilem ratibus lucrinum.
Huc Roma belli puluere ſordidos
Defige vultus. nec Capitolium
Clarum trophaeis, nec triumphos
Saxa loqui ſtudioſa priſcos
Mirata iactes: quaeq; per intimos
Terrae receſſus plurima deuehunt
Fluenta lympharum tumultus
Romuleae famulata pubi.
Quacumq; celſis ſtant iuga collibus
Authore PAVLO ſerpere geſtiet
Communicato lympha fluctu
Nobilior; Dominiq; mentem
Exuberantem muneris, exprimet:
Seu ciuitati reſtituat decus,
Siue ille ditarit benigne
Corda ſacra reparata merce;

Auent

Auent amoenis ſpargier imbribus
Campi iacentes, hinc violaria
Fontes coronabunt opacos,
Et ſoboles numeroſa florum.
Tunc vlmus errans brachia porriget,
Parata triſtes hoſpitibus faces
Defendere, vmbroſaq; ferri
Alta ſuper tabulata fronde.
Pars & vetuſti pocula liberi
Reſtinguet vnda: nec viridantibus
Herbis reclinantum, parentem
Finis erit celebrare PAVLVM.

DE INVENTIONE SANCTAE CRVCIS.

INCLYTI quisquis per acerba rerum
Signa ſectaris memorāda Regis
Grande vexillū Ducis immolati
Pronus adora.
Rore vitali decorata tandem
Prodit è cæcis bona crux latebris
Pacis æternæ nota, laureatæ
Gloria mortis.
Cælitum ſalue lepor, & ſalutis
Pignus immenſæ, pretiumq; Mundi,
Dulce lenimen miſeris, ſupremo
Grata Tonanti.

Tu

Tu beatorum reſidens in hortis
Arbor aſſertae ſpecioſa vitae
Rurſus in noſtris melius vireſcis
Florida terris.
Dulce te circum ſine fraude ſerpens
Ille vitalis plicat, & tuentes
Noxio morſu prope funeratos
Viuere donat.

DE MONARCHIA
REGIS HISPANIARVM

ARSACIS longo celebrata plauſu
Laude decreſcet merita tiara;
Supprimet poſthac veteres Abătis
Fama Nepotes:
Quiq; per campos Aſiæ patentes
Mille pugnaces rapuit maniplos,
Fæminæ raros & inultus auxit
Cæde triumphos.
Latius claris patet aula pompis
Heſperis, cuius potuit ſecundo
Dardanæ pernix aquilæ volatus
Impete vinci.
Auſa præſcriptos penetrare fines,
Imperi longe iaculata fulmen
Terminos vltra maris, & remoti
Culmen Atlantis.
Arduum mentis facinus, marinæ
Quod neget factum moderator aulæ

Vſq; miretur, rate qui ſubegit
Nerea primus.
Cedat eoa dominator oræ
Terror intactis Semeleius Indis;
Ille Niſaeo dociles coercens
Vertice tygres.
Iam ſenex fractis minor ibit alis
Fama Pellei Ducis. ille plures
Mente complexus vorat. iſta victrix
Subdidit orbes.
Subdidit tractus minus audientes
Regios iuſſus, dominoſq; faſces
Barbaros cultu, male nota noſtris
Nomina terris.
Teſtis vndarum ſuperata moles
Qua iacet noſtris inarata Thetis
Palmulis, auri, lapidumq; tellus
Prodiga nutrix.
Ille terrarum ſpacijs iniquis
Diſſitus fræni patiens Iberi
Sancta iam dudum Superum recepit
Foedera tractus.
Teſtis & longo domitus duello
Belga proiectis meditatus armis
Pacis æternæ decus, & remiſſo
Otia telo.
Et fugax Edon poſitis ſagittis,
Thracia vaſtum mare dum rubeſcit
Cæde foedatum, volitantq; ſalſos
Membra per æſtus,
Nec Padus multo famulare riuo
Tardus electrum generare vulgo

Ad

Ad pios geſtit fluuiale iuſſus
Ducere munus.
Inſuber fracto diadema motu
Semper Auguſtum, Calaberq; fuſcus,
Et ferax glebis colit occidentem
Appulus aulam.
Aureo nec non trepidare felix
Amne Pactolus, radiante limo:
Quiq; pernici ſecat arua fluctu
Flaua Galeſus.
Quæq; laſciuos Arethuſa lapſus
Odit Alphei, fugitiua Virgo:
Quæq; Sebethis numeroſa reddit
Foenera ponto.
Scilicet Phœbi iubar æmulatur
Splendor Hiſpanæ genialis oræ:
Seq; per vaſta ſpacioſa terræ
Mœnia fundit:
Heſperi ſcandit Dea dum rubentis
Regna, turrito veneranda crine
Luce Reginam facili pererrans
Mitis Iberi:
Solis ò ſeri generoſa, dixit,
Hoſpes, ò mundi ſuperumq; cura,
En tibi noſtri cohibenda currus
Frena, Virago.
Munus haud vlli neq; poſt, neq; olim
Traditum, terras duce quo ſubactas
Ocyor luſtres, penetreſq; tractus
Tuta diremptos.
Quolibet flectas iter, hoc leonum
Par tibi greſſu trepidat citato

Blanda

Blanda ſubmiſſo iuga, nec recuſat
Ducere collo.
Has decus rerum, mea ſigna, turres
Quas comas geſto redimita circum
Sume, murorum quibus alta flectant
Culmina pinnæ.
Digna tu Mundi dociles habenas
Exitu fauſto tenuiſſe, mitis
Et ferox iuxta, grauis vt regendi
Cauſa repoſcat.
Pace tu felix placidis coerces
Vinculis gentes, tuba ſi canorem
Edidit pugnax populos minaci
Marte retundis.
Tela qua iactas cecidere turmæ,
Clade vaſtantur ſubita nouales,
Sparſaq; vbertim bicolore manant
Flumina lympha.
Ictibus crebris tremefacta nutant
Oppida ingenti ruitura lapſu.
Mars tuam ferro violentus armat,
Iraq; dextram:
Numinis ſpretos quoties honores
Vlta, per gentes male pertinaces
Effera incedis. facilis iacentes
Suſcipis hoſtes.
Hinc tibi moles operoſa rerum
Lenis addicto famulatur orbe:
Et volens mundi teretis theatrum
Subditur vni
Cerne quae noſtros alacri ſequuntur
Quattuor currus ſtudio puellae

Flore primæuo, nitidoq; fuſa
Lumine vultum.
Hæ ſuis tradunt tibi quæq; venis
Munus Ancillæ, famuliſq; gaudent
Eruta è terræ latebris repoſta
Ferre tributa.
Maius hæc Mundi latus euagata
Ire qua ſeptem tumidus fluentis
Nilus exundat, Tanaiſq; pigras
Aſperat vndas;
Ex agris felix Aſia affluentes
Parturit fruges, & opum ſupellex
Laxius raras gremio refundit
Diuite gazas.
Lenis Europa minor ire fuſo
Per ſolum tractu, ſed amoenitatum
Mitium mater, decorumq; pleno
Vbere maior.
Fertilem glebis Cererem miniſtrat,
Atq; erithræis potiora gemmis
Laude præſtantum merita virorum
Agmina mittit.
Decolor fuſco rubet illa vultu,
Regna quæ torquet cinefacta cancri;
Ore qua ſiccas nebuloſus Auſter
Volait arenas.
Punico lanas ſaturas veneno
Læta molitur, grauida & metallis
Sole promittit varios propinquo
Africa riuos.
Quæ peregrina nitet alma palla
Extero fulgens opulenta cultu

Inulas

Inuias noſtris moderatur oris
Regia gentes.
Vber ò quantum tibi fundit auri
Docta flauentes peperiſſe glebas:
Largior quantas parat auctiore
Foenore merces?
Aureis illic radiant arenis
Fluminum lapſus. tibi glauca paſſim
Stagna theſauros meditantur imo
Promere Nereo.
Fluctuat crebris adaperta baccis
Conca, nec foetus prohibet nitentes
Qua tuum, neruos populi daturam
Flagitet vſum.

AD SACRORVM TVBVLORVM MODERATOREM.

M*OERORIS atri nubila diſſipas,*
Mulces vt athram flamine con-
ſono
Dulcedinis ſacræ magiſter,
Et numerorū opifex, & author.
Hinc grande mundi, te, decus inſi-
Regina, terris Romæ minoribus (mi
Commendat, & victrix Virago
Victa tibi famulatur vni.
Dulciq; freno ducitur impotens
Quocumq; flectas, nam ſimul areis

Ictu laceſſitis ſonoram
E tubulis iacularis auram:
Et vna concors gratia plurimis
Modis reſultat, prouolat ad ſacros
Romana concentus propago,
Et liquidas bibit aure voces.
Vbiq; ceſſant ora loquentium,
Nec templa motu concita perſtrepunt,
Sed turba condenſis lacertis
Ore, oculis hebetata pendet.
Illectus almis hic aliquis ſonis:
Dulci quis, inquit, more tyrannidem
Exercet, intentaſq; mentes
Imperio cohibet potenti?
Vt ſuaue victis auribus imperat
Donare ſolers deliquium melos!
Vt ſenſibus raptum ſonora
Me mihi ſubripuit voluptas!
Aut Ciuis ardens Numinis aſſecla
Modos magiſter temperat, aut manus
Arguta concentus ſuperni
Dulciſonas imitatur auras.

AD FRANCISCVM BARBERINVM S. R. E. CARDINALEM ET VRBANI OCTAVI EX FRATRE NEPOTEM.

QVALIS decenti murice dignitas
Natiua fulget : qualis amabili
Auguſta maieſtas in oſtro
Ingenita ſpecie renidet:
Talem receſſu mentis ab intimo
Virtus decorē ſumit, & vndiq;
Diffuſa regalis venuſti
Ingenuum iaculatur ignem.
Teſtis bonorum coetus, & artium
Foecunda proles, docta repagulis
Coeco reluctantes tumultu
Praeualidis cobibere motus.
Nocentis vltor criminis, & boni
Sequax boneſti, plurima comitas
Quem clarat, exornatq; cultu
Lenis amabilitas decenti :
Quo feſſa virtus, auſpice, priſtinas
Vires reſumit, frontis & aureo
Ridentis afflatae lepore
Exanimes recreantur artes.
Quis te beatum mentis honoribus
Cum nomen vrbis, cum numerum Patrum
Inſertus auxiſti, negabit
Purpureos decoraſſe faſces?

Hinc Roma curis icta fidelibus
Secura ; longe ſpem iacit , & ſibi
Maiora portendit , tuarum
Præſidiis animata laudum .

DE MONTIS BODII AMOENITATE.

QVAERAT *ſupini Tiburis crepidinem*
Romanus æſtu languidus ;
Qua lympha tractu flexuoſa dædalo
Leuem laceſſit aërem :
Aut delicati , ſæuiente Sirio ,
Aeſtiua Tempe Tuſculi .
Bodiana nobis riſerint cacumina
Lætis aprica collibus ;
Et aucupantem torrida æſtati modum
Suo bearint otio .
Hic grata mitioris anni munera
Captare mentis anxium
Iuuat , nec acrem ſolis inclementiam
Sentire per meridiem :
Triſteſq; curas Vrbis , & negotia
Obliuioſus exuo ,
Faſtidioſas diuitum pecunias
Mihi beatus abnuo .
Quis ocioſæ gnarus elegantiæ
Spectator ora nobilis
Non hic quieſcat ? luce metitus ſitum ;
Et alma Natura loca ?

Faſti-

Faſtigiata commodo aſcenſu iuga.
Conuallium virentium.
Baccata ſilvis æquora, & pomariis
Diſtincta foecundiſſimis.
Stat eminenti plurima inuerſum loco
Vlmus marita vitium.
Tument racemi, penduliſq; torquibus
Bacchæa ſpondent munera.
Frumenta Bacchus terminat confinia,
Queis aqua liberalitas
Reſpondet anni: par oliuetis nitet
Annona, par pomis redit.
Et vna fruges terra diuerſas alit
Vigoris almi prodiga.
Hic cum minores turbat aſtrorum choros
Equo nitente lucifer,
Perambulamus qua benigna Iuppiter
Effundit axe frigora:
Aut è latebris hinc, & hinc multa cane
Aues fugamus aduenas:
Victis & inſultare victorem improbo
Spectamus vngue vulturem.
Leporemq; dumis excitum, procacibus
Volare ventis æmulum.
Vt geſtio, cum ſeriis volucres plagis
Iucunda pendent præmia.
Laqueoq; pendunt vindici piaculum
Edacis impudentiæ.
Quod ſi tyrannus flammea aſtatis leo
Bacchetur impotentius.
Defendet ictus hoſpitalibus comis
Regina ſiluæ populus:

Nemoriſue dorſo fallere ardores iuuat
Molli reclinantem iboro:
Auris ſecundis interim iucundius
Adſibilant etheſiæ:
Artusq; amicis irrigant ſoporibus
Longo labore languidos.
Pictas & inter dulcius carmen canit
Edona pellax alites
Hinc ruſticantem læta vernarum cohors
Tectis quietis excipit;
Menſaſq; ponit, lautiora ferculis
Regalibus, conuiuia:
Suiq; largus pauperis Princeps domus
Dapes miniſtrat aureas:
Lactis coacti circulum, niualibus
Coloſtra nebulis æmula,
Herbaſq; condit, quas laboratus ſuo
Sudore fundus educat:
Calathiſq; portat mala lecta virgeis,
Rubente ſole mitia,
Et pruna ſpuriis inſitiua ſurculis,
Et grata Pomonæ pira.
Fucata ſuccos olea diſpenſat nouos
Acrem quod irritet ſitim.
Splendet ſalinum tenue conditor dapum.
Olus patella ſumitur.
Quam dulce agreſti copia pubem hoſpiti
Nouo ſtudentem ſedulo
V.dere! circum ruris examen notis
Adeſſe geſtientibus
Hinc prima Natus cura, verſo vomere
Bobus fatigatis redit.

Com-

Commune creſcit gaudium ſilueſtribus,
Proli, parenti, coniugi.
Rugoſa mater hauriens capacibus
Fumoſa vina dolijs
Potanda præbet, ſpumeumq; cimbium
Firmo coronamus mero,
Ridere ſueti, ſi quis auro liberum,
Gemmaue potat Perſide.
Mox inde mixti liberi nepotibus,
Phœbo colorati greges
Ludunt per herbas mobili aſſultim pede;
Certos inexperti modos:
Donec colorem iuſſa rebus tollere
Nox euocarit ſomnia.
O vera primi ſeculi veſtigia,
O corda culpæ neſcia
Me ciuitatum transfugam veſtris quoq;
Partem bonis adſcribite.
Veſtris receptus finibus ſuperſtitis
Quod reſtat æui vixerim.

IN OBITVM

TORQVATI TASSI.

P*ERNIX fugacis filia temporis,*
Aeternitatis nobilis æmula;
Rumoris auceps, ſola fato
Fortior, indomitaq; morte.
Potens ſepultis reddere ſpiritum,
Tuiſq; Parcã ſubdere legibus
Vatumq; manſuros labores
Perpetuis decorare faſtis.

Tu

Tu mille linguis prædita, & auribus
Nomen virorum Mercurialium
Inſigne diuulgas per omnes,
Qua rapitur rota ſolis, oras.
Simul camœna dat ſonitum tubæ,
Iberus audit tractus, & Aethiops,
Edonus, eouſq; Ganges,
Thetyos & geminum cubile?
Deflenda terris funera nuncia
Vatis ſupremi, cui fide lugubri
Latous, & ſacri ſenatus
Nobile concilium parentat:
Quem turba multis cum querimoniȷs
Laudum repoſcunt, & lacrimabilis
Orbata pro lauro poëſis
Funerea celebrat cupreſſu.
Sublata virtus quæritur anxie
Deſiderato nobilior bono.
Fatis ſed inuictis manebit
Gloria poſt cineres ſuperſtes:
Dircæa quicquid tibia concinit
Seruat vetuſtas. Spirat adhuc viror
Per temporum longas procellas
Mæoniȷ capitis corymbis.
Nec quæ ſagaci pollice differit
Mantous, cui diſſipat impetus.
Non dente conſumit vorari
Steſichori libitina plectrum.
Tibi quid ætas poſtera debeat
Laudande doctis TASSE laboribus,
Teſtantur inſignita claris
Ingeniȷ monumenta chartis:

Hetruſca

Hetruſca teſtis, præſide te, nouis
Loquela docte culta leporibus,
Grandiſq; maieſtas cothurni
Aucta tibi grauiore plectro.
Princeps ſupremi carminis, artium
Centum magiſter, prælia, & agminum
Moreſq; ;diuerſumq; cultum, &
Munia militiæ recenſes.
Dignus coronæ munere Deliæ,
Examen ora cum latiæ canis,
Sacroq; coniurata nexu
Arma ducem comitata Chriſtum.
Quid in cateruas Numine bellicas
Decertet armis Barbarus irritis?
Iuncta & Paleſtina Canopus
In ſuperas, ſine laude, vires?
Pugnante cælo, corruit impetu
Vrbs quaſſa crebro, templaq; ſanguine
Paſſim redundarunt profuſo
Sacrilego viduata cultu.

HYMNVS
IN S. GAVDENTIVM
MARTYREM.

TOLLITE mecum commune decus,
Publica noſtræ gaudia gentis
Bodiana cohors, ſolitoq; magis
Pectora ſenſu turbida plaudant.
Signa beatæ promite mentis
Lumine, vultu, geſtibus, ore:
Vt non ſoliti gaudia moris,

Sic

Sic non ſolito plaudite more.
Tuq; ò noſtri dulce leuamen,
Qui ſidereo clarus olympo
Vbere riuo noua, GAVDENTI,
Munera pandis: da Magne tuas
Dicere laudes. geſtire tuis
Annue palmis. tibi cum cano
Seniore puer, cumq; puellis
Matrona decens, cumq; nitenti
Virgine Virgo gaudet amicè.
Tibi thuricrema largius ara
Meſſe Sabæa, tibi Panchæo
Gramine flagrant. te concentu
Turba canoro muſica tollit,
Arguta pium canere in numerum,
Blandiſq; ſonos iungere chordis.
Ades ò noſtris Inclyte votis.
Tua te colimus dedita pubes,
Supplexq; tuis voluimur aris.
Tu cura ſacri magna Tonantis
Iam cum primo flore iuuenta
Verna vigeret. Te Roma ſuo
Complexa ſinu fouit Alumnum.
Tua tergeminam vita tiaram
Moribus aureis prædita traxit.
Tua multiplici laude renidens
Regit imperio corda benigno
Maxima virtus, prouida dulci
Dociles freno flectere gentes
Ope, conſilio, mente ſagaci.
Tu ſacra putans vana Deorum
Centena Deo maxima vero
Templa reponis, ſeu tanariji,

Seu

Seu Dardanijs fulta columnis
Millibus aris more dicatis.
Tua marmoreum ſternere Martem
Vis ætherio robore præſens,
Centumq; Deos ſimili ſtratos
Frangere lapſu. vicina bibit
Terra fragores, audijt æther,
Audijt imo territus amne
Rubicon flauis purus arenis,
Et parua retro flumina voluit:
Natura tuos ſedula iuſſus
Facit actutum. tibi concordi
Elementa fide ſubdita parent.
Tu lenæis pocula ſuccis
Acheloia vales inter amicas
Mutare dapes. te lucifugi
Timuere Duces, fugit Auerni
Numeroſa phalanx, dum cruce ſignas
Obſeſſa nigris corpora monſtris.
Tu ſacrilegi iura Senatus
Scindere tentas, armiſq; pijs
Fundere coetus tela rebellis,
Quæ tartareo perfidus auſu
In Chriſtiadas Arius armat:
Tuq; emerito ſanguine pulcher
Membra flagellis tunſus acerbis
Corpora crebra caute cruentus
Victor ab atra morte triumphas
Auſpice Chriſto.
Hoſtibus alma fœdera pacis
Prouidus inter vulnera, fronte
Tendere miti. Tu ſpes noſtra
Aurea cura, tu Bodienſis

Tutela ſoli, reſpice feſſas
Aethere mentes. duce te, cedant
Cuncta benignę, pietas regnet,
Regnet amictu candente fides,
Aequa virago, quæq; minaci
Caſſide pectus ſtrenua munit:
Quæq; ſuperbum ſub pede fatum
Regina videt, quæq; flagranti
Pectore dios excipit ignes.
Aethere prono fluat omnigenum
Vulgus bonorum.

IN ZOILVM.

QVIS hic quietis inquietus auribus
Superbus, aſper, contumax, aſperrimus
Inſaniente præditus licentia
Crebris boatus intonat clamoribus?
Si bene ferentem vocis inſolentiam
Hauſtoſq; noui nare balba ſpiritus,
Has ille voces excitauit Zoilus,
Qui vel oculorum faſcinare flexibus,
Frontiſq; ruga, & nubibus ſupercili
Terrere credit. ò inane gaudium,
Mentiſq; ſpem fallacis, & vanam fidem.
Auius aberras, mente ſi nos territa;
Si ſic inermes eſſe credis Zoile;
Vt geſtias impune noſtro vulnere
Inuulneratus ipſe. ne nos neſcias

Non

Non noſtra coepto friget auſu dextera,
Quam ſaeuus hoſtis irritis conatibus
Accendit. ignis vt furente turbine
Populatus agros aridis depaſcitur
Alimenta flammis, & rotantem ad athera
Fumum volutat. æſtuat pracordijs
Vindicta, flammis inſolens vltricibus,
Nulla pianda caede, nullis hoſtium
Explenda poenis. ira quae lente aeſtuat
Non ſic repente extinguitur. ſerus dolor
In ſempiternas criminum fertur moras.
Ah ab ſuperba dicta non ſemper vomes.
Nos quoq; tumenti praeliari carmine
Scimus, & biulcis intonare faucibus,
Scimus lycambe noxijs cruoribus.
Armare tela, nec Thyeſtaeis minus
Ferale carmen imprecationibus,
Scimus nocenti liuidos rubigine
Veſtire ſauis impiatos dentibus
Modos, doloris aeſtuantis indices.
Vos ego, procella dummodo poetica
Vallata crebris vndequaq; fluctibus
Surgat, Malea naufraga potentius
Praſentibus quaſſabo tempeſtatibus.
Neq; in Creontem ſauijt venefico
Tantum ſuſurro, Iaſonem deperdita
Medea: quantum criminoſis inſequar
Vindex iambis. perge, perge garrulis
Vrgere verbis. ò quot excitabimus
Noſtri furoris nuncias tragoedias.
Hæc pauca nunc, mox prouocatus obuia
Satyra dicaci vindicabo crimina;

De

De Scriptis

GVTTIERIS DE CAREAGA HISPANI.

ITE per immenſos ſtudioſa volumina tractus,
Raraq; de veſtro ſpargite dona ſinu.
Ite, manent vera vos pectora dedita laudi,
Et pandunt alacres docta lycæa fores,
Vndiq; Palladÿs aſſurget turba palaſtris,
Lætus & ingenua gymnade clamor erit.
Vobis Heſperÿs Academia plaudet Athenis,
Vos nocturna manus, voſq; diurna teret.
Perq; graues coetus, & clara per ora virorum
Ibitis, argutis commemoranda notis.
Inclyta vulgatis incedet Iberia chartis,
Et regni ſtabiles experietur opes.
Fortiter ignotum vires extendet in orbem
Veſtro fulta ſono, robore niſa ſuo.
Scilicet in populos oracula pectoris alti
Funditis, eq; adytis edita verba ſacris:
Dumq; Deo ſuperas defenditis auſpice leges,
Veſtra diu regnum per documenta manet:
Sic bene ad atherios deducitis omnia cultus
Iungitis & ſtabili ſceptra caduca fide.
Hinc viget imperium, frontiſq; inſigne coruſcæ
Quæ radiat noſtris, Antipodumq; plagis.
Hinc te multiplici Gutierres laude nitentem
Concelebrat fauſtis Heſperis ora ſonis

Munus

Munus ab excubijs memorabile fluxit honeſtis
Hæc tuus effudit pignora grata labor.
Tu vigil in patriæ dum publica cõmoda perſtas,
Sudatum celebri pectore promis opus.
Macte bonis animi, memori laudande libello,
Iungere qui Muſas *cum pietate potes;*
Celtiber è gremio quem protulit vbere tractus,
Eſſet vt Hiſpano lux tua nota ſolo.
Tu tua per veteres numeras natalia ceras,
Arguis & factis, arguis ore genus.
Dumq; domus titulos, & vtriq; accõmoda laudi
Stemmata nata ſagis pendis, & apta togae,
Horrida ſanguinei ſpernis certamina Martis.
Aptior ad Muſas *& tibi trita via eſt.*
Excitat ad pugnas te fortis, & arma Ioannes
Ille decus patriæ, ſanguinis altor auus.
Tu tamẽ ad calamos, atq; arma diſerta Mineruæ
Sollic.tas gaudes applicuiſſe manus.
Ille licet crebro diſcurrat milite pontum,
Dum iuuat Auſtriadum mitia ſigna ſequi;
Quattuor & ratibus per cærula vaſta ſolutis
Nobilis emeriti carpat honoris iter.
Maius in oceanum ſcitae ſapientia mentis
Te vocat, inq; alios te iubet ire ſinus.
Qua pia Martini *veſtigia Praeſidis extant*
Nunquam concuſſo deproperata pede.
Betbica cui ſacri commiſſa eſt curia iuris,
Iudicio & cauſas exagitare graui:
Impia Quaeſitor poena dum crimina plectit.
Et mouet in nocuos Numinis arma reos:
Huius ad exemplum te fingis, & ocia pacis
Inter librorum myſtica ſacra colis:

S Atq;

Atq; intra tacitum pangis conclaue; quod orbi
Protinus expoſitum docta theatra legant;
Illic ſcriptorum monumenta vetuſta reuoluis,
Et ſimiles foetus mens operoſa parit.
Coetus cauta fugit, ſolisq; penatibus ardet
Alloquio veterum, nocte ſilente, frui.
Quot ſecreta tibi peperere ſilentia plauſus?
Quos laudum ſtrepitus edidit illa quies?
Sic de luctifico victor liuore triumphas;
Colligis è triſti rara trophaea nece.
Non te dente truci fata obluctantia tangent.
Poſt cineres Doctum viuere fama iubet.
Maiorum proprijs praeconia laudibus auges,
Clara tuis ſtudijs ſtat Careaga domus.

AD VRBANVM VIII.

EPIGRAMMA.

NIL mortale ſapis, maieſtas inclyta vultu
Emicat, ingenitum verbaq; pondus habent:
Inceſſu grauitas ſedet, & reuerentia geſtu.
Diuinus nitida fronte refulget honos.
Ex oculis ſpiras, & toto corpore Numen
In terris quis te perneget eſſe Deum?

De eiusdem poeticis lucubrationibus.

INcolit Auguſtam ſapientia ludicra mentem.
Pectoris ex adytis carmina docta cies.
Septem ſaepe tuis aſſurrexere Camoenis
Culmina, & irriguas Albula preſſit aquas.
Si Deus in vate eſt, quanto tua corda calebunt
Plena Deo, cuius munia ſolus obis?

Antonius Quærengus
HIERONYMO COLVMNÆ
Abbati S. Martæ.

CVM tuus in ſacro Tibris te viderit oſtro,
O magno ſoboles digna parente, puer:
Nunc priſci, dicet, grauitas verenãda ſenatus;
Nunc redit antiquæ relligionis honor.

HIERONYMVS COLVMNA
Abbas Sanctæ Martæ.
ANTONIO QVÆRENGO

NON ego tã celſo me culmine dignor honoris,
Quem mihi portẽdi vult tuus augur amor:
Ora ſed ad laudes ſubitum traxere ruborem.
Haec decet aetatem purpura ſola meam.

De tenebris in CHRISTI morte excitatis & de nube Academiæ Humoriſtarum.

DVM trabe funeſta rerum lux publica pẽdet,
Chriſte parens, tenebris omnia merſa iacẽt,
Mutus & in tetra caligat imagine mundus,
Te iubare extincto, te moriente Deo.
Verus ad occaſum ſol tendis, & ipſe per atrum
Aethera pullatis Phœbus oberrat equis.
Authori miſerata, tibi Natura parentat,
Iuſtaq; perſoluit nocte ſepulta dies.
Noſtra quoq; obductas, nubes, imitata tenebras
Rorat in exequijs illacrimata tuis.

Ad Inuiſentes ſpeluncã ſublaquensẽ S. Benedicti.

NObilis hac quiſquis ſecedis ad antra Viator
Prome memor mẽtis ſigna benigna tuae.
Prodiga thurieremas donaria defer ad aras;
Vtq; animus pius eſt, ſit quoq; larga manus.
Catera cum pereant lento deperdita fato,
Quas dabis hic, ſolas diues habebis opes.

De

De eod.

ET prece, & oblato delentur munere noxae:
Concipe mente preces, munera funde manu.
Numinis in ſacros bene copia vertitur vſus,
Munificasq; pio foenore creſcit honos.
Vberiore Deus compenſat merce Datorem.
Multa licet tribuas munera, plura capis.

De eod.

HIC Pater ingenuae iecit fūdamina laudis.
Hic colitur votis, muneribuſq; Deus.
Hoſpes ades, venerare locum, dextraq; benigna
Sparge miniſterio dona dicata pio.
Diuitijs ne parce tuis. quodcumq; profundis
Non magis eſt cenſus, quam pietatis opus.

De eod.

HIC pateāt larga monumēta peruia metis,
Quos trahit huc verae relligionis amor.
Congeſto paulum de pondere diuitis auri
Demite, nil dempta (credite) ſorte perit.
His petitur caelum donis: iactura nec illa eſt,
Quae metit è ſparſis grandia lucra bonis.

Ad Rectorem Academiæ Cōpluten. pro præmijs in certamine poetico ab Auctore receptis.

AVrea dum Colchos ad vellera tendit Iaſon
Sumpſit ab Aeetaa vellera flaua manu.
Heſperias, decorum cupidus, proficiſcor Athenas
Iudice te, partum ſtat mihi mente decus,

Iam tibi muneribus Rex ceſſerit Aeta ferendis
Tu das ingenio, viribus ille dedit.

De Sancto Antonio Abbate.

CRiſtus opes inopes verbis cõtemnere amicis
Edocet, hos bibula ſuſcipis aure ſonos.
Mox tua diſpenſas aegrae patrimonia turbae.
Ditior es caeli munere, factus inops.
Aurea dum ſpreto longe pretioſior auro
Pauperies ſuperas vna lucratur opes.

De eod.

AEdibus, Antoni, ſpretis, & diuite cenſu
In ſpelaea feris hoſpita facta fugis.
Vtile propoſitum. comes eſt Deus, hic tibi cuſtos,
Fidus erit, ſolis hic tibi turba locis.
Qua loca ſole carent, caeleſti lumine rident.
Horrida luſtra ſacer Numinis afflat honos
Iam terris inhient alij. te fama loquetur
Aufugiſſe homines, vt ſequerere Deum.

De eod.

VVlneribus fodiunt Antoni corpora crebris
Exciti ſtygio de Phlegetonte duces.
Semianimis iacet ille, cruor ſacra mẽbra perer-
Hoſtis proſtrato milite fuſcus ouat. (rat.
Saeue quid exultas Pluto? certamina diſpar
Exitus hac inter caetera, ſolus habet.
Non has corporeo metimur robore pugnas.
Stant animo, inuicti pectoris ille fuit.
Vulnera quot geſtat, tot clara trophaea reportat;
Diceris victus, qui modo victor eras.

De

De eod.

DVM iacet à ſtygio miles Memphiticus hoſte,
En nitida Chriſtus nube ſerenus adeſt.
Quid me miles, ait, tantis iniuſte periclis
Deſeris? extinctus, te ſine, pene fui.
Chriſtus at hæc contra ſpectaui prælia nube,
Ne ve animis caderes robora firma dedi.
Mortalis, tibi ſemper adeſt vis Numinis hoſtem
Exuperaſſe, Dei, ſuccubuiſſe tuum eſt.

De Horario S. Mariæ Maioris.

TEmpora dum noctis, dum neſcit certa diei
Inſcia gens rerum deſidioſa iacet:
Machina ſed poſtquam fugitiui temporis index
Monſtrauit varias ingenioſa vices:
Præſcribit momenta rato labentia curſu,
Et iubet ad penſum quemlibet ire ſuum.
Vtile commendatur opus. ſine fine ſagaces
Quot reſonant horæ, laude tot ora ſonant.

De Horario, & Lacunari eiuſdem.

INſtaurata nitent, quæ deformata iacebant,
Templa vetuſta nouum docta referre decus.
Hora ſonat præceps, immobilis indicat orbis
Quæ ſint, quæ fuerint, quæq; futura volent.
Nec minus Auguſtos oſtentant templa lepores
Aurea, diuitias, Martia Roma, tuas,
O operum memorãdus honos, quæ diuite ſumptu
Exteriusq; iuuant, interiusq; placent.

Tutela ſoli, reſpice feſſas
Aethere mentes. duce te, cedant
Cuncta benigne, pietas regnet,
Regnet amictu candente fides,
Aequa virago, quaq; minaci
Caſſide pectus ſtrenua munit:
Quaq; ſuperbum ſub pede fatum
Regina videt, quaq; flagranti
Pectore dios excipit ignes.
Aethere prono fluat omnigenum
Vulgus bonorum.

IN ZOILVM.

QVIS hic quietis inquietus auribus
Superbus, aſper, contumax, aſperrimus
Inſaniente praditus licentia
Crebris boatus intonat clamoribus?
Si bene ferentem vocis inſolentiam
Hauſtoſq; noui nare balba ſpiritus,
Has ille voces excitauit Zoilus,
Qui vel oculorum faſcinare flexibus,
Frontiſq; ruga, & nubibus ſupercili
Terrere credit. ò inane gaudium,
Mentiſq; ſpem fallacis, & vanam fidem.
Auius aberras, mente ſi nos territa;
Si ſic inermes eſſe credis Zoile;
Vt geſtias impune noſtro vulnere
Inuulneratus ipſe. ne nos neſcias

Non

Non noſtra coepto friget auſu dextera,
Quam ſæuus hoſtis irritis conatibus
Accendit. ignis vt furente turbine
Populatus agros aridis depaſcitur
Alimenta flammis, & rotantem ad æthera
Fumum volutat. æſtuat præcordijs
Vindicta, flammis inſolens vltricibus,
Nulla pianda caede, nullis hoſtium
Explenda poenis. ira quae lente aeſtuat
Non ſic repente extinguitur. ferus dolor
In ſempiternas criminum fertur moras.
Ah ab ſuperba dicta non ſemper vomes.
Nos quoq; tumenti praeliari carmine
Scimus, & biulcis intonare faucibus,
Scimus lycambe noxijs cruoribus
Armare tela, nec Thyeſtaeis minus
Ferale carmen imprecationibus,
Scimus nocenti liuidos rubigine
Veſtire ſæuis impiatos dentibus
Modos, doloris aeſtuantis indices.
Vos ego, procella dummodo poetica
Vallata crebris vndequaq; fluctibus
Surgat, Malea naufraga potentius
Præſentibus quaſſabo tempeſtatibus.
Neq; in Creontem ſæuijt venefico
Tantum ſuſurro, Iaſonem deperdita
Medea: quantum criminoſis inſequar
Vindex iambis. perge, perge garrulis
Vrgere verbis. ò quot excitabimus
Noſtri furoris nuncias tragoedias.
Hæc pauca nunc, mox prouocatus obuia
Satyra dicaci vindicabo crimina;

De

De Scriptis
GVTTIERIS DE CAREAGA HISPANI.

ITE per immenſos ſtudioſa volumina tractus,
Raraq; de veſtro ſpargite dona ſinu.
Ite, manent vera vos pectora dedita laudi,
Et pandunt alacres docta lycaea fores,
Vndiq; Palladijs aſſurget turba palaeſtris,
Laetus & ingenua gymnade clamor erit.
Vobis Heſperijs Academia plaudet Athenis,
Vos nocturna manus, voſq; diurna teret.
Perq; graues coetus, & clara per ora virorum
Ibitis, argutis commemoranda notis.
Inclyta vulgatis incedet Iberia chartis,
Et regni ſtabiles experietur opes.
Fortiter ignotum vires extendet in orbem
Veſtro fulta ſono, robore niſa ſuo.
Scilicet in populos oracula pectoris alti
Funditis, eq; adytis edita verba ſacris:
Dumq; Deo ſuperas defenditis auſpice leges,
Veſtra diu regnum per documenta manet:
Sic bene ad aetherios deducitis omnia cultus
Iungitis & ſtabili ſceptra caduca fide.
Hinc viget imperium, frontiſq; inſigne coruſca
Quae radiat noſtris, Antipodumq; plagis.
Hinc te multiplici Gutierres laude nitentem
Concelebrat fauſtis Heſperis ora ſonis

Munus

Munus ab excubijs memorabile fluxit honeſtis :
Hac tuus effudit pignora grata labor.
Tu vigil in patria dum publica cōmoda perſtas,
Sudatum celebri pectore promis opus.
Macte bonis animi, memori laudande libello,
Iungere qui Muſas cum pietate potes;
Celtiber è gremio quem protulit vbere tractus,
Eſſet vt Hiſpano lux tua nota ſolo.
Tu tua per veteres numeras natalia ceras,
Arguis & factis, arguis ore genus.
Dumq; domus titulos, & vtriq; accōmoda laudi
Stemmata nata ſagis pendis, & apta togae,
Horrida ſanguinei ſpernis certamina Martis.
Aptior ad Muſas *& tibi trita via eſt.*
Excitat ad pugnas te fortis, & arma Ioannes
Ille decus patriæ, ſanguinis altor auus.
Tu tamē ad calamos, atq; arma diſerta Minerua
Sollicitas gaudes applicuiſſe manus.
Ille licet crebro diſcurrat milite pontum,
Dum iuuat Auſtriadum mitia ſigna ſequi;
Quattuor & ratibus per cærula vaſta ſolutis
Nobilis emeriti carpat honoris iter.
Maius in oceanum ſcitae ſapientia mentis
Te vocat, inq; alios te iubet ire ſinus.
Qua pia Martini *veſtigia Praeſidis extant*
Nunquam concuſſo deproperata pede.
Betbica cui ſacri commiſſa eſt curia iuris,
Iudicio & cauſas exagitare graui:
Impia Quaeſitor poena dum crimina plectit.
Et mouet in nocuos Numinis arma reos:
Huius ad exemplum te fingis, & ocia pacis
Inter librorum myſtica ſacra colis:

Atq; intra tacitum pangis conclaue; quod orbi
Protinus expoſitum docta theatra legant;
Illic ſcriptorum monumenta vetuſta reuoluis,
Et ſimiles foetus mens operoſa parit.
Coetus cauta fugit, ſolisq; penatibus ardet
Alloquio veterum, nocte ſilente, frui.
Quot ſecreta tibi peperere ſilentia plauſus?
Quos laudum ſtrepitus edidit illa quies?
Sic de luctifico victor liuore triumphas;
Colligis è triſti rara trophaea nece.
Non te dente truci fata obluctantia tangent.
Poſt cineres Doctum viuere fama iubet.
Maiorum proprijs praeconia laudibus auges,
Clara tuis ſtudijs ſtat Careaga domus.

AD VRBANVM VIII.

EPIGRAMMA.

NIL mortale ſapis, maieſtas inclyta vultu
Emicat, ingenitum verbaq; pondus habent:
Inceſſu grauitas ſedet, & reuerentia geſtu.
Diuinus nitida fronte refulget honos.
Ex oculis ſpiras, & toto corpore Numen
In terris quis te perneget eſſe Deum?

De eiusdem poeticis lucubrationibus.

INcolit Auguſtam ſapientia ludicra mentem.
Pectoris ex adytis carmina docta cies.
Septem ſaepe tuis aſſurrexere Camoenis
Culmina, & irriguas Albula preſſit aquas.
Si Deus in vate eſt, quanto tua corda calebunt
Plena Deo, cuius munia ſolus obis?

Antonius Quærengus
HIERONYMO COLVMNÆ
Abbati S. Martæ.

CVM tuus in ſacro Tibris te viderit oſtro,
O magno ſoboles digna parente, puer:
Nunc priſci, dicet, grauitas veneräda ſenatus;
Nunc redit antiqua relligionis honor.

HIERONYMVS COLVMNA
Abbas Sanctæ Martæ.
ANTONIO QVÆRENGO

NON ego tã celſo me culmine dignor honoris,
Quem mihi portẽdi vult tuus augur amor:
Ora ſed ad laudes ſubitum traxere ruborem.
Haec decet aetatem purpura ſola meam.

De tenebris in CHRISTI morte excitatis
& de nube Academiæ Humoriſtarum.

DVM trabe funeſta rerum lux publica pẽdes.
Chriſte parens, tenebris omnia merſa iacẽt,
Mutus & in tetra caligat imagine mundus,
Te iubare extincto, te moriente Deo.
Verus ad occaſum ſol tendis, & ipſe per atrum
Aetbera pullatis Phœbus oberrat equis.
Authori miſerata, tibi Natura parentat,
Iuſtaq; perſoluit nocte ſepulta dies.
Noſtra quoq; obductas, nubes, imitata tenebras
Rorat in exequÿs illacrimata tuis.

Ad Inuiſentes ſpeluncã ſublaquensẽ S. Benedicti.

NObilis hae quiſquis ſecedis ad antra Viator
Prome memor mẽtis ſigna benigna tuae.
Prodiga thuricremas donaria defer ad aras;
Vtq; animus pius eſt, ſit quoq; larga manus.
Catera cum pereant lento deperdita fato,
Quas dabis hic, ſolas diues habebis opes.

De

De eod.

ET prece, & oblato delentur munere noxae.
Concipe mente preces, munera funde manu.
Numinis in ſacros bene copia vertitur vſus,
Munificusq; pio foenore creſcit honos.
Vberiore Deus compenſat merce Datorem,
Multa licet tribuas munera, plura capis.

De eod.

HIC Pater ingenuae iecit fũdamina laudis.
Hic colitur votis, muneribuſq; Deus.
Hoſpes ades, venerare locum, dextraq; benigna
Sparge miniſterio dona dicata pio.
Diuitijs ne parce tuis. quodcumq; profundis
Non magis eſt cenſus, quam pietatis opus.

De eod.

HIC pateāt larga monumēta perennia mētis,
Quos trahit huc verae relligionis amor.
Congeſto paulum de pondere diuitis auri
Demite, nil dempta (credite) ſorte perit.
His petitur caelum donis. iactura nec illa eſt,
Quae metit e ſparſis grandia lucra bonis.

Ad Rectorem Academiæ Cõpluten. pro præmijs in certamine poetico ab Auctore receptis.

AVrea dum Colchos ad vellera tendis Iaſon
Sumpſit ab Aeetaa vellera flaua manu.
Heſperias, decorum cupidus, proficiſcor Athenas
Iudice te, partum ſtat mihi mente decus,

Iam tibi muneribus Rex ceſſerit Aeta ferendis
Tu das ingenio, viribus ille dedit.

De Sancto Antonio Abbate.

CRiſtus opes inopes verbis cōtemnere amicis
Edocet. has bibula ſuſcipis aure ſonos.
Mox tua diſpenſas aegrae patrimonia turbae.
Ditior es cœli munere, factus inops.
Aurea dum ſpreto longe pretioſior auro
Pauperies ſuperas vna lucratur opes.

De eod.

AEdibus, Antoni, ſpretis, & diuite cenſu
In ſpelaea feris hoſpita facta fugis.
Vtile propoſitum. comes eſt Deus, hic tibi cuſtos,
Fidus erit, ſolis hic tibi turba locis.
Qua loca ſole carent, cæleſti lumine rident.
Horrida luſtra ſacer Numinis afflat honos
Iam terris inhient alij. te fama loquetur
Aufugiſſe homines, vt ſequerere Deum.

De eod.

VVlneribus fodiunt Antoni corpora crebris
Exciti ſtygio de Phlegetonte duces.
Semianimis iacet ille, cruor ſacra mēbra perer-
Hoſtis proſtrato milite fuſcus ouat. (rat.
Saue quid exultas Pluto? certamina diſpar
Exitus hac inter cætera, ſolus habet.
Non has corporeo metimur robore pugnas;
Stant animo, inuicti pectoris ille fuit.
Vulnera quot geſtat, tot clara trophæa reportat;
Diceris victus, qui modo victor eras.

De

De eod.

DVM iacet à ſtygio miles Memphiticus hoſte,
En nitida Chriſtus nube ſerenus adeſt.
Quid me miles, ait, tantis iniuſte periclis
Deſeris? extinctus, te ſine, pene fui.
Chriſtus at hæc contra ſpectaui prælia nube,
Ne ve animis caderes robora firma dedi.
Mortalis, tibi ſemper adeſt vis Numinis, hoſtem
Exuperaſſe, Dei, ſuccubuiſſe tuum eſt.

De Horario S. Mariæ Maioris.

TEmpora dum noctis, dum neſcit certa diei
Inſcia gens rerum deſidioſa iacet:
Machina ſed poſtquam fugitiui temporis index
Monſtrauit varias ingenioſa vices:
Præſcribit momenta rato labentia curſu,
Et iubet ad penſum quemlibet ire ſuum.
Vtile commendatur opus. ſine fine fugaces
Quot reſonant horæ, laude tot ora ſonant.

De Horario, & Lacunari eiuſdem.

INſtaurata nitent, quæ deformata iacebant,
Templa vetuſta nouum docta referre decus.
Hora ſonat præceps, immobilis indicat orbis
Quæ ſint, quæ fuerint, quæq; futura volent.
Nec minus Auguſtos oſtentant templa lepores
Aurea, diuitias, Martia Roma, tuas.
O operum memorādus honos, quæ diuite ſumptu
Exteriuſq; iuuant, interiuſq; placent.

De Horario, & Templo S. Mariæ Maioris.

OPtima ventura pereat ne cura ſalutis
Hic tibi cauſa duplex, Romula turba, fuet.
Horarii interpres fugitiuo machina lapſu
Quid ſit vita, breui temporis orbe docet.
Virginis Auguſto Numen venerabile templo
Tam fluxis ſpaciis quo foucaris, habes.
Vtere ſorte tua, monumento impulſus vtroq;
Tempore cautus eris, Numine tutus eris.

De lacunari aureo eiuſdem templi.

DVM tibi flauenti renouantur tecta metallo
Confluit ad cultus ſedula Roma tuos:
Aurea iam coetu complentur tecta frequenti,
Et feruent ſtudiis plurima vota nouis.
Alma recognoſcas tibi debita munera Mater;
Vt cumulatur honos, ſic tibi creſcat amor.

Cum detectum eſt laqueare.

CArbaſa ſciſſa cadunt oculis obiecta tuentũ,
Scenaq; multiplices aurea pandit opes.
Quam bene detecto ſpectanda nitore coruſcat,
Parturit & varium machina fulua decus?
Allicit hinc largo pretium memorabile cenſu,
Hinc operum cultus, Artificumq; manus.
Expleri nequeunt iucundo lumina viſu:
Plaudite ſpectantes, iam placet artis opus.

De eodem.

SOlis vt ardentem nubes tegit inuida lucem
Sic nitidum tecti vela maligna decus:
Nobile dum flauo laqueare refulget in auro
Lumina munifica luce repente ferit.

Hic

Hic aliquis varia percülſus imagine rerum
Hac noua tempeſtas vnde nitoris ait?
Diſciſſum proh quanta parit miracula velum!
Nox prius hic fuerat, nunc nitet alma dies.

Ad HIERONYMVM tit. S. Agnetis in Agone Cardinalem Columnam.

QValis in Auguſto maieſtas murice fulget;
Talis in arcana mente renidet honos.
Et decus, & virtus, & laudum copia diues
Inter purpureos te iubet eſſe Patres.
Splendidior nunquã viſa eſt ſibi purpura. cultu
Plus capit illa tuo, quam dedit illa tibi.

De laqueari S. Mariæ transtyberim.

HOC tibi Mentorea celauimus arte lacunar,
Quod varijs decorãt fulua metalla modis;
Et coetu vectam te fecimus alite Virgo,
Vt niteas propria conſpicienda domo:
Argumenta pij non aſpernanda laboris:
Illa dicat ſtudijs mens tibi culta tuis.
Quamuis Diua potẽs, & Numinis inclyta mater
Auguror excipies relligionis opes.

De SS. Innocentibus.

DVM vigor omnipotẽs moribũdos induit ar-
Deleat vt primi crimina priſca Patris(tus,
Agmina ſternuntur duris obnoxia fatis
Perq; vias paſſim plurima, perq; domos.
Quod ſcelus inſontes, & matris ab vbere rapti
Patrarunt? teneri quid meruere greges?
Nil meruere. Ducis vexilla cruenta ſequuntur,
Cuius ab auſpicijs victima prima cadunt.

De

De S. Stephano.

DVM rapidus ſaxis crepitãtibus ingruit imber,
Et ferit immeritũ dura ruina caput,
Fronte ſerenata bipatentem cernis olympum,
Et lapides dulces, & tibi dulce mori eſt.
Quæſitam multo tibi ſume cruore coronam,
Quam bene nominibus conuenit illa tuis!

De S. Ioanne Euangeliſta.

QVam bene diuina tractas primordia prolis,
Et ſuperũ pleno diſſeris ore genus?
Vt Deus è Diuo, verbum de mente refulget;
Natus vt exoritur non oriente Patre.
Hinc aquilæ nomen tibi ſacra volumina præbẽt.
Ima petunt alij, tu ſuper aſtra volas.

De Circumciſione Domini.

DVM ſilicis duros dius puer excipit ictus,
Spargit ſanguineis membra tenella notis.
Sanguine noſtra ſalus ſtabat, vix editus infans
Patri primitias obtulit ille ſuo.

De Luſcinia, & Muſico.

VOcum opifex gratam dum ſtratus ad arboris vmbram
Propter aquæ mitis murmura, dulce canit:
Dædala concentus haurit Philomela canoros;
Reſpondetq; ſuis æmula facta ſonis:
Namq; hic flexibilem dũ gutture tẽperat auram;
Gutturis argutas flectit & illa notas.

Cincinat

Cincinat hic voces, dulces ea ducit in orbes:
Supprimit hic retinens, & premit illa melos.
Sūma graui hic miſcet, ſonat hæc graue carmen (acuto.
Qualeſcūq; modos hic facit, illa facit.
Dum nimio voces conatu reddere tentat,
Deficit in cantu, commoriturq; ſuo.
Felix ô ipſo volucris vel funere. credam
Quam vinci, potius ſic voluiſſe mori.

De Milite, & Muſca.

DVM ſe ſe iactat, ſpernit dū Numina Miles,
Nec tribuit ſummo robora firma Deo.
Ecce tibi armatum (ſic vrgent numina) collum
Muſca ſubit, variis excruciatq; modis.
Hic furit, illa inſtat, miles diffibulat arma,
Exuit & veſtes. inſtat at illa magis.
Impie vbi vis illa tua eſt, vbi robora dextræ?
Cogeris en muſcæ cedere, cede Deo.

De Nuptijs N. N.

GAudia fauſta ſonant, geminos dum iungit (Amātes
Alterno thalami foedere caſtus Hymen.
Nupta fori cauſis, & cultam Pallade gentem;
At Iuuenis claros Marte recenſet auos.
Edita quæ tali conſurget origine proles?
Quæ dabit in lucem pignora, tanta fides?
Et belli ſtudiis, & pacis idonea, neſcit
Semine progenies degenerare ſuo.

Tumulus.

HIC alma tibi iuncta fide, caſtiſſime coniux
Iulia crudeli tacta dolore loco.

Quem

Quem facere haud potui foecunda prole perennẽ,
Exigui tumulo marmoris hoc facio.

Ad N.

QVam bene pugnaces reſeraſti pectoris artes,
Te duce Germani cum cecidere globi?
Et ſapiens aſtus, ſolitaq; ad prælia vires,
Et virtus tecum prouida mentis erat.
Pars oppreſſa iacet, greſſu pars niſa fugaci.
Et vexilla tua quina tulere manus.
Quę te igitur memorẽ nõ vnus ab hoſte triũphus.
Qui toties vincis, quot tibi ſigna capis.

Ad N.

MIlitis è prima ſuſtentas arma iuuenta,
Et tenera tractas bellica tela manu.
Mox forteſe quitum turmas, peditũ q; gubernas,
Militia & iacto ſcandis ad alta gradu.
Bella tua pugnata manu, celeriq; peracta
Impete. Ductoris nomen, & omen habes
Inuida mors rapuit. tua non iactura, ſed orbis.
Tu fama retines, perdidit ille decus.

De ſeditione in Germania.

QVid ſtruis indigno pubes malaſana tumul
Cæſareoſq; vrges ſeditioſa duces? (tu
Nec mora, nec requies; neſcis heu perdia, neſcis
Auſtriadum placido Numine regna tegi?
Dũ loquor en Ditis ſtimulata furoribus ardes.
Ille tibi inſanas quippe miniſtrat opes.
Hoc duce baccharis, diuina, humanaq; miſces,
Et premis audaci iura ſacrata pede.

Prege

Perge tamen. quid agas tanto molimine rerum?
Contra victorem corripis arma Deum.

De pace contracta inter Regem Hiſpaniarum & Ducem Sabaudiæ.

POST motus belloru acres, & fulmina Martis
Pax volat in niueis conſpicienda rotis.
Allobrogem leni dum foedere nectit Iberus,
Et bene concordes iungit vterq; manus.
Ferreaq; in mites conflantur ſpicula falces,
Haſtaq; pacatum bellica munus obit.
Veh tibi biſtoniæ qui tollis cornua lunæ.
Quæ tibi portendit funera, tanta fides?

De Aue obcæcata.

DVM videt hoc cæli largè ſpirabile lumen
Suppreſſo volucris gutture muta tacet.
At dum caſſa oculis cæli nequit aſtra tueri
Concinit, argutas dulcius inter aues.
Res noua, non illam natura magiſtra volucrum,
Sed tenebræ dulces edocuere ſonos.

De Sancto Nicolao Epiſcopo Myrenſi.

IMmane quanta laude te claras, pio
Pater alme facto, non pudicitiæ minus.
Amice, quam ſeruator, intactam procis
Dum proſtitutam pene diuellis manum.
Virtute macte. præpete inuictam pede
Non aurea ſic luce pomorum trium
Schœneiam lucratus eſt victor ſuam;

Vt tu, ſupremo, diſpare euentu, Deo
Ternas lucraris Virgines, pondus triplex
Auri profundens, quaſq; venales ſibi
Feciſſet aurum prodiga libidinis,
Fecit pudicas, flore ſeruato, tuum.

Ad Laurentium Lauredannm,

FVlmineum ridet laurus Phœbaia telum;
Dum tonat imbriferi flammea porta Iouis.
Lauredane, tua certum eſt requieſcere lauru.
I nunc liuor edax fulmina ſæua iace.

De Filio Philippi IV. Regis Hiſpaniarum.

NAſceris; & claro fortunatiſſimus ortu
Exhilaras noſtras, Antipodumq; plagas.
Cernere Tarteſſos Phœbum conſueta cadentem,
Suſpicit exoriens deuenerata iubar.
Heſperiæ geminæ tractus & regna Fauoni
Luciferas vultus experiuntur opes. (rus
Quaq; rigens Boreas, qua flamina caurus, & eu-
Deuehit, Auſtriacas eiaculare faces.
Diſſita regales iam ſentit America flammas.
Ora nitet radiis iam Peruana nouis:
Oceanum per vtrumq; iacis tua lumina. quis te
Solem natali perneget eſſe tuo?
Hoc minor eſt Phœbus. quod tu vno tempore lu-
Cuncta. ſed alterna luminis ille face. (ſtras

De Colle accliui ruris.

COllis ad accliuis iuga clemens ſemita ducit,
Et tribuit grata commoda blanda vice.

Nam

Nam matutini dum laſſant corpora calles
Languida marmoreum membra ſedile leuat.
Telaq; dum Phœbus feruentia iactat Eous,
Defendit rapidas arboris vmbra faces.
Sic natura mora compenſat tædia dulci.
Sic iuuat alterno mixta labore quies.

De Comete.

IGneus Eoo dum lucet in axe cometes:
Turba canit ſubitis vaticinata modis.
Scilicet agricolis steriles portendit ariſtas
Quæ noua fax cælo prodigiale rubet,
Nam quia permixtis coniungitur arida flãmis:
Siccat, & infenſis ignibus vrit agros.
Ecce tibi odryſia Boreas bacchatus ab Arcto
Incernit gelidas ore fremente niues.
Quid vacuum vates muſſatis frugibus annum?
Foecundam Cererem cana pruina docet.

In Obitum Poëtæ.

ET poteras doctas modulatis cantibus aures
Dulcius Orphea detinuiſſe lyra:
Emeritosq; viros tepidis educere buſtis,
Et dare carminibus ſecula longa tuis.
Inuidet, & claros mors effera demetit annos:
Quodq; aliis dederas, eripit illa tibi.
At probibet te fama mori, ſemperq; ſuperſtes
Viuis in elyſia valle canorus olor.

Ad N. Iuris vtriuſq; peritum.

IVris ad imperium maculoſa iurgia linguæ,
Sacrilegoſq; greges vindice lege premis.

Non

Non vacat à iuſta ſcelus execrabile multa
Et meritas poenas noxa nefanda luit.
Quem te igitur memorem, cui dum ſcelera impia plectis
Relligio causā tradit habere ſuam?

De eodem.

LEgitimis armis moderamina ſacra tueris,
Dum iacis in foedos fulmina certa reos,
Agmina conſultas formidant impia voces.
Sic ſua flagitijs addita poena manet.
Iuſtitiæ titulis, pietatis nomine præſtas.
Te beat hæc terris, inſeret illa polo.

De Sancto Attono, cuius corpus intactum eſt repertum.

NVnc primū Attono ſacri reddūtur honores,
Vota ſonant, Arabum meſſibus ara calet.
Integra poſt longum ſeruata fideliter æuum
Pertimet emeriti lædere membra lues.
Corpora, quæ nulla violarunt numina culpa
Condita vel tumulis intemerata vigent.

In obitum Laurentij Fliſci.

DVM tibi vita fuit, dum vena poëtica fluxit
Panxiſti grauibus carmina docta modis.
Inclyta ſed fato nunc ora premuntur acerbo,
Ipſe tamen tacito non potes ore premi.
Plurimus ecce tuas accingitur edere laudes.
Qui vates fueras, nobile carmen eris.

De Columba, & Apice.

DVM varios luſtrat ſub ſole columba colores,
Atq; inhiat plauſis ambitioſa comis.
Vnguibus accipiter, roſtroq; ſuperuenit vnco
Aggreditur, miris dilaniatq; modis.
Et perit, & noſtri qua mole ſuperbia faſtus
Edita quam ſubito ſtatq; caditq; docet.
Mortales, tumidi, caſus ediſcite. ſummis
Proxima ſæpe locis eſſe ruina ſolet.

In BEATAM VIRGINEM Iannazani. vetuſtiſsimi Oppidi Columnenſium.

ALigerum manibus cœli ſubuecta per auras
Qua vagus immenſas Adria voluit aquas:
Dirigis huc curſus ſuperum Regina ſecundos,
Gens vbi te ſupplex deuenerataa colit.
Gratia magna tibi, dextro quod numine gaudes
Hanc ſedem reliquis præpoſuiſſe locis.

De Pio Viro, in cuius obitu aruit cupreſſus in qua tumulatus eſt.

POST breue curriculum mortale ſexuit artus
Et laudum titulis, & pietate grauis.
Qua teget vrna virũ? nemoris regina cupreſſus
Aret, & emeriti membra caduca tegit.
Fortunata arbos ſub ſidere cæſa ſecundo.
Corpore non poteras nobiliore premi.

De eodem.

O quondam viridis cupreſſus horti
Spectandus decor, arborumq; princeps:

Nunc Sancti Patris hoſpitale buſtum,
Magni nobile ferculi feretrum,
Virtutis monumenta ſingularis.
Tu ſedes decorum, domus leporum;
Quæ deſiderium dolentis orbis,
Laudum congeriem, boni medullam
Viuaci gremio beata ſeruas.
Non te funera, non imago mortis,
Sed vitæ memoris tropbæa tangunt.
Quæ vis reddidit aridam repente.
Vt te ſorte notaret inuidenda?
Seruatrix manus, & ſalubre ferrum,
Quæ te depoſito beauit almo.
Quot mallent ſimili perire caſu,
Quam longum patrijs virere ſiluis!
Occaſu Patris occidis ſupremo,
Attactu Patris optimi reſurgis.
Felix ò ter, & amplius cadendo,
Cui non hoc dederat viror ſuperſtes.
Cum ſæuas hyemes, geluq; triſte
Arcturi trucis, & furentis Auſtri,
Irati & Iouis impetum ferebas.
Funeſtum bene perdidiſſe nomen,
Fauſtum te reor omen occupaſſe.

De Elephāto græcas, & latinas litteras ſcribente.

Dicitur humanas expromere gutture voces
Pſittacus, & noſtro verba ſonare modo.
Maior at illa fides. voces Elephantus, Achiuas,
Et latias mira ſcribit ab arte notas.
Quod pleriq; hominum nequeunt, hoc bellua cal-
Cede homo: iam maius bellua præſtat opus. (let.

De

De eodem Regem adorante.

REGEM (certa fides) elephas veneratus adorat.
Sternit & ante ſacros florea ſerta pedes.
Hinc documenta capit quiſquis parere recuſat
Plus habet hic hominis, plus habet ille feræ.

De eodem ouibus parcente.

LAnigeras elephantus oues non lædit euntes,
Dummodo pacatum grex ſibi cedat iter.
Mirum. ſubiectis etiam fera parcere diſcit.
Diſcat ab hoc, quiſquis ſceptra ſuperba gerit.

De eodem abigente muſcas.

DEpellit puero muſcas elephantus, & idem
Cunas, vt ſomnum prouocet, vſq; mouet.
Aſſiſtit lateri fidus comes, vt bona nutrix.
Non adeo partus diligit ille ſuos.

De CAROLO COLVMNA deducente Oratorem Hiſpanum ad ædes Oratoris Galli.

DVM Galli properat legatus Iberus ad ædes,
Reddat vt officio mutua iura pari:
Ducit honoratum ſtudijs ardentibus agmen
Inclytus ille atauis, inclytus ore Puer.
Romula pacato fremit excita turba tumultu,
Et comes Auguſto iam parat ire Duci.
Nec ſe Romuleæ manus agglomerare iuuentæ
Ceſſat, ab externis deproperata plagis.

De S. Stephano.

DVM rapidus ſaxis crepitãtibus ingruit im-
Et ferit immeritũ dura ruina caput, (ber,
Fronte ſerenata bipatentem cernis olympum,
Et lapides dulces, & tibi dulce mori eſt.
Quæſitam multo tibi ſume cruore coronam,
Quam bene nominibus conuenit illa tuis!

De S. Ioanne Euangeliſta.

QVam bene diuina tractas primordia pro-
Et ſuperũ pleno diſſeris ore genus! (lis,
Vt Deus è Diuo, verbum de mente refulget;
Natus vt exoritur non oriente Patre.
Hinc aquilæ nomen tibi ſacra volumina præbẽt.
Ima petunt alij, tu ſuper aſtra volas.

De Circumciſione Domini.

DVM ſilicis duros diuus puer excipit ictus,
Spargit ſanguineis membra tenella notis.
Sanguine noſtra ſalus ſtabat, vix editus infans
Patri primitias obtulit ille ſuo.

De Luſcinia, & Muſico.

VOcum opifex gratam dum ſtratus ad arbo-
ris vmbram
Propter aquæ mitis murmura, dulce canit:
Dædala concentus haurit Philomela canoros,
Reſpondetq; ſuis æmula facta ſonis:
Namq; hic flexibilem dũ gutture tẽperat auram;
Gutturis argutas flectit & illa notas;

Cincinat

Gincinat hic voces, dulces ea ducit in orbes:
Supprimit hic retinens, & premit illa melos.
Sũma graui hic miſcet, ſonat hæc graue carmen
Qualeſcũq; modos hic facit, illa facit. (acuto.
Dum nimio voces conatu reddere tentat,
Deficit in cantu, commoriturq; ſuo.
Felix ô ipſo volucris vel funere. credam
Quam vinci, potius ſic voluiſſe mori.

De Milite, & Muſca.

DVM ſeſe iactat, ſpernit dũ Numina Miles,
Nec tribuit ſummo robora firma Deo.
Ecce tibi armatum (ſic vrgent numina) collum
Muſca ſubit, variis excruciatq; modis.
Hic furit, illa inſtat, miles diffibulat arma,
Exuit & veſtes. inſtat at illa magis.
Impie vbi vis illa tua eſt, vbi robora dextræ?
Cogeris en muſcæ cedere, cede Deo.

De Nuptijs N. N.

(Amãtes
GAudia fauſta ſonant, geminos dum iungit
Alterno thalami fœdere caſtus Hymen.
Nupta fori cauſis, & cultam Pallade gentem;
At Iuuenis claros Marte recenſet auos.
Edita quæ tali conſurget origine proles?
Quæ dabit in lucem pignora, tanta fides?
Et belli ſtudiis, & pacis idonea. neſcit
Semine progenies degenerare ſuo.

Tumulus.

HIC alma tibi iuncta fide, caſtiſſime coniux
Iulia crudeli tacta dolore loco.

Quem facere haud potui foecunda prole perennẽ,
Exigui tumulo marmoris hoc facio.

Ad N.

QVam bene pugnaces reſeraſti pectoris artes,
Te duce Germani cùm cecidere globi?
Et ſapiens aſtus, ſolitaq; ad prælia vires,
Et virtus tecum prouida mentis erat.
Pars oppreſſa iacet, greſſu pars niſa fugaci.
Et vexilla tuæ quina tulêre manus.
Quę te igitur memorẽt nõ vnus ab hoſte triũphus.
Qui toties vincis, quot tibi ſigna capis.

Ad N.

MIlitis è prima ſuſtentas arma iuuenta,
Et tenera tractas bellica tela manu.
Mox fortè ſe quitum turmas, peditũ q; gubernas,
Militia & iacto ſcandis ad alta gradu.
Bella tua pugnata manu, celeriq; peracta
Impete. Ductoris nomen, & omen habes
Inuida mors rapuit. tua non iactura, ſed orbis.
Tu famæ retines, perdidit ille decus.

De ſeditione in Germania.

QVid ſtruis indigno pubes malaſana tumul
Cæſareoſq; vrges ſeditioſa duces? (tu
Nec mora, nec requies; neſcis heu perdia, neſcis
Auſtriadum placido Numine regna tegi?
Dũ loquor ẽn Ditis ſtimulata furoribus ardes.
Ille tibi inſanas quippe miniſtrat opes.
Hoc duce baccharis, diuina, humanaq; miſces,
Et premis audaci iura ſacrata pede.

Prege

Perge tamen. quid agas tanto molimine rerum?
Contra victorem corripis arma Deum.

De pace contracta inter Regem Hiſpaniarum & Ducem Sabaudiæ.

POST motus belloru acres, & fulmina Martis
Pax volat in niueis conſpicienda rotis.
Allobrogem leni dum foedere nectit Iberas,
Et bene concordes iungit vterq; manus.
Ferreaq; in mites conflantur ſpicula falces,
Haſtaq; pacatum bellica munus obit.
Veh tibi biſtonia qui tollis cornua luna.
Quæ tibi portendit funera, tanta fides?

De Aue obcæcata.

DVM videt hoc cæli largè ſpirabile lumen
Suppreſſo volucris gutture muta tacet.
At dum caſſa oculis cæli nequit aſtra tueri
Concinit, argutas dulcius inter aues.
Res noua, non illam natura magiſtra volucrum,
Sed tenebræ dulces edocuere ſonos.

De Sancto Nicolao Epiſcopo Myrenſi.

IMmane quanta laude te claras, pio
Pater alme facto, non pudicitia minus.
Amice, quam ſeruator, intactam procis
Dum proſtitutam pene diuellis manum.
Virtute macte. præpete inuictam pede
Non aurea ſic luce pomorum trium
Schœneiam lucratus eſt victor ſuam;

Vt tu, ſupremo, diſpare euentu, Deo
Ternas lucraris Virgines, pondus triplex
Auri profundens, quaſq; venales ſibi
Feciſſet aurum prodiga libidinis,
Fecit pudicas, flore ſeruato, tuum.

Ad Laurentium Lauredannm,

FVlmineum ridet laurus Phœbaia telum;
Dum tonat imbriferi flammea porta Iouis.
Lauredane, tua certum eſt requieſcere lauru.
I nunc liuor edax fulmina ſæua iace.

De Filio Philippi IV. Regis Hiſpaniarum.

NAſceris; & claro fortunatiſſimus ortu
Exhilaras noſtras, Antipodumq; plagas.
CernereЯрteſſos Phœbum conſueta cadentem,
Suſpicit exoriens deuenerata iubar.
Heſperia gemina tractus & regna Fauoni
Luciferas vultus experiuntur opes. (rus
Quaq; rigens Boreas, qua flamina caurus, & eu-
Deuehit, Auſtriacas eiaculare faces.
Diſſita regales iam ſentit America flammas.
Ora nitet radiis iam Peruana nouis.
Oceanum per vtrumq; iacis tua lumina. quis te
Solem natali perneget eſſe tuo?
Hoc minor eſt Phœbus. quod tu vno tempore lu-
Cuncta. ſed alterna luminis ille face. (ſtras

De Colle accliui ruris.

COllis ad accliuis iuga clemens ſemita ducit,
Et tribuit grata commoda blanda vice.
Nam

Nam matutini dum laſſant corpora calles
Languida marmoreum membra ſedile leuat.
Telaq; dum Phœbus feruentia iactat Eous,
Defendit rapidas arboris vmbra faces.
Sic natura mora compenſat tædia dulci.
Sic iuuat alterno mixta labore quies.

De Comete.

IGneus Eoo dum lucet in axe cometes:
Turba canit ſubitis vaticinata modis.
Scilicet agricolis ſteriles portendit ariſtas
Quæ noua fax cælo prodigiale rubet,
Nam quia permixtis coniungitur arida flãmis:
Siccat, & infenſis ignibus vrit agros.
Ecce tibi odryſia Boreas bacchatus ab Arcto
Incernit gelidas ore fremente niues.
Quid vacuum vates muſſatis frugibus annum?
Foecundam Cererem cana pruina docet.

In Obitum Poëtæ.

ET poteras doctas modulatis cantibus aures
Dulcius Orphæa detinuiſſe lyra:
Emeritosq; viros tepidis educere buſtis,
Et dare carminibus ſecula longa tuis.
Inuidet, & claros mors effera demetit annos:
Quodq; aliis dederas, eripit illa tibi.
At probibet te fama mori, ſemperq; ſuperſtes
Viuis in elyſia valle canorus olor.

Ad N. Iuris vtriuſq; peritum.

IVris ad imperium maculoſæ iurgia linguæ,
Sacrilegoſq; greges vindice lege premis.

Non

Non vacat à iuſta ſcelus execrabile multa
Et meritas poenas noxa nefanda luit.
Quem te igitur memorem, cui dum ſcelera impia plectis
Relligio cauſā tradit habere ſuam?

De eodem.

LEgitimis armis moderamina ſacra tueris,
Dum iacis in foedos fulmina certa reos,
Agmina conſultas formidant impia voces.
Sic ſua flagitijs addita poena manet.
Iuſtitiæ titulis, pietatis nomine praſtas.
Te beat hac terris, inſeret illa polo.

De Sancto Attono, cuius corpus intactum eſt repertum.

NVnc primũ Attono ſacri redduntur honores,
Vota ſonant, Arabum meſſibus ara calet.
Integra poſt longum ſeruata fideliter æuum
Pertimet emeriti lædere membra lues.
Corpora, quæ nulla violarunt numina culpa
Condita vel tumulis intemerata vigent.

In obitum Laurentij Fliſci.

DVM tibi vita fuit, dum vena poëtica fluxit
Panxiſti grauibus carmina docta modis.
Inclyta ſed fato nunc ora premuntur acerbo,
Ipſe tamen tacito non potes ore premi.
Plurimus ecce tuas accingitur edere laudes.
Qui vates fueras, nobile carmen eris.

De

De Columba, & Apice.

DVM varios luſtrat ſub ſole columba colores,
Atq; inhiat plauſis ambitioſa comis.
Vnguibus accipiter, roſtroq; ſuperuenit vnco
Aggreditur, miris dilaniatq; modis.
Et perit, & noſtri qua mole ſuperbia faſtus
Edita quam ſubito ſtatq; caditq; docet.
Mortales, tumidi, caſus ediſcite. ſummis
Proxima ſæpe locis eſſe ruina ſolet.

In BEATAM VIRGINEM Iannazani.
vetuſtiſsimi Oppidi Columnenſium.

ALigerum manibus cæli ſubuecta per auras
Qua vagus immenſas Adria voluit aquas:
Dirigis huc curſus ſuperum Regina ſecundos,
Gens vbi te ſupplex deuenerataa colit.
Gratia magna tibi, dextro quod numine gaudes
Hanc ſedem reliquis præpoſuiſſe locis.

De Pio Viro, in cuius obitu aruit cupreſſus
in qua tumulatus eſt.

POST breue curriculum mortale ſexuit artus
Et laudum titulis, & pietate grauis.
Qua teget vrna virũ? nemoris regina cupreſſus
Aret, & emeriti membra caduca tegit.
Fortunata arbos ſub ſidere cæſa ſecundo.
Corpore non poteras nobiliore premi.

De eodem.

O quondam viridis cupreſſus horti
Spectandus decor, arborumq; princeps:

T. *Nunc*

Nunc Sancti Patris hoſpitale buſtum,
Magni nobile ferculi feretrum,
Virtutis monumenta ſingularis.
Tu ſedes decorum, domus leporum;
Quæ deſiderium dolentis orbis,
Laudum congeriem, boni medullam
Viuaci gremio beata ſeruas.
Non te funera, non imago mortis,
Sed vitæ memoris trophæa tangunt.
Quæ vis reddidit aridam repente
Vt te ſorte notaret inuidenda?
Seruatrix manus, & ſalubre ferrum,
Quæ te depoſito beauit almo.
Quot mallent ſimili perire caſu,
Quam longum patrijs virere ſiluis!
Occaſu Patris occidis ſupremo,
Attactu Patris optimi reſurgis:
Felix ò ter, & amplius cadendo,
Cui non hoc dederat viror ſuperſtes.
Cum ſæuas hyemes, geluq; triſte
Arcturi trucis, & furentis Auſtri,
Irati & Iouis impetum ferebas.
Funeſtum bene perdidiſſe nomen,
Fauſtum te reor omen occupaſſe.

De Elephãto græcas, & latinas litteras ſcribente.

Dicitur humanas expromere gutture voces
Pſittacus, & noſtro verba ſonare modo.
Maior at illa fides. voces Elephantus, Achiuas,
Et latias mira ſcribit ab arte notas.
Quod pleriq; hominum nequeunt, hoc bellua cal- *(let.*
Cede homo, iam maius bellua præſtat opus.

De

De eodem Regem adorante.

REGEM (certa fides) elephas veneratus adorat.
Sternit & ante ſacros florea ſerta pedes.
Hinc documenta capit quiſquis parere recuſat
Plus habet hic hominis, plus habet ille feræ.

De eodem ouibus parcente.

LAnigeras elephantus oues non lædit euntes,
Dummodo pacatum grex ſibi cedat iter.
Mirum. ſubiectis etiam fera parcere diſcit.
Diſcat ab hoc, quiſquis ſceptra ſuperba gerit.

De eodem abigente muſcas.

DEpellit puero muſcas elephantus, & idem
Cunas, vt ſomnum prouocet, vſq; mouet.
Aſſiſtit lateri fidus comes, vt bona nutrix.
Non adeo partus diligit ille ſuos.

De CAROLO COLVMNA deducente Oratorem Hiſpanum ad ædes Oratoris Galli.

DVM Galli properat legatus Iberus ad ædes,
Reddat vt officio mutua iura pari:
Ducit honoratum ſtudijs ardentibus agmen
Inclytus ille atauis, inclytus ore Puer.
Romula pacato fremit excita turba tumultu,
Et comes Auguſto iam parat ire Duci.
Nec ſe Romuleæ manus agglomerare iuuentæ
Ceſſat, ab externis deproperata plagis.

Pars vehitur bigis late ſpectanda ſuperbis,
Pars & frænatis feruida fertur equis.
Compita ſpectantũ feruent ſtrepituq; ſequentum,
Nec capit addenſos ſemita lata viros.
Quo mage crebreſcunt confuſis cœtibus vndæ;
Hoc magis exundant pube fremente viæ.
E ſolito qualis ſe ſe ſuper egerit alueo,
Creſcit ab externis dum Tyberinus aquis:
Bina nec anguſtæ paſſus confinia ripæ
Exit, & oppoſitos depopulatur agros.
Confertos quid Roma globos mirare? teneri
Non poterat certo tanta caterua loco.

HIERONYMVS COLVMNA
Abbas S. Martæ.
P. Fammiano Stradæ è Societate IESV.

NOS quoq; miſſilibus Xenijs alterna viciſſim
Nitimur officio reddere dona pari.
Accipe ceratos niueo candore libellos.
Accipe non vno cruſtula ficta modo.
Suadebunt habiles ſtudioſa negocia ceræ.
Ocia poſt Muſas, dulcia liba dabunt.

De Vulpe, & cancro currentibus.

MObilitate pedum certāt vulpecula, cancer.
Curritur. hic ſpacij, quāta erat illa, capit
Ante tamen longe ſinuoſa volumina caudæ
Arripit, & trepidæ molle pependit onus.
Proxima iam metæ retro fert lumina Vulpes;
Tardigradi ſegnes increpitura moras.
Exilat

Exilit hic, metamq; tenet, palmamq; reportat,
Verſutoſq; ſua commonet arte capi.

Ad Carolum Mantuanum Poetam Hetruſcum.

CArole municipi non degener æmule ciui,
Cuius ad exemplum nobile fingis opus.
Sic bene ad illius meditaris plectra corymbos
Dædalus eloquio diſpare, laude pari.
Illi parta graui, tibi laurea carmine dulci.
Inclytus ille tuba, maximus ipſe lyra.
Mincius alternum ſuſpenſior audit olorem
Se gemino claram Mantua vate vocat.
Iudice vel Phoebo, Muſiſq; probantibus: ille
Mæonides latius, tu Maro Tuſcus eris.

De catapotijs Crucij medici inſignis.

QVis mihi vitales medicatis frugibus offas
Eximiæ rarum condidit artis opus?
Phœbæo Crucius Podalirius alter in vſu
Viuida languentum cura, medela; ſalus.
Robora quæ venis (experto credite) qualem
Artubus impertit maſſa ſalubris opem?
Vt rorent oculi, præſens medicina repente
Parte trahit ſtillans inferiore malum.
Hac ægros tacite ſe ſe inſinuante per artus
Humor abit pingui concolor ille ſero.
Triſtis abit macies, & veri ſigna vigoris
Sanguinis exornat purpura viua genas.
Hæc valet & morbos, & acerba fugare malorum
Monſtra, Prometheum depopulata latum.

Hæc ſi Pandoræ nocua ponatur in vrna
Protinus omnigenam pellat ab orbe luem.
His Anchiſiades leniuit Cerberon offis
Phoenici bis Chiron lumina reſtituit.

De Concionatore laudante B. Tereſam.

E*XPRIMIS & mores, et mentibus inſeris aureos,*
Quos, pia dum manſit vita, Tereſa tulit.
Auditor docili deducitur impete, quoquo
Ore potens, docta Dædalus arte rapis.
Hunc mouet vbertas, hũc ſuada loquela laceſſit.
Alter & eloquij vim probat, alter opes.
Diſce quid inde feras. dum laudibus vnius hæres
Vertitur in laudes concio tota tuas.

DE IO: BAPTISTÆ COLVMNÆ
Philippi Columnæ Ducis Paleani
filij Doctoratu.

N*Atales titulos, & ſtemmata priſca tuorum*
Ingenij gaudes accumulare bonis.
Nec mora. doctrina præclara inſignia ſumis;
Et capit emeritus iuſta trophæa labor.
Roma triumphantẽ ſed ſueta videre Columnam
Tarpeia laurus ſuggerit arce nouas.

Venatoris dexteritas.

D*Irigit ad leporem ripa vlteriore fugacem*
Spicula Venator. miſſa ſagitta volat
Dum volat illa, leuis ſe ſe demittit hirundo,
Dum ſe hæc demittit, piſcis ab amne ſalit.
Morti-

Mortiferum iaculum tres vno traijcit ictu
Piſcem,& auē,& leporē.mors fuit vna tribus.

Ad Gaſparum Saluianum.

QVam bene communis ſeruas cõmercia vitæ.
Vt proſis alijs,nil tua damna times:
Et longas in Amicorum compendia noctes,
Et longos gaudes atteruiſſe dies.
Nec canis Icarij feruor,nec Thracia tardant
Flabra,nec immenſa tædia dura viæ.
Nunc licet in te omnes pietatis patria ſenſus
Indicet. officijs eſt minor illa tuis.

AD PROSPERVM COLVMNAM.
Philippi Columnæ Ducis Paleani filium.

TE Ducis Auguſti gentilia facta laceſſunt,
Quæ memorat gratis Inſubris ora ſonis.
Nomine quem celebri,mox fama compare reddes,
Indolis agnoſco nuncia ſigna tuæ.
Itala ſume animos fortuna; Columnius alter,
Qui ferat auxilium iam tibi Proſper adeſt.

AD M. ANTONIVM COLVMNAM.
Corbarij Ducem.

MArcus Sicanios Antonius inclytus olim
Auguſto tractus rexerat imperio.
Nunc quoq; apud gratas nomē memorabile gētes
Viuit, & egregij gloria magna Ducis.
Te plaga nunc eadem gremio complectitur almo,
Et retinet ſtudijs officioſa ſuis.
Nomine, ſpectatiſq; refers natalibus illum,
Sic Ataui laudes in pronepote vigent.

AD PHILIPPVM COLVMNAM
Ducem Paleani Magnum Regni Neapolitani Comeſtabilem.

DEſolata ſuis dudum languebat Alumnis
Illa Columniadum prole beata domus:
Sed tu Natorum numeroſo pignore ditas,
Progenie gaudes & reparare noua.
Tu generis caſum releuas in tempore, gentis
Inſtauratorem quis neget eſſe tuæ.

AD PETRVM COLVMNAM
Abbatem S. Mariæ de Pulſano.

COMPENSAS teneros maturis laudibus annos,
Indolis in primo grandia flore notas.
Ecquis io vigor eſt animi? quod promis honeſtis
E ſtudijs ſpecimen? qualia mente paris?
Iam tua Palladias induſtria nota per artes;
Iam celebrat nomen turba diſerta tuum.
Inter magnanimos tu proles vltima fratres
Es minimus natu non minor ingenio.

AD FEDERICVM COLVMNAM.
Principem Paleani, & Buteri.

INclyta ſublimi præfers natalia vultu,
Sanguinis Auguſtas & geris ore notas.
Ignotis etiam patet illa COLVMNIA virtus,
Et decorum ſponſor Martius ille vigor.
Nimirum patrij tu cenſus, laudis & hæres
Diceris & natu maximus, atq; animo.

De

De S. Ioanne ante Portam Latinam.

QValis ab inſolito flammarũ vortice cinctus
Peruigil innocuo manſit in igne rubus:
Feruenti ſoboles Zebedeia talis oliuo
Viuit ad vndantes inuiolata faces,
Quo magis exultans rapidus coquit æſtus ahenũ,
Numinis hoc flammis æſtuat illa magis
Ardenti è riuo prodit ſpecioſior. aurum
Eceli vena ſcilicet illud erat.

TVMVLVS PHILIPPI III.
Hiſpaniarum Regis.

QVisquis ad hunc tumulum, & regali ſplendida luxu
Saxa venis, madidis hac lege verba notis.
Hic tegor anguſta poſt fata Philippus in vrna
Tertius Auſtriadum gloria, fama, decus.
Affatu facilis, recti dux, arbiter æqui:
Integer, & numeris omnibus auctus eram.
Viribus, atq; opibus Germanica prælia foui,
Et valida domui Belgica corda manu.
Per me nunc pulſis reſpirat Iberia Mauris,
Auſpicijs pietas regnat vbiq; meis.
In commune vigil didici pro temporis vſu,
Vtilis eſſe ſagis, vtilis eſſe togæ.
Quis neget æterno me poſthabuiſſe Tonanti
Omnia, conſilio, relligione, fide,
Non me blanditijs Venus improba fregit amaris
Nec turpis caſto è tramite flexit amor.
Fata quaterdenos, & quattuor atra Decẽbres:
Conceſſere, truci poſt rapuere manu.

Bis

Bis duo luſtra meum, binos & viderat annos
Imperium, plures numina magna negant,
Vſq; pius vixi, dum lex æterna iubebat,
Occubuiq; ipſa lege iubente, pius.
Hoc volui, mihi molle ſolũ, placidumq; precare,
Mollis vt in populos dextera noſtra fuit.

De eodem Diſtichon.

SI ſeriem Regum libeat numerare, Philippus
Tertius imperio es, relligione prior.

De eod.

QVI coluit Numen, *quiq; hoſtica contudit arma*
Romulus hic armis, relligione Numa eſt.

De Maieſtate Regis Hiſpaniarum.

ASpectu regale decus, geſtúq; decenti
Et grauis Auguſto frontis honore refers:
Nec minor inceſſu ſtat grrtia, dignaq; ſummo
Imperio ſpecies nobile pondus habet.
Scilicet ad regimen, te, quamuis caetera deſint
Maieſtas Regem reddere ſola poteſt.

De Gymnaſio Complutenſi.

VT ſtudijs animum pubes exornet honeſtis
Plurima ad hãc vario tẽdit ab orbe plagã.
Ipſa rudis, cultu mox informata ſeuero
Ad patrios remeat, non ſine laude, lares.

Nec

Nec mora. Ab Auguſtis venerabile legibus aequũ,
Atq; babiles ſacris fontibus haurit aquas.
Abdita Naturae, ſenſuſq; recludit opertos,
Et penetrat ſuperas ingenioſa vias.
Nuſquam alibi melius veri ſe vena refundit,
Doctrinae faciles aut reſerantur opes.
Incola manſuram tenet hic ſapientia ſedem.
In reliquis hoſpes conſpicienda locis.

Epitaphium Aloiſij Epiſcopi Tortoſſenſis.

OSſibus emeritis iacet hac Aloiſius vrna
Non minus ingenio, quam pietate potens.
Illibata pios teſtantur pectora mores,
Doctrinae faciunt ſcripta diſerta fidem.
Vtraq; laus ingens, facit altera viuere caelo,
Altera dat terris non potuiſſe mori.

De prouidentia VRBANI VIII. Pont.Max.

IN grauium vigili ſpecula conſidere rerum
Te videt Aeneadum, Chriſtiadumq; genus:
Quae tibi lapſa dies in tempora poſtera dictat
Colligis, & praeſens quae documenta ferat:
Venturiq; memor momenta volantia libras
Succeſſu careant ne benefacta ſuo.
Scilicet in tanto molimine, prouidus orbis
Es pater, & Natis conſulis vſq; tuis.

De eodem.

HAE tibi sũt artes, rigidos ſedare tumultus,
Vnanimi populos conſociare fide.
Qua

Qua patet imperium regis omnia laude togata
Inuiſiſq; locum non ſinis eſſe ſagis.
Si quid Marte tumet, pacato foedere lenis.
Prælia conſilio tollis, & arma manu.
O bene cōmiſſum tibi munere Numinis orbem!
Ocia, qui placidæ, te duce, pacis agit.

De puero nouenni, qui ſeptem artes liberales callebat.

INgenioſa Puer reſeras miracula Doctis,
Dum tenera raras indole promis opes.
Mira fides. ſeptem calles non immemor artes,
Et tua ſeptenis fontibus ora fluunt.
Quicquid Grāmaticæ per cōgrua verba refundit
Noſcis, & in cœtus edita dicta rudes.
Quam laudem palmæ Zenonis acumen apertæ,
Et quam concluſæ comparat ille, tenes.
Nec te Pythagoræ fugiunt documenta diſerti,
Scita Siracuſij nec veneranda ſenis.
Nec numeros neſcis, pedibuſq; adiuncta ſonoris
Carmina, Dircæus quæ modulatur olor.
Naturæq; vagos mores, cauſaſq; recenſes,
Quæq; ſalutari Delius arte docet.
Hæc præſtas, dū pigra nouē tibi bruma decēbres,
Dum numerat totidem ver geniale roſas.
Omnis ab ore tuo pendet iuuenſq: ſenexq;
Iam vir es ante diem, qui ſapis ante diem.

De B. Virginis effigie flammis intacta.

DVM furit addenſis acies Vulcania flāmis
Omnia victrici depopulata face:
Virginis effigies natum complexa, ſuperſtes
Extat ab ignitis inuiolata globis.

Inno-

Innocuo lapſu circumuaga lambit vtrumq;
Flamma. quis effigiem numen habere neget?

De Campana qua Vrinatores res naufragas recuperabant.

MVnera quo reparet ſpacioſo naufraga ponto
Thetyos ima ſagax regna natator adit.
Clauditur ære cauo, fundo quod mordicus hærẽs
Parte aperit latas inferiore vias.
Exit, opes ſcrutatur, & æquore feſſus ab vdo
Præpropera remeat tuta metalla fuga
Vndarum impatiens hic aëra captat amicum.
Exitus alternis, introitusq; patet.
Donec ouans quæſita tenet, cælumq; reuiſit.
Exuperet quid non improbus arte labor?
Tu licet arcanis merces, Neptune, recondas
Venis. inde potens extrahet ingenium,

De Franciſco Contreras Præſide Caſtellæ, qui ſe ſponte magiſtratu abdicauit.

QVeis inhiãt reliqui, tu ſceptra vicaria cedis
O decus, ò virtus, victor & ipſe tui es.
Magnarũ contemptor opum. quæ ſpõte relinquis
Das alÿ domina fræna regenda manu.
Tu potes & rerum ſtabilem mutare tenorem,
Regnandi ſolitas, & variare vias.
Qui ſibi ſuccedant alÿ poſt fata relinquunt.
Tu ſucceſſorem, luce ſuperſtes, habes.

De Virginis effigie flammis intacta.

SPirat in exigua natum complexa papyro
Caſta ſuper molli pendula Virgo thoro

Vera

Vera fides. ſæuis vorat omnia viribus ignis,
Nec flagrat immiti Virgo, puerq; face.
Scilicet ignipotens qui vicerat omnia feruor,
Numinis attactu flabilis aura fuit.

AD HIERONYMVM COLVMNAM
Abbatem S. Martæ.

M*Aiorum titulis, & gentis origine fulges;*
Clarius ingenua pectoris arte clues.
Nobilitas ipſo ſe promit amabilis ore,
Maior ab arcana mente renidet honos.
Et genus, & proaui priſco te ſtemmate ſignant,
Moribus augetur gloria auita tuis.
Dat tibi multa domus, tu plura refundis in illã.
Illa tibi nomen, nominis ipſe decus.

De Statua marmorea translata in ædem Excellentiſsimi Philippi Magni Comeſtabilis.

A*Rtificis mira licuit mihi viuere dextra;*
Vita ſed hic melior, nobiliorq; datur.
Egregijs foetam titulis tranſcribor in ædem.
Num manſura mihi plus dare fama poteſt?

De Grammatica Epiphanij in hac arte præſtantiſſimi.

G*RAMMATICAE, longo deducta volumina tractu*
Contrahis in gyros, non ſine laude, breues.
Quam bene perſpicuo claudis compendia torno,
Enitet & ſcriptis lucidus ordo tuis.

Scilicet

Scilicet admiranda paris ſpectacula Doctis;
Dum non obſcurus, dum potes eſſe breuis.

Eſſe opinandum.

NVllius addictus iuraui in verba magiſtri,
Et genio Doctos proſequor ipſe meo:
Sed quodcumq; mihi riſit, ratione tenaci
Fulcio, & in verbis pondus ineſſe volo.
Aurea vox.quotcunq;viri,tot diſſona dictis,
Et tot diuerſis mentibus ora ſonant.
Socratis in varias abiere oracula ſectas,
Nec ſtudio ſequitur quiſq; Platona pari.
Manat Ariſtotelis varijs ſapientia riuis,
Deducit latices & ſibi quiſq;ſuos.
Aſpicis vt reſonent ſapientibus vndiq; rixis
Romula pubenti trita lycæa manu?
Non vno coeunt animo, ratione, modoq;
A reliquis quisquis diſſidet, ille ſapit.
Grammaticos etiam ſua controuerſia vexat,
Et lis ſub tetrico Iudice pendet adhuc.
Ergo quis inuitum multa me vindice,tali
Sectari leges cogit in arte ſuas?

Ad Pſittacum HIERONYMI COLVMNÆ Cardinalis contumacem.

DVM iubet optatas Dominus proferre loque-
Apponitq; cibos ſedulus,ora premis. (las,
Si ſolus fueris, coetumq; recedere ſentis,
Obloqueris, garris,carmina læta canis.
Quam metuo,Dominus ſolitas ne ſubtrahat eſcas,
Dum,quæ pauca potes,verba referre; ſiles.

Rem

Rem ſtultam, mihi crede, facis. ſi viuere quæris
Non tibi, ſed Domino diſce placere tuo.

De coronatione PAVLI V. Pont. Max. quo die foediſsima fuit tempeſtas.

FOedera quid rerum tanto molimine voluunt
Dum Pater immenſi ſuſcipit orbis onus?
Mulciber ipſe ſuas, & Iuppiter exerit artes.
Ille ferax flammis, hic ſcatet vber aquis.
Igne ſolum pluuio, crebris fluit imbribus æther.
Aemulus ingenio certat vterq; pari.
Iam congeſta ſimul pugnant humentia ſiccis,
Cum calidis vno frigida mixta loco.
Num chaos antiquum rediјt, cæcumq; tumultum
Congeries diſcors, & fera bella parat?
Diuinas gerit ille vices. quo Præſide rerum
Diſſona concentu ſtant elementa nouo.

In morte Aloyſij Gongoræ Hiſpani ſummi Poetæ.

PRæbuit alma tuis Hiſpania cantibus aures
Siue leui caneres pollice, ſiue graui.
Bethica, te cycno, reſonarunt flumina. laurus
Delia dulce viret, dum tua vena fluit.
Nunc cadis, heu. grandi viduatur Iberia vate,
Fronde ſua Phœbus, Bethis olore ſuo.

De Proſpero Marciano medico Hippocratis aphoriſmos illuſtrante.

HIppocratis duplici reſponſa volumine pro-
Implicitos docto ſoluis et ore ſonos. (mit,
Dum

Dum grauis Interpres ſanare ſalubribus herbis
Membra docet triſti languida facta lue.
Huic adhibete aures, animi liuore remoto,
Diſſona neu ſacris vocibus ora iuuent.
Ille ſalutari Phœbus fuit alter in arte.
Solus hic ex eius Numine vera ſonat.

AD HIERONYMVM S.R.E. Diaconum Cardinalem Columnam.

ARtibus ingenuis inſignis, & vbere laudum
Hiſpano latios vertis ab orbe lares:
Limine ſub Patriæ meritos offendis honores,
Dum tibi purpureæ lux datur alma togæ.
Hinc & Roma bono reducis gratatur Alumni,
Et dulci ſenſu concita mentis, ait:
Debuit hac ſacrum decorare Columna ſenatum.
Scilicet hac columen relligionis erit.

DeNuptijs Excellentiſsimornm ANNAE COLVMNAE ET THADAEI BARBERINI.

SVcceſſum iam vota tenēt, par nobile Amantũ
Coniugio caſtus conſociauit Hymen.
Ambo præſtantes animis, ætatibus ambo.
Illa puellarum floſculus, iſte virum.
Ad faciles nexus venit hinc honor, inde venuſtas.
Hinc charis, hinc virtus, hinc decor, inde lepor,
Quid ni magnanimũ ſoboles generoſa Nepotum
E tanto laudum prodeat orta choro?

V De

De iiſdem

QVicquid in antiquis decorũ miraris Alum-(nis
Hæc ſacra portẽdũt foedera, Roma, tibi;
Belligeros animo nũquam trepidante Quirinos,
Egregios placida relligione Numas:
Atque aſſertores in publica commoda Brutos,
Cordaq; Cæſaribus digna notabis Auis.
Aſſimilis poſthac naſcetur vtriq; parenti
Apta toga proles, nec minus apta ſagis.
Spes cape, Roma, nouas, apibus dum conſona fidis
Legitimum fulcit firma Columna thorum.

De iiſdem.

VRBANO moderante, ſoli decora alma La-(tini
Iunguntur ſolida pectora bina fide.
Ille voluntatum interpres, ſolemnibus ille
Vocibus, & cælo ſacra fauente, facit.
Cur non euentu connubia tanta ſecundo
Roma ad vota cadant, auſpice coepta Deo?

De imagine Beatæ Virginis Angelis ſtipata cum SS. Franciſco & Dominico.

CIngeris Aligerum circumq; ſupraq; corona,
Atq; hinc emeritos deſpicis, inde viros.
Omnes, Diua, tuo venerantes Numine pendent,
Omnibus æternas prodiga fundis opes.
Iam beor a picta detentus imagine tantum.
Quid ſi animum veris paſcar imaginibus?

De ead.

DVM te ſidereo veneratur lumine cinctam,
Diuitijſq; inhiat denſa corona tuis:
Mortales hilari paſcis dulcedine ſenſus,
Spectantumq; tenes lumine mille modis.

Si

Si ſuperum terris libantur gaudia. cælum
Hoc reor exiguo compoſuiſſe loco.

De ead.

SIdereos, Virgo, circumdata lumine, coetus
Diues, & ex omni parte beata beas.
Sordet terra mihi, docta ſpectabilis arte
Dædala dum viſus paſcit imago meos.
O animo, cæli ſpecies, ſi fixa maneres,
In terris cælum tu mihi ſola fores.

De ead.

NEſcio quid noſtris diuinum inſpirat imago
Senſibus, effigies hæc quoq; Numen habet.

De Sancto Simeone.

ACrior ad pugnam ſi brachia ſpargat oliuo
Fit pugil in cauea, vaſte Molorche, tua.
Scilicet hoſtiles eludere callidus ictus
Maius agit robur lubricus ille liquor.
Mors, te ſuprema decertatura paleſtra
Prouocat; & propero clam venit illa pede.
Attactu pueri meliore madeſcis oliuo.
Acrior, i, dextram conſere. victor eris

De eodem.

ANnorum volucris dũ põdere victa labaſcit,
Exquirit ſenio viuida fata ſuo:
Solis & ad radios Arabum comburit odores,
Et venit ex illa firma iuuenta face.
Sancte Senex, ſolis melioribus vtere flammis,
Diuinoq; artus concrema amore tuos:
Sic nouus ales eris longos rediuiuus in annos.
Sic tibi vitali morte ſuperſtes eris.

De cuſtodia Euchariſtiæ, in Sancto Laurentio Eſcuriali.

HEſperij pietas vbi fulget prodiga Regis,
Hic ſtat triticeo clauſus in orbe Deus.
Relligionis opus miræ. iunguntur in vnum
Maieſtas, pretium, gratia, cura, labor.
Diues opum ſuperi ſpeciem tenet ætheris ædes,
Gemmarumq; refert lucidus aſtra nitor.
Quid pia non poſſit regali in pectore virtus?
Iam cælum in paruum tranſtulit illa locum.

De S. Gregorio Magno.

DVM populis ſtudio pāgis monumēta ſagaci
Condis & æternum nobilis Auctor opus.
In ſpeciem niueæ ſpirabilis aura columbæ
Auribus aſſiſtit docta magiſtra tuis.
Tu ſacra ſuſpenſis myſteria ſenſibus hauris.
Sedulus attenta quæ bibis aure, notas.
Quid mirum diuina tuis ſapientia chartis
Si ſpirat, dictet cum tibi verba Deus?

De Octauio Leone qui Patrui ſui ſcripta curauit iterum excudenda cum additamento.

SCripta Nepos Patrui lōgos extendis in annos,
Reddis, & æternum nobile mentis opus;
Dum monumēta iterū docto premis aurea prælo,
Et cumulo rerum promis adaucta nouo.
Auſpice te, rurſus poſt liuida fata reſurgit.
Non poteras cineri plus tribuiſſe pio.

De Genua vrbe liguriæ Principe.

NAtiuo munita ſitu ſe firma tuetur,
Quæ ſuper impoſitis Vrbs iacet alta iugis.
Aedibus illa nitet late ſpectanda ſuperbis,
Et ligurum gremio diuite ſeruat opes.
Parte alia fremitus temnit ſecura marinos,
Innumera ſalſas & trabe frænat aquas.
Laude potẽs gemina reliquas ſupereminet Vrbes.
Hinc ſubigit montes, imperat inde mari.

De ora maritima Liguriæ.

HIC vbi diffuſo Ligurum contermina ponto
Ora iacet, miras ſuſpicis Hoſpes opes.
Veris & autumni montana fruuntur honore
Culmina, & Auguſta pulchrius æde nitent.
Dat Pomona ſuos alieno ſidere foetus:
Pingit humum cultu Dædala flora ſuo.
Quis neget hæc orbis ſimulacra decora ſuperni?
Cælum terra refert, ſidera crebra domus.

Epitaphium Chriſtophori de Tenas Matutinam Canonum Cathedram in Complutenſi Academia regentis.

HIC iacet ante diem letho ſublatus acerbo
Chriſtophorus, legum gloria, iuris apex.
Iam vigor ingenij verſatilis acer in illum
Doctrinæ varias agglomerarat opes.
Iam laudum numeros animo cõprenderat omnes
Mors vixiſſe diu credidit, & rapuit.

Ad Petrum Sancium Concionatorē S. Ignatium Loiolam in concione laudantem.

LAudibus emeritum dū tollis ad æthera Patrē
Confluit ad voces nobilis vnda tuas.
Linguis, mente fauet. tu ſubdita lenibus armis
Dædalus Orphæo pectora more trahis.
Nunc fluis vbertim. nodo nunc verba tenaci
Cogis. amant certas viſq; leporq; vices.
Nunc micat appoſitis ſententia nixa figuris,
Et nitor, & pleno fulmen ab ore venit.
Neſtor es irrigua facundo nectare lingua,
Vi laertiades, Tullius eloquio.

AD FRANCISCVM
CARD. BARBERINVM
Ex Fratre Nepotem,

Et Legatum à Latere VRBANI VIII. Pont. Max. in Hiſpanias.

INdulſit natura ſui tibi prodiga. Virtus
Naturale ſuo compſit amica decus.
Prima fronte lepos, & fomes amoris, & illex,
Aſpectu grauitas emicat, ore charis.
Suada loquela regit linguā; Polihymnia geſtum.
Ingenio ſpiras Pallada, mente Themin.
Quod meditaris, agis. rerum prudentia ſolers,
Et doctrina ſagax, & probat almus honor.
Nēpe ad onus tantū dum fingeris; optima rerum
Debuerant dotes contribuiſſe ſuas.

De eiuſdem aduentu in Hiſpaniam.

IAM datur optatos tandem tibi prendere tra-
Poſt emenſa grauis tædia longa viæ: (ctus
Terrarum à ſpacijs, atq; à maris æquore feſſum
Heſperis immenſo te tenet ora ſinu.
Fors ſine more agitat, fouet imperterrita virtus,
Vertitur hoc duplici cardine vita Ducum.

De eiuſdem ingreſſu Matritum.

EXpectata diu tua, Princeps nobilis, ora.
Inclyta te voti compos & aula tenet.
Aſpectuq; tuo populuſq;, patreſq; fruuntur;
Et tibi lætitiæ plauſus vbiq; ſonat.
Iam nec vota moras incuſant anxia ſegnes,
Iam poterit gentis dicere clamor. adeſt.

De eodem equitante cum Rege.

CArpentana nouo turbatur Mantua ſenſu,
Exultat motu curia tota pio.
Complenturq; viæ paſſim popularibus vndis.
Lætitiaq; index fertur ad aſtra ſonus.
Nec pubes ſe ſeſta capit, dum iungitur vna
Et pia maieſtas, relligioq; potens.

De eodem.

IN flores dum veſtit humus ſe Dædala, Maio
Menſe venis, latiæ floſq; leporq; togæ.
In claros recipit maieſtas læta penates.
Heſperius ſenſu compare coetus ouat.
Relligio portis bipatentibus obuia prodit.
Et vocat ad ritus Numinis aura ſuos.
Ingredere ô felix. pandit tibi terra colores,
Rex aulam, populus pectora, templa Deus.

De Sancta Geltrude, & Luthero.

LVtherus patria ſatus, & Geltrudis eadem;
Vita tamen ſimilis non vtriuſq; fuit.
Hic foedam multo maculauit crimine mentem:
Pectoris intactum munijt illa decus.
Illa latens veſca coluit ſub imagine Numen.
Carpſit ſacrilegijs impius iſte notis. (vno
Hinc ſcelus, hinc pietas. Sic quippe frequenter ab
Frumentum, & ſterilis prodit auena ſolo.

AD VRBANVM VIII. PONT. MAXIMVM DE EIVS SAPIENTIA.

(tes,
TE iuuat ingenuas animũ excoluiſſe per ar-
Iuraq; Conſultus ſacra, profana tenes:
Multiplices acri doctrinas mente recondis,
Et fama ſapiens vndiq; teſte ſonas,
Laudibus his, inquit, cæli ſapientia diues
Iure meas poteras demeruiſſe vices.

Ad Gutierrem de vino ab eo dono dato.

QVAE vaga ſpumauit tumidis vindemia la(bris
Aurea vina, tuas, Bacche bimater, opes
Inclyta ne hæc veteri Mareotica pocula fama?
An Methymnæi grata ſaliua meri? (nãti
Thmolus an hæc præceps, an Rhetica prœla propi-
Mittit ab excelſis an Rhodus alta iugis?
Nobilis an cellis ſudauit bacca falernis?
Fertilis an leſbos, an nemoroſa Thaſos?
Fallimur, hæc nobis è Complutenſibus arctis
Regia Gutierris donat habere manus.

Ad Lopium de Vega de eius Comoedijs

VBeriora ſonas, quam muſa diſerta Terenti,
Quæ tenuit culto Romula corda pede.
Multiplici poſſes ſuperare volumine Plautum,
Cui debet faciles lingua latina ſales:
Largius exundat puro tua vena tenore,
Et curſu nunquam deficiente fluit.
Quot parit Hybla fauos, quot vernat floribus Ae-
Pectore tot foetus exeris ipſe tuo. (thna
Prole tua felix, qui poſt fera fata ſuperſtes
Librorum æterna poſteritate viges.

Ad eundem, qui verſus Authoris volebat excudi cum ſuis Comoedijs.

AEterno inſertos operi dum lucis in auras
Acceleras partus expoſuiſſe meos
Hoc agis, vt noſtras vertas in ſeria nugas,
Particulam famæ contribuaſq; tuæ:
Vtq; hederæ languentis honos tibi tẽpora circum
Lambat inextincta laurea ſerta coma.
Temporis & duros iam formidantia caſus
Viuida ſint ſcriptis carmina noſtra tuis.
Choerilus ipſe licet, iũctus tibi reddar Homerus,
Dulcis & arguto ex anſere cycnus ero.

De N. qui in Academia Humoriſtarum diſſeruit de lacrimis Deorum.

IN Danaæ gremium quam largo fluxerit auro
Iuppiter, & fuluis æthra natarit aquis
Peligna cecinere fides. mirabile factum,
Altius & noſtris mentibus illud opus.

Tu

Tu maiora refers, ſalſo precioſius imbre
Qui facis æternos illacrimare Deos.

De S. Luca Pictore, & Scriptore.

DAT tibi ſe parua Chriſtus ſub frugevidendũ
Interea ancipiti nubila mente fugat
Tu Matrem, et Puerum eloquio, tabulaq; reponis;
Noſq; audire ſimul, noſq; videre facis.
Maius opus LVCA (ſi fas eſt dicere) præſtas.
Ille vnum; ſenſus afficis ipſe duos.

De eodem.

AD cælum ſancta face Mater amoris anhelat;
Iſacidum retinet ſed pia turba Patrum.
Illa ſacros nati vultus, auet iſta Parentis,
Hinc pietas armis pugnat, & inde ſuis.
Quis pugnam dirimet? Lucas, qui Dædalus acri
Exprimit ad viuum Virginis ora manu.
Nobile conſilium. potuit ſic vtraq; vultu
Illa frui Nati, Matris & iſta frui.

Ad Authorem artis Hebraicæ.

VT linguæ ſibi prima ſacra documenta iuuẽ-
Applicet, hac rerũ callidus, arte doces: (tus
Et præcepta notas, & non fallentia monſtras
Signa, quibus nubes mentis, & error abit.
Et vis, & ratio, rerumq; aptiſſimus ordo,
Enitet & ſcriptis norma, decorq; tuis.
Hiſce rudimentis & ſenſa recondita vulgas,
Atq; ad ſacrorum myſtica ſternis iter.
Iſta rudem pubem ſtudijs informat honeſtis.
Qui legit hanc artem tyro, diſertus erit.

Ber-

Bernardino Abila de Vera Abbati Complutenſi Epitaphium.

OSſibus emeritis iſta tumulatus in vrna
Vera iaces, aui gloria rara tui,
Vbere nobilium cumulo ditatus bonorum,
Quos peperit virtus, ingenijq; vigor.
Hoc demum ſtructo per munera larga ſacello
Laude ſenex moreris, non tamen omnis obis:
Parte tui meliore viges, clauſumq; ſepulchro
Non te clara ſinunt tot monumenta mori.

In ſacellum ab eodem conſtructum.

DVM ſtruis hanc ſumptu prædiuite dapſilis
Munifico florens vbere, largus opum: (adẽ
Aurea diuitijs lucraris emacibus aſtra.
Numine cum largo nobile foenus agis.
Et pretioſa tibi rerum diſpendia fiunt,
Et datur effuſo laxius ære frui.
Scilicet infauſto labuntur cætera caſu.
Quæq; Deo dantur munera, ſola manent.

De SS. Ignatio Loiola, & Franciſco Xauerio proprijs cruciatibus duos laſciuos Iuuenes ad bonam frugem reducentibus.

XAuerius, Loiola duos vt Numinis hoſtes
Cælo concilient, hoſtis vterq; ſui eſt.
Alter corpus aquis, domat alter mẽbra flagellis,
Vt proſint alijs, nil ſua damna timent.
Dum flagrat inceſto iuuenile cupidine pectus,
Huius tæda animum maior, & huius habet.
Sanguinis hic largis potis eſt extinguere riuis:
Ille gelu turpes conglaciare faces.

Ster-

Sternitur hic ictu: mens crimine lapſa reſurgit.
Ille gelat: ſontis cor pietate calet.
Scilicet et ſubitam dat plaga cruenta medelam,
Prodit & è medijs flamma ſalubris aquis.
Proh palma documenta noua: dum perfurit in ſe,
Ex alijs propria ſtrage triumphat amor.

De Cardinali Spinula & eius Patre.

DVM Patris inuictis Germania fulmina armis,
Hiſpana Natū gymnade Pallas alit.
Alter Marte ferox bellatur, & alter honeſto
Murice conſpicuus Romula iura fouet.
Orbis vterq; ſuos tractus partitus, vt eſſet
Inclytus ille ſagis, maximus iſte toga.

De Tabula Cœnæ Domini.

HIS epulis Chriſtus charos excepit Alumnos
Vltima ad optatam dum vocat hora necem.
His mundi fundata ſalus, compage tenaci
His Deus eſt homini iunctus, & ille Deo.
Infima ſupremis hic exæquantur; & hic eſt
Mundi opere immenſo cernere maius opus.

Aliud.

ASpice vt extrema, morti iam proxima, menſa
Inſtituit ſacras, publica vita dapes.
Vt peritura moras cum charis ſemper Amicis
Tranſigat, in dulces dat ſua membra cibos.
Quid non poſſit amor? Si pro mortalibus ægris
Ille Deum cogit viuere, & ille mori?

Aliud.

HIC ſacræ exprimitur monumentum nobile cœnæ,
Verus vbi vitæ farcula præbet amor.

Sen.

Senſibus eluſis ad Verbi iuſſa potentis,
Hic caro ſit, panis, ſit liquor ipſe cruor,
Hac dape mens alitur, mutatoq; ordine rerum
Hic eſt Conuiuis potus, & eſca Deus.

De Morte Philippi III. Regis Hiſpaniarum
& Philippo IV. eius ſucceſſore.

FRana cadẽs Phoebus cũ luce relinquit Iberus
Qui micuit noſtris, Antipodumq; plagis.
Scilicet oceanus caligine languet vterq;
Obrutus hic tenebris orbis, & ille iacet.
Iam redit alma dies. leni moderamine currus
Nate Patris, melior ſed Phaetonte capis.

De muliere in Bacchanalibus rheda oppreſſa.

DVM fictis inhiat pubes Oenotria formis,
Compitaq; amenti murmure plena ſonant:
Ecce tibi indomiti, nullo moderante, iugales
Præcipiti turbant agmina denſa rota:
Spectantum dat turba locum, ſed tardior hæret
Foemina, currenti tunditur orbe caput.
I nunc, Roma, breui metire perennia plauſu
Gaudia. ſi neſcis viuere, diſce mori.

De cincinnis mulieris.

CIncinni tremuli prædulce ligamẽ Amantũ
Blandaq; furtiuo retia tenſa dolo.
Quis lepor in veſtris, habitat quæ gratia cirrhis?
Quot Veneres blando in vertice crinis habet?
Fluctuat huc illuc, lepidoſq; recurrit in orbes,
Oſtentatq; ſuas ambitioſus opes.
Errabunda nequit mens introgreſſa reuerti.
Credule Amans caueas: hic labyrinthus erit.

Ad

Ad Guttierem Marquez de Carrega.

TV nobis citharã, nos carmina mittimus. im-
Non eſt muneribus noſtra Thalia tuis. (par
Hoc eſt carminibus pretium. poſt funera viuax
Morte vel inuita dant, ſine fine, decus.
Fatorum effugiunt morſus affinia vitæ;
Et liuore carent, & benefacta beant.
Marmore non melius, non aptius ære notatur
Laus, vt Apollineis ſpirat adaucta notis.
Quod ſi vita manens gemmis præfertur, & auro:
Grande lucrum eſt numeris viuere poſſe meis.

In obitum Puellæ.

FLorenti canos referebat in indole mores
Nobilis Auguſto nata puella lare.
Maieſtas facili tractabilis ore nitebat,
Verbaq; conſilij plena ſagacis erant.
Dum ſenium mentis, non vernos computat annos
Maturam cælo Parca ſeuera putat.

De eadem.

CVI decus Antiope ceſſiſſet amabile formæ;
Atq; pudica ſuas Icariotis opes;
Ægra iacet prima florem populata iuuenta;
Fœdaq; per malas errat, & ora lues.
Quid fragili vitæ nimium confidis honori,
Ver breue ſi forma morbida vaſtat hyems?

De eadem.

QVO ſpecies abijt verni nitidiſſima vultus,
Et quæ Phœbææ lampadis inſtar erat.

Hei mihi funerei velatur imagine morbi,
Et caliganti condita nube iacet.
Nubibus hic tegitur, ſed ſole nitentior ipſo
Emicat in cælo conſpicienda ſuo.

Ad Hieronymum Aleandrum dum allegoriam in iudicium Paridis explicaret.

DVM ficto ſpolias tegumenta poetica fuco,
Abditaq; in lucem ſenſa referre libet.
Priamidis ſuper arbitrio miranda, lyeao
Scita ſonant noſtro, verbaq; pondus habent.
Præmia certa manent. poſthac ſapientia gaudet
Iudicio cauſas ſuppoſuiſſe ſuo.

De Satyris admiſsis in tragoediam.

QVam bene cũ grauibus ſatyri luſere tragoedis,
Iunctus et eſt tetrica cum grauitate iocus.
Pectora dum torquet, documentũ flebile, Theſeus:
Sollicita Burrus nubila mente fugat.
Scilicet hinc lacrimas dolor elicit. inde dolorem
Lenitura trucem gaudia riſus habet.
Et quia ad alternam tendit natura quietem
Miſcuit ars varias hanc imitata vices.

De N. qui in ceſſationibus litterarijs ſtudijs liberalibus excubabat.

OCIA dum teneri ſectantur inertia cœtus,
Te labor ingenua Palladis arte tenet,
Et longum doctis iuuat expalleſcere chartis,
Ac totos Muſis inuigilare dies.
Nil alÿ exudant ſtudÿs, nimis ipſe. rependis
Peruigil excubÿs damna aliena tuis.

De

Tu maiora refers, falſo precioſius imbre
Qui facis æternos illacrimare Deos.

De difficili partu Catellæ, quo obijt.

DIfficili foetus dum nititur edere partu,
Et graue maturi ponere ventris onus.
Vicina ſub morte gemens Aldina laborat:
Auxiliatrices flagitat ægra manus.
Funerea tandem prodit prærepta procella
Parte vtero proles edita, parte latens.
Sic perit infelix; cui præſens ferre ſalutem
Dum lucina parat, fert libitina necem.

De Roſa hyemali in manibus Excellentiſsimæ LVCRETIÆ TOMACELLÆ Principiſſæ Paleani.

OMnia dum Boreas crudeli frigore adurit
Rus noſtrum ridet penſile vere nouo.
Purpureuſq; calix alieno ſidere florens
Extulit halanti nuper ab ore roſam.
Te, Domina, hiberni ſunt munera digna roſeti.
In manibus vernant pulchrius illa tuis.

De Mure & Caluaria.

OPpreſſa exiguo functi caluaria mure
Terrebat ſacros relligione viros.
Errantem credunt animam, dum bellua motus
Intus agit, varijs excutiturq; modis.
Luſtrales rapiuntur aquæ, ignotamq; ſacerdos
Neſcius adiurat voce tremente feram.

Flecti-

Flectitur illa nihil, nihil illa potentia verba
Curat, & imperijs perfurit vſq; ſacris.
Denique continuo motu defeſſa quieſcit,
Quiq; dolum auderet noſcere, nullus erat:
Quæ formido tenet vos anxia? felibus iſtas
Adiuraſſe animas, & pepuliſſe datur.

De Burattino pumilone, & fele.

SOlis apricatur tepidos dum felis ad ortus;
Lambit & ore pedes, ſcalpit & vngue caput.
Ecce tibi antiquum ſe Burattinus in hoſtem
Proripit, & grandi fuſte paratus adeſt.
Sed timet aduerſum; morſus expertus, et vngues
Hinc parat inſidias, hinc mouet ille dolos.
Furtiuo tandem male cautum perculit ictu,
Strauit & auerſam, non ſine fraude, feram.
Hoſte quid applaudis tibi, Burattine, perempto.
Non virtute tua, proditione iacet.

De Horario.

HOrarum interpres fugitiuo tempora lapſu
Metitur, volucri non reditura fuga.
Paulatim ad caſum ſublime cadentis arenæ
Praeterit. at puncto deficit hora breui.
Sic tua prætereunt pernici ſceptra rotatu,
Quæ tibi fors tribuit ſceptra, caduca putes.
Ab ſpecie illectus regno ne fide caduco.
Auferet hora breuis, quod dedit hora breuis.

De Simia.

FOrte puellares circumdata Simia veſtes
Per Romana leuis compita ludus erat.

Scilicet appoſito puerum ſe oſtendit amictu ,
Ludicer & tota creditur orbe puer .
Seu leuis in celeres aſſurgit Dædala ſaltus ;
In numerum volucres ſeu mouet illa pedes .
Hic aliquis ſpeciem cupidus reſerare doloſam
Proÿcit in medium , dum ſalit illa, nuces .
Bellua proiectas vnco pede corripit eſcas,
Seq; feram inceſſu quadrupedante notat :
Sic quamuis varios naturam flectis in vſus :
Semper ad ingenium vertitur illa ſuum .

De Simia , & Leone .

HIC ſpecies te mira vocat . verſuta leoni
Simia per varios inſidiata modos .
Illa quidem celſæ ramis defenditur vlmi .
Hic ſolet hoſtiles ludere tuta minas .
Deſiliens modo terga premit, modo vertice bellat .
Lædere dum parat hic dentibus , illa fugit .
Hic fremit incaſſum. dum ſaltu aſſurgit in auras,
Arcis ad arboreæ conuolat illa minas.
Quid tutum tanto rerum molimine dicam ,
Si minimis angi maxima ſæpe ſolent ?

De quodam vendente caſtaneas .

PER fora caſtaneas dũ clamat vernula toſtas,
Venales tumido dum ciet ore ſonos .
Hinnulus ad voces cornu ruit obuius vnco,
Obiectu cratis ſe tegit ille ſuæ .
Iamq; abit in partes cratis diſciſſa minutas .
Hic ſe caſtaneis explet , at ille fugit .
Et fugiens , inquit, precioſa pericula quæro ;
Qui re vendibili funera pene lucror .

Ad Gutierrem de Careaga de eius ſcriptis.

IVris vt æterni propugnes foedera. totas
Ingenio vires exeris ipſe tuo.
Relligio validos interrita ſufficit auſus,
Acris & eloquio regnat, & ore fides.
Hinc & tela volant neruis emiſſa diſertis,
Hoſtis & è manibus protinus arma cadunt.
Numinis in cauſa pugnas. victoria certa eſt.
Terra tibi palmas, aſtra trophæa parant.

De Oppido Auiano in ora Marſorum.

HIC iacet innumeris Auianum nobile tectis,
Ars vbi naturæ ſedula præſtat opem.
Seu mirere ſitum, ſeu ſtrata decora viarum,
Munera ſeu vitæ plurima. cuncta tenet.
Aequora plana vides, latis accommoda glebis,
Quæ foecunda Ceres, quæq; lyæus amat.
Ne tibi defuerint lenimina blanda caloris
Conſociant certam ventus, & vmbra fidem.
Non procul humentes euoluit fucinus æſtus,
Callis & ad vitreas ducit opacus aquas.
Scilicet has quiſquis ſeceſſeris hoſpes ad oras
Commoda iuncta ſimul ruris, & vrbis habes.

In laudem Palliani.

MArtia funeſtis denſentur caſtra maniplis,
Aereus & late fulgor inundet agros.
Millia quot rapuit Xerſes, quot millia Cyrus
Feruida Colchiaco prælia more ferant.
Arx munita ſitu, forti circumdata vallo
Non timet hoſtiles, edita colle minas.

Aegide quam Pallas, Ianus quam protegit haſta
Quæ manus hanc valida collabefactet ope?

De ſideribus CLEMENTIS VIII.
Quæ aquas pluunt.

ASſiduo vbertim lapſu tua ſidera, Clemens
Prodiga diffundunt diuitis vber aquæ
Ingenium teſtata tuum, confeſſa benigna
Largifluas pleno munere mentis opes.
Fabula ſit pluuium Iouis aurum. ſidera vere
De Domini impenſis hic famulare pluunt.

De Puero marmoreo in ædibus PHILIPPI
Columnæ M. Regni Neap. Comeſtabilis.

INteriore domus qua ſplendida ſede recedit,
Ingenium Domini me geniale locat.
Gentis facta noto. quæ mox vulganda per orbem
Proferat admonitu nuncia fama meo.

De Aula Regis Hiſpaniarum.

QVis ſtupor inſolita pertentat imagine mẽtẽ
Dum tenet obtutus Heſperis aula meos?
Hic genus, hic vires natiua luce coruſcant,
Et decus, & diues copia fulget opum.
Hinc & munifici maieſtas inclyta Regis.
Hinc equitum ſpecies me rapit, inde Ducum.
Huc quoties vertam mea lumina. Regia cælum;
Aſtra Duces, Phœbus Rex mihi tantus erit.

De libro, cuius inſcriptio eſt:
THESAVRVS SPIRITVALIS.

QVid properas fuſcos audax mercator ad Indos,
Vt baccis ditet te Nabathaa ſuis.

Hoc

Hoc tibi manſuras haurire volumine gemmas
Fas erit. hoc calum munere diues emis.

De Simia, & Anu.

DVM tumulatur Anus, ſimulatrix Simia no
Infert in vacuum ſe taciturna thorũ: (ſtri
Tegmen habet capitis. colli, caput extat opertum
Parte tenus, corpus candida lina tegunt.
Tota domus ſubito viſu confuſa mouetur,
Et rediuiua vna voce putatur Anus.
Accerſitus adeſt animam luſtrare vagantem
Myſta, ſalutari perluit amne feram,
Mens cunctis vna eſt rediuiuam credere. donec
Callida detecto Simia viſa dolo eſt.
Sic quoq; ſæpe ſolent quae formidanda videri
Sunt iocus. in riſum vertitur ipſe timor.

De Iphigenia ante aras.

QVAE ſtat funerea crines circumdata vitta,
Hoſtia Palladijs Virgo futura focis
Patris ad Imperium Dictinna ſiſtitur aris.
Ah dolor infelix Iphigenia Patris.
Iuſtitia ſic ille tenax nataq; ſuiq;
Immemor, aqua monet ſceptra vigere fide,
Maluit immitis genitor, quam Ductor haberi
Iniuſtus, proprium ſuſtinuitq; decus.
Aſtreæ proh mirus honos. cui pectora fingit
Non ſe, non prolem reſpicit ille ſuam.

De Logica.

INſtrumenta paro, quibus in penetralia rerum
Vis animæ viuax interiora meat.
Quicquid agit, me præſide agit. me vota, docente,
Dirigitur triplex ad ſua mentis opus,

Illa

Illa meis inſtructa armis, definit operta,
Diſcutit, enodat, colligit, inſtat, adit.
Hac vice demerſum ſe tollit ad athera verum,
Et rerum ſpecies, quæ latuere, patent.

De Phyſica.

R*Imatur tacito genitalia corpora niſu,*
Et penetrat cæcas docta Sophia vices.
Sedula naturæ venatrix, prouida veri,
Et rerum euentus, orſaq; prima docet.
Vnius vt caſus, cadeſq; ſeuera, ſit ortus
Alterius, variæ cuncta, regantq; vices.
Machina ſic rerum per tot voluentia pernix
Secula, diſſidio ſtatq;, caditq; ſuo.

De Anima.

V*Iuida mẽs fragilis moderatrix Dædala mo-*
Inſinuans ſe ſe mẽbra per ægra, viget. (lis
Simplex illa licet, mortalis neſcia labis
Per concreta ſuum membra perurget opus.
Corporis hinc tenebris incluſa agitatq; mouetq;
Hinc dolet, hic gaudet, hinc timet, inde cupit.
Ictibus à lethi manet inuiolata per æuum.
Immortalis enim funera nulla ſubit.

De Collegio Ouedenſi.

P*Ictus vt à crebris diſtinguitur igneus aſtris*
Axis, ab egregijs ſic locus iſte viris.
Non interrupto per tempora longa tenore
Lampada continua dant, capiuntq; manu.
Attamen hoc cæli fulgentia lumina vincunt;
Orta quod illa cadunt, iſta perenne manent.

Ad

Ad Andream Citharoedum.

COnſona præcipiti ſymphonia nata rotatu
Editur à ſuperis emodulata globis.
Dat lunare grauem, ſtellata volumina acutum.
Conueniunt ſpacijs cætera mota ratis.
Aemulus hæc cæli, doctis modulamina chordis
Exprimis, ingenio facta minora tuo.
Nam ſonus ætherijs ſemper manet orbibus vnus.
Multiplices varia tu paris arte ſonos.
Dulciſona cedant axes vertigine. caelum
Quod poterit cithara dulcius eſſe tua?

In obitum Gongoræ Poetæ.

SI numeros dulci velles contingere melle,
Si diros nocuo ſpargere felle modos
Callebas in vtrumq; catus. tua ſpirat auenam
Blanda Siracuſiam Muſa, Marone tonat.
Omnia nunc tumulo tecum conduntur eodem,
Fiſtula, teſtudo, barbita, plectra, lyræ,
Gratia, maieſtas, riſuſq; ioci; Poeſis
Iactura poterat deteriore premi?

De Margarita Sirochia Poetria.

QVAE nō laude parē ſtudijs inuenit honeſtis
Vnio non, Doctis Margaris, vna fuit.

De Beata Virgine Montis Serrati.

HIC, vbi præzupta tollūtur ad æthera rupes,
Eligis auguſtam, maxima Virgo, domum.
Hic te turba colit ſtudioſa frequentibus vndis,
Et memorem grata voce fatetur opem.

Multa

Multa tabella locis ſublimibus edita pendet,
Auxiliatrices teſtificata manus.
Iam dudū clauſtris te mōs cauius obſerat arctis,
Sed reſerant varijs te pia facta modis.

De Medico ludente cum Ægroto.

CVM mula Medicus languentem accedit ad ægrū
Qui cū ludendo tranſigit vſq; diē:
Alea ſed nummos, ſed perdidit alea mulam:
Quiq; eques acceſſit, cogitur ire pedes.
O miſer. ægrorum ſi te conuentus haberet
Tam male, mendicans de medicante fores.

De P. Florentia Concionatore è Societate IESV Regis Hiſpaniæ.

REgibus acceptus, toti gratiſſimus aulæ
Nobilis Orator nobile munus obis.
Vita verba feris largo cum fœnere meſſis.
Moribus, eloquio, vi, ratione moues.
Hoc tibi iam dudum grauis ætas præbuit, vt quo
Crimina plus carpis, plus tibi creſcat amor.
Et caſtigando ſcis, & prodeſſe docendo,
Carpere Cenſoris, cætera Patris habes.

FINIS.